

UNIVERSITAT
POLITÈCNICA
DE VALÈNCIA

CURS 2014-2015

**MEMÒRIA D'ACTIVITATS
DEL DEFENSOR UNIVERSITARI**

EDITORIAL
UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE VALÈNCIA

ÍNDIX

Presentació	3
Capítol 1. Dissetena Trobada Estatal de Defensors Universitaris	7
1.1 Tema 1. Assignatures amb resultats anòmals.....	9
Annex I. Resultats del qüestionari d'informació i d'opinió dels defensors Universitaris sobre assignatures amb resultats anòmals.....	23
Annex II. Procediments singulars de control i processos per a la millora de la qualitat docent.....	29
Annex III. Resultats de l'enquesta realitzada al final del debat.....	33
1.2 Tema 2. Còpia, frau intel·lectual, drets d'autor i propietat intel·lectual	
Document 1. Còpia, plagi i frau en l'avaluació universitària	35
Document 2: El frau intel·lectual, la còpia i el plagi	49
Document 3: Algunes reflexions sobre còpia, plagi i frau en l'avaluació universitària	55
Conclusions	59
1.3 Tema 3. Processos d'anul·lació de matrícula i de devolució de l'import	
Conclusions i suggeriments per al debat	61
Annex. Conseqüències de la denegació de beca sobre el pagament o sobre les modalitats de pagament	91
Capítol 2. Selecció classificada d'expedients i consultes d'alumnes	95
Secció 2.1 Alumnes: Normes de permanència.....	95
Secció 2.2 Alumnes: Beques en general, convalidacions, matrícula i trasllats...	101
Secció 2.3 Alumnes: Temes sobre exàmens.....	111
Secció 2.4 Alumnes: Avaluació curricular.....	121
Secció 2.5 Alumnes: Altres casos.....	127
Secció 2.6 Alumnes: Bilingüisme.....	137
Capítol 3. Temes relacionats amb PAS i PDI	141
Capítol 4. Altres expedients de titulats	143
Capítol 5. Reunió anual de la Xarxa Vives a la Universitat Politècnica	153
Apèndix. Gràfics de l'evolució del nombre de casos	159

PRESENTACIÓ

La redacció de la Memòria anual de l'Oficina del Defensor Universitari sempre ens permet tornar a considerar alguns dels problemes tractats a l'Oficina amb la perspectiva que facilita el pas del temps.

Encara que no estiguérem obligats a redactar-la per l'article 24 del Reglament del Defensor Universitari, hauríem de fer-ho per a reconsiderar la nostra actuació i millorar el servei encarregat per la mateixa comunitat universitària, que, fonamentalment, és mediació.

Aquesta Memòria es divideix en cinc capítols i un apèndix amb gràfics de l'evolució del nombre de casos atesos a l'Oficina del Defensor Universitari en els últims nou cursos.

El primer capítol transcriu els tres temes tractats en la XVII Trobada Anual de Defensors Universitaris, que va organitzar la Universitat d'Extremadura a Badajoz del 22 al 24 d'octubre de 2014. La informació que facilita aquest capítol està extreta de la pàgina web de la Trobada

<http://www.cedu.es/index.php/estatales-2/44-xvii-encuentro-estatal-badajoz-2014>

i transcriu els tres temes principals tractats en la Trobada, que considerem d'interès general per a la nostra comunitat universitària. Els títols són:

- **Tema I. Assignatures amb resultats anòmals.**
  - Annex I. Resultats del qüestionari d'informació i d'opinió dels defensors universitaris sobre assignatures amb resultats anòmals.
  - Annex II. Procediments singulars de control i processos per a la millora de la qualitat docent.
  - Annex III. Resultats de l'enquesta realitzada al final del debat.
- **Tema II. Còpia, frau intel·lectual, drets d'autor i propietat intel·lectual,** dividit en tres documents.
  - Document 1. Còpia, plagi i frau en l'avaluació universitària.
  - Document 2. El frau intel·lectual, la còpia i el plagi.
  - Document 3. Algunes reflexions sobre còpia, plagi i frau en l'avaluació universitària.
  - Conclusions.
- **Tema III. Processos d'anul·lació de matrícula i devolució d'imports.**
  - Conclusions i suggeriments per al debat.
  - Annex: conseqüències de la denegació de beca sobre el pagament o sobre les modalitats de pagament.

Els tres capítols següents són una selecció de casos atesos a l'Oficina del Defensor. No es donen noms per a respectar la privadesa exigida en les nostres actuacions.

El capítol 2 conté una selecció de casos referents a l'alumnat dividits en cinc seccions:

- Secció 2.1, sobre casos plantejats a l'Oficina del Defensor Universitari relacionats amb normes de permanència. Descriu una mostra de 16 casos.

- Secció 2.2, reuneix una selecció de 19 casos relatius a beques en general (4), convalidacions (5), matrícula (9) i trasllats (1).
- Secció 2.3, amb 18 casos sobre qüestions d'exàmens.
- Secció 2.4, dedicada a 9 casos plantejats al voltant de l'Avaluació Curricular.
- Secció 2.5, es titula «Altres casos» i és una selecció de 18 casos, no inclosos en les seccions anteriors, que descriuen:
  - Diferents queixes (sobre un ús indegut del PoliformaT, deficiències en instal·lacions, problemes amb els PISADO, deficiències en la realització de projectes, restriccions en l'acte de graduació, demora en la contestació a un recurs).
  - Reclamacions (sobre desperfectes en un cotxe aparcats, tràfic d'influències, pràctiques en empresa, retard en l'acabament programat d'un curs, entre d'altres).
  - Temes acadèmics (sobre desavinences amb un professor, problemes amb l'acreditació d'un idioma en relació a l'obtenció d'un títol, qüestions relacionades amb la necessitat de canvi de grup, amb el treball fi de grau, etc.).
  - Causes sobrevingudes que porten a l'abandonament d'estudis.
  - Denegació d'ajuda d'acció social.
- Secció 2.6, amb quatre casos sobre bilingüisme plantejats pels alumnes, dos relacionats amb l'obtenció de la Capacitació i els altres dos, amb la falta d'oferta de classes en cadascun dels idiomes cooficials a la Comunitat. A més d'aquests quatre casos, se'n van registrar dos més, plantejats per un company d'administració i serveis i per un professor, recollits en el capítol 3, amb el format d'aquest capítol. Sis han sigut el nombre total de casos plantejats a l'Oficina del Defensor relacionats amb el bilingüisme.

En tots els casos s'ha intentat preservar l'anonimat, substituint dates i noms per símbols, la qual cosa dificulta la lectura de la Memòria, però no veiem una altra manera de mantenir el secret exigint al defensor universitari i, simultàniament, de tractar de presentar una selecció del treball realitzat.

En el capítol 3 s'indiquen els temes atesos a l'Oficina del Defensor Universitari relacionats amb companys d'administració i serveis, així com amb companys docents i investigadors. Com en les memòries de cursos anteriors, no s'hi descriu cap cas per la impossibilitat pràctica de preservar l'anonimat, ja que són qüestions que afecten un col·lectiu molt més reduït que el dels alumnes i, a més, perquè es tracta de problemes coneguts per quasi tots els membres del grup de treball afectat. Els casos atesos durant el curs 2014-2015 han tractat sobre:

- Problemes relacionats amb substitucions per baixes temporals.
- Problemes relacionats amb la salubritat, bé per la utilització de cert instrumental o per la col·locació d'alguna antena, i també per no respectar la normativa sobre la prohibició de fumar en certs espais.
- Problemes sobre la docència relacionats amb assignació de POD, reconeixement de mèrits i qüestions sobre els índexs IAD i IAI, tractament de PISADO, problemes disciplinaris amb l'alumnat –fonamentalment falsificació, còpia i plagi–, qüestions sobre reconeixement de titulacions, homologacions i

reconeixement de Menció d'Excel·lència, canvi de departament i oferta d'assignatures optatives, entre d'altres.

- Qüestions diverses relacionades amb la recerca, com direcció i gestió de projectes i convenis, denegació de projectes i ajudes, propietat intel·lectual, problemes relacionats amb beques i ajudes, així com qüestions diverses relacionades amb instituts de recerca.
- Problemes sobre algunes deficiències en l'oferta bilingüe i queixes contra alguna norma relacionada amb el bilingüisme, que s'han d'afegir als problemes sobre bilingüisme plantejats pels alumnes, que s'han citat abans i es descriuen en la secció 6 del capítol 2.

El capítol 4 està dedicat a expedients i consultes relatius a titulats no inclosos en apartats anteriors. Conté una mostra de 18 casos que tracten qüestions relatives a:

- màster, 8 casos,
- beques –de Formació de Personal Investigador, 2 casos, Erasmus, 1 cas, d'Excel·lència, 1 cas,
- doctorat, 2 casos,
- cursos de postgrau, 2 casos,
- convalidacions, 1 cas
- i sobre falta de competències professionals, 1 cas.

El capítol 5 és un resum de la reunió de la Xarxa Vives celebrada els dies 2 i 3 de juliol a la Universitat Politècnica de València.

Finalment la Memòria conté un apèndix amb l'evolució del nombre de casos atesos a l'Oficina del Defensor des del curs 2006-2007 fins al curs 2014-2015.

A més dels casos habituals atesos a l'Oficina, han augmentat les consultes directes ateses en l'Oficina del Defensor sense prendre dades personals i referents a temes molt variats. Hi ha hagut un notable increment de preguntes fetes per professors, que han suposat al voltant d'una quarta part de les consultes directes realitzades a l'Oficina del Defensor. La majoria de les altres consultes directes han sigut fetes pels alumnes, relacionades, fonamentalment, amb el desconeixement de normatives i amb la petició d'assessorament en temes diversos, que van des de l'activitat estudiantil fins a l'ajuda i l'assessorament en qüestions diverses, tant per a alumnes nacionals com per a estrangers.

Manifestem la nostra sincera gratitud per la col·laboració diligent de tots els membres de la comunitat universitat amb l'Oficina del Defensor, sempre que se'ls ha fet una consulta o requerit alguna col·laboració. En la frase anterior la paraula *tots* no exclou absolutament ningú, però, com que el vuitanta per cent dels casos estan relacionats amb els alumnes, el servei al qual hem sol·licitat ajuda amb freqüència ha sigut el Servei d'Alumnat.

No és una exageració, en absolut, dir que tot el bé que s'ha pogut fer des de l'Oficina del Defensor es deu al suport dels nostres companys a la Universitat i així ho hem manifestat en els informes anuals al Claustre i al Consell Social.

En aquesta memòria volem agrair especialment a tots els que formen o han format part de la Comissió d'Ètica el fet d'haver-se efectuat la seua renovació parcial en aquest curs. El dimarts 18 de novembre de 2014 va tenir lloc una reunió de la Comissió d'Ètica

de la Universitat Politècnica de València a l'Oficina del Defensor Universitari. Va ser la primera reunió a la qual van assistir les professores María Dolores Salvador Moya i Ana María Urbano Salvador, que, segons l'acord del Consell de Govern de la Universitat Politècnica de València, van substituir en aquesta Comissió els professors Vicente Hernández García i José Luis Morera Fos, que hi han deixat el lloc per haver-se jubilat. La professora Urbano va substituir el professor Morera com a secretari de la comissió. La nova Comissió d'Ètica està formada pels professors Manuel López Pellicer, Juan Bautista Marco Segura, Carlos Plasencia Climent, Jaime Primo Millo, María Dolores Salvador Moya, Ana María Urbano Salvador i Eduardo Vicent Salort.

En aquesta reunió es va comentar el treball que fa l'Oficina del Defensor, així com les múltiples ajudes que ha rebut de la Comissió d'Ètica, sobretot fa diversos anys, quan el defensor i el defensor adjunt estaven començant a exercir les seues funcions i, a més, encara no hi havia algunes de les normatives actuals que simplifiquen el tractament de certes situacions. En concret es van comentar els treballs recents de la Comissió Tècnica de Riscos Psicosocials, que dirigeix el doctor José A. Marzal Sorolla, cap del Servei Integrat de Prevenció i Salut Laboral, i s'hi va destacar l'elaboració, ja en estat d'últimes revisions, del Procediment d'actuació contra l'assetjament laboral i/o conflictes interpersonals.

María Dolores Salvador va comentar que la nostra Universitat té un bon desenvolupament, que supera el de moltes universitats, encara que no són molt conegudes per l'alumnat. López Pellicer va indicar que una de les tasques que ocupaven part de l'atenció de l'Oficina del Defensor era orientar l'alumne, amb qual cosa es resolien molts dels problemes plantejats, tal com acabava de succeir amb un problema complex tractat abans de començar aquesta reunió. També va comentar que, en general, l'actitud del professorat és molt comprensiva cap a l'alumne. La professora Salvador Moya va dir que estava convençuda de l'alta professionalitat i comprensió del nostre professorat. Es va indicar que la Comissió d'Ètica pot ser convocada per altres ens de la Universitat per a tractar problemes de la seua competència.

Finalment, gràcies a tots els qui han confiat amb la nostra mediació i a tots el qui ens han donat suggeriments o orientacions per a complir amb el nostre desig i obligació d'intervenir en els problemes que afecten la nostra comunitat universitària.

Mari Carmen Ruiz Sabater, Manuel López Pellicer i Eduardo Vicens Salort
Oficina del Defensor Universitari
València, 31 de juliol de 2015

CAPÍTOL 1

DISSETENA TROBADA ESTATAL DE DEFENSORS UNIVERSITARIS

Es va celebrar a Badajoz, organitzada per la Universitat d'Extremadura, dels dies 22 al 24 d'octubre de 2014.

Com que és d'interès per a la comunitat universitària de la Universitat Politècnica, es transcriu el contingut dels tres temes principals tractats en la trobada, a més de les conclusions i els suggeriments. Els títols són:

- Tema 1. Assignatures amb resultats anòmals.
  - Annex I. Resultats del qüestionari d'informació i opinió dels defensors universitaris sobre assignatures amb resultats anòmals.
  - Annex II. Procediments singulars de control i processos per a la millora de la qualitat docent.
  - Annex III. Resultats de l'enquesta realitzada al final del debat
- Tema 2. Còpia, frau intel·lectual, drets d'autor i propietat intel·lectual, dividit en tres documents.
  - Document 1. Còpia, plagi i frau en l'avaluació universitària.
  - Document 2. El frau intel·lectual, la còpia i el plagi.
  - Document 3. Algunes reflexions sobre còpia, plagi i frau en l'avaluació universitària.
  - Conclusions.
- Tema 3. Processos d'anul·lació de matrícula i devolució d'importos.
  - Annex: conseqüències de la denegació de beca sobre el pagament o sobre les modalitats de pagament.

S'han extret de:

<http://www.cedu.es/index.php/estatales-2/44-xvii-encuentro-estatal-badajoz-2014>

1.1 Tema 1. Assignatures amb resultats anòmals

Per Itziar Etxebarria, UPV, Enrique Martínez, UDC, Manuel Montanero, UEx¹

Els resultats anòmals (suspensos massius, aprovats generals...) afecten de ple el cor mateix de l'educació universitària i poden implicar problemes de tanta gravetat com l'abandonament dels estudis per part de molts alumnes que perden injustament les seues beques i han de fer front a un cost del crèdit molt elevat en segones i posteriors matrícules.

En tractar el tema de les assignatures amb resultats anòmals, el nostre objectiu és contribuir a aturar aquesta vella xacra que encara avui continua afectant greument centenars d'alumnes cada curs en moltes de les nostres universitats.

Partim de la base que les responsabilitats sobre la qualitat de la docència i de l'avaluació dels resultats que s'obtenen en cada matèria recauen no només en el professorat encarregat de la corresponent impartició, sinó també, i en gran manera, en molt diversos òrgans i comissions.

En els màxims òrgans de govern de les universitats, i especialment en el Consell de Govern, recau bona part de la responsabilitat sobre la normativa que afecta l'organització docent i el control dels processos de qualitat, i en els centres i departaments se substancien aspectes de tanta importància com l'elaboració i aprovació dels plans d'estudi, el control immediat dels resultats i la proposta de mesures correctores per a la seua millora.

Una breu ressenya del marc institucional bàsic i un diagnòstic sobre com s'està tractant el tema dels resultats anòmals a les nostres universitats, sobre les causes i factors que influeixen en aquests resultats i sobre les responsabilitats dels òrgans de govern en la prevenció, el control i les propostes de millora, constitueixen el nucli d'aquest petit estudi, que finalitza amb un conjunt de propostes per a la reflexió i el debat.

Marc normatiu

Llei orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'Universitats modificada per la Llei orgànica 4/2007, de 12 d'abril.

Article 8.1. «Les escoles i les facultats són els centres encarregats de l'organització dels ensenyaments i dels processos acadèmics, administratius i de gestió conduents a l'obtenció de títols de grau. També poden impartir ensenyaments conduents a l'obtenció d'altres títols, així com portar a terme les altres funcions que determine la universitat».

Article 9.1. «Els departaments són les unitats de docència i recerca encarregades de coordinar els ensenyaments d'un o diversos àmbits del coneixement en un o diversos centres, d'acord amb la programació docent de la universitat, de donar suport a les activitats i iniciatives docents i investigadores del professorat, i d'exercir les altres funcions que siguen determinades».

---

¹ En virtut del que es preveu en la Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes, tot esment a persones o col·lectius en masculí inclòs en aquest text estarà fent referència al gènere neutre, incloent-hi, per tant, dones i homes.

Article 15. «El consell de govern és l'òrgan de govern de la universitat. Estableix les línies estratègiques i programàtiques de la universitat, així com les directrius i els procediments per a aplicar-les, en els àmbits d'organització dels ensenyaments, recerca, recursos humans i econòmics i elaboració dels pressupostos, i exerceix les funcions que preveu aquesta Llei i les que estableixen els estatuts».

Article 33.2. «La docència és un dret i un deure dels professors de les universitats que han d'exercir amb llibertat de càtedra, sense altres límits que els que estableixen la Constitució i les lleis i els derivats de l'organització dels ensenyaments universitaris».

Article 46.2. «Els estatuts i les normes d'organització i funcionament desenvolupen els drets i els deures dels estudiants, així com els mecanismes per garantir-los. En els termes que estableix l'ordenament jurídic, els estudiants tenen dret a: [...]

h) La garantia dels seus drets, mitjançant procediments adequats i, si escau, l'actuació del defensor universitari».

Disposició addicional catorzena. Del defensor universitari: «Per a vetlar pel respecte als drets i les llibertats dels professors, estudiants i personal d'administració i serveis, davant de les actuacions dels diferents òrgans i serveis universitaris, les universitats han d'establir en la seua estructura organitzativa la figura del defensor universitari. Les seues actuacions, sempre dirigides cap a la millora de la qualitat universitària en tots els seus àmbits, no estan sotmeses a mandat imperatiu de cap instància universitària i es regeixen pels principis d'independència i autonomia».

Reial decret 1791/2010, de 30 de desembre, pel qual s'aprova l'Estatut de l'Estudiant Universitari.

Article 7.1. «Els estudiants universitaris tenen els següents drets comuns, individuals o col·lectius: [...]

c) A una formació acadèmica de qualitat, que fomenti l'adquisició de les competències que corresponen als estudis elegits i incloga coneixements, habilitats, actituds i valors; [...]

h) A una avaluació objectiva i sempre que siga possible contínua, basada en una metodologia activa de docència i aprenentatge».

Article 12. «Per a la plena efectivitat dels drets recollits en els articles 7 a l'11, les universitats: [...]

c) Han de garantir el seu exercici mitjançant procediments adequats i, si escau, a través de l'actuació del defensor universitari».

Article 23. «Programació docent dels ensenyaments universitaris que condueixen a l'obtenció d'un títol oficial.

1. La universitat, amb el suport de les administracions que tenen competència en matèria universitària, ha de vetlar perquè la docència i la gestió dels ensenyaments corresponents a les seues diferents titulacions oficials complisquen les mateixes condicions de qualitat.
2. Els estudiants tenen dret a conèixer els plans docents de les matèries o assignatures en les quals es prevegen matricular, amb antelació suficient i, en tot cas, abans de l'obertura del termini de matrícula en cada curs acadèmic. Els plans docents han d'especificar els objectius docents, els resultats d'aprenentatge esperats, els continguts, la metodologia i el sistema i les característiques de l'avaluació.

3. Els departaments o els centres, segons a qui correspon la responsabilitat d'aprovar els plans docents de les matèries i assignatures la docència de les quals tenen adscrites, han de garantir el seu compliment en tots els grups docents en què s'impartisquen.
4. Els centres responsables de cada titulació, amb anterioritat a l'obertura del termini de matrícula, han d'informar de la planificació de la titulació per al curs acadèmic, que ha d'incloure la dedicació de l'estudiant a l'estudi i aprenentatge en termes ECTS, el professorat previst i la distribució horària global de cada matèria o assignatura, a partir d'una coordinació interdepartamental que ha de tenir en compte les exigències del treball, fora de l'horari lectiu, que els estudiants han de realitzar.
5. Les universitats, en el marc de la llibertat acadèmica que tenen reconeguda, poden establir mecanismes de compensació per matèria i formar tribunals que permeten enjudiciar, en conjunt, la trajectòria acadèmica i la labor realitzada per l'estudiant i decidir si està en possessió dels suficients coneixements i competències que li permeten obtenir el títol acadèmic al qual opta».

Article 28.1. «Els estudiants poden sol·licitar avaluació davant d'un tribunal d'acord amb les condicions i la regulació que disposen les universitats amb aquesta finalitat».

Article 30.1. «Els estudiants han de tenir accés als seus propis exercicis en els dies següents a la publicació de les qualificacions de les proves d'avaluació realitzades, en els termes que preveuen la normativa autonòmica i la de la mateixa universitat, i dels professors que els van qualificar o del coordinador de l'assignatura han de rebre les oportunes explicacions orals sobre la qualificació rebuda. Així mateix, en els termes que preveuen la normativa autonòmica i la de la mateixa universitat, els estudiants avaluats per tribunal tenen dret a la revisió dels seus exercicis davant d'aquest tribunal. En el cas de les universitats a distància, els canals de comunicació es poden ajustar a la seva metodologia i tecnologies de comunicació».

Article 31. «Contra la decisió del professor o del tribunal s'hi pot interposar reclamació motivada dirigida a l'òrgan competent. A proposta de l'esmentat òrgan, s'ha de nomenar una Comissió de reclamacions, de la qual no poden formar part els professors que hagen intervingut en el procés d'avaluació anterior, que ha d'emetre resolució en els terminis i procediments que regulen les universitats».

Article 46. «El defensor universitari.

1. D'acord amb el que estableix la disposició addicional catorzena de la Llei orgànica 6/2001, per vetlar pel respecte als drets i les llibertats dels professors, estudiants i personal d'administració i serveis, davant les actuacions dels diferents òrgans i serveis universitaris, les universitats han d'establir en la seua estructura organitzativa la figura del defensor universitari. Les seues actuacions, sempre dirigides cap a la millora de la qualitat universitària en tots els seus àmbits, no estan sotmeses a mandat imperatiu de cap instància universitària i es regeixen pels principis d'independència i autonomia.
2. Els defensors universitaris poden assumir tasques de mediació, conciliació i bons oficis, conforme al que estableixen els estatuts de les universitats i les seues disposicions de desplegament, promovent especialment la convivència, la cultura de l'ètica, la coresponsabilitat i les bones pràctiques.

3. Els defensors universitaris han d'assessorar els estudiants sobre els procediments administratius existents per a la formulació de les seues reclamacions, sense perjudici de les competències d'altres òrgans administratius.
4. Els estudiants poden acudir al defensor universitari quan senten lesionats els seus drets i llibertats en els termes establerts pels estatuts de les universitats i les seues disposicions de desplegament.
5. Els estudiants han de col·laborar amb el defensor universitari, individualment o, si s'escau, a través dels seus representants, en els termes i conforme a les vies que establisquen les universitats».

Estatuts

En els estatuts de la majoria de les nostres universitats es fa alguna referència explícita a les responsabilitats de centres i departaments en la supervisió i el control de l'activitat docent, així com a altres atribucions bàsiques que poden influir decisivament en els resultats de l'aprenentatge. Mentre que per als centres les referències són quasi generalitzades a la supervisió de l'activitat docent i el control de la qualitat de la docència, per als departaments sol posar-se l'accent en l'assignació de l'encàrrec de docència al seu professorat, en l'impuls permanent a l'actualització científica i pedagògica dels seus membres i, en menor mesura, en la participació en els processos d'avaluació, certificació i acreditació de la qualitat de les activitats que li competeixen i en la selecció del professorat.

Diagnòstic: resultats de l'enquesta

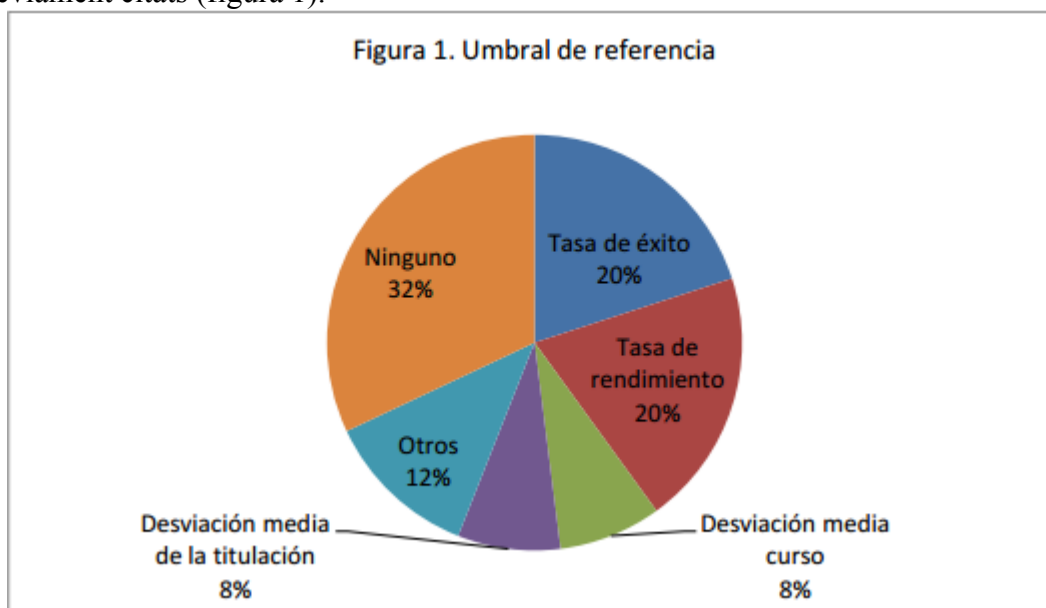
Al juliol de 2014 es va enviar als defensors universitaris un qüestionari sobre les causes, les conseqüències i els mecanismes institucionals de gestió de les assignatures amb resultats anòmals a les universitats espanyoles. La taxa de devolució va ser de prop del 50%. Han contestat a l'enquesta les 25 universitats següents: Universitat Rey Juan Carlos, Universitat de Jaén, Universitat d'Extremadura, Universitat Carlos III de Madrid, Universitat San Jorge (Saragossa), Universitat de Valladolid, Universitat de Màlaga, Universitat Rovira i Virgili, Universitat de Barcelona, Universitat de la Corunya, Universitat de Múrcia, Universitat del País Basc UPV/EHU, Universitat Pompeu Fabra, Universitat CEU Cardenal Herrera, Universitat de Lleó, IE Universitat de Segòvia, Universitat Politècnica de Catalunya, Universitat de Cantàbria, Universitat d'Alcalá, Universitat de Castella-la Manxa, Universitat Complutense de Madrid, Universitat d'Oviedo, Universitat de Las Palmas de Gran Canaria. De l'anàlisi dels resultats es desprenen les consideracions bàsiques que assenyalen a continuació, organitzades en tres epígrafs: tractament de la problemàtica dels resultats anòmals a les nostres universitats, causes i factors que influeixen en l'obtenció de resultats anòmals, i responsabilitats dels òrgans de govern en la prevenció, control i propostes de millora.

Tractament de la problemàtica dels resultats anòmals a les nostres universitats

El primer ítem de l'enquesta posa de manifest que encara avui algunes de les nostres universitats no disposen d'un sistema de garantia de qualitat que implique l'anàlisi i el control periòdic dels resultats de les avaluacions de les assignatures.

En un terç de les universitats en les quals sí que es troba implementat algun sistema de garantia de qualitat, no s'hi ha fixat cap llindar o valor de referència que porte aparellada alguna conseqüència directa o que implique l'obligatorietat d'efectuar una anàlisi de les causes que poden haver portat a l'obtenció dels resultats aparentment anòmals.

Entre les universitats que tenen fixat algun tipus de llindar predomina la referència a la taxa d'èxit o a la taxa de rendiment per sota d'un determinat valor², en algunes se situa com a referència la desviació d'aquestes mateixes taxes més enllà d'un determinat valor, i només en unes poques es marquen llindars de referència en relació amb possibles resultats anòmals per excés, perquè es tracta en aquests casos d'universitats que solen contemplar en les seues normatives tots o la majoria dels valors de referència prèviament citats (figura 1).

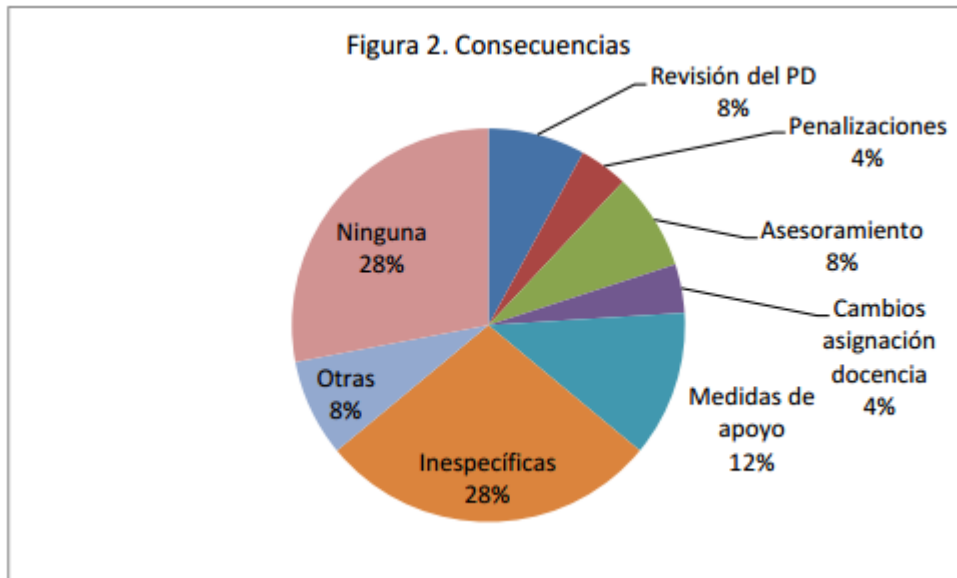

Tot i que en la majoria de les universitats els valors de referència establits afecten tots els cursos i titulacions, en algunes varien segons el curs o la titulació.

Si s'identifica una assignatura amb resultats anòmals, l'adopció de mesures concretes només està prevista en menys de la meitat de les universitats (figura 2). Entre les mesures que cal adoptar destaquen el suport a l'aprenentatge dels estudiants, la revisió del pla docent de l'assignatura i la formació o assessorament al professorat implicat.

L'assignació de la docència a un altre professor, la seua penalització o la previsió d'una nova avaluació per un tribunal són aspectes poc o gens previstos en les normatives.

² Taxa d'èxit = (Nre. d'aprovat/Nre. de presentats) x 100
Taxa de rendiment = (Nre. d'aprovat/Nre. de matriculats) x 100

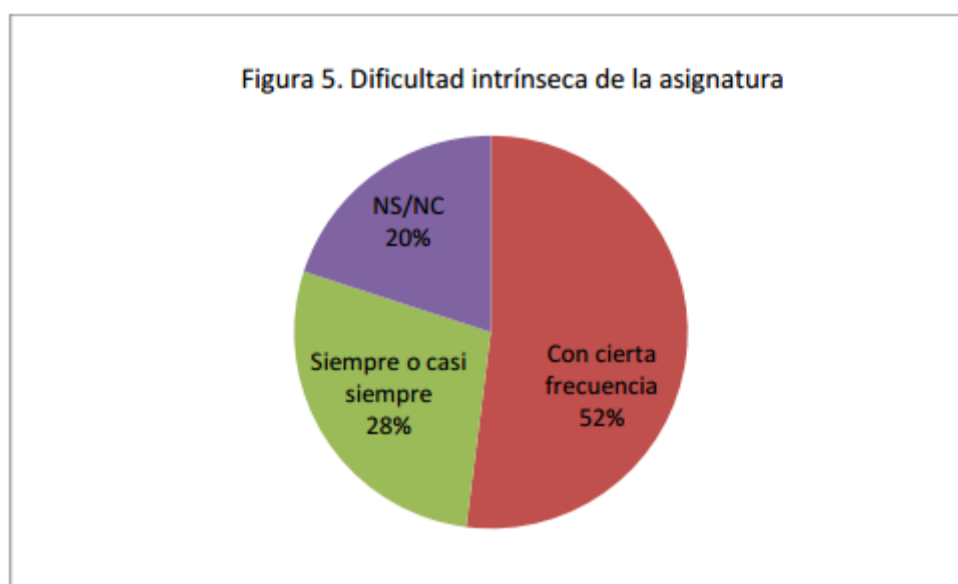
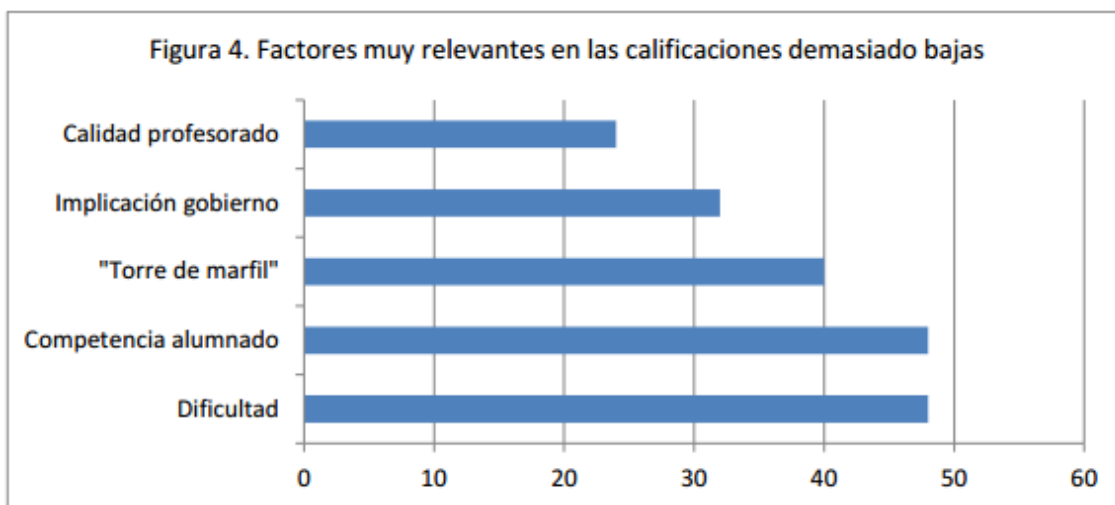
En dos terços de les universitats es contempla la validació curricular o l'aprobat per compensació per a un nombre de crèdits, que poques vegades depassa el 2,5% del total de crèdits de la titulació (figura 3).

Causas i factors que influeixen en l'obtenció de resultats anòmals

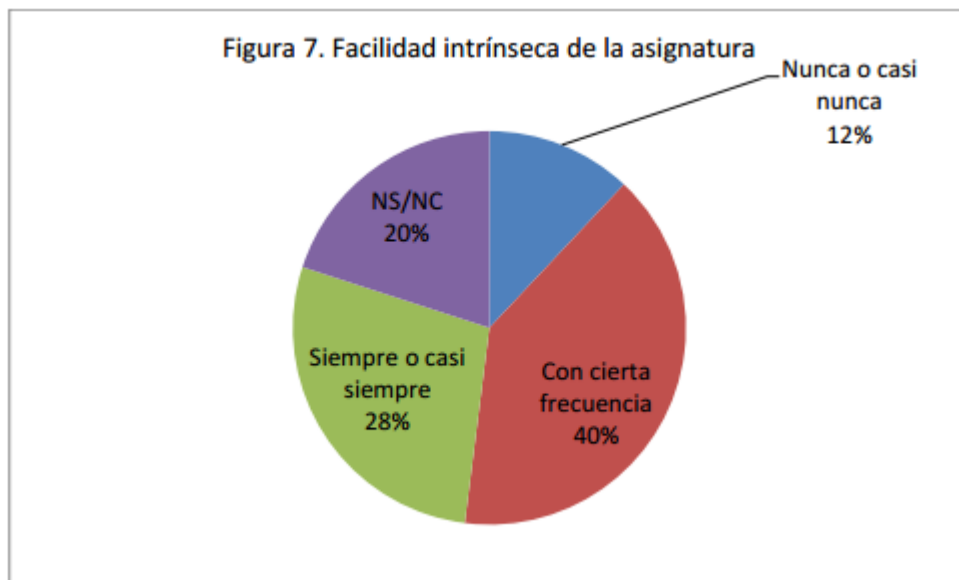
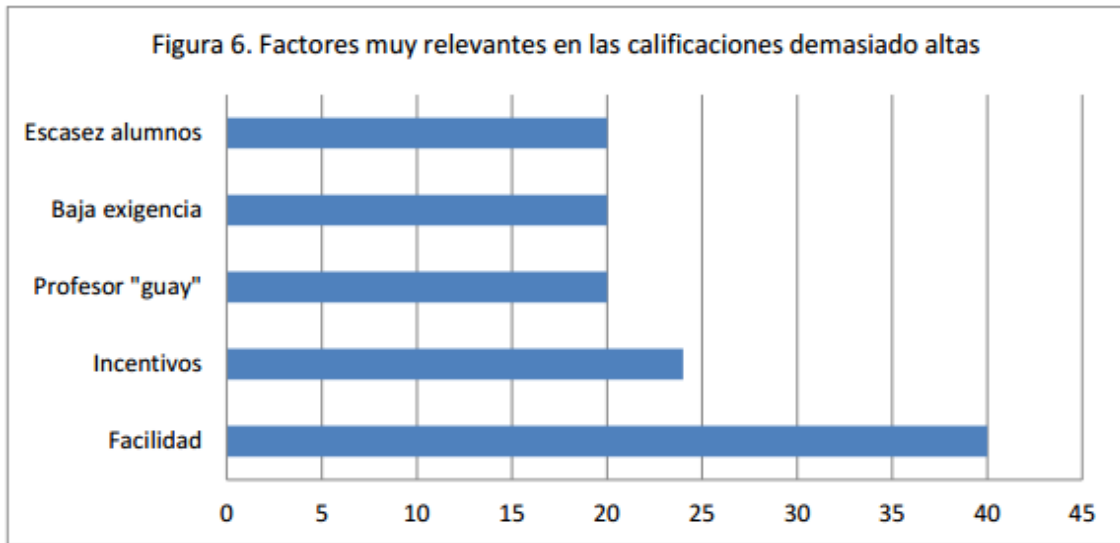
Moltes són les causes o factors que poden arribar a tenir alguna influència rellevant en els suspensos massius (vegeu novament l'annex I). Tant per la seua freqüència com pel seu pes, destaquen la dificultat intrínseca de la matèria, les competències insuficients d'una part de l'alumnat que accedeix a la titulació, el complex de «torre d'ivori» o «professor dur», l'insuficient aprenentatge dels continguts d'assignatures prèvies, la falta d'implicació o d'autoritat per part dels òrgans de govern i la insuficient motivació

i/o esforç de l'alumnat (figura 4). La figura 5 representa, en concret, la valoració del factor que s'ha considerat el «més freqüent» entre els enquestats.

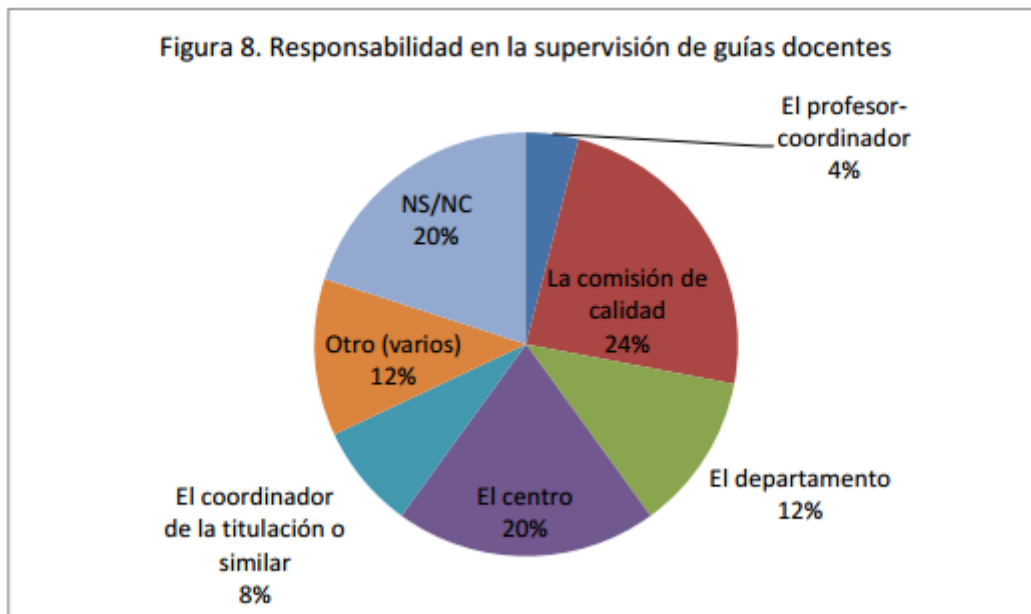
També són moltes les causes o factors que poden arribar a tenir alguna influència rellevant en l'obtenció de qualificacions massa elevades. Tant per la seua freqüència com per la seua rellevància destaquen la facilitat real i intrínseca de la matèria, el complex de professor fantàstic, la baixa exigència del professorat, l'escàs nombre d'alumnes, la hipermotivació i/o l'esforç de l'alumnat i el desig del professor d'obtenir bones valoracions en les enquestes de satisfacció de l'alumnat (figura 6). La figura 7 representa la valoració del factor que s'ha considerat el «més freqüent» entre els enquestats.

Responsabilitats dels òrgans de govern en la prevenció, control i propostes de millora

La responsabilitat de la supervisió i/o la validació dels plans o guies docents va generalment més enllà del professorat directament implicat en l'assignatura. La comissió de qualitat del títol i/o centre és la que assumeix aquestes funcions en un major nombre d'universitats, seguida del consell de facultat, junta de centre o comissió en què deleguen (figura 8).

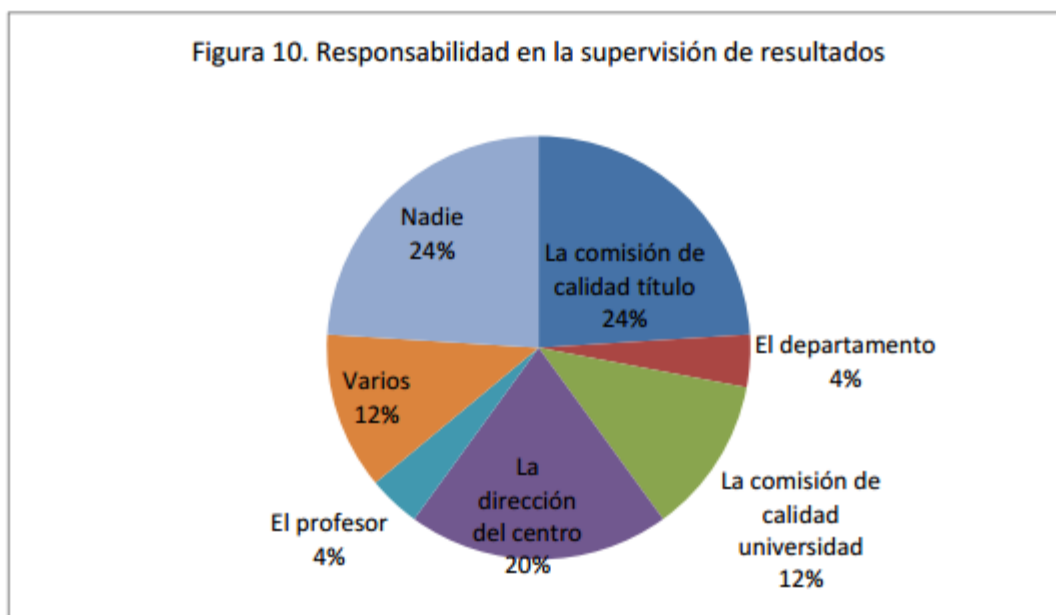

El centre en el qual s'imparteix el títol o la persona o comissió en qui delegue són els responsables de la reclamació de qualificacions en més de la meitat de les universitats. El departament responsable de la docència o la persona o comissió en qui delegue es responsabilitza en un 20% de les universitats (figura 9).

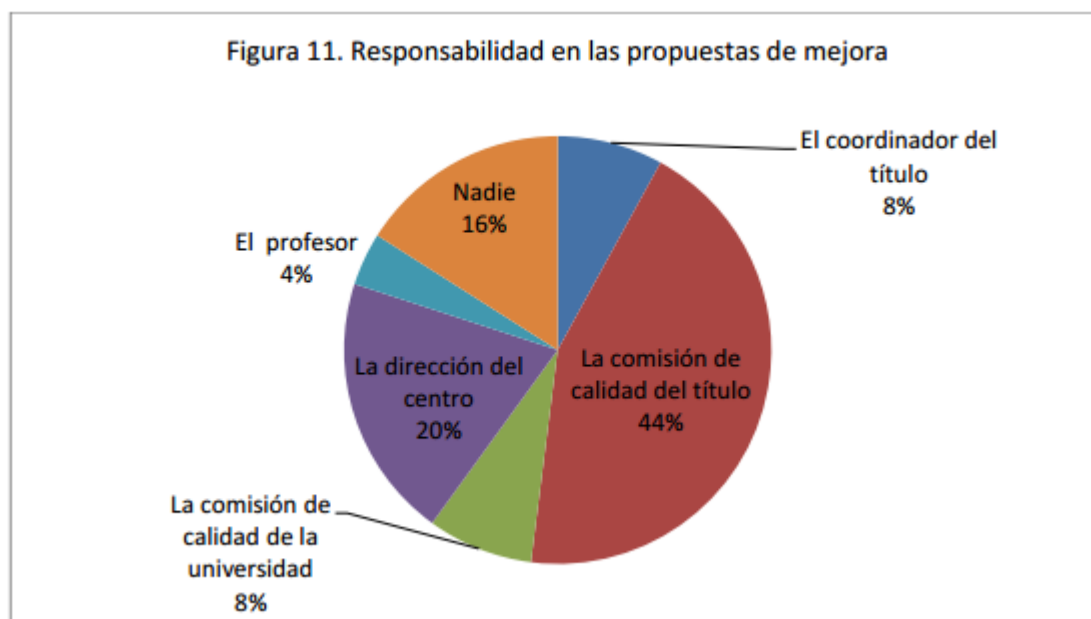

La responsabilitat de la supervisió del rendiment acadèmic registrat en les assignatures varia molt segons la universitat: és inexistent en la quarta part de les universitats i, en els casos en què hi ha, corresponen fonamentalment a la comissió de qualitat del títol i/o centre (24% de les universitats), a la direcció del centre (20%) i a la comissió de qualitat de la mateixa universitat o a una unitat tècnica d'avaluació de la qualitat o similar

(12%). Tot i ser excepcional, cal destacar, per la seua singularitat, la responsabilitat del propi professor a través d'un autoinforme (figura 10).

En quasi la meitat de les universitats que han respost a l'enquesta està prevista la realització de propostes de millora a càrrec de la comissió de qualitat del títol i/o centre i en una cinquena part a càrrec de la direcció del centre. Destaca la falta de responsables de propostes de millora en diverses universitats (figura 11).

Dades complementàries

Dos dels ponents (Itziar Etxebarria i Enrique Martínez) hem tingut ocasió de participar prèviament en estudis similars, la qual cosa ens permet aportar ací algunes dades addicionals que poden resultar d'interès per al tema que ens ocupa. Es tracta d'aportacions que voregen la temàtica dels resultats anòmals o hi poden incidir, i que provenen de l'anàlisi de les normatives existents en les universitats de la Corunya, Cantàbria, Castella-la Manxa, Deusto, Extremadura, Illes Balears, Múrcia, Navarra, Oviedo, País Basc, la Universitat Politècnica de Madrid i Saragossa, i del debat amb la majoria dels seus respectius defensors universitaris.

Responsabilitats en l'assignació de la docència

De manera general, una vegada aprovats els plans d'estudi de grau, la responsabilitat en l'assignació de la docència als professors recau en els departaments, però no hem d'oblidar que en el cas de matèries que es poden impartir per més d'un departament l'assignació a un departament o un altre recau generalment en el mateix centre, el qual, al seu torn, es pot veure condicionat per la major o menor saturació de la capacitat docent dels departaments. En el cas dels màsters, l'assignació de docència està molt més vinculada als seus òrgans de direcció i coordinació.

Cal destacar que en els estatuts de la UNICAN consta explícitament que el departament eleva una «proposta a la Junta de centre» i que aquesta té capacitat per a negar-se a acceptar el professorat proposat pel departament. El centre pot rebutjar la planificació docent proposada per un departament usant com a argument el baix índex d'aprovats o la qualitat de la docència del professorat proposat.

Responsabilitats en la designació de comissions d'experts o tribunals de revisió i en la resolució de les reclamacions

La designació de comissions o tribunals de revisió de les avaluacions està majoritàriament a càrrec del centre, bé siga directament o a proposta del departament.

Al centre correspon també generalment resoldre o notificar la resolució adoptada per la comissió o el tribunal d'experts. En alguns casos la resolució i la seua notificació es gestionen íntegrament en l'àmbit del departament, o són a càrrec del rectorat (UEx). En la UM la responsabilitat en la designació de membres de la comissió d'experts és doble, ja que dos membres són designats pel departament i un altre pel centre. En la UDC el procés de reclamació passa per dues comissions, primer per una comissió d'experts nomenada pel departament i després per la comissió acadèmica o de docència del centre.

En la UPV, resol en primera instància el departament, i quan l'estudiant no està conforme amb la resolució, pot presentar una nova reclamació davant el deganat o la direcció del centre, abans d'acudir al recurs d'alçada.

Realització de noves proves d'avaluació

En les normatives d'algunes universitats es recull de manera explícita la possibilitat de repetir la prova quan la comissió, el tribunal o l'òrgan responsable de resoldre la reclamació així ho dictamine (UCLM, UEx, UPM, UPV). En la normativa de la UPV la possibilitat de repetició de la prova pot vincular-se, entre altres causes, a la detecció per

la Comissió de Reclamacions del centre de resultats anormalment baixos que no es corresponguen amb aquells que raonablement puguen produir-se tenint en compte criteris acadèmics; és a dir, el context de la titulació i les assignatures implicades.

Opció a sol·licitar la realització de l'examen davant un tribunal

En algunes universitats (UNIOVI, UNIZAR, UPNA, UPV) es preveu la possibilitat que l'alumne pugui ser examinat per un tribunal específic d'avaluació sense haver d'esperar a les últimes convocatòries. Ha d'intervenir una sol·licitud expressa de l'alumne.

En altres universitats els estudiants tenen dret a sol·licitar ser examinats per un tribunal quan només els quede un petit nombre d'assignatures o de crèdits per a finalitzar els estudis (UDC, UNICAN).

Taxes d'eficiència de referència per a cada assignatura

En la UPM, la Junta de Centre fixa taxes d'eficiència de referència per a estudiants de nou accés en les convocatòries ordinàries. Aquestes taxes poden ser úniques per a un mateix curs o diferenciar-se per assignatura. Els valors que s'acorden per a les taxes d'eficiència de referència han de ser coherents amb els valors de les taxes de graduació, abandonament i eficiència fixats en la memòria del pla d'estudis.

Procediments singulars de control i processos per a la millora de la qualitat docent

Pel seu caràcter singular, en l'annex II resumim els punts més destacables dels procediments que es recullen en les normatives de la UM i de la UPM.

A la recerca de solucions per als resultats anòmals: millores en els procediments i vertadera assumpció de responsabilitats

Atès tot el que s'ha exposat anteriorment, i després de reflexionar sobre diversos aspectes que podrien redundar en una millora de la qualitat docent i en unes avaluacions de l'aprenentatge cada vegada més justes, es fan les consideracions següents:

- La dificultat intrínseca de la matèria apareix com la principal causa dels suspensos massius. Convindria reflexionar sobre el fet que cada crèdit ECTS ha de traduir-se en un total de 25 a 30 hores de treball per a un estudiant tipus mitjà (1500 a 1800 hores anuals), siga quina siga la dificultat intrínseca dels estudis que cursa. El contrari seria tant com admetre l'esclavitud en l'estudi.
- Per molt resistents que siguin les «torres d'ivori», els òrgans de govern amb competències directes sobre la qualitat de l'ensenyament, i més encara els defensors universitaris, hem d'implicar-nos decididament en el seu enderrocament. La persistència d'aquest problema i la incapacitat en ocasions per a emprendre'l tenen probablement un rerefons relacionat amb les arrels fortament individualistes, amb la insuficient consciència col·lectiva que tradicionalment s'ha atorgat a la docència universitària, més que a cap altra etapa educativa. Aquest rerefons es tradueix en l'absència d'un projecte comú en molts títols, de la suficient coresponsabilitat del professorat quant als resultats d'aprenentatge dels estudiants, així com de la incapacitat d'abordar en equip tant l'avaluació com la millora d'aquest aprenentatge. La introducció en moltes universitats d'incentius quasi exclusivament «individualistes» (basats en

enquestes a estudiants sobre cada professor), no només no resol, sinó que pot arribar a empitjorar el problema. Alguns professors ben valorats pels estudiants comprenen finalment que, com pitjor ho fan els seus companys, millor són els resultats de les seues enquestes; altres mal valorats troben en la seua excessiva exigència en les avaluacions una bona excusa que en ocasions fomenta el problema.

- Per molta simpatia que generen els professors fantàstics en l'alumnat, els òrgans universitaris competents han de controlar que la qualitat de la docència i l'aprenentatge es corresponguen amb les qualificacions.
- El departament i el centre, si escau, com a responsables de l'assignació de la docència, tenen la possibilitat de reorganitzar l'encàrrec docent atenent els resultats dels cursos precedents.
- Els coordinadors de titulació i els departaments han de coordinar i optimitzar la distribució temporal de coneixements per a facilitar l'aprenentatge.
- Els coordinadors de curs han de vetlar per una correcta distribució temporal de tasques i proves d'avaluació en les diferents assignatures, evitant excessives concentracions i solapaments.
- Els òrgans de govern de la universitat i els consells socials haurien de tenir present que les normatives de permanència que exigisquen a l'alumnat matricular-se de totes les assignatures del curs precedent per a poder matricular-se del següent, poden incidir negativament en l'alumnat afectat (rendiment, costos) i en un desenvolupament adequat de la docència interactiva per a la resta de l'alumnat, amb la consegüent disminució del rendiment acadèmic global.
- El reforç en l'ensenyament de les assignatures en les quals s'observen més dificultats per als estudiants acudint a la figura de l'alumne-tutor (estudiant d'últims cursos), tal com es fa en la UNICAN, o la realització de cursos «0» que tenen lloc en moltes universitats poden constituir un element de suport apreciable.
- L'establiment de dos sistemes d'aprenentatge i avaluació per assignatura (un més apegat a l'avaluació contínua i l'altre amb un format d'aprenentatge més lliure i focalitzat en la mesura del possible en una avaluació global dels coneixements i competències), tal com ja es fa en la UPM, pot redundar en una clara millora de la qualitat docent, ja que separa de manera voluntària l'alumnat en dues faccions en funció de les seues necessitats, actituds i aptituds davant l'aprenentatge.
- Les avaluacions curriculars o els aprovats per compensació d'un nombre reduït de crèdits continuen sent una eixida als suspensos massius, però no haurien de convertir-se ni en una solució utilitzada perversament per una part de l'alumnat ni en un simple alleujament per a la consciència dels qui tenim responsabilitats acadèmiques. La solució ideal no és l'aprobat per compensació, sinó, d'una banda, l'alternativa d'una avaluació objectiva i justa per a l'estudiant i, d'altra banda, l'anàlisi dels factors subjacents, en una constant cerca de la millora de la qualitat docent i dels resultats de l'aprenentatge.
- Es tracta d'avaluar justament l'estudiant, no de perdonar-li o regalar-li una assignatura perquè alguna cosa haja funcionat malament. Els estudiants que han

patit un cas de suspensos massius injustificats haurien de tenir dret a repetir la prova. Per això, una resposta més adequada a les situacions de suspensos massius injustificats sembla la repetició de la prova, tal com es recull en la normativa d'algunes universitats.

- Tal com es recull en el procediment per a l'anàlisi i millora de l'activitat docent de la UM, l'activitat docent s'ha d'emprendre des d'una reflexió sobre la pròpia pràctica que afavorisca l'aprenentatge del professorat, a través de l'autoformació o la formació regulada per altres instàncies, i s'ha de desenvolupar des d'una predisposició a introduir canvis que afecten la manera en què es planifica i es desenvolupa l'ensenyament o se n'avaluen els resultats.
- En qualsevol cas, quan es detecten situacions de resultats anòmals, les autoritats acadèmiques haurien d'adoptar mesures no només per a reparar com més prompte millor l'avaluació injusta de l'estudiant, sinó també per a incidir en els factors que han pogut conduir a aquestes situacions.
- Ara bé, al mateix temps que no es pot acceptar que un professor faça i desfaça el que vulga en la seua assignatura, convé estar alerta davant possibles pressions cap al professorat per a rebaixar el nivell d'exigència o elevar-ne les qualificacions a fi de complir determinats contractes-programa, no afectar negativament les taxes d'èxit i situacions similars incloses en les memòries de verificació o respondre submisament a qualsevol altre criteri de rendibilitat aliè a la qualitat docent.
- Resultaria molt convenient que per a l'elecció de membres participants en les diferents comissions o tribunals de reclamacions, en les comissions de coordinació i en les de garantia de qualitat es pense seriosament en les persones que es consideren més adequades per la seua formació, independència, disponibilitat i implicació, fugint del mer repartiment numèric de tasques o de qualsevol altre interès de caràcter personal: complements retributius, descompte d'hores lectives, mèrits de cara a una acreditació...
- Finalment, considerem que, en qüestions tan transcendents en l'àmbit acadèmic com ho és el fet de procurar una bona qualitat de la docència i unes avaluacions justes dels resultats de l'aprenentatge, els defensors universitaris hem d'adoptar una actitud proactiva.

ANNEX I

Resultats del qüestionari d'informació i d'opinió dels defensors universitaris sobre assignatures amb resultats anòmals

1. Hi ha en la teua universitat algun sistema de garantia de qualitat que implique l'anàlisi i el control periòdic dels resultats de l'avaluació de totes o una part de les assignatures?

- (88%) Sí
- (12%) No

2. En cas afirmatiu, s'especifica alguna mesura de control explícit per a les assignatures en les quals es produeixen resultats aparentment anòmals?

- (48%) Sí
- (52%) No

3. Hi ha algun llindar o valor de referència a partir del qual es produeix alguna conseqüència o es procedeix obligatòriament a l'anàlisi de les causes que poden haver portat a l'obtenció de resultats aparentment anòmals en les assignatures?

- (32%) No n'hi ha cap
- (20%) Taxa d'èxit [(Nre. d'aprovat/Nre. de presentats) x100] per sota d'un determinat valor
- (20%) Taxa de rendiment [(Nre. d'aprovat/Nre. de matriculats) x100] per sota d'un determinat valor
- (8%) Desviació, més enllà d'un determinat percentatge, de la taxa d'èxit de l'assignatura pel que fa a la mitjana de la titulació
- (8%) Desviació, més enllà d'un determinat percentatge, de la taxa de rendiment de l'assignatura pel que fa a la mitjana de la titulació
- (3%) Altres

4. El llindar de referència, és variable segons el curs i/o la titulació?

- (28%) Sí
- (72%) No

5. Quina conseqüència o mesura/es estan previstes quan s'identifica una assignatura amb resultats anòmals? Després de l'anàlisi de les causes que poden haver portat a l'obtenció de resultats anòmals, la normativa pot preveure la formulació de propostes per a la millora dels resultats de l'aprenentatge:

- (28%) Cap
- (4%) Penalitzacions per al professorat implicat (que poden afectar la consecució de complements docents o un altre tipus de reconeixements o incentius)
- (8%) Formació o assessorament al professorat implicat
- (4%) Assignació de la docència de l'assignatura a una altra àrea i/o professor

- (8%) La revisió del pla docent de l'assignatura (continguts, criteris d'avaluació...) per la Comissió de Qualitat, el departament o una altra instància
- (0%) La publicitat de les assignatures afectades (sense una penalització específica al professorat implicat)
- (0%) Avaluació de l'assignatura per un tribunal
- (12%) Mesures de suport a l'aprenentatge dels estudiants (desdoblament de grups, cursos 0 de reforç de requisits d'aprenentatge, etc.)
- (28%) Mesura/es inespecífiques
- (8%) Altres

6. Es preveu en la normativa de la teua universitat concedir l'aprobat per compensació, validació o avaluació curricular global? Aquest tipus d'avaluació, de caràcter global i finalista, preveu el conjunt de coneixements i competències adquirides, de manera que possibilita l'obtenció del títol tot i que no s'haja superat per la via tradicional alguna matèria o un petit nombre de crèdits.

- (32%) No es preveu
- (32%) Només per a una assignatura o fins a un màxim de 6 crèdits no superats prèviament per l'estudiant
- (24%) Fins a un màxim de 2 assignatures o de 12 crèdits no superats prèviament per l'estudiant
- (12%) Altres

7. En cas afirmatiu, es preveu algun criteri o requisit?

- (12%) Cap
- (16%) Haver-se presentat en un nombre mínim de convocatòries
- (0%) Haver obtingut una qualificació mínima en alguna d'aquestes convocatòries
- (0%) L'informe positiu del professor de l'assignatura
- (40%) Una combinació dels anteriors criteris
- (12%) Altres

8. Qui és el responsable de la supervisió i/o validació dels plans o guies docents?

- (0%) Ningú
- (0%) El propi professor a qui es va assignar la docència de l'assignatura en el POD (independentment de l'existència de diversos grups)
- (4%) El professor a qui es va assignar la docència de l'assignatura en el POD o el coordinador de l'assignatura (quan hi haja diversos grups)
- (12%) El departament, el cap de departament o comissió en què delegue
- (24%) La Comissió de qualitat del títol i/o centre
- (8%) El coordinador de la titulació, cap d'estudis, vicedegà o similar
- (20%) El Consell de facultat, junta de centre o comissió en què deleguen
- (12%) Altres: diversos

9. Qui és el responsable de la reclamació de qualificacions?

- (20%) El departament responsable de la docència o persona o comissió en qui delegue
- (52%) El centre en el qual s'imparteix el títol o la persona o comissió en qui delegue
- (8%) La comissió de qualitat del títol
- (0%) Comissió mixta, formada per representants del centre i del departament
- (0%) Comissió de reclamacions dependent del Rectorat o del Consell de Govern
- (8%) Altres: el propi professor

10. Qui és el responsable de la supervisió del rendiment acadèmic registrat en les assignatures?

- (24%) Ningú
- (4%) El professor responsable de l'assignatura a través d'un autoinforme o una cosa similar
- (4%) El departament o persona o comissió en qui delegue
- (0%) El coordinador del títol
- (24%) La Comissió de qualitat del títol i/o centre
- (0%) La comissió que va elaborar el pla d'estudis
- (20%) El deganat, vicedeganat o direcció del centre
- (0%) Una altra persona o comissió dependent del consell de centre
- (12%) La Comissió de Qualitat de la Universitat, la Unitat Tècnica d'Avaluació de la Qualitat o similar, dependent del Vicerectorat corresponent
- (12%) Altres: diversos

11. Qui és el responsable de les propostes de millora?

- (16%) Ningú
- (4%) El professor responsable de l'assignatura a través d'un autoinforme o similar
- (0%) El departament o persona o comissió en qui delegue
- (8%) El coordinador del títol
- (44%) La comissió de qualitat del títol i/o centre
- (0%) La comissió que va elaborar el pla d'estudis
- (20%) El deganat, vicedeganat o direcció del centre
- (0%) Una altra persona o comissió dependent del consell de centre
- (8%) La Comissió de Qualitat de la Universitat, la Unitat Tècnica d'Avaluació de la Qualitat o similar, dependent del Vicerectorat corresponent
- (0%) Altres: diversos

12. Quines són les causes que tenen alguna influència rellevant en els suspensos massius en algunes assignatures? (independentment del «seu pes»)

- a. El complex de *torre d'ivori* o *professor dur*
- b. La dificultat real i intrínseca de la matèria
- c. Excés d'assignatures en determinats semestres

- d. Distribució temporal inadequada de les assignatures en els diversos semestres
- e. Competències insuficients d'una part de l'alumnat que accedeix a la titulació
- f. Aprenentatge insuficient dels continguts d'assignatures prèvies
- g. Absència de continguts rellevants en assignatures prèvies
- h. Motivació i/o esforç insuficient de l'alumnat
- i. Massificació de les assignatures
- j. Coordinació insuficient del professorat
- k. Baixa qualitat docent del professorat d'assignatures prèvies
- l. Qualitat docent inadequada del professorat de les assignatures amb molts suspensos
- m. Normes de permanència massa estrictes (alta exigència de matriculació de crèdits, etc.)
- n. Desídia o corporativisme del professorat que participa en les comissions o tribunals de reclamació
- o. Falta d'implicació o d'autoritat per part dels òrgans de govern
- p. Altres

12. Factors que influeixen en qualificacions massa baixes (percentatge de respostes)																
Opcions	a	b	c	d	i	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o	p
Mai o quasi mai	20	0	52	44	20	20	40	24	44	32	68	44	64	44	32	12
Amb certa freqüència	32	52	24	32	32	48	28	36	24	36	8	24	12	32	24	0
Sempre o quasi sempre	24	28	0	0	24	8	4	12	8	8	0	12	0	4	20	4
NS/NC	24	20	24	24	24	24	28	28	24	24	24	20	24	20	24	84

13. Entenent-ho com un fenomen que pot ser multicausal, quines són les causes que tenen una major influència en els suspensos massius en algunes assignatures? (independentment de la seua freqüència)

- a. El complex de *torre d'ivori* o *professor dur*
- b. La dificultat real i intrínseca de la matèria
- c. Excés d'assignatures en determinats semestres
- d. Distribució temporal inadequada de les assignatures en els diferents semestres
- e. Competències insuficients d'una part de l'alumnat que accedeix a la titulació
- f. Aprenentatge insuficient dels continguts d'assignatures prèvies
- g. Absència de continguts rellevants en assignatures prèvies
- h. Motivació i/o esforç insuficient de l'alumnat
- i. Massificació de les assignatures
- j. Coordinació insuficient del professorat
- k. Baixa qualitat docent del professorat d'assignatures prèvies
- l. Qualitat docent insuficient del professorat de les assignatures amb molts suspensos
- m. Normes de permanència massa estrictes (alta exigència de matriculació de crèdits, etc.)
- n. Desídia o corporativisme del professorat que participa en les comissions o tribunals de reclamació
- o. Falta d'implicació o d'autoritat per part dels òrgans de govern
- p. Altres

13. Factors més rellevants en qualificacions massa baixes (percentatge de respostes)																
Opcions	a	b	c	d	i	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o	p
Poc o gens rellevant	20	4	48	36	12	4	28	16	44	20	48	40	56	28	20	8
Mitjanament rellevant	20	28	28	36	16	56	36	36	20	36	28	16	8	36	24	0
Molt rellevant	40	48	4	4	48	20	12	20	12	20	4	24	8	12	32	4
NS/NC	20	20	20	24	24	20	24	28	24	24	20	20	28	24	24	88

14. Quins són els factors que tenen alguna influència rellevant en les qualificacions massa elevades en algunes assignatures? Valora els enunciats següents independentment del «seu pes»: sempre o quasi sempre, amb certa freqüència, mai o quasi mai.

- El complex de professor fantàstic
- La facilitat real i intrínseca de la matèria
- Escassetat d'assignatures en determinats semestres
- Competència elevada d'una part de l'alumnat que accedeix a la titulació (x)
- Redundància de continguts rellevants en assignatures prèvies
- Hipermotivació i/o esforç de l'alumnat
- Escassetat d'alumnes matriculats en les assignatures
- Baixa exigència del professorat (malgrat oferir una adequada qualitat docent)
- Qualitat docent insuficient del professorat (que supleixen amb una baixa exigència)
- Desídia del professorat de l'assignatura
- Situacions excepcionals (com la jubilació del professor o l'extinció del títol)
- El desig d'obtenir bones valoracions en les enquestes de satisfacció de l'alumnat, pels incentius que comporta (acreditacions de l'ANECA, incentius econòmics, etc.).
- El desig d'obtenir bons resultats en les enquestes de satisfacció de l'alumnat, independentment dels incentius que comporte
- Altres

14. Factors que influeixen en qualificacions massa elevades (percentatge de respostes)														
Opcions	a	b	c	d	i	f	g	h	i	j	k	l	m	n
Mai o quasi mai	16	12	56	40	48	36	16	16	40	32	40	32	36	8
Amb certa freqüència	48	40	16	24	24	28	56	48	24	36	28	32	24	0
Sempre o quasi sempre	12	28	4	12	4	12	8	12	16	4	8	16	20	0
NS/NC	24	20	24	24	24	24	20	24	20	28	24	20	20	92

15. Segons la teua opinió, entenent-ho com un fenomen que pot ser multicausal, quins són els factors que tenen una major influència en les qualificacions massa elevades en algunes assignatures? Valora els enunciats següents independentment del «seu pes»: molt rellevant, mitjanament rellevant, poc o gens rellevant.

- El complex de professor fantàstic
- La facilitat real i intrínseca de la matèria
- Escassetat d'assignatures en determinats semestres
- Competència elevada d'una part de l'alumnat que accedeix a la titulació
- Redundància de continguts rellevants en assignatures prèvies

- f. Hipermotivació i/o esforç de l'alumnat
- g. Escassetat d'alumnes matriculats en les assignatures
- h. Baixa exigència del professorat (malgrat oferir una adequada qualitat docent)
- i. Qualitat docent insuficient del professorat (que supleixen amb una baixa exigència)
- j. Desídia del professorat de l'assignatura
- k. Situacions excepcionals (com la jubilació del professor o l'extinció del títol)
- l. El desig d'obtenir bones valoracions en les enquestes de satisfacció de l'alumnat, pels incentius que comporta (acreditacions de l'ANECA, incentius econòmics, etc.).
- m. El desig d'obtenir bons resultats en les enquestes de satisfacció de l'alumnat, independentment dels incentius que comporte
- n. Altres

15. Factors més rellevants en qualificacions massa altes (percentatge de respostes)											
Opcions	a	b	c	d	i	f	g	h	i	j	k
Poc o gens rellevant	20	16	52	32	36	20	24	24	40	32	48
Mitjanament rellevant	36	20	16	28	36	40	32	36	20	28	20
Molt rellevant	20	40	8	16	4	16	20	20	16	12	12
NS/NC	24	24	24	24	24	24	24	20	24	28	20

ANNEX II

Procediments singulars de control i processos per a la millora de la qualitat docent

Universitat de Màlaga

Hi ha un Procediment per a l'Anàlisi i la Millora de l'Activitat Docent del Professorat que es troba inclòs en el Sistema de Garantia de la Qualitat dels Centres. Seguint amb aquest procediment, cada quatre anys tots els professors han de presentar autoinformes amb les seues propostes de millora, assenyalant les que han posat en pràctica des de l'avaluació anterior o en els últims anys si es tracta de la seua primera avaluació. Els professors que hagen obtingut valoracions dels alumnes o resultats acadèmics clarament inferiors a les mitjanes corresponents al curs en alguna assignatura, han d'elaborar l'informe cada dos anys, valorant aquests resultats i aportant les accions de millora que, si s'escau, consideren procedents; igualment s'hauran d'emetre informes biennals en casos d'incompliments del Sistema de Garantia de Qualitat. [Per a la preparació de l'autoinforme, en finalitzar cada curs acadèmic, la Unitat per a la Qualitat remetrà a cada professor un resum dels resultats de les enquestes d'opinió dels alumnes i dels resultats acadèmics (taxa d'èxit i taxa de rendiment) obtinguts en cada assignatura o grup en els quals haja impartit docència. El degà o director del centre o, en el seu nom, el coordinador de qualitat del centre, enviarà al director de departament corresponent perquè en prengueu coneixement i tinga els efectes que corresponga i perquè les aporte al professor abans que iniciï el seu autoinforme, les evidències recollides en el Sistema de Garantia de Qualitat de les titulacions en què el professor imparteix la docència (queixes, reclamacions, inassistència a reunions de coordinació, incompliment de terminis, etc.)].

Els directors de departament han d'elaborar, en consell de departament o en la comissió delegada corresponent, propostes de millora a partir de la informació disponible sobre el desenvolupament i els resultats de l'activitat docent que li és assignada, així com de les enquestes d'opinió dels alumnes sobre les guies docents i enviar-les a la comissió de garantia de qualitat dels centres corresponents per a la seua informació i consideració. També han de dur a terme les accions de millora que els corresponguen, tenint en compte l'assignació de les assignatures implicades, dins del pla de millora que elabore la Comissió de Garantia de Qualitat dels centres en els quals imparteix docència.

No obstant això, qualsevol professor podrà presentar el seu autoinforme de manera voluntària fora de la planificació realitzada, acompanyat d'un escrit justificatiu dirigit al delegat del rector per a la Qualitat.

Universitat Politècnica de Madrid

Els professors elaboren un informe acadèmic de cada assignatura que han impartit; en cas que no s'aconsegueixca la taxa d'eficiència de referència, l'informe acadèmic ha de proporcionar també els valors de les taxes d'eficiència, d'èxit i d'abandonament que s'han obtingut en cadascuna de les proves i de les activitats d'avaluació realitzades en la convocatòria; els professors han de fer una anàlisi dels motius pels quals no s'ha aconseguit la taxa d'eficiència de referència (motius que hi han influït negativament), i fer una proposta de millora. De l'informe acadèmic de les direccions de departament sobre les assignatures del departament, se n'informarà, almenys una vegada cada curs al consell de departament, en el qual se l'informarà de les mesures correctores que

procedisquen quan els valors de les taxes d'eficiència reals en algunes assignatures siguin significativament menors. Les direccions de departament remetent els informes acadèmics a les subdireccions o vicedegans encarregats de la Prefectura d'Estudis del centre. Els informes corresponents a les assignatures d'un curs acadèmic determinat estaran a la disposició de la Comissió de Coordinació Acadèmica del curs i tots hauran d'estar disponibles per a la Comissió d'Ordenació Acadèmica. Les subdireccions o vicedegans encarregats de la Prefectura d'Estudis del centre elaboren cada any un informe acadèmic de la titulació, en el qual, entre altres coses, s'haurà d'identificar el progrés acadèmic de cada cohort d'estudiants de nou ingrés en els últims 6 anys o, si n'hi ha menys, des que es va implantar la titulació, s'haurà d'analitzar curs a curs la marxa de les taxes de graduació, d'absentisme i d'eficiència, i s'hauran d'incloure aquelles propostes d'actuació que considere necessàries per aconseguir o millorar les taxes previstes en les memòries dels plans d'estudi verificades pel Consell d'Universitats. L'informe acadèmic de la titulació s'eleva cada any, a la consideració de la Comissió d'Ordenació Acadèmica del centre i de la Junta de centre. Una vegada presentat en la junta de centre, es remetrà una còpia al Vicerectorat encarregat de l'Ordenació Acadèmica.

En els casos en què de manera reiterada s'aprecien valors significativament menors de la taxa d'eficiència realment obtinguda en una assignatura respecte a la taxa d'eficiència de referència per a estudiants de nou accés fixada per la Junta de centre per a aquesta assignatura, la Junta de centre haurà de prendre les mesures correctores que corresponguen. Entre aquestes es podran considerar alguna de les següents:

- a) Assignació de la docència a un altre departament que depenga del centre o amb el qual el centre haja aconseguit un acord amb aquesta finalitat, i s'entén que, si aquest canvi no donara resultats en el termini d'un curs acadèmic, s'haurà d'optar pel que es recull en el punt c).
- b) Qualsevol altra que considere oportuna la junta de centre, si s'entén que, si no fan efecte en el termini d'un curs acadèmic, s'haurà d'optar pel que figura en el punt c).
- c) Establiment d'una taxa d'eficiència de referència més baixa per a estudiants de nou accés a l'assignatura, assumint que, si les taxes d'eficiència impossibiliten aconseguir les taxes previstes en el pla d'estudis, s'haurà d'acompanyar d'una proposta de modificació del pla d'estudis amb les noves taxes i, si escau, de continguts més realistes, perquè segueixca els tràmits de verificació corresponents en els òrgans de govern de la universitat i davant el Consell d'Universitats.

Les direccions o degans dels centres i les direccions dels departaments han de traslladar al Vicerectorat d'Alumnes tots aquells incompliments de la normativa reguladora dels sistemes d'avaluació.

Els informes que, per a l'avaluació de l'activitat docent de cada professor, emeten les direccions de departament i les direccions o degans dels centres hauran de fer constar aquells incompliments de la normativa reguladora dels sistemes d'avaluació que haja realitzat el professor i dels quals tinguen constància fefaent.

Els informes que, per a l'avaluació de l'activitat docent de cada professor, han d'emetre les direccions de departament i les direccions o degans dels centres hauran de fer constar els valors de les taxes d'eficiència de referència que va determinar la Junta de centre per a cadascuna de les assignatures en les quals va realitzar activitat docent el

professor, així com els valors realment obtinguts de les taxes d'eficiència, d'èxit i d'absentisme en cadascun dels semestres acadèmics en què l'assignatura va ser impartida totalment o parcialment pel professor, detallant quina va ser la participació docent del professor en la corresponent assignatura. Així mateix, en els casos en què les taxes obtingudes foren inferiors a les determinades per la junta de centre, la direcció de departament i la direcció o deganat de centre hauran d'incloure en el seu informe una valoració sobre les causes que van provocar aquesta diferència i també sobre les mesures de millora que el professor corresponent haja posat en marxa.

ANNEX III

Resultats de l'enquesta realitzada al final del debat

- Consideres important que hi haja una normativa que regule com procedir davant els resultats anòmals (excessivament negatius, anormalment positius, poc discriminatius...) per a ajudar a resoldre més ràpidament aquest tipus de situacions?

SÍ	37	NO	1	NS/NC	2
----	----	----	---	-------	---

- Consideres que els defensors hauríem de plantejar propostes quan en la nostra universitat la normativa és inexistent, insuficient o manifestament millorable?

SÍ	35	NO	2	NS/NC	3
----	----	----	---	-------	---

- Si s'identifica una assignatura amb resultats anòmals, l'adopció de mesures concretes està prevista en menys de la meitat de les universitats que van respondre a l'enquesta. Creus que la normativa hauria d'explicitar mesures concretes per a tractar de corregir la situació?

SÍ	37	NO	2	NS/NC	1
----	----	----	---	-------	---

- Entre aquestes mesures, creus que s'hauria de contemplar el dret dels estudiants a repetir l'examen quan han patit una situació de suspensos massius, tal com es planteja en algunes universitats?

SÍ	30	NO	1	NS/NC	9
----	----	----	---	-------	---

- Algunes universitats sí que expliciten en les seues normatives diverses mesures per a evitar que el problema es torne a repetir. Creus que després les apliquen?

SÍ	4	NO	9	NS/NC	27
----	---	----	---	-------	----

- En els casos en què no s'apliquen, hauríem de, com a Defensors, realitzar alguna recomanació concreta sobre aquest punt?

SÍ	39	NO	0	NS/NC	1
----	----	----	---	-------	---

15. Factors més rellevants en qualificacions massa altes (percentatge de respostes)											
Opcions	a	b	c	d	i	f	g	h	i	j	k
Poc o gens rellevant	20	16	52	32	36	20	24	24	40	32	48
Mitjanament rellevant	36	20	16	28	36	40	32	36	20	28	20
Molt rellevant	20	40	8	16	4	16	20	20	16	12	12
NS/NC	24	24	24	24	24	24	24	20	24	28	20

1.2 TEMA 2. Còpia, frau intel·lectual, drets d'autor i propietat intel·lectual

Document 1. Còpia, plagi i frau en l'avaluació universitària

María Acale Sánchez, Universitat de Cadis

1. L'avaluació de coneixements

Les modificacions viscudes en l'àmbit de l'ensenyament i l'aprenentatge universitaris han provocat com a conseqüència canvis sistemàtics que, entre molts més aspectes, determinen la necessitat de recórrer a una multitud de mètodes a través dels quals es pot avaluar com a docents no només que l'alumnat haja assimilat uns coneixements teòrics i pràctics, sinó que alhora hagen desenvolupat les competències, les destreses i les habilitats incloses en la programació docent³.

Totes aquestes variables s'han d'avaluar al llarg del curs, ja que en un sistema d'avaluació contínua, com a regla general, «avaluació» en si mateixa, considerada dels coneixements, ha deixat de ser única i d'estar al final per a estar present durant tot el curs. I amb això, també s'han multiplicat les possibilitats de frau.

En particular, la proliferació de les proves que cal fer ha fet proliferar també les maneres de falsificació dels resultats a través de la còpia i el plagi, que avui dia poden ser considerats com a males arts, que en certa mesura són consubstancials al propi sistema universitari vigent. N'hi ha prou amb fer aquest compte: si cada professor/a encarrega als seus estudiants una mitjana de 10 proves diferents al llarg del curs, i, si durant el curs té 10 professors, són 100 activitats que cal afrontar i no és estrany que es recórrega per falta de temps, de motivació, de maduresa o de coneixements a presentar un treball en el qual no es reflecteixen els coneixements vertaders que s'hagen adquirit. És a dir, difícilment es poden eliminar per complet les vies de frau en l'avaluació de coneixements, si bé és possible per part de la resta de l'alumnat, del professorat i de la pròpia universitat engegar mecanismes que pal·lien els seus efectes negatius.

És evident que, a mesura que s'han anat modernitzant els sistemes d'avaluació, ho han fet en paral·lel els mecanismes defraudatoris. Amb el temps van arribar a l'aula mecanismes tecnificats com ara orelles, o l'ús de telèfons mòbil des dels quals s'accedeix a les pàgines web de les assignatures en les quals estan penjades les classes, grups de Whatsapp.

També determina que s'amplien les modalitats de frau el fet que el nou model exigisca cada vegada més la realització d'activitats fora de l'aula. La qüestió es complica encara més quan es tracta de valorar els «treballs» inútils: el clàssic treball que s'encarregava a l'alumnat, que havia de culminar en una biblioteca, després de consultar manuals i monografies, és a dir, el treball artesà de l'estudiant, avui ha sigut desplaçat a favor de treballs industrialitzats per internet (Google, el Rincón del Vago i repositoris s'han convertit en el pitjor enemic de l'alumnat, encara que no s'adonen quan copien, però sí que ho fan passats els anys, quan troben a faltar coneixements que suposadament s'haurien d'haver adquirit).

---

³ Veg. José Rafael Guillamón Fernández i María Acale Sánchez, «Evaluación y calificación en el ECTS: análisis de casos y conflictos», XVI Trobada Estatal de Defensors Universitaris, <http://cedu.es/sevilla2013/documentos-de-trabajo/> (15.5.2014).

Per tant, podem centrar l'estudi a partir d'aquest moment en aquests casos: Incorre en responsabilitat l'alumnat que copia en un examen o que presenta com a propi un treball que és aliè? En aquest cas, es tractaria d'una responsabilitat disciplinària, o hi hauria alguna cosa més enllà (delicte o infracció civil) que determine la imposició d'una sanció penal o civil. I finalment, el procediment que cal seguir i els efectes processals en l'àmbit disciplinaris de l'obertura d'un procediment judicial.

Segons l'article 13 de l'Estatut de l'Estudiant Universitari, entre els deures dels estudiants universitaris es troba el «d'abstenir-se de la utilització o cooperació en procediments fraudulents en les proves d'avaluació, en els treballs que es realitzen o en documents oficials de la universitat». Per tant hi ha un deure de probitat que queda vulnerat quan es recorre a mitjans fraudulents, ja siga en un examen o en la preparació d'un treball. Abans d'entrar a analitzar les responsabilitats eventuais que de l'incompliment d'aquesta obligació es deriven en els reglaments de les universitats espanyoles, cal deixar establert que segons les circumstàncies concretes que s'hagen produït, és possible que se sobrepassi la responsabilitat intrauniversitària, i es caiga en responsabilitat civil per la comissió d'un il·lícit civil (per violació de la Llei de propietat intel·lectual) o en responsabilitat penal per la comissió d'uns fets constitutius d'un delicte (contra la propietat intel·lectual, contra la fe pública, lesions, etc.).

2. La responsabilitat universitària per conductes de frau en els exàmens i en els treballs

2.1 Límits de l'actuació del professorat

Siga només una infracció disciplinària, o siga alguna cosa més, la qüestió més complexa és la dels mitjans de prova de què disposa el professorat per a acreditar l'incompliment. Pot el professorat ficar la mà a l'escot d'un/a estudiant quan l'ha vist ficar-se apunts o sospite que ho ha fet? Pot el professorat registrar un telèfon mòbil, o una motxilla, o el lòbul d'una orella? D'altra banda, incorre en responsabilitat el docent que no fa res per a comprovar que els treballs estan descarregats d'internet?

Atès que es tracta d'una qüestió tan complexa, *a priori* sembla que les nostres universitats haurien de regular detingudament aquesta qüestió, ja que com més clar quede a nivell normatiu, molt millor per a l'alumnat i el professorat perquè se sabrà fins a on arribar i quines són les conseqüències en cas de sobrepassar els límits.

De poques paraules és el reglament UMA, on en l'article 6.4 s'estableix que «sense perjudici de les garanties formals pròpies de tota actuació administrativa, correspondrà al professor responsable de la convocatòria, o equip docent, si s'escau, adoptar les mesures oportunes, per a la seua posterior valoració a l'efecte de la corresponent avaluació i qualificació de la convocatòria, en els casos en què detecte conductes fraudulentes en el desenvolupament de la convocatòria per part dels estudiants». I res més: siguen quines siguen «les garanties formals pròpies d'una actuació administrativa», la «corresponent valoració i qualificació» (suspens, valoració o qualificació?) i «conductes fraudulentes» són tots elements essencials que, tanmateix, queden en els llimbs de la indefinició.

Amb caràcter general, l'article 490 de la Llei d'enjudiciament criminal permet als particulars procedir a la detenció del delinqüent que es fuga: així, si en un examen un estudiant, després de ser descobert, colpeja el professor o altres estudiants, pot ser detingut fins que vinga la policia. El problema es planteja en aquells casos en els quals

L'alumnat es limita a copiar en l'examen, conducta que, com es veurà posteriorment, no es pot considerar en si mateixa constitutiva de delictes (a l'efecte de practicar la detenció, un professor d'universitat és un particular, però a l'efecte de poder ser subjecte actiu o subjecte passiu d'un delictes, és funcionari públic a tres efectes penals, per la qual cosa li són aplicable els delictes especials –en atenció a l'autoria o a la victimització– per a funcionaris i autoritats).

El fet que s'estiga davant del dret fonamental a la intimitat consagrat en l'article 18 CE exigeix garanties tant per a l'estudiantat, com per als docents: jo no defensaria mai una política universitària invasiva de la privadesa, però sí que dotaria el professorat i l'alumnat d'instruments que els garantisquen fins on poden arribar, subratllant la possibilitat de recórrer a altres mitjans probatoris. En qualsevol cas, si, amb la finalitat de vetllar pel compliment del deure dels estudiants, el professorat s'excedeix per a aconseguir la seua «prova», el màxim que pot aconseguir és que la prova obtinguda es declare nul·la.

Doncs bé, no hi ha una clara reglamentació interna a les universitats de totes les complexitats que es deriven del frau: les mesures que amb caràcter immediat pot adoptar el/la docent; la qualificació de l'examen; l'eventual comissió d'una infracció disciplinària, és a dir, les conseqüències en la matrícula d'haver copiat en l'examen; les conseqüències fora de la universitat (il·lícits penals i civils); conseqüències processals del principi *non bis in idem*.

Si ens centrem en la UMA i en la UCA en un primer moment, podem observar com el reglament UMA sobre normes reguladores de la realització de les proves d'avaluació del rendiment acadèmic dels estudiants d'ensenyaments oficials de primer i segon cicle de 18 de desembre de 2009 consagra els drets de l'estudiantat (art. 11 a 12) però no estableix un catàleg correlatiu de deures⁴. Per la seua banda, el reglament UCA pel qual es regula el règim d'avaluació dels alumnes estableix en l'article 11 els deures dels alumnes en relació amb els exàmens, que se centren en essència en el deure probitat en la identificació i en els materials que es permeten utilitzar durant l'examen. En aquest cas, subliminàriament s'afirma que incompleix aquest deure l'estudiant que fa l'examen en companyia d'una altra persona o utilitzant material no autoritzat pel professor, però no s'assenyala quina conseqüència implica aquesta conducta. Això és el que diu l'article 11.2: «Els alumnes tenen el deure de fer els exàmens de manera individual i utilitzant únicament el material que autoritze el professor examinador».

2.2 L'adopció de mesures cautelars

La majoria dels reglaments d'avaluació deixen clara la potestat que té el professor per a identificar l'estudiantat que es presente a l'examen⁵. Així es pot veure, entre d'altres, l'article 6.1 del reglament UMA, en el qual s'estableix que el professorat podrà requerir «als estudiants la seua identificació, mitjançant l'exhibició del document nacional d'identitat, passaport o carnet d'estudiant de la UMA». De manera semblant s'expressa

---

⁴ També guarda silenci sobre aquest tema el *Reglamento de evaluación de los estudiantes de la Universidad de Castilla-la Mancha, (grado y máster)*, (aprovat pel Consell de Govern de 24 de febrer de 2011 i publicat en el *Boletín Oficial de la Universidad de Castilla-La Mancha* núm. 140, de març/abril de 2011) i l'Acord de 22 de desembre de 2010, del Consell de Govern, pel qual s'aprova el *Reglamento de Normas de Evaluación del Aprendizaje* de la Universitat de Saragossa

⁵ Així, l'article 38 del reglament d'ordenació acadèmica de la Universitat de Valladolid, aprovat pel Consell de Govern, sessió de 16 de febrer de 2012

el reglament UCA en l'article 11, on s'afirma que en qualsevol moment de l'examen, el professor podrà requerir la identificació dels alumnes, que hauran d'acreditar la seua personalitat mitjançant l'exhibició de la targeta d'estudiant, . 3 Aprovat per Acord del Consell de Govern el 13 de juliol de 2004., BOCyL núm. 49, de 09 de març de 2012. 4 document nacional o un altre document que segons l'opinió de l'examinador n'acredite suficientment la identitat.

També s'estableix en diferents reglamentacions l'obligació del professor responsable d'estar present en la pràctica de l'examen i, a més, que vaja acompanyat de professors del departament en nombre suficient perquè la labor de vigilància siga eficaç per evitar fraus.

En qualsevol cas, es tracta de funcions que entren a formar part de les tasques docents, encara que tinguen unes característiques «pseudopolicials» tan precises. En aquesta línia, Múrcia⁶ estableix algunes especificitats que cal subratllar. En primer lloc, l'article 22 del seu reglament de convocatòria, d'avaluació i d'actes, càrrega sobre el docent una responsabilitat bastant àmplia sobre les condicions en les quals es realitza l'examen. Així, assenyala que són funcions del docent:

- a. Vigilar que la prova es desenvolupe en condicions d'equitat i igualtat d'oportunitats, i evitar l'ús de mitjans fraudulents.
- b. Comprovar el dret a avaluació de qualsevol estudiant que sol·licite realitzar la prova.
- c. Aclarir les qüestions de caràcter general que considere necessàries a l'inici de l'exercici, així com respondre les que estime oportú.
- d. Quan es tracte d'una prova escrita, vetlar-ne per la recollida i procedir-ne a la custòdia.

D'aquesta manera, podríem entrar en el debat sobre què ocorre amb el professor que, incomplint el deure de vigilància, es dedica a llegir el periòdic o a treballar durant el transcurs d'un examen, quan un estudiant estiga usant mitjans fraudulents i siga detectat per uns altres.

Ara bé, quan ja s'ha començat l'examen, si es detecta que un/a estudiant està copiant, la regla més comuna és que el professor expulsi amb caràcter immediat l'estudiant de la sala: l'expulsió de l'aula es converteix així en la mesura cautelar més dràstica⁷. No impedeix que siga l'única, ja que el professor també pot optar per retirar a l'estudiant els apunts, o el mitjà per a copiar, i deixar-lo seguir fent l'examen.

S'ha de sobreentendre que el/la docent arreplega l'examen i els apunts, perquè constitueixen prova i que, si no li permet seguir fent l'examen, malgrat el silenci normatiu, ha de valorar-lo amb la qualificació de 0.

En la mateixa línia s'expressa l'article 6.1 del reglament UMA, ja que diu que el professor responsable, o equip docent, si s'escau, podrà no admetre a una convocatòria

---

⁶ Aprovat pel Consell de Govern de la Universitat de Múrcia en la sessió de 12 d'abril de 2011.

⁷ El reglament sobre normativa acadèmica d'avaluacions, de qualificacions i de reclamacions de 2 de juny de 2006 de la Universitat de la Corunya, que estableix que, si durant la realització d'un examen, els responsables que es troben detecten frau de les normes establides per part de l'estudiant, podran procedir-ne a l'expulsió, i també s'afeg el fet de no tenir perjudici de les responsabilitats disciplinàries a les quals poguera pertocar. En el mateix sentit es pot veure la normativa extremeña en l'article 7 de la resolució de 9 de març de 2012, de la Gerència.

als estudiants que porten o puguen disposar de material o dispositius electrònics no autoritzats per aquest professor o equip.

L'expulsió s'haurà de dur a terme de manera que ni s'interrompa la concentració de la resta d'estudiants, ni s'humilie l'estudiant retraient-li el seu comportament: el retret ja és connatural en la qualificació 0.

Més detalls dona el Reglamento de ordenación académica de la UVA (de 16 de febrer de 2012). En l'article 38.2 estableix que

«... independientemente del procedimiento disciplinario que contra el estudiante infractor se pueda incoar, la realización fraudulenta, convenientemente acreditada, de alguno de los ejercicios o trabajos exigidos para la evaluación de una asignatura, supondrá la calificación de Suspenso 0,0 en la correspondiente convocatoria. Igualmente, y con las mismas consecuencias, el profesor podrá excluir de una prueba de evaluación al estudiante que esté alterando el normal desarrollo del proceso evaluador».

No obstant això, no s'hi diu res sobre com ha d'actuar en aquest cas la normativa d'avaluació acadèmica de la Universitat Autònoma de Madrid, segons acord del Consell de Govern de 25 de març de 2011, que es limita a assenyalar el més, però no el menys (és a dir, es limita a assenyalar que es pot obrir expedient, però no es donen les pautes sobre com actuar amb caràcter immediat): així, l'article 10.3 assenyala que «... cuando un profesor observe conductas o actos en un estudiante incompatibles con la probidad y la ética, con independencia de su posible repercusión en la calificación de la prueba, podrá solicitar del Rector la incoación del correspondiente expediente informativo al estudiante en cuestión».

Però més enllà de retirar l'examen i de l'expulsió, no hi ha moltes més previsions sobre aquest tema. Sí que les té el reglament de la Universitat de Granada⁸, que estableix com a conseqüències immediates el fet que el professor pot expulsar l'estudiant de la sala i retenir sense destruir l'objecte involucrat en la incidència, la qual cosa pot ser gravíssim en cas que es tracte d'un telèfon mòbil, perquè s'ha de traslladar al departament, que, si amb caràcter general és el responsable de la distribució de la docència, també ha de ser-ho de les incidències que es produïsqen al llarg del curs.

Cal fer un especial esment a la Normativa reguladora de la evaluación y calificación de la asignatura de 29 de setembre de 2009 de la Universitat de Sevilla, que en l'article 20 en regular les incidències en els exàmens⁹: en primer lloc, perquè enfront dels altres, que preveuen l'expulsió immediata de l'examen, en aquest cas es preveu que

---

⁸ Normativa de evaluación y de cualificación de los estudiantes, de la Universitat de Granada de 20 de maig de 2013.

⁹ «1. Los profesores encargados de la vigilancia comunicarán a la Comisión de Docencia del Departamento, en los términos establecidos en la disposición adicional segunda, cualquier incidencia ocurrida en el transcurso de un examen.

2. Sin perjuicio de las actuaciones o resoluciones posteriores que procedan, los estudiantes involucrados en las incidencias podrán completar el examen en su totalidad salvo en el caso de conductas que interfieran con el normal desarrollo del examen por parte de los demás estudiantes, en cuyo caso se procederá a la expulsión de los estudiantes involucrados de la dependencia donde el examen se lleva a cabo.

3. Los profesores encargados de la vigilancia del examen podrán retener, sin destruirlo, cualquier objeto material involucrado en una incidencia, dejando al estudiante afectado constancia documental de este hecho, y deberán trasladarlo a la Comisión de Docencia del Departamento junto con el escrito mencionado en el apartado 1.»

l'estudiant, sense perjudici de les actuacions o resolucions posteriors que procedisquen, podrà completar l'examen íntegrament, com a regla general, llevat que es tracte de «conductas que interfieran con el normal desarrollo del examen por parte de los demás estudiantes. También se señala como novedad, en comparación con el resto de Universidad que los profesores encargados de la vigilancia del examen podrán retener, sin destruirlo, cualquier objeto involucrado en una incidencia, dejando al estudiante afectado constancia documental de este hecho». Els conflictes, per una altra normativa d'avaluació i de qualificació dels estudiants de la Universitat de Granada de 20 de maig de 2013, els resolen, segons la disposició addicional segona, les «comissions de docència». La qüestió que es deixa oberta és per a què es permet presentar-se a l'alumne: potser copiar ja no és sinònim de 0 en els exàmens de la UPO? Si no és així, seria una conducta inútil, tot i que està deixant en mans de l'estudiant la possibilitat de decidir abandonar l'aula.

2.3 La tipificació de les infraccions

La LRJAPPAC sotmet la potestat sancionadora de les administracions públiques al principi de tipicitat (article 129.1). El respecte al principi de legalitat exigeix, doncs, la «tipificació» dels fets, i l'assenyalament de la seua conseqüència.

En aquest sentit, cal subratllar que avui dia encara no s'han adaptat tots els reglaments d'avaluació a aquestes altres noves realitats avaluable en l'EEES, de manera que és fàcil trobar previsions sobre la consideració d'infracció el fet de copiar en un examen, i no sempre es troben tan fàcilment previsions sobre les conseqüències que es deriven de l'incompliment del deure de probitat quan es copia en un treball.

De tots els reglaments consultats, el de la UNED (Reglament de proves presencials, de 28 de juny de 2011) és el que respecta en major mesura el principi de legalitat precisament per la seua taxativitat, perquè assenjala en l'article 38 un catàleg ampli de conductes que els estudiants s'han d'abstenir de fer; així estableix que:

«los estudiantes deberán abstenerse de la utilización o cooperación en procedimientos fraudulentos durante los exámenes, entre otros:

- a) copiar mediante cualquier procedimiento;
- b) la comunicación por cualquier medio con otro estudiante o con otra persona que se encuentre en el interior o en el exterior del lugar del examen;
- c) la suplantación de personalidad y la falsificación de documentos;
- d) el incumplimiento de las indicaciones de los miembros del Tribunal y/o de la Comisión de Apoyo, siempre dentro del marco de aplicación de este Reglamento;
- e) alteración del normal desarrollo de la realización de los exámenes;
- f) la ofensa o desconsideración hacia los miembros del Tribunal, Comisión de Apoyo, o los compañeros.»

Faltaria en aquesta llista la sostracció del paper d'examen.

L'article 7 de la Resolució de 9 de març de 2012, de la Gerència, per la qual s'executa l'acord adoptat pel Consell de Govern pel qual s'aprova la normativa d'avaluació dels resultats d'aprenentatge i de les competències adquirides per l'alumnat en les titulacions oficials d'Extremadura estableix que la conducta prohibida és usar en l'examen material diferent al distribuït i/o autoritzat pel professor. En aquest cas es distingeix entre «ús» i

la mera «tinença», perquè, sens dubte, són dues fases diferents i progressives de la tasca de copiar. La tipificació expressa de l'una i l'altra determina que a l'efecte de considerar consumada la infracció és igual que s'arribe a usar o que simplement es porte damunt el material no autoritzat pel professor.

L'article 10.5 del Reglamento de la Universidad de Granada¹⁰ distingeix usar qualsevol material fraudulent o dur aparells electrònics no permesos. A això s'afeg que el professor també podrà excloure de l'examen l'estudiant que estiga alterant el desenvolupament normal del procés o utilitzant mitjans no permesos que afecten la veracitat en la seua realització (per exemple, l'estudiant que arriba a l'examen borratxo o histèric). Respecte a la primera de les infraccions, s'ha de tractar de qualsevol material fraudulent idoni quant a la matèria per a cometre el frau en l'examen. Així, si per distracció l'estudiant «equivoca» els apunts, sens dubte portarà a l'examen material fraudulent, però impropï per a copiar (temptativa completament impròpia de cometre la infracció «d'utilitzar qualsevol material fraudulent» que no hauria de donar lloc al 0 ni a l'obertura de l'expedient. D'altra banda, els aparells electrònics no permesos han d'estar en condicions òptimes d'ús. Si l'aparell no funciona, es podria discutir si es tracta d'una temptativa que es pot sancionar o no. És evident que qui porta aquests mitjans a l'examen és perquè suspens, amb la qual cosa potser n'hi ha prou amb que el professor el deixi acabar l'examen.

Múrcia per la seua banda estableix algunes especificitats dignes de ser remarcades. En primer lloc, l'article 22 del Reglament de convocatòria, avaluació i actes (aprovat pel Consell de Govern de la Universitat de Múrcia en sessió de 12 d'abril de 2011). A això l'article 23 afeg les conseqüències de la utilització de mitjans fraudulents: «el estudiante que se valga o que realice conductas de las que pueda inferirse que pretende valerse de conductas, medios o instrumentos fraudulentos en la celebración de la prueba, incluida la indebida atribución de identidad o autoría, se le podrá suspender y, en su caso, podrá ser objeto de sanción previa apertura de expediente disciplinario». Suspens –no 0– i si s'escau sanció disciplinària.

Alguna singularitat presenta el Reglament dels processos d'avaluació de la Universitat de Cantàbria de 16/12/08¹¹. El més important és que dota l'avaluació d'un caràcter

---

¹⁰ Normativa d'avaluació i de qualificació dels estudiants de la Universitat de Granada de 20 de maig de 2013. Que estableix: «El estudiante que utilice cualquier material fraudulento relacionado con la prueba, o porte aparatos electrónicos no permitidos (ya sean de audición, audiovisuales, de medición del tiempo, de telefonía móvil...), deberá abandonar el examen, quedando sujeto a las consecuencias previstas en el siguiente apartado. El profesorado encargado de la vigilancia podrá retener, sin destruirlo, cualquier objeto involucrado en la incidencia, dejando constancia por escrito, y deberá trasladarlo al Departamento. Si algún estudiante necesitara estar comunicado por algún motivo justificado, deberá comunicarlo previamente al profesor, que adoptará las medidas oportunas.

... Los estudiantes están obligados a actuar en las pruebas de evaluación de acuerdo con los principios de mérito individual y autenticidad del ejercicio. Cualquier actuación contraria en este sentido, aunque sea detectada en el proceso de evaluación de la prueba, que quede acreditada por parte del profesorado, dará lugar a la calificación numérica de cero, la cual no tendrá carácter de sanción, con independencia de las responsabilidades disciplinarias que haya lugar. En todo caso, el profesor levantará acta de los motivos, que elevará al Departamento junto con las aportaciones documentales o de otro tipo (declaraciones de testigos, aparatos incautados...) que estime oportunas para su valoración. Igualmente, con el mismo procedimiento y con las mismas consecuencias, el profesor podrá excluir de una prueba de evaluación al estudiante que esté alterando el desarrollo normal del proceso evaluador o utilizando medios no permitidos que afecten a la veracidad en su realización».

¹¹ «Artículo 18: Todo estudiante estará obligado a asistir a cualquier prueba o actividad de evaluación provisto de documentación que permita su correcta identificación en caso de serle solicitada.

permanentment obert, de manera que les qualificacions que parcialment aconseguisca l'estudiant són revisables al final del procés d'avaluació. La conducta típica és la realització fraudulenta de les proves o activitats d'avaluació, que implicarà com a conseqüència directa un suspens 0 en l'assignatura. Respecte a l'ús de mitjans il·lícits s'estableix, només en cas que se'n detecte l'ús, o que es tinga la sospita que s'han utilitzat, que el professor podrà revisar els treballs previs presentats per l'estudiant en l'assignatura, però no sembla que hi haja molts problemes per a expulsar-lo de l'examen. El professor ha d'eleva un informe i, com a conseqüència, el Rector decidirà l'obertura d'expedient.

D'acord amb les noves formes d'avaluació la Universitat de Huelva defineix en la seua Normativa d'avaluació (aprovada en sessió del Consell de Govern de 13 de desembre de 2007)¹², que reconeix com a procediment fraudulent no només el fet de copiar en

---

Artículo 20: Es responsabilidad del Departamento asegurar la suficiente vigilancia y supervisión durante el desarrollo de las pruebas. Los profesores que colaboren en esas labores serán preferentemente de áreas de conocimiento competentes en la asignatura objeto de examen.

EXÁMENES

Artículo 25: El profesor, al plantear el trabajo a los estudiantes, deberá indicar con claridad las condiciones de realización del mismo y la forma de evaluar las competencias asociadas. El incumplimiento de dichas condiciones por parte del estudiante supondrá automáticamente la calificación de suspenso en el trabajo.

Artículo 26: Cualquier fragmento extraído directamente de fuentes bibliográficas u otros recursos de información deberá ser convenientemente citado, indicando claramente la referencia del autor y trabajo original.

Artículo 27: La UC podrá utilizar herramientas informáticas de detección automática de fraude en la presentación de trabajos. Al presentar un trabajo el estudiante asume el conocimiento de este hecho, autorizando a la universidad para la utilización de dichos medios, que incluye la conservación de copias en soporte informático.

XVI. USO DE MEDIOS ILÍCITOS Y RÉGIMEN SANCIONADOR

Artículo 53: En su primera matrícula en la UC, el estudiante deberá firmar una Declaración de Integridad Académica, mediante la que se compromete a no hacer uso de ningún medio ilícito y a acatar las sanciones que, en su caso, dentro del marco de la normativa vigente podría imponer la Universidad, sin perjuicio de los recursos u otras acciones que, en defensa de sus intereses y derechos, pueda interponer.

Artículo 54:

1. La realización fraudulenta de las pruebas o actividades de evaluación supondrá directamente la calificación de suspenso «0» en la asignatura.
2. Cuando se dé esta circunstancia, el profesor elevará un informe al Centro, que en el plazo máximo de dos meses, y previa audiencia al estudiante, procederá a decidir sobre la propuesta de aplicación de sanciones disciplinarias, de acuerdo a la legislación vigente, e informará a la Comisión Académica de Control de los Procesos de Evaluación. El informe del profesor interrumpirá el plazo de prescripción de las posibles faltas disciplinarias.
3. Cuando se detecte el uso de medios ilícitos, o se tenga la sospecha de que han sido utilizados, el profesor podrá revisar los trabajos previos presentados por el estudiante en la asignatura, incluso los ya evaluados, modificando las calificaciones otorgadas si se observan también evidencias de fraude en ellos, previa audiencia del estudiante, y siempre antes de elevar a definitivas las calificaciones finales de la asignatura. A estos efectos, las calificaciones otorgadas a las actividades, trabajos, etc se considerarán provisionales hasta dicho momento.
4. En el caso de reincidencia o cuando lo requiera la Junta de Centro ante la gravedad del hecho, la Comisión Académica de Control de los Procesos de Evaluación será la encargada de promover las sanciones disciplinarias».

¹² «Artículo 19. Identificación de los estudiantes.

En los exámenes y pruebas el alumnado se identificará mediante la exhibición del DNI, o documento semejante, que acredite la identidad del alumno. El profesor podrá solicitar la identificación de los alumnos en cualquier momento de la celebración de la prueba de que se trate.»

«Artículo 21. Incidencias en la celebración de exámenes y realización de trabajos.

l'examen, sinó també en els treballs, cosa que estableix en tots dos casos la mateixa conseqüència. En aquest sentit, la conducta il·lícita consisteix a usar durant l'examen material no autoritzat expressament pel professorat, i afegeix «así como cualquier acción no autorizada dirigida a la obtención o intercambio de información con otras personas». Això pot donar com resultat el suspens de l'assignatura sense que això vulga dir obertura d'expedient disciplinari. Una conseqüència semblant disposa en els casos en què es presenten treballs no originals.

En la mateixa línia que la Universitat de Huelva, la Universitat de Las Palmas de Gran Canaria també distingeix en el Reglament d'avaluació dels resultats d'aprenentatge i de les competències adquirides per l'alumnat en els títols oficials, títols propis i de formació contínua, de 24 de maig de 2011¹³, si bé la rigidesa que imprimeix en les

---

2. Durante la celebración de un examen, la utilización por parte de un estudiante de material no autorizado expresamente por el profesorado, así como cualquier acción no autorizada dirigida a la obtención o intercambio de información con otras personas, podrá ser considerada causa de calificación de suspenso de la asignatura, sin perjuicio de que pueda derivar en sanción académica.»

3. En la realización de trabajos, el plagio y la utilización de material no original, incluido aquél obtenido a través de Internet, sin indicación expresa de su procedencia y, si es el caso, permiso de su autor, podrá ser considerada causa de calificación de suspenso de la asignatura, sin perjuicio de que pueda derivar en sanción académica.

4. Corresponderá a la Comisión de Docencia del Departamento responsable de la asignatura, oídos el profesorado responsable de la misma, los estudiantes afectados y cualquier otra instancia académica requerida por dicha Comisión, decidir sobre la posibilidad de solicitar la apertura del correspondiente expediente sancionador».

«Artículo 22. Vigilancia de los exámenes.

La vigilancia de un examen se llevará a cabo por personal docente del Departamento o de los Departamentos implicados. Las Direcciones de dichos Departamentos serán responsables de asegurar que la dotación de personal docente de vigilancia sea la adecuada, pudiendo asignar personal docente adicional para dichas labores. En todo caso, el profesorado responsable de impartir la docencia de la asignatura en los diferentes grupos deberá formar parte del equipo de vigilancia, salvo causas debidamente justificadas».

¹³«Artículo 25. Identificación

En toda prueba que requiera la presencia de los estudiantes, su identidad quedará registrada por escrito en un documento acreditativo de la celebración de la prueba. En el mismo documento se dejará constancia de cualquier incidencia detectada durante la realización de las pruebas presenciales. El profesor podrá exigir la identificación de los estudiantes en cualquier momento de la realización de la prueba o examen. Los estudiantes deberán identificarse mediante la exhibición del carnet de la ULPGC, documento nacional de identidad, pasaporte, (carnet de conducir y documento de identificación de extranjeros).»

«Artículo 28. Uso de materiales o procedimientos fraudulentos

Las actividades de aprendizaje suponen una parte sustancial del desarrollo de una asignatura y, por tanto, han de ser originales y realizadas exclusivamente por el estudiante (o grupo de estudiantes, en caso de un trabajo colectivo) que las entrega. Toda frase, párrafo o elemento del trabajo presentado que no sea original deberá indicar claramente su autor o procedencia y estar claramente citado en las referencias de dicha actividad. Para la realización de las pruebas de evaluación no está permitido otro material que el distribuido por el profesor y aquel otro que expresamente autorice éste. Además, los estudiantes deben respetar las normas establecidas con antelación por el profesor. En las pruebas escritas presenciales, el uso o tenencia de materiales o procedimientos fraudulentos, tanto documentales como electrónicos, detectados de forma flagrante por el profesor, así como el incumplimiento de las normas establecidas con antelación, implicarán la expulsión de la prueba. Sin perjuicio de las actuaciones que pudieran llevarse a cabo a tenor de lo dispuesto en los siguientes artículos, deberá constar documentalmente un informe de la incidencia elaborado por el profesor que incluya las circunstancias del hecho y la actuación llevada a cabo. Cuando se trate de trabajos individuales, grupales o de prácticas entregadas por el estudiante, el uso fraudulento del trabajo de otros como si se tratara del de uno mismo y con la intención de aprovecharlo en beneficio propio acarreará las responsabilidades previstas en el artículo 30 del presente Reglamento. Los estudiantes cuya diversidad funcional exija la utilización de materiales específicos y especiales, distintos

respostes el converteix en un instrument que no és capaç d'adaptar-se a les característiques del cas concret. En l'interior, després d'aclarir la importància que tenen les activitats d'avaluació, hi assenyala l'obligació dels estudiants de presentar treballs originals fets exclusivament per ells mateixos. Per aquest motiu defineix amb posterioritat quina és la conducta típica: en les proves d'avaluació està prohibit l'ús de material no distribuït pel professor o no autoritzat expressament per aquest. Com a mesura immediata es preveu l'expulsió de la prova amb caràcter obligatori. I com a conseqüència, el suspens 0 en tot cas («implicarà») i a més a efectes disciplinaris, el professor haurà d'elevat escrit a l'efecte de l'obertura de l'expedient.

En aquesta línia es manifesta també la UPO en la Normativa de règimen acadèmic, quan estableix en l'article 14 les incidències en la celebració d'exàmens i realització de treballs¹⁴ que estableix en l'article 30.2 que «en la realización de trabajos, el plagio y la utilización de material no original, incluido aquél obtenido a través de internet, sin indicación expresa de su procedencia y, si es el caso, permiso de su autor, podrá ser considerada causa de calificación de suspenso de la asignatura, sin perjuicio de que pueda derivar en sanción académica».

2.4 Les sancions

Qualificada com a conducta constitutiva d'infracció, el dret universitari estableix a continuació la corresponent sanció. En aquest sentit, s'ha d'assenyalar que es tracta d'una matèria que en alguns reglaments se sotmet rígidament al principi de legalitat, de manera que, donat el pressupost de fet –l'estudiant copia en l'examen o en el treball– s'ha d'imposar la corresponent conseqüència jurídica, en altres casos es dona lloc al principi d'oportunitat, en virtut del qual és una potestat del professor incoar o no l'expulsió, així com el fet d'impulsar o no un expedient disciplinari. Aquesta possibilitat s'ha de valorar molt positivament, perquè moltes vegades els efectes poden ser excessius: penseu en un estudiant estranger que es trobe a Espanya amb un permís de

---

de los permitidos para el resto del alumnado, deberán comunicarlo y mostrarlo al profesorado, con una antelación de, al menos, 48 horas».

«Artículo 29. Calificación de la prueba fraudulenta

La realización fraudulenta en cualquier prueba de evaluación implicará la calificación de 0- Suspenso (SS) en la convocatoria correspondiente, con independencia de otras responsabilidades en las que el estudiante pueda incurrir a tenor de lo establecido en el artículo siguiente. Esta calificación deberá basarse en la constancia de fraude detectada durante la realización, evaluación o revisión de la prueba».

«Artículo 30. Efectos disciplinarios

El profesor que haya detectado una irregularidad en el desarrollo de la prueba o durante su evaluación deberá elevar, en el plazo de quince días naturales, informe del suceso al Decano o Director del Centro a los efectos de instar ante el Rector, si éste lo considera procedente, la apertura de un expediente informativo/disciplinario.»

¹⁴ «1. Durante la celebración de un examen, la utilización por parte de un estudiante de material no autorizado expresamente por el profesorado, así como cualquier acción no autorizada dirigida a la obtención o intercambio de información con otras personas, podrá ser considerada causa de calificación de suspenso de la asignatura, sin perjuicio de que pueda derivar en sanción académica.

2. En la realización de trabajos, el plagio y la utilización de material no original, incluido aquél obtenido a través de internet, sin indicación expresa de su procedencia y, si es el caso, permiso de su autor, podrá ser considerada causa de calificación de suspenso de la asignatura, sin perjuicio de que pueda derivar en sanción académica.

3. Corresponderá a la Dirección del Departamento responsable de la asignatura, oídos el profesorado responsable de la misma, los estudiantes afectados y cualquier otra instancia académica requerida por el Dirección del Departamento, decidir sobre la posibilidad de solicitar la apertura del correspondiente expediente sancionador.»

residència per raó d'estudi, ja que la sanció disciplinària pot posar en perill el permís o la seua pròrroga. És cert que aquesta persona també podia haver pensat prèviament en les conseqüències eventuais dels seus actes. Però les situacions de necessitat moltes vegades impedeixen la representació de la gravetat dels fets.

Tampoc estan clares les conseqüències que li corresponen a aquests estudiants. En tot cas, el que sembla evident és que si un/a estudiant que no sap res i que no utilitza mitjans il·legals, lliura l'examen en blanc, o amb respostes incorrectes, li correspon la valoració d'un 0. Ara bé, si no només es presenta sense saber res –o encara sabent–, sinó que utilitza mitjans que no estan permesos en l'examen, estarà vulnerant el seu deure de probitat, per la qual cosa a més del 0 per la falta de coneixements, mereixerà algun plus per copiar, intentar còpia o merament utilitzar els mitjans il·legals. En cas contrari, s'estaria causant l'efecte criminogen d'estar fomentant l'ús d'aquests mitjans, perquè el fet que et descobreixen o no és un risc a córrer que si ix malament, costa un 0 en la nota –igual que si no se sap res– però si ix bé, pot donar lloc a una nota d'un 10.

De manera semblant, si l'estudiantat no presenta un treball (qualsevol, però pitjor encara si és el treball fi de grau, fi de màster o la tesi doctoral –completa o un capítol) li correspon una qualificació d'un 0. Però, si entrega com a propi un treball aliè, ja siga perquè li l'ha deixat un company de cursos anteriors, o perquè li l'ha baixat d'internet, o perquè ha retallat i apegat fragments de diversos treballs sense citar-ne les fonts, la qualificació no hauria de ser només 0, perquè s'estaria impulsant l'efecte criminogen de potenciar el risc de copiar, des d'un punt de vista de l'anàlisi econòmica del risc.

A Extremadura, en l'article 7 de la resolució de 9 de març de 2012, la conseqüència immediata que s'hi preveu és l'expulsió de la prova, i els efectes que causa són el suspens amb 0 com a nota en la convocatòria en què s'haja copiat, independentment que el professor pugui sol·licitar l'obertura d'expedient disciplinari; tot i que no se sap si aquest 0 és una sanció, o si és una altra cosa. Ara bé, el 0 en l'acta s'haurà de basar en la constància fefaent dels fets per part del professor de l'assignatura, i no són suficients els mers indicis com a justificació del judici sobre l'ús dels mitjans il·lícits, sense evidències. Com s'observa, potser en els casos en què no hi haja una certesa plena que s'ha copiat, el que ha de fer el professor és sol·licitar a la universitat –a través del servei d'inspecció– que s'investigue si, a la vista dels indicis, l'estudiant va usar o va tenir en l'examen material no permès pel professor. I, com a conseqüència material, l'estudiant serà qualificat amb un 0, nota que no tindrà caràcter de sanció: la sanció és la que s'imposarà, si s'escau, després de l'obertura del corresponent expedient disciplinari¹⁵.

En aquest sentit, s'ha de recalcar la situació tan precària que es viu a les universitats espanyoles, perquè es remet l'Estatut de l'Estudiant Universitari a un desenvolupament reglamentari posterior pel que fa a la potestat disciplinària (disposició addicional segona). Una de les propostes d'actuació que podrien eixir d'aquesta reunió de la Conferència Estatal de Defensors Universitaris és la d'instar el ministre d'Educació perquè complisca la previsió normativa, ja que la falta de desenvolupament legislatiu condemna les universitats a recórrer a un instrument normatiu preconstitucional, que no

---

¹⁵ En la mateixa línia de separar la qualificació 0 de la sanció disciplinària, la Universitat de les Illes Balears estableix en l'article 40 del Reglament Acadèmic (estudis de primer i segon cicle) (FOU núm. 379. Acord Normatiu 10534) que «amb independència del procediment disciplinari que es pugui seguir contra l'alumne infractor, la realització clarament fraudulenta d'algun dels exercicis exigits en l'avaluació d'alguna assignatura comportarà la nota de 0 en la convocatòria corresponent». I s'afegeix en l'article 41 que «si l'alumne considera la decisió incorrecta, pot recórrer contra la qualificació tot seguint el procediment descrit als articles 46-50 d'aquest reglament».

disposa de l'esperit democràtic, perquè en aquests casos és fonamental el dret de la universitat a castigar.

3. Responsabilitats penals i/o civils?

Havent vist el tractament que es concedeix al plagi i al frau dins de la universitat espanyola, queda encara per analitzar si aquestes conductes poden tenir caràcter de delictes o d'il·lícit civil. En la mateixa línia de separar la qualificació 0 de la sanció disciplinària, la Universitat d'Illes Balears estableix en l'art. 40 del seu Reglament Acadèmic (estudis de primer i segon cicle) (FOU núm. 379. Acord Normatiu 10534) que “independentment del procediment disciplinari que es pugui seguir en contra a l'alumne infractor, la realització clarament fraudulenta d'algun dels exercicis exigits en l'avaluació d'alguna assignatura comportarà la nota de 0 en la convocatòria corresponent”. Afegint en l'art. 41 que “si l'alumne considera la decisió incorrecta, pot recórrer en contra de la qualificació seguint el procediment descrit en els articles 46-50 d'aquest reglament”.

Des del punt de vista civil, es podria afirmar que l'estudiant que plagia el contingut d'un treball aliè incorre en violació del Reial Decret Legislatiu 1/1996, de 12 d'abril, pel qual es regula el text refós de la Llei de propietat intel·lectual. Al marge ja de supòsits en els quals els nostres estudiants copien un treball aliè que, si s'escau, podria donar lloc al fet que l'autor copiat demandara civilment l'estudiant per vulneració de la Llei de propietat intel·lectual, la universitat en aquest camp no disposa completament de competències (STS 778/2012, de 27 de desembre de 2012 condemna civil per plagi a un director de tesi que publica el capítol de la seua deixeblla al seu nom en un llibre homenatge; SAP de Cantàbria 157/1999, de 20 d'abril, de responsabilitat civil AC/1999/745, que condemna civil per plagi en cas de copiar d'un article en la seua tesi doctoral: els demandants són els autors d'aquests articles perquè es tracta de protegir percaceries morals d'autor, irrenunciables i inalienables, entre les quals, hi ha, per exemple, el fet de decidir si l'obra es publica o no).

Segons l'article 26 del Codi penal, a l'efecte d'aquest codi es considera document tot el suport material que expresse o incorpore dades, fets o narracions amb eficàcia probatòria o qualsevol altre tipus de rellevància jurídica. Pel que fa a la responsabilitat penal de qui copia en un examen, sembla que es tracta d'una conducta falsària, que, no obstant això, no encaixa en cap de les figures delictives castigades en els articles del 386 al 403.

Sí que seria un delictes de falsedats quan es falsege un acta o una certificació de secretaria amb les qualificacions (STS 8-06-98).

Així comet el delictes de l'article 390 el secretari d'un tribunal d'examen que alça un acta que no es correspon amb el que han acordat els membres corresponents; a més, comet el delictes de l'article 392 (amb la circumstància agreujant de l'article 22, 7a) el conserge que, tenint accés per aquesta condició al lloc on s'ha dipositat l'acta, hi efectua alguna alteració rellevant.

Per tant, el simple fet de copiar en l'examen no és delictes. Cosa diferent seria si, a més, es produeix algun incident, com altercats, insults, amenaces o lesions. En aquest sentit, s'ha de recordar que el professor és un funcionari públic a efectes penals, perquè segons l'article 24, es tracta d'algú que, per disposició immediata de la Llei o per nomenament de l'autoritat competent, exerceix en la universitat pública una funció pública. I la

condició de funcionari es té en compte en molts casos com a agreujant de la responsabilitat, tant quan es tracta d'un subjecte passiu, com quan és el subjecte actiu (és més, és que hi ha delictes que només poden ser comesos per funcionaris públics en l'exercici del seu càrrec). Per contra, si es tractara del president d'un tribunal, s'hauria de considerar autoritat.

La conducta constitutiva de plagi en els treballs és més complicada. Segons l'article 270, serà castigat amb la pena de presó de sis mesos a dos anys i multa de 12 a 24 mesos els qui, amb ànim de lucre i en perjudici de tercers, reproduïska, plagie, distribuïska o comuniqui en públic, totalment o parcialment, una obra literària, artística o científica, o la seua transformació, interpretació o execució artística fixada en qualsevol tipus de suport o comunicada a través de qualsevol mitjà, sense l'autorització dels titulars dels corresponents drets de propietat intel·lectual o dels seus cessionaris. L'ànim de lucre serà, doncs, l'element que servisca per a distingir què serà típic del que no ho és: així, quan un estudiant, amb la intenció d'aprovar una assignatura, copia un treball, no actua amb ànim de lucre. Actuaría amb tal finalitat l'estudiant que es dedica a preparar treballs industrials que després ven per una quantitat de diners als altres.

Mesures per a lluitar contra el frau en l'avaluació universitària

1. Prevenció general positiva que exerceix la sanció, del tipus que siga.
2. Implicació de l'estudiant en el procés («declaració d'integritat acadèmica» que signa l'estudiant de la Universitat de Cantàbria, article 53 del Reglament dels processos d'avaluació en la Universitat de Cantàbria, de 16 de desembre de 2008).
3. Admissió del principi d'oportunitat que permeti adaptar la resposta de la universitat no només a la gravetat dels fets comesos per l'estudiant, sinó també a la gravetat dels efectes indirectes que pot tenir la sanció disciplinària.
4. Deixar en mans del professorat mecanismes d'autotutela (programes informàtics per a detectar el frau, inhibidors de freqüència, etc.).
5. Aprovació del nou reglament disciplinari, en el qual es puguen imposar sancions més noves que les actuals, i que en la imposició corresponent participen els estudiants: treballs en benefici de la universitat, la sanció econòmica, el canvi de grup, són, en definitiva, sancions que són noves, que estan funcionant en altres parcel·les sancionadores i que, en ser imposades col·lectivament, intimiden i afecten més que quan les imposa el rector o la rectora, que en molts casos és vist com un estrany per part de l'estudiantat.

1.2 TEMA 2. Còpia, plagi i frau en l'avaluació universitària

Document 2: El frau intel·lectual. La còpia i el plagi

Miguel Louis (UA)

El frau intel·lectual. La còpia i el plagi

El frau intel·lectual a la universitat, ja siga en forma de còpia o de plagi, es pot produir en diferents àmbits i és difícil d'evitar, però és un tema que hem de tractar els defensors i síndics en honor d'una millora de la qualitat universitària.

Si bé és cert que l'estudiant que realitza un frau d'aquest tipus, ja siga còpia o plagi ha de ser sancionat, com a defensors hem d'evitar també els casos en què es produeix abús de poder, és a dir, un càstig desproporcionat a la falta comesa.

El problema, al meu parer, està en com ha de procedir el professorat quan detecten un cas d'aquest tipus, ja siga en un examen o en la redacció d'un treball.

En el cas de la còpia, la pràctica generalitzada per part del professorat és suspendre l'estudiant, normalment amb un zero. Des del punt de vista administratiu això és aplicar una sanció pràcticament al complet (Jiménez Soto, 2009) sense que açò aquest recollit en el Reglament de disciplina acadèmica (que sanciona aquest tipus de faltes amb expulsió temporal) i en molt poques normatives universitàries, per la qual cosa no existeix cobertura legal per a aquest tipus de sanció.

L'article 25.1 de la Constitució espanyola diu: «Ningú pot ser condemnat o sancionat per accions o omissions que en el moment de produir-se no constituïsquen delictes, falta o infracció administrativa segons la legislació vigent».

És clar que aquesta manera de procedir generalitzada hauria d'estar regulada per les universitats per a adequar-ne l'actuació a la legalitat (Jiménez Soto, 2009). Per tant la nostra missió en aquest cas com a defensors és promoure a les nostres universitats la redacció d'un reglament de disciplina acadèmica que reculla aquest tipus de sancions però que alhora evite els casos de càstig desproporcionat.

Segons el Tribunal Constitucional i el Tribunal Suprem, davant un cas de possible de còpia en un examen, és un fet objectiu que només pot tenir incidència en la valoració de l'exercici si resulta suficientment acreditat, sense que hi haja prou amb les meres sospites o apreciacions subjectives dels membres de l'òrgan de valoració. Els indicis de la possible còpia, sempre més d'un, han d'estar completament acreditats de manera directa, i no és suficient amb les simples sospites. Això constitueix doctrina jurisprudencial.

Quant a l'altre tipus de frau: el plagi es dona en els treballs de curs, les tesis doctorals i les publicacions de tot tipus.

Del llatí *plagium*, el terme *plagi* esmenta tant l'acció com l'efecte de plagiar. Aquest verb fa referència a copiar obres alienes, en general sense autorització o de manera encoberta.

En el *Diccionari Normatiu de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua* es defineix *plagiar* com l'acció de «publicar o donar per pròpia (l'obra literària, científica o artística d'un altre)».

Igual que l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, la Doctrina del Tribunal Suprem entén per plagi tot allò que suposa copiar obres alienes de manera substancial. Així mateix, amplia la definició del concepte en presentar el plagi com una activitat material mecanitzada, poc creativa i sense originalitat, encara que aporte certa manifestació d'enginy; i conclou que el concepte de plagi s'ha de referir a les coincidències estructurals bàsiques i fonamentals i no a les accessòries, afegides, superposades o modificacions transcendents (STS núm. 12/1995 de 28 de gener).

En definitiva, el plagi és usar el treball, les idees, o les paraules d'una altra persona com si foren pròpies, sense acreditar de manera explícita d'on prové la informació.

Així doncs, una persona comet plagi si copia o imita alguna cosa que no li pertany i se'n fa passar per l'autor. En el cas de documents escrits, per exemple, es tipifica aquest delictes quan, sense ús de cometes o sense indicar explícitament l'origen, ni citar la font original de la informació, s'inclou una idea, un paràgraf o una frase alienes.

És a dir, es comet plagi quan es divulga, publica i reproduïx una obra a nom d'un autor diferent del vertader, atemptant als seus drets morals i patrimonials, ja que s'usurpa la seua autoria i es defrauden els seus interessos econòmics.

La informació aliena és propietat d'una altra persona (com ho és un cotxe o qualsevol altra cosa que posseïm), independentment que siga gratuïta o no, o de la manera en què hagem accedit (en internet, una revista, un llibre, etc.). Les nostres paraules ens pertanyen i no es poden utilitzar sense el nostre permís. (C. Gómez, 2009).

Per això, el plagi és una infracció del dret d'autor sobre una obra de qualsevol tipus, que es produeix mitjançant la còpia, sense autorització de la persona que la va crear, que és propietària o que en posseeix els drets, i la seua presentació com a obra original.

Bàsicament, hi ha dues maneres de plagiar un treball: fer còpies il·legítimes d'una obra protegida pels drets d'autor o presentar-ne una còpia i fer-la passar per un producte original. Les dues accions donen dret als perjudicats de portar l'infractor a judici, i les conseqüències solen consistir en la imposició de diferents tipus de multes i sancions.

A la universitat molts estudiants se senten pressionats per a completar els seus treballs bé i de manera ràpida. Donada l'accessibilitat de les noves tecnologies (internet, en particular) poden realitzar-los mitjançant còpia i transcripció d'informació d'altres fonts i així els lliuren a temps amb poc esforç. Els professors detecten fàcilment aquesta manera d'actuar, per diverses raons:

- Amb gran freqüència les eleccions de les fonts són poc originals. Els docents poden rebre el mateix passatge copiat d'una font popular per diversos estudiants.
- Sovint és fàcil determinar si un estudiant va usar la seua «veu», ja que les expressions són diferents a les que emprava en el seu text.
- Els alumnes poden escollir fonts inadequades, inexactes o fora del tema.

Per a detectar un possible plagi, amb ajuda d'un motor de cerca es pot indagar una determinada cadena de paraules del text sospitós, amb la finalitat de veure si es troba un text potencialment plagiat. En l'actualitat hi ha diversos programes informàtics que faciliten la detecció d'aquesta anormalitat, especialment en projectes o assajos dels estudiants.

No obstant això, el mitjà més gran per a lluitar contra el plagi són les mateixes escoles, universitats i cases d'estudi, que freqüentment no ho penalitzen en els seus reglaments, fins i tot encara que es tracte de tesis o projectes terminals de titulació. Així mateix, usuaris de la xarxa social Twitter han publicat sobre una creixent quantitat d'informes de plagi, que han identificat ràpidament i eficaçment.

A les universitats espanyoles no hi ha encara procediments intraacadèmics de regulació del plagi entre personal docent i investigador. La via habitual és presentar una queixa davant l'oficina del defensor universitari i també a la inspecció de serveis. En la majoria dels estatuts universitaris no hi ha reconeixement explícit en relació amb possibles penalitzacions o valoracions per un comitè d'experts.

Però hem de tenir en compte que moltes vegades s'acusa els estudiants de còpia o plagi i no és cert. La línia que divideix el plagi de les similituds sospitoses és molt prima, i sempre és possible al·legar que les semblances es deuen a qüestions culturals o històriques, a una inspiració compartida pel fet de pertànyer a la mateixa època, per viure en el mateix país.

En qualsevol cas, la simple repetició de cadenes de paraules no és una prova conclouent de deshonestat intel·lectual. Gran part del discurs científic és una repetició de

coneixements (fórmules, dades, etc.) i hipòtesis compartides per la comunitat científica. Per això s'haurien d'evitar pronunciaments precipitats sense un examen detallat de les possibles violacions o suplantacions de l'autoria intel·lectual.

Els estudiants davant la còpia i el plagi

És interessant veure l'opinió dels estudiants sobre el tema, que queda reflectida en una enquesta realitzada a la Universitat d'Extremadura (Clemente, Gómez, González 2004):

Més del 50% considera acceptable anar a un centre que elabora un treball i presentar-lo com seu. Més del 60% coneix algú que ho ha fet i no obstant això menys d'un 25% en reconeix l'autoria.

En aquestes situacions es veu com a acceptable, i a més habitual, utilitzar apunts en els exàmens, i podem concloure, segons les respostes obtingudes, que no es dóna importància a la propietat intel·lectual.

Una de les raons millor considerades per a fer còpies és la d'establir que el professor no explica adequadament

La creença que les polítiques en contra del frau a la universitat són severes es presenta com el motiu més dissuasiu; per això aquest apartat de l'enquesta ha estat un dels més interessants i determinants en el comportament dels estudiants. Si s'estableix una política severa sobre les còpies i el plagi, potser siga entesa com a mesura dissuasiva per a no copiar aquestes pràctiques.

Els professors, enquestats de manera informal, havien tingut més d'un cas de frau en les seues assignatures, i havien actuat suspent l'alumne. Tots els enquestats van respondre afirmativament davant la creença que hi ha normativa sobre la pràctica de frau, i suposen que aquesta normativa inclou l'obertura d'un expedient sancionador i fins i tot l'expulsió en cas de reincidència. Aquests professors van quedar sorpresos quan els esmentem que no hi havia tal normativa.

Bibliografia i fonts

Arce Gómez, Celín (2009). «Plagio y derechos de autor». *El Foro*, ISSN-e 1659-1496, núm. 10, 2009, pàg. 59-67.

bibliotecaformacion/BECO/plagio.

biblioteca.ua.es/es/.../aprende-sobre-el-plagio-y-como-evitarlo.html

Clemente, Pedro J.; Gómez, Alberto; González, Julia (2004). *La copia de prácticas de programación: el problema y su detección*.

Jiménez Soto, I. (2009). *Derechos y deberes en la comunidad universitaria*. Ed. Marcial Pons, Madrid.

Sureda, Jaume; Comas, Rubén; Morey, Mercè (2009). «Las causas del plagio académico entre el alumnado universitario según el profesorado». *Revista iberoamericana de educación*, núm. 50 (2009), pàg. 197-220.

wikipedia.org/wiki/Plagio.

ANNEXOS

Quan el plagi arriba al ninot indultat

Acusen l'artista Pedro Abad de copiar una figura basada en *El laberinto del fauno*

18.06.2014 | 15:56

Sense temps per a reposar-se de la denúncia suscitada pel plagi del secretari del Gremi d'Artistes Fallers, ara és un il·lustrador qui exigeix una rectificació al president del Gremi de Constructors de Fogueres.

Moisés Domínguez | València
«Exigisc una disculpa pública per part del senyor Pedro Abad per la

usurpació dels meus drets legítims, dels quals s'està aprofitant i pretén beneficiar-se en un concurs com el de l'Exposició del Ninot, i el Concurs de Fogueres. Un concurs on entenc que s'ha de premiar l'originalitat i no la còpia del treball d'un company, i més sent el màxim responsable d'un col·lectiu com és el d'Artistes Constructors de Fogueres d'Alacant, amb la qual cosa l'emplace que indique tant a la foguera, i en lloc visible, com al ninot recentment indultat, qui és l'autor original de l'obra en què està inspirada la foguera. Si no és així, em reserve totes les accions legals que crega menester per a defensar el meu treball»; així de contundent va ser ahir l'il·lustrador Sergio Sandoval acusant l'artista Pedro Abad després de contrastar que el remat principal i el ninot indultat de la foguera La Ceràmica és, segons la seua versió, una còpia no autoritzada d'un dibuix seu. Una polèmica que enllaça amb la suscitada fa dues setmanes amb el secretari del Gremi d'Artistes Fallers, que va signar com a propi un esbós que havia plagiat d'un altre realitzat pel dissenyador Ramón Pla.

Invertir i llevar un llibre

Sandoval acusa Abad d'utilitzar un dibuix fet per a un particular i que estava basat en els figurins realitzats per ell mateix per a la pel·lícula *El laberinto del fauno*. La indignació de l'il·lustrador és major pel fet que el dibuix s'hauria copiat sense miraments. «Ni tan sols s'ha pres la molèstia de canviar la mà amb què el Faune sosté el llibre, directament li l'ha llevat i l'ha deixat tal qual la vaig dibuixar jo. A més d'això, ho ha invertit i llest». La foguera milita en la Secció Especial i ha estat, precisament, la primera a ser alçada en la plantà, que acaba de començar a Alacant.

(Traducció)

1.2 TEMA 2. Còpia, plagi i frau en l'avaluació universitària

Document 3: Algunes reflexions sobre còpia, plagi i frau en l'avaluació universitària

F. Manuel Montalbán Peregrín (Universitat de Màlaga)

El passat 5 de maig de 2014 vam celebrar una jornada d'estudi i debat, organitzada per l'Oficina del Defensor Universitari de la Universitat de Màlaga, centrada en la còpia, el plagi i el frau en els processos d'avaluació. Hi va haver temps per a presentar un panorama general d'aquest tipus de pràctiques en el context de l'ensenyament superior, i afinar, així mateix, en l'anàlisi de qüestions acadèmiques, administratives, ètiques, disciplinàries, etc., íntimament relacionades. Aquesta aportació reflecteix algunes reflexions i conclusions derivades d'aquesta trobada.

Context

Els sistemes d'ensenyament-aprenentatge actuals exigeixen als nostres estudiants majors esforços d'autonomia, treball continuat, creativitat, participació, etc. Els avanços de les noves tecnologies comporten efectes diversos, però també paradoxals, per als processos acadèmics implicats. La facilitat d'accés a una informació globalitzada representa en moltes ocasions un vertader al·luvió de continguts que necessita de l'establiment de criteris clars de qualitat i prioritat. Una quantitat quasi infinita d'informacions està disponible per a ser reapropiada amb un simple comandament.

La comunitat educativa universitària està preocupada també per les formes de presentació d'un problema vell: la còpia en els exàmens. Problema revitalitzat per l'ús de les noves tecnologies, que converteixen els dispositius de frau més avançats en indetectables per als usos i costums habituals de vigilància d'exàmens. Aquest tipus de pràctiques afecten, a més, la vida acadèmica perquè introdueixen dimensions de falta d'equitat per a aquells estudiants amb un resultat que sí que és fruit de l'esforç i la dedicació personal a l'estudi.

Així mateix augmenten també les sol·licituds d'informació i orientació a les defensories universitàries sobre conflictes d'autoria en l'elaboració de treballs, projectes, estudis, articles, etc., tant per part dels docents com dels propis estudiants, no només de màster i doctorat, cada dia més implicats en la redacció de textos que aspiren a poder ser difosos entre la comunitat científica.

Naturalesa multidimensional

El fet d'analitzar amb rigor aquestes realitats i elaborar mesures d'actuació eficaces implica definir la qüestió en la seua naturalesa polièdrica, i promoure el compromís conjunt d'òrgans acadèmics, estudiants i professors, des d'una perspectiva integral i constructiva, que vaja més enllà d'una política merament coercitiva-disciplinària. Sureda, Comas i Morey (2009)¹⁶ en un interessant treball sobre el plagi acadèmic informen que els propis docents universitaris assenyalen la comoditat, les facilitats que ofereix Internet, un sentiment d'impunitat i la inhabilitat per a realitzar treballs

---

¹⁶ Sureda, J.; Comas, R.; Morey, M. (2009), «Las causas del plagio académico entre el alumnado universitario según el profesorado». *Revista Iberoamericana de Educación* 50, 197-220.

acadèmics, com les causes més importants associades al plagi entre l'alumnat. Així mateix els docents relacionen aquest tipus de pràctiques amb el seu comportament com a docents i amb la metodologia i les estratègies didàctiques emprades.

Es tracta d'una amalgama de velles i noves pràctiques entre les quals, amb finalitats aclaridores, podem distingir-ne les categories:

- Recurs a fonts d'informació no permeses durant els actes d'avaluació.
- Ús fraudulent de noves tecnologies per a accedir a informació o material rellevant.
- Ús indegut de material textual disponible, des d'arrogar-se l'autoria fins a l'abús de el *copy & paste*, citació incorrecta o inexistent, etc.
- No reconeixement de col·laboració, tutorització, coautoria, en treballs acadèmicament dirigits, d'iniciació a la recerca, projectes, etc.

Les pròpies causes d'aquest tipus d'accions cal buscar-les tant en factors externs a la pròpia universitat, que sobrepassen la vida acadèmica però la impregnen també de manera inevitable, de caràcter cultural, ètic, desenvolupament tecnològic, etc., com en factors intrínsecs al sistema d'educació superior. Comas i Sureda (2008)¹⁷, a més, ressalten una sèrie de factors intrasistema, entre els quals destaquem:

- Massificació en les aules, que ha desbordat la cultura del petit grup inspirador de certes metodologies ECTS.
- Escàs desenvolupament de competències documentals en els nous plans d'estudi.
- Demandes de treball que inciten al plagi: reiteració any rere any de la demanda acadèmica, poc control, avaluació superficial, escassa retroalimentació, més interès en els aspectes informacionals, èmfasi en el resultat vs. procés, etc.
- Demanda de treball excessiva, poc connectada a la recomanació del nombre d'hores de treball de l'estudiant en la comptabilització dels crèdits ECTS.
- Deficient gestió del temps i recursos per part dels estudiants.
- Gradual extensió del canvi de visió de l'estudiant com a simple consumidor de serveis.
- Competitivitat entre els estudiants.
- Economia d'esforç, comoditat, facilitat, anonimats de les TIC.
- Desconnexió amb la normativa acadèmica, desconeixement, tendència al plagi no intencional.
- Insuficient coordinació dels equips docents.

Necessitat de respostes innovadores

La construcció mediàtica que del fenomen s'està difonent reflecteix una imatge pública de la universitat d'ineficàcia i de falta d'equitat, sobretot si es preval la tensió existent entre educació superior i sistema disciplinari, amb un marc jurídic general obsolet i amb la necessitat d'una revisió urgent, i una àmplia varietat reglamentària pròpia de les universitats. Davant d'intents més elaborats, moltes d'aquestes propostes reglamentàries s'accontenten amb articulats d'ordre general, sense concretar definicions ni conseqüències específiques, fent recaure el pes de les conseqüències concretes en la relativa autonomia i *savoir-faire* dels equips docents. En general, el tema que ens ocupa

---

¹⁷ Comas, R. i Sureda, J. (2008) «El ciberplagi acadèmic: esbrinant-ne les causes per tal d'enllestir les solucions». *Digithum*, 10, 1-6.

es presenta des d'una perspectiva unilateral centrada en l'evitació, posar impediments, exercir major control, i concretar sancions. Però si valorem el caràcter multidimensional d'aquest tipus de pràctiques hem de confrontar-nos amb la necessitat d'articular respostes connectades a la coresponsabilitat i la naturalesa dels canvis de metodologia docent que estem introduint. Així mateix no és recomanable oblidar el difícil equilibri entre drets i deures en joc en procediments que impliquen acusacions de còpia, plagi o frau.

Per tot això, incloem per a la discussió els elements següents a tenir presents en la nostra tasca d'enfrontament a aquestes pràctiques.

- Necessitat de definir les situacions de còpia, plagi i frau en els processos d'avaluació a la universitat des d'una perspectiva multidimensional, que contemple aspectes acadèmics, pedagògics, administratius, socials, etc.
- Necessitat d'articular respostes connectades als canvis culturals per a l'organització universitària i les metodologies docents introduïts per l'Espai Europeu d'Educació Superior.
- Oportunitat d'incorporar en els processos de matriculació compromisos ètics per part dels estudiants, en forma de declaracions d'integritat acadèmica.
- Clarificació de pràctiques i comportaments no permesos i les seues conseqüències en la qualificació de les matèries.
- Major detall de sancions administratives derivades de l'incompliment d'aquests compromisos acadèmics. En aquest punt és d'especial rellevància la conveniència de distingir, i ajustar al nostre marc normatiu, la diferència entre el component administratiu i el disciplinari d'aquestes sancions.
- Definició de procediments senzills de constatació, amb la implicació del departament i les comissions d'ordenació acadèmica, que la pràctica fraudulenta s'ha produït.
- Aposta per una avaluació aplicada, que realce la creativitat de l'estudiant i valore les competències necessàries en contextos diversos, on la literalitat dels materials i continguts estudiats no siga l'ingredient determinant.
- Possibilitat d'utilització d'altres dimensions d'avaluació, complementàries a les proves escrites, per exemple, preparació i presentació de bibliografia comentada, informes, estudis, pòster, etc., on els components escrits de l'avaluació tinguen oportunitat de ser defensats oralment.
- Desenvolupament de competències documentals i de gestió de la informació per part dels nostres estudiants, conjuntament amb l'extensió d'una cultura dins de l'aula de respecte a l'autoria intel·lectual i ètica de la intertextualitat.
- Coneixement previ i claredat de les condicions d'admissió a les proves d'avaluació (per exemple, prohibició de portar dispositius electrònics, materials de classe, etc., en el lloc assignat).
- Major coordinació dels equips docents (per exemple, dates de lliurament de treballs entre els diferents grups de docència).
- Presència activa de docents en la supervisió de les proves.
- Definició clara de la tasca i la responsabilitat acadèmica del tutor en els TFM i els TFG.
- Utilització d'eines, com l'Ephorus, per a detectar situacions de plagi acadèmic, analitzant percentatges de coincidència amb altres treballs o publicacions.

1.2 TEMA 2. Còpia, plagi i frau en l'avaluació universitària

Conclusions

María Acale (UCA), Carmen González (UPM),
Miguel Louis (UA), Manuel Montalbán (UMA),

El tema 2 es va desenvolupar durant la vesprada del dimecres, 22 d'octubre de 2014. Es va partir de quatre treballs previs presentats per Miguel Louis (UA), Karen González (UPM), Manuel Montalbán (UMA) i María Acale (UCA), sobre clarificació conceptual i tipologia, procediments de regulació, dades de les defensories, components extrasistema i intrasistema acadèmic, i aspectes normatius i règim sancionador.

Posteriorment, els participants es van dividir en tres grups d'anàlisi, les elaboracions dels quals van ser exposades en una sessió conjunta final on es van recollir aquestes conclusions principals:

- Urgir el legislador a desenvolupar la disposició transitòria de l'estatut de l'estudiant que preveu una norma reguladora de la potestat sancionadora.
- Realçar el caràcter preventiu en l'abordatge global d'enfrontament a aquest tipus d'accions, analitzant les situacions de còpia, plagi i frau en els processos d'avaluació a la universitat des d'una perspectiva multidimensional, que incloga aspectes acadèmics, pedagògics, administratius, socials, etc.
- Oportunitat d'incorporar en els processos de matriculació compromisos ètics per part dels estudiants, en forma de declaracions d'integritat acadèmica, on s'aclarisquen, a més, les pràctiques i comportaments no permesos i les seues conseqüències en els diferents àmbits contemplats.
- Recomanació que les avaluacions comporten components d'aplicació on la literalitat dels materials i continguts estudiats no siga l'ingredient determinant. Això conjuntament amb la possibilitat d'utilització d'altres dimensions d'avaluació, complementàries a les proves escrites, per exemple, preparació i presentació de bibliografia comentada, informes, estudis, pòster, etc., on els components escrits de l'avaluació tinguen oportunitat de ser defensats oralment.
- Desenvolupament de competències documentals i de gestió de la informació per part dels nostres estudiants, així com d'extensió d'una cultura dins de l'aula de respecte a l'autoria intel·lectual i a l'ètica de la intertextualitat.
- Coneixement previ i claredat de les condicions concretes d'admissió a les proves d'avaluació (per exemple, prohibició de portar dispositius electrònics, materials de classe, etc., al lloc assignat).
- Major coordinació necessària dels equips docents i presència activa de docents en la supervisió de les proves.
- Definició clara de la tasca i responsabilitat acadèmica del tutor en els TFM i TFG en relació amb l'aparició d'aquest tipus de conductes.
- Preveure normativa i fórmules d'actuació específica per a l'expressió d'accions de còpia, frau i plagi entre el personal docent i investigador.

1.3 TEMA 3. Processos d'anul·lació de matrícula i devolució d'importos

Joana M. Petrus (UIB), Elia Cambón (UEM), Carmen Jiménez (UCO)

1. Introducció

La qüestió de l'anul·lació de matrícula no és un assumpte menor en la normativa universitària. Totes les universitats tenen regulat d'una manera o d'una altra el procés d'anul·lació de matrícula, i les normes que ho fixen afecten directament els estudiants, principalment, per influir en els règims de permanència, en el cost de les futures matrícules i, fins i tot, en ocasions, per afectar també el càlcul de la nota mitjana dels expedients acadèmics.

L'interès de tractar expressament sobre els processos d'anul·lació de matrícula i la devolució d'importos resideix en el fet que en els últims anys les defensories universitàries espanyoles hem anat observant un augment de casos d'alumnes que, per diferents raons, no han pogut fer front a algun dels terminis de les seues matrícules, o s'han vist en la necessitat de sol·licitar-ne l'anul·lació, atès que no han obtingut beca, o bé han hagut d'abandonar els seus estudis per no poder fer front a l'encariment experimentat per la pujada dels preus públics universitaris. Les situacions que han enfrontat els alumnes en aquestes circumstàncies han estat molt desiguals, ja que les normatives universitàries que regulen les situacions d'impagament i els processos i efectes de l'anul·lació de matrícula no són homogenis. Analitzar, doncs, l'espectre normatiu en el qual els defensors hem de resoldre les queixes i consultes que se'ns plantegen en aquesta matèria, ens permetrà reflexionar sobre les possibles millores que cadascú, veient el conjunt, pot proposar en la seua universitat i, a més, debatre col·lectivament sobre quins són al nostre judici els principis elementals que haurien d'inspirar les normes reguladores dels procediments d'anul·lació de matrícula perquè els seus efectes acadèmics i econòmics, sense perjudicar a la institució acadèmica, no lesionen tampoc els drets dels alumnes.

La pretensió d'aquest text és contribuir a aquesta anàlisi i animar el debat per a extraure'n conclusions d'interès comú.

2. El context actual en el qual cal emmarcar els processos d'anul·lació de matrícula

El context de crisi econòmica que viu la societat espanyola des de 2008, presenta unes xifres (vegeu el gràfic 1) per tots conegudes que situen l'atur, la disminució d'ingressos per càpita, el nombre de famílies sense recursos i les retallades en els serveis públics bàsics com la sanitat i l'educació, entre les majors preocupacions de la classe mitjana espanyola.¹⁸

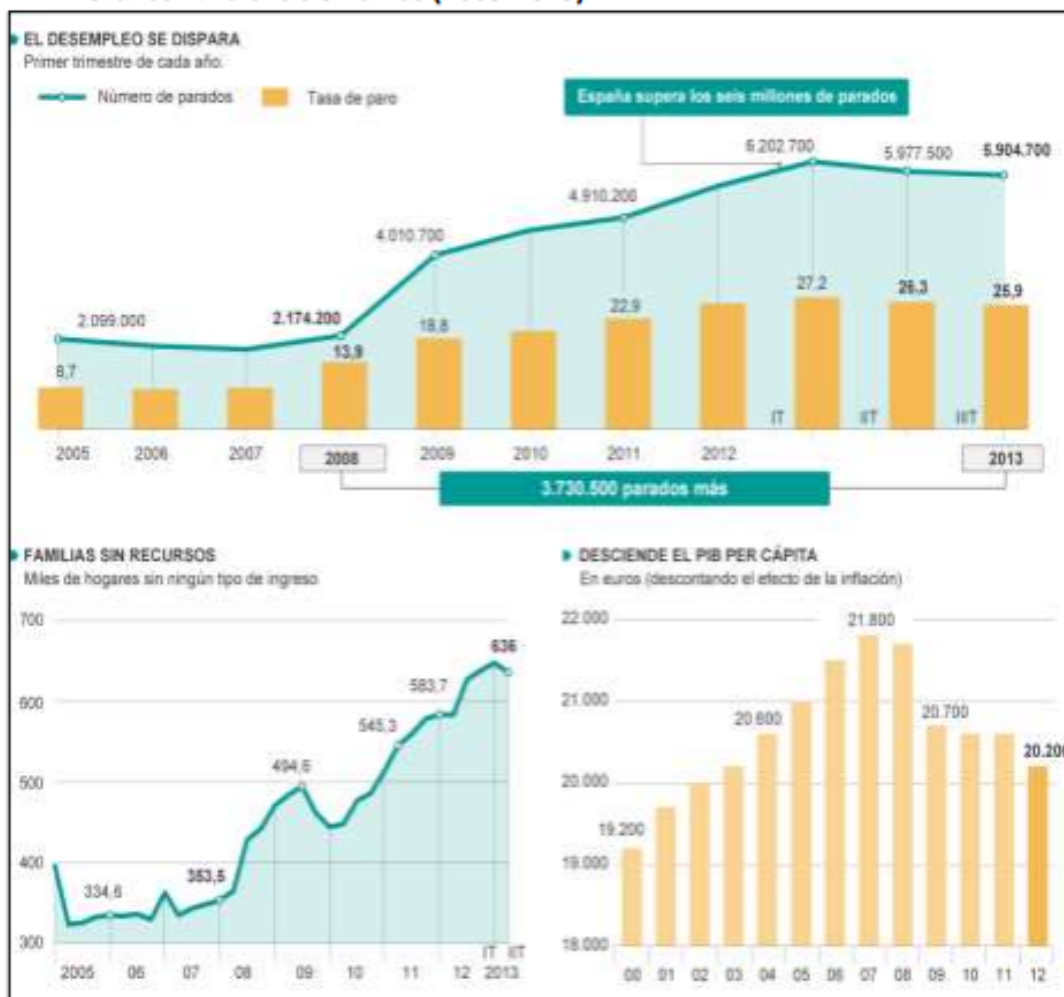
L'augment d'aquest tipus de queixes i, fins i tot, de peticions d'empara davant una administració universitària no sempre suficientment ràpida a adaptar els seus procediments i condicions a les canviants situacions socioeconòmiques del seu entorn, no ens pot sorprendre.

---

¹⁸ Segons Ramon Centeno 20-01-2014, Te interesa.es) «la clase media ha perdido un 30% del valor de su patrimonio y un 10% de la renta en los último dos años». D'acord amb el CIS, l'atur i la corrupció són les dues principals preocupacions de la població espanyola. http://www.cis.es/opencms/-Archivos/Indicadores/documentos_html/TresProblemas.html)

La resposta de les universitats espanyoles no ha contribuït a millorar el panorama. Implicat també el sistema universitari, especialment les universitats públiques, en un procés de contenció de la despesa, reducció de la inversió en R+D, reducció del seu finançament quan no augment del dèficit, no sembla haver estat en condicions de respondre a la crisi econòmica i a les altes taxes d'atur –especialment juvenil– oferint com caldria esperar una millor formació i accés a l'ensenyament superior, ja que la inversió en formació superior és, segons el parer dels experts, la via més precisa d'eixida a la crisi mundial (UNESCO, 2009)¹⁹.

Gráfico 1. La crisis en cifras (2005-2013)

El conjunt d'universitats públiques s'ha vist obligat a respondre al context de crisi aplicant una pujada dels preus públics dels seus serveis, (vegeu la taula 1) alhora que ha estès la política de *numerus clausus* a la pràctica totalitat de les seues titulacions, la qual cosa òbviament ha limitat l'accés a l'educació superior, ja que aquests increments no han anat acompanyats del corresponent augment del nombre ni de la quantia de les beques.

¹⁹ En el cas d'Espanya, l'OCDE (2012) constata que el grau d'inserció laboral dels espanyols és directament proporcional al nivell de formació adquirit, de manera que la desocupació supera el 20% entre la població que no va finalitzar la Secundària, enfront de només el 10,4 entre els que van finalitzar estudis universitaris.

En aquest sentit, assenyalen J. F. Julià; J. A. Pérez i E. Melià (2014), citant Hernández Armenteros i Pérez García (2012), en l'article «El cambio necesario en la universidad española ante un nuevo escenario económico», que «para mantener la educación superior española dentro de criterios de equidad y de salvaguarda del principio de igualdad de oportunidades, es necesario que la reducción de la aportación de recursos públicos que puede permitir un incremento sostenido de los precios públicos, se combine con una aportación creciente para ampliar la política de becas» (Hernández y Pérez, 2011).

El panorama de crisi ha afectat, doncs, al conjunt de l'economia espanyola, però especialment al sector públic i és lògic que, per això, en el context del sistema universitari espanyol hagen estat les universitats públiques presencials les que hagen patit majors retallades i presenten majors problemes de finançament, ja que com assenyalen Hernández i Pérez (2011) «las universidades privadas se financian exclusivamente con los ingresos generados por la venta de sus servicios»²⁰. En aquest context de crisi generalitzada i de reducció en el finançament dels serveis públics és lògic que els ingressos per matrícula adquirisquen una rellevància especial. Des de 1996, el finançament públic universitari venia experimentat un creixement superior al registrat pel conjunt del PIB (Hernández-Pérez, 2011), per la qual cosa en termes percentuals, l'aportació financera directa dels usuaris dels serveis docents s'havia anat reduint. Així, el finançament via transferència corrent representava en 2010 un 63,3% del pressupost, mentre que els ingressos per preus públics suposaven una mitjana de l'11,5%.²¹

Taula 1. Preus públics mitjans del crèdit matriculat per primera vegada en titulacions universitàries per comunitat autònoma (2011-12 i 2012-13)

Comunidad Autónoma	Enseñanzas de 1 ^o y 2 ^o ciclo		Enseñanzas de Grado		Enseñanzas de Máster (No profesionalizantes)	
	Precio Medio por Comunidad Autónoma		Precio Medio por Comunidad Autónoma		Precio Medio por Comunidad Autónoma	
	Cursos 2012-2013	Cursos 2011-2012	Cursos 2012-2013	Cursos 2011-2012	Cursos 2012-2013	Cursos 2011-2012
Andalucía	12,46	12,20	12,46	12,20	69,84	26,60
Aragón	15,54	15,00	19,07	18,41	49,33	25,08
Asturias (Principado de)	14,51	14,81	17,13	17,13	37,47	25,74
Baleares (Illes)	15,96	14,54	17,07	15,83	29,15	27,16
Canarias	10,91	10,71	15,21	10,71	71,53	26,42
Cantabria	13,74	13,26	13,06	12,61	35,39	21,35
Castilla y León	19,47	14,15	22,79	16,07	50,65	30,94
Castilla-La Mancha	15,52	12,90	15,52	12,90	28,85	20,63
Cataluña	24,06	14,45	33,52	20,11	64,00	27,73
Comunitat Valenciana	16,15	12,11	20,19	15,14	42,00	23,83
Extremadura	12,76	12,52	14,39	14,12	31,98	21,56
Gàlícia	11,89	11,89	11,89	11,89	26,49	25,00
Madrid (Comunidad de) (1)	25,22	15,06	25,22	18,26	65,00	29,41
Múrcia (Región de)	14,62	13,66	15,26	13,65	43,31	26,85
Navarra (Comunidad Foral de)	16,15	15,53	18,97	18,24	43,75	26,29
País Basc	13,66	13,39	16,41	16,09	29,82	29,24
Riça (La)	14,52	14,23	18,09	17,72	35,93	23,83
U.N.E.D.	15,62	14,65	15,91	15,20	30,85	26,91

²⁰ Per la seua banda, la UNED depèn en exclusiva del Ministeri d'Educació i per la seua singularitat no pot ser comparable amb la resta d'universitats públiques.

²¹ En les dades que ofereix la CRUE, la mitjana d'ingressos corresponents al capítol 3 aconsegueix el 16,5% però s'hi inclouen, a més dels preus públics, altres ingressos com els provinents dels articles 83 de LOMLOU i la venda d'altres serveis.

Referent a això, assenyalen Escardíbul i Oroval (2011) que per al conjunt d'universitats públiques presencials de l'estat els pagaments realitzats pels alumnes i les seues famílies representaven el curs 2008-09 el 16,3% del total d'ingressos de les universitats, encara que el percentatge es redueix al 8,6% si es consideren només els pagaments per drets de matrícula. Per la seua banda, si en lloc de considerar el total d'ingressos, es tenen en compte exclusivament els ingressos corrents els percentatges anteriors ascendeixen al 20,1% i 10,6% respectivament.

En la taula 2 es pot veure què representen els ingressos per matrícula dins d'aquest capítol 3 d'ingressos corrents dels pressupostos universitaris. Malgrat l'escassa rellevància quantitativa que suposen els ingressos per matrícula en el conjunt del pressupost de les universitats, sobretot quan sabem que els serveis docents són finançats en un 80% (de mitjana) pel sector públic (el que redueix l'aportació dels estudiants a un 15-20% del cost real dels seus estudis), l'administració pública universitària sempre ha estat especialment poc inclinada a practicar una política flexible quant a mitjans de cobrament i pagament dels preus públics i a l'anul·lació de matrícula.

Taula 2. Detall dels ingressos dels pressupostos liquidats de les universitats públiques espanyoles (2010, en euros)

Comunidad autónoma	Precios públicos + tasas/ ingresos corrientes	Prestación de servicio / ingresos corrientes	Transferencias corrientes de CC.AA. / ingresos corrientes
Andalucía	12,7%	4,3%	74,8%
Aragón	17,4%	3,5%	70,1%
Asturias	17,1%	0,4%	77,7%
Islas Baleares	15,1%	2,4%	75,7%
Canarias	11,3%	0,9%	82,6%
Cantabria	10,9%	12,0%	69,7%
Castilla - La Mancha	10,6%	2,9%	78,2%
Castilla y León	14,3%	4,1%	75,3%
Cataluña	15,4%	6,6%	67,9%
Comunidad Valenciana	11,2%	5,3%	78,9%
Extremadura	16,2%	4,5%	76,6%
Galicia	12,6%	6,5%	73,8%
Madrid	17,2%	4,2%	72,8%
Murcia	14,6%	5,0%	75,6%
Navarra	13,2%	n.d.	82,8%
Pais Vasco	9,4%	3,4%	72,6%
La Rioja	11,6%	0,9%	82,6%
UNED	48,5%	0,3%	

n.d.: No disponible.

Fuente: Michavila, F. (2012): [La Universidad Española en cifras](#)". CRUE

3. Naturalesa de l'anul·lació de matrícula i de la devolució dels preus públics

La necessitat de regular els processos d'anul·lació de matrícula naix indubtablement de l'interès de la institució universitària per a establir en quines condicions, sota quin suposats i amb quins efectes es podrà dissoldre l'acte previ de «matriculació», que s'ha de tenir per establert en parlar de la possibilitat d'anul·lar-ho.

Les universitats, bé a través de la seua normativa, bé en compliment de la normativa estatal o autonòmica, tenen clarament establert el procés de «matrícula», ja que aquest procediment permet formalitzar la relació entre uns estudiants potencials i la pròpia institució perquè aquesta institució pugui prestar els serveis d'educació superior i els

estudiants puguen rebre-la. L'acte de matriculació es pot considerar a efectes pràctics un «contracte», que es formalitza de manera voluntària entre les parts, però sense que hi haja un plànol d'igualtat entre aquestes parts, com succeiria si es produïra l'acord en el marc d'una relació civil o mercantil. La universitat conserva en aquest cas la prerrogativa de les administracions públiques d'establir de manera unilateral les condicions en què permetrà la contractació dels seus serveis, encara que l'acte en si de matricular-se haja de comptar necessàriament amb la voluntat de qui vulga convertir-se en estudiant, per la qual cosa la matriculació confereix a l'acte de matricular-se una naturalesa bilateral.

Per contra, l'acte d'anul·lació de matrícula revesteix una complexitat major, ja que es pot produir de manera unilateral per part de la universitat (en determinats supòsits taxats), sense que l'estudiant no tinga més que la via de la interposició de recursos administratius o contenciosos en cas de no estar conforme amb l'anul·lació, o es pot produir a instàncies del mateix estudiant; en aquest cas no hi haurà prou amb la seua voluntat per a aconseguir l'anul·lació, sinó que necessàriament necessita l'exercici potestatiu de l'administració universitària perquè la seua petició d'anul·lació siga efectiva.

És habitual, pel que s'ha exposat anteriorment, que en la normativa sobre anul·lació de matrícula es distingisca entre els «efectes acadèmics» i els «efectes econòmics» d'aquesta anul·lació, ja que, d'una banda, l'anul·lació comporta efectes sobre la trajectòria acadèmica (permanència, convocatòries, etc.), i d'un altra, comporta efectes econòmics (pagament de segones matrícules, devolució d'imports, etc.). Més endavant analitzarem amb més detall la tipificació que fan les universitats dels supòsits en què consideraran procedent l'anul·lació dels efectes acadèmics de l'anul·lació total/parcial de la matrícula així com dels efectes econòmics. No obstant això, cal assenyalar ací com a recordatori del marc jurídic en el qual les universitats públiques poden procedir a la devolució de preus públics, un aclariment que considerem bàsic pel que fa a les possibilitats jurídiques de la devolució d'imports.

3.1. Marc normatiu. Moment i circumstàncies en què es pot estimar la devolució de matrícula

Dins del sistema públic, les universitats no poden fixar lliurement el moment ni les circumstàncies en què estimaran procedent retornar l'import íntegre de la matrícula abonada pels estudiants. L'estimació de la devolució total o parcial de l'import abonat en concepte de matrícula lògicament només es podrà realitzar si prèviament hi ha hagut i s'ha estimat una petició d'anul·lació de matrícula amb efectes acadèmics, ja que no pot ocórrer que s'estime la devolució de l'import d'una matrícula que no haja sigut anul·lada acadèmicament. L'única excepció a aquesta situació és que la matrícula s'haja cobrat per part de la universitat de manera indeguda (a un estudiant que gaudeix d'una beca, a un estudiant amb dret a exempció de matrícula, etc.); en aquest cas sí que seria procedent estimar la devolució de l'import de la matrícula sense que hi haguera anul·lació acadèmica.

Si considerem, doncs el cas d'un estudiant que després d'haver sol·licitat i aconseguit l'anul·lació acadèmica de la matrícula sol·licite a més la devolució dels preus públics satisfets, cal dir que en el sector públic i, en matèria econòmica, les universitats s'han d'atenir al que es disposa en un marc normatiu ampli en el qual, sense ànim d'exhaustivitat, cal destacar:

- Llei 8/1989, de 13 d'abril, de taxes i preus públics (BOE del 15 d'abril de 1989), modificada per la Llei 25/1998, de 13 de juliol, de modificació del règim legal de les taxes estatals i locals i de reordenació de les prestacions patrimonials de caràcter públic (BOE de 14 de juliol).
- Llei 13/1982 de 7 d'abril, d'integració social dels minusvàlids.
- Llei 32/1999, de 8 d'octubre (BOE del 9 d'octubre), de solidaritat amb les víctimes del terrorisme.
- Llei 40/2003, de 18 de novembre (BOE del 19), de protecció a les famílies nombroses.
- Reial decret 288/2003, de 7 de març, pel qual s'aprova el Reglament d'ajudes i rescabaments a les víctimes de delictes de terrorisme.
- Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere, BOE del 29-12-2004
- Llei orgànica 5/2001, de 21 de desembre d'universitats modificada per la Llei orgànica 4/2007, de 12 d'abril (article 45)

A aquesta normativa estatal, s'haurà d'afegir la legislació que, si escau, corresponga a cada comunitat autònoma, en la qual s'inclou per supòsit el que dispose anualment en cada comunitat el decret de preus públics per als serveis universitaris de les universitats sota la jurisdicció corresponent.

De la normativa estatal, cal assenyalar que la Llei 8/1989, de 13 d'abril, de taxes i preus públics, va entrar en vigor quan les universitats estaven regides per la Llei orgànica 11/1983, de 25 d'agost, de reforma universitària (LRU), de manera que la Llei 8/1989 va establir en la disposició addicional quinta l'adaptació a l'LRU, assenyalant que les taxes acadèmiques i altres drets als quals es refereix la lletra b) de l'apartat 3 de l'article 54 de la Llei orgànica 11/1983, de 25 d'agost, de reforma universitària, tindrien la consideració de preus públics i es fixarien i regularien d'acord amb el que s'ha establert en aquest article. La Llei 8/1989 ja va obrir, doncs, la porta al fet que les anomenades taxes universitàries en la Llei orgànica d'universitats es consideraren preus públics» i, per tant, al fet que les «taxes universitàries» no pogueren ser considerades «tributs», ni els ingressos que generen «ingressos tributaris».

A partir d'una sentència del Tribunal Constitucional (STC 185/1995), ben coneguda entre els especialistes en matèria fiscal, la Llei 8/1989 es va haver de modificar (en concret els articles 6, 10, 15, 16, 19, 20, 24, 25, 26 i 27) mitjançant la Llei 25/1998, de 13 de juliol, de modificació del règim legal de les taxes estatals i locals i de reordenació de les prestacions patrimonials de caràcter públic (BOE de 14 de juliol). En essència, la nova llei va establir que els preus públics han de complir simultàniament dos requisits: que el servei o l'activitat administrativa que se sol·licite siga producte d'una voluntat real, lliure i espontània de l'interessat i que aquest servei o activitat no siga prestat pels ens de dret públic en situació de monopoli de fet o de dret. Si no concorren les dues circumstàncies, aquests preus públics, pel fet que són de fet o de dret-coactius i obligats per als interessats, adquireixen caràcter de tribut (taxa) de manera que, perquè en siga legal la imposició, aquesta s'ha de regular per llei, mentre que els preus públics, pel fet de regular serveis o activitats voluntàries i no monopolístiques prestades pels ens públics, es poden aprovar amb normatives de rang inferior.

D'altra banda, l'article 81 de la Llei orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'universitats, considerant la modificació introduïda per la disposició addicional cinquena de la Llei orgànica 4/2007, de 12 d'abril, estableix que els preus públics per als estudis que condueixen a l'obtenció d'un títol universitari els fixa la comunitat autònoma dins dels límits que establisca la Conferència General de Política Universitària que estaran relacionats amb els costos de prestació del servei.

Aquests paràgrafs aclaridors són necessaris per a entendre que l'import de la matrícula que paga un alumne per a obtenir la prestació dels serveis universitaris resulta de l'establiment d'un preu públic que és legalment fixat per un decret que aprova anualment la comunitat autònoma de la qual depèn l'ens universitari. El fet que impròpiament es parle encara de «taxes» universitàries no ens pot fer desconèixer que legalment, com hem vist, els serveis universitaris estan subjectes al pagament de «preus públics». Aquesta distinció és essencial en la mesura en què està revelant que la naturalesa del servei pel qual s'abona la matrícula té un caràcter contractual i voluntari per a qui ho paga (l'alumne) i també que aquest servei no és prestat de manera exclusiva pel sector públic. En efecte, com ja sabem, els serveis acadèmics universitaris no són d'impossible prestació pel sector privat ni es troben reservats en exclusiva al sector públic; de la mateixa manera, el seu pagament, fruit de la contractació, és voluntari i el servei que s'obté expressa la voluntat lliure de l'alumne de contraure l'obligació de pagar-hi. La sentència del Tribunal Constitucional va ser molt clara sobre aquest tema: «els serveis acadèmics no poden lloc a l'exigència de taxes, ja que els únics nivells en què la seua recepció resulta obligatòria són els protegits per la gratuïtat de l'ensenyament, i d'aquesta manera s'impedeix l'exigència de taxes per raó d'aquets».

Aclarit aquest aspecte clau, és lògic reprendre l'assumpte inicial sobre en quin moment i sota quins supòsits resultarà procedent la devolució de l'import pagat en concepte de matrícula. Atès que s'ha establert que la devolució de l'import de la matrícula (d'una o més assignatures) equival a la devolució d'un «preu públic» serà suficient remetre's a la Llei 8/1989, de 13 d'abril, de taxes i preus públics, en el text ja modificat per la Llei 25/1998 de 13 de juliol i llegir l'article 27 («administració i cobrament dels preus públics»). L'article 27 de la Llei disposa que «els preus públics podran exigir-se des que s'inicia la prestació de serveis que en justifica l'exigència» (27.2) i que «quan per causes no imputables a qui està obligat al pagament del preu públic no es preste el servei o no es duga a terme l'activitat, procedirà la devolució de l'import que corresponga o, tractant-se d'espectacles, el bescanvi de les entrades quan això siga possible» (article 27.5)

D'aquest article es dedueix que n'hi ha prou que es produïska l'inici de l'activitat perquè nasca el deure de pagar el preu del servei que ha contractat. En cas contrari, no es pot exigir el pagament del preu del servei fins que no s'inicie la prestació de serveis (cosa que no s'ha d'interpretar com a impossibilitat que la universitat cobre la matrícula «per endavant», abans d'iniciar la prestació del servei, sinó com a impossibilitat que ho

La Llei orgànica 8/1989 d'universitats va obrir la porta al fet que les anomenades «taxes universitàries» es consideraren «preus públics» i que per aquests, els imports pagats pels estudiants en les matrícules no es pogueren considerar «tributs» ni els ingressos que generen «ingressos tributaris». Aquesta distinció és fonamental per a entendre el caràcter contractual i voluntari del procés de matrícula i de la seua anul·lació.

exigisca; així, amb anterioritat a l'inici del servei pot establir les condicions de pagament «previ» que estime oportunes, ja que si són acceptades per qui contracta lliurement el servei, el pagament anticipat no suposa cap il·legalitat²².

Sorgeix aleshores la qüestió de quin és el moment real en què s'inicia el servei acadèmic universitari que l'alumne ha contractat quan s'ha matriculat; es podria argumentar que els primers tràmits en els serveis administratius ja suposen l'inici del servei, però és obvi que la data d'inici de les classes i de les tasques docents de les primeres setmanes s'han de considerar en sentit ampli el començament «real» de la prestació del servei acadèmic que és l'educació superior. Aquest període, com veurem, coincidirà amb el que la majoria d'universitats tenen fixat per a sol·licitar l'anul·lació parcial o total de matrícula sense necessitat de justificació i amb dret a devolució dels imports satisfets, per la qual cosa dins d'aquest període resultaria al nostre judici totalment procedent retornar l'import pagat.

Una vegada iniciada l'activitat o la prestació del servei només es procedirà a la devolució de l'import si el servei no es presta o l'activitat no es du a terme «per causa no imputable a qui està obligat al pagament del preu públic». La interpretació d'aquesta frase és clau per a dilucidar si qui està obligat al pagament, en el nostre cas l'alumne, té dret o no a la devolució de l'import de la matrícula una vegada que s'ha iniciat el curs, ja que amb anterioritat a l'inici ja hem vist que sí. Acceptant una interpretació molt restrictiva i literal del que s'ha redactat, s'hauria de dir que no convé retornar l'import si el servei s'ha prestat o l'activitat s'ha dut a terme, ja que el simple abandonament voluntari de l'activitat (cal entendre-ho com l'assistència a classe) per part de l'alumne no significa que l'administració universitària haja deixat de dur a terme l'activitat. No obstant això, que la devolució siga convingent quan el servei no es presta per causa no imputable a qui està obligat al pagament no significa, *sensu contrari*, que no convinga en cap circumstància retornar l'import quan el servei no es presta o l'activitat no es duga a terme per causa no imputable a l'ens públic, en aquest cas, la universitat.

Resulta raonable pensar que si la llei haguera volgut dir que «només procedirà la devolució de l'import que corresponga quan no es presta el servei o no es realitzi l'activitat per causa imputable a l'ens de dret públic que haja de realitzar-ho», simplement, ho haguera redactat així. Hem de pensar, per tant, que quan la llei estableix que procedirà a la devolució quan no es duga a terme l'activitat i no es presta el servei «per causa no imputable a qui està obligat al pagament» entén que entre aquestes causes s'inclouen aquelles en les quals qui està obligat al pagament es veu privat de la prestació del servei que ha pagat per fets que sense ser atribuïbles a qui va haver de prestar el servei tampoc ho són a la seua voluntat.

En efecte, l'article 27 de la Llei 8/1989 (en la redacció modificada segons el que es disposa en la Llei 28/1995) distingeix entre el cas que no es duga a terme l'activitat i

D'acord amb la Llei 8/1989, de 13 d'abril, de taxes i preus públics «els preus públics podran exigir-se des que s'inicia la prestació de serveis que en justifica l'exigència»; de manera que el pagament anticipat de la matrícula és una condició contractual lliurement acceptada, per la qual cosa si l'anul·lació de matrícula es produeix abans d'iniciar-se la prestació de serveis, queda plenament justificada la devolució de la totalitat de l'import satisfet.

²²Això donaria motiu per a discutir si un possible contractant del servei poguera sol·licitar no fer efectiu el pagament fins al moment d'iniciar la prestació del servei.

que no es preste el servei, la qual cosa permet considerar que, encara que l'activitat es produïska, si el servei no pot ser rebut per qui està obligat al pagament i per causes no imputables a aquest, aleshores sí que convé la devolució del preu públic, perquè no haurà sigut possible prestar-li el servei pel qual va pagar, per causes, per dir-ho d'alguna manera, alienes a la seua voluntat (encara que aquestes causes no siguen imputables tampoc a la universitat).

Aquesta és necessàriament la interpretació subjacent que trobem en els supòsits que la majoria d'universitats tenen tipificats –com veurem– com a procedents per a devolució de l'import de la matrícula: obtenció de plaça en una altra universitat, malaltia greu, o accident, situacions laborals o familiars sobrevingudes, denegació del visat, etc. Com veiem, amb l'excepció de l'obtenció de plaça en una altra universitat, per a la qual cosa òbviament és necessària la voluntat expressa del subjecte que la sol·licite, la resta de causes són totes involuntàries o alienes a la voluntat de qui està obligat al pagament (l'alumne), encara que tampoc siguen imputables a la universitat.

4. Resultats de l'enquesta realitzada entre les universitats

Amb la intenció de conèixer amb més detall com tenen establides les universitats les formes de matrícula, d'anul·lació de matrícula i les devolucions de preus públics, s'ha sol·licitat la col·laboració dels defensors universitaris en la realització d'una enquesta els principals resultats de la qual s'ofereixen en aquest apartat.

L'enquesta ha disposat d'un total de 32 preguntes dividides en cinc seccions:

- I. Dades identificatives de la universitat (nom i tipus de finançament, públic o privat, preguntes 1-2).
- II. Formes de pagament de la matrícula: fraccionament, modalitats, bonificacions, pagament a la carta, etc. distingint el cas dels alumnes als quals s'ha denegat la beca (preguntes 3-9).
- III. Reducció i devolució dels preus de matrícula (preguntes 10-11).
- IV. Anul·lació de matrícula: situacions que donen lloc a l'anul·lació a instàncies de la universitat o de l'estudiant, efectes de l'impagament, conseqüències acadèmiques i econòmiques de l'anul·lació (preguntes 12-24).
- V. Procediment de notificació: via, consentiment, contingut de la notificació, recursos (pregunta 25-32).

Taula 3. Unvers de l'enquesta. Dades bàsiques

Membres CEDU	
Total universitats 62	
Enquestes contestades 37	% participació 60%
Total universitats públiques 47	
Enquestes contestades per universitats públiques 29	% participants 62%
Total universitats privades 15	
Enquestes contestades per universitats privades 8	% participants 53%

Les dades globals de l'enquesta es poden consultar en l'annex final d'aquest document. Cal dir que les enquestes rebudes han sigut depurades eliminant-ne les incompletes i les duplicades, la qual cosa llança un total de 37 enquestes vàlides (vegeu la taula 3), és a dir, una participació del 60%. El fet que no totes les preguntes hagen sigut contestades per tots els enquestats (per desconèixer la dada, o perquè no convenia) explica que en algunes preguntes el nombre de respostes siga inferior al de l'univers enquestat, per la qual cosa, com que s'està treballant amb un univers de referència en ocasions molt reduït, cal prendre amb prudència les dades relatives, ja que en aquests casos, una petita variació en els valors absoluts produeix un canvi bruscat en el valor relatiu.

L'enquesta l'han resposta 29 universitats públiques d'un total de 47 (62%) i per 8 universitats privades d'un total de 15 (53%).

4.1. Formes de pagament

El primer conjunt de preguntes, agrupades sota l'epígraf «Formes de pagament», pretén conèixer les facilitats que donen les universitats als estudiants per a fer front al pagament de la matrícula. La primera de les facilitats considerades és la de permetre fraccionar el pagament, considerant les condicions més avantatjoses com més gran siga el nombre de terminis permès.

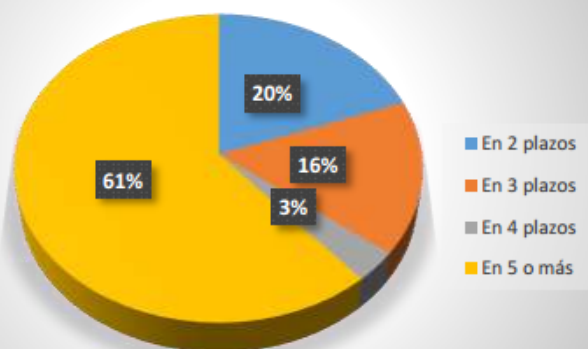
Taula 4. Existència o no de pagament fraccionat

És possible el pagament fraccionat?		
Sí	36	97%
No	1	3%
Universitats públiques		
Sí	29	100
No	0	0
Universitats privades		
Sí	7	
No	1	

De les universitats participants en l'enquesta, només una no permet el pagament fraccionat, de manera que es pot entendre universal la possibilitat de fraccionar el pagament. Ara bé, quan es pregunta en quants terminis és possible fraccionar el pagament, el panorama comença a presentar matisos.

En termes relatius, podem afirmar que un 61% de les universitats ofereixen la possibilitat de fraccionar en 5 terminis o més els imports de matrícula, la qual cosa s'ha de valorar molt positivament (vegeu Gràfic 2). Malgrat això, persisteixen un grup d'universitats, totes aquestes públiques, que no han adaptat encara les seues formes de pagament tradicionals al context actual, per la qual cosa no permeten més de dos o com a màxim tres terminis.

Gráfico 2. Número de universidades según número de plazos en que permiten fraccionar la matrícula

S'observa en general que les universitats privades i les públiques localitzades en les comunitats autònomes d'Andalusia, Madrid, Barcelona, Múrcia i Extremadura, les que ofereixen 5 terminis o més als estudiants per a pagar les matrícules²³, sense que això comporte un sobrecost.

Algunes universitats ofereixen a més la possibilitat d'augmentar el nombre de terminis (entre 7 i 10), de manera que s'acullen a la fórmula de sol·licitar un préstec a baix interès a una entitat financera facilitada per la pròpia universitat. És el cas de la Universitat Politècnica de Catalunya.

Totes les universitats ofereixen la possibilitat de pagar d'una sola vegada sense que aquest pagament comporte bonificació alguna en un 91% de les universitats. Només en 3 universitats, totes privades, s'ofereixen descomptes del 2%, 3% i 4% sobre el preu total de matrícula per pagament únic.

Les condicions per a poder acollir-se al pagament fraccionat no són homogènies. El 71% estableix com a condició que només es pot fraccionar domiciliant els rebuts en una entitat bancària i sempre que la quantitat ajornada supere un cert import. Les condicions són generals per a tots els estudiants, amb independència de la seua nacionalitat o residència.

Taula 5. Condicions en el pagament ajornat

Condicions mes habituals per a permetre el pagament ajornat	
Restringit a l'ampliació de matrícula	23 no
Quan l'import de la liquidació supere un cert import	11 sí 26 no
Només per mitjà de domiciliació bancària	22 sí 9 no
Només pagament directe en entitat financiera	3 sí 21 no
Només per a estudiants residents a Espanya	1 sí 22 no

4.1.1. Sol·licitants de beca i modalitats de pagament.

Hem volgut conèixer també en quina mesura haver sol·licitat una beca i no haver-ne obtingut la concessió afecta el pagament de la matrícula. És ben conegut que els estudiants que sol·liciten beca formalitzen la matrícula com a sol·licitants de beca, la qual cosa en general significa que no han de fer front al pagament de la matrícula fins a no conèixer la resolució definitiva de la convocatòria de beques. Una vegada publicada la resolució de les beques, aquells alumnes que no hagen resultat beneficiaris hauran de

²³ UPV, UJI, UJA, UCM, UdG, UOC, UB, UB, UPM, URJC, UEM, UM, UUPF, UAL, UIC, UPO, UPC, IE Universitat, UDeusto, UAH, USJorge, UEx

fer front al pagament de la matrícula, però en quines condicions? Com es pot observar en el gràfic 3, només un 26% de les universitats permeten a aquests alumnes fraccionar el pagament de la seua matrícula, mentre que un 74% no ho permet, encara que algunes

universitats (11%) contempen la possibilitat de «negociar» de manera particular les condicions de pagament.

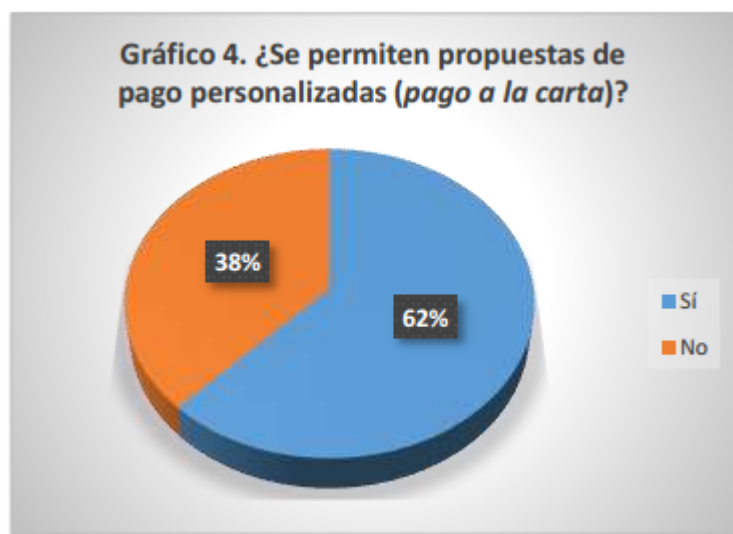
Molt oportunament algunes universitats ofereixen una explicació de per què es denega als sol·licitants de beca fraccionar el pagament de la seua matrícula en el cas que la beca no els siga concedida o bé els siga revocada. En efecte, totes les universitats coincideixen a assenyalar que la resolució tardana de les beques fa inviable optar al pagament fraccionat, ja que per a quan els alumnes coneixen la resolució definitiva ja ha transcorregut bona part del curs i han vençut la majoria o la totalitat dels, per la qual cosa els sol·licitants de beca que no l'aconsegueixen tenen unes condicions de pagament diferents i menys favorables que aquells estudiants que no la van sol·licitar.

Un avançament en la convocatòria de beques i de la consegüent resolució permetria a les universitats disposar abans dels ingressos per matrícula dels alumnes becats i, als alumnes que no resultaren beneficiaris, els permetria acollir-se a les modalitats de pagament fraccionat que les universitats ofereixen a la resta d'estudiants.

Una resolució més primerenca de la convocatòria de les beques generals a l'estudi permetria, d'una banda, incorporar més prompte a les universitats els ingressos corresponents als estudiants becats i, d'una altra, a aquells estudiants que no aconseguiren ser beneficiaris, els permetria acollir-se a les modalitats de pagament fraccionat que la seua universitat ofereix a la resta d'estudiants. Aquesta qüestió de terminis en la resolució de les convocatòries de beques sembla perjudicar, doncs, involuntàriament als estudiants que no resulten beneficiaris i estableixen unes condicions clarament diferents i menys afavoridores per a aquests. Per si no fóra suficient, algunes universitats sumen a aquest fet d'impossibilitar el fraccionament del pagament, uns terminis extremadament breus per a satisfer el preu total de la matrícula. Així, per exemple, la UEx exigeix el pagament immediat, la UCM estableix tan sols 5 dies hàbils des de la data de notificació de la denegació, i la UIB, deu dies.

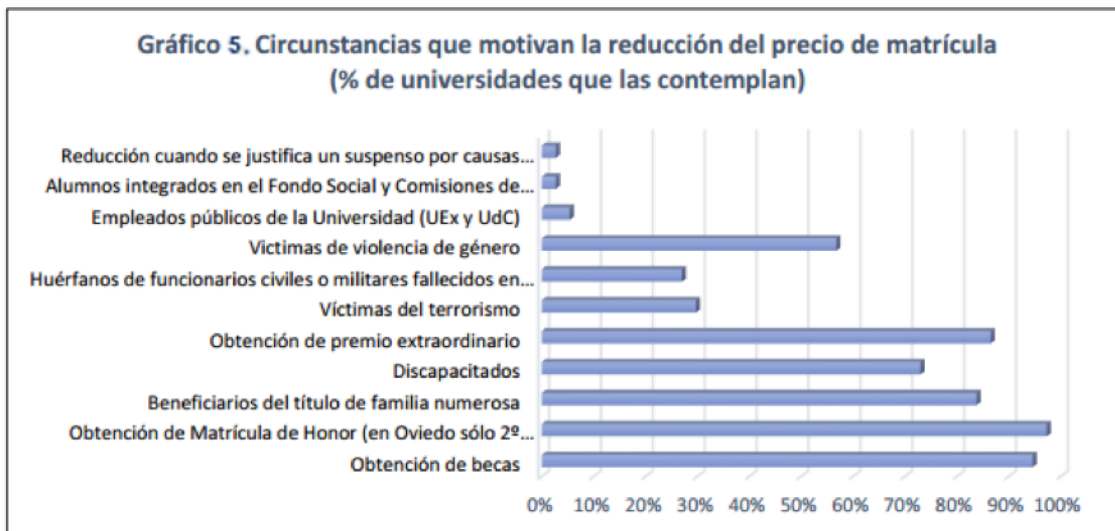
4.1.2. Possibilitats de pagaments personalitzats i de «pagament a la carta».

El 62% de les universitats enquestades afirmen permetre propostes de pagament personalitzades davant del 38% que no ho permeten. No obstant això, quan un s'interessa per conèixer en quin supòsits les universitats accepten el pagament personalitzat o «a la carta», de manera aclaparadora les universitats restringeixen aquesta possibilitat al fet que s'acrediten circumstàncies personals excepcionals, entre les quals s'esmenten problemes econòmics, situacions d'emergència social, condicions de salut greus de l'estudiant o dels qui sustenten la unitat familiar, etc. Només unes poques universitats afirmen facilitar el pagament personalitzat sense condicionaments previs (UdLL), o en cas de denegació de beca (URiV, UJI).

4.2. Reducció i devolució dels preus de matrícula

El segon bloc de preguntes de l'enquesta analitza breument quines són les circumstàncies que motiven la reducció de l'import de matrícula i en quina normativa es preveu. La pràctica totalitat de les universitats preveuen com a circumstàncies que motiven la reducció del preu de matrícula l'obtenció de beques, la condició de membre de família nombrosa, l'obtenció de premi extraordinari o matrícules d'honor, la condició de persona amb discapacitat, ser víctima o fill de víctima de violència de gènere o ser orfe de funcionaris civils o militars morts en acte de servei. Cal assenyalar que aquestes causes d'exempció ho són a l'empara de normes estatals, com l'Ordre de 17 d'agost de 1982 per la qual es publiquen les exempcions, totals o parcials, del pagament de les taxes acadèmiques universitàries per matrícula.

A part d'aquests aspectes reglats, destaquen pel seu anacronisme les bonificacions sobre els preus de matrícula que conserven per als seus fills els empleats públics de les universitats d'Extremadura i de la Corunya i pel caràcter nou del fet, la reducció en el preu de la matrícula (de segona a primera matrícula, de tercera a segona i successivament) que ofereix des d'aquest curs la Universitat de Múrcia als alumnes que puguin justificar no haver superat una determinada assignatura com a conseqüència d'una causa major sobrevinguda.

4.3. Anul·lació de matrícula: causes, terminis i efectes

Aquesta secció de l'enquesta analitza amb una certa profunditat el procés d'anul·lació de matrícula, tant a instàncies de l'estudiant com a instàncies de la pròpia universitat, les causes, els terminis i els efectes.

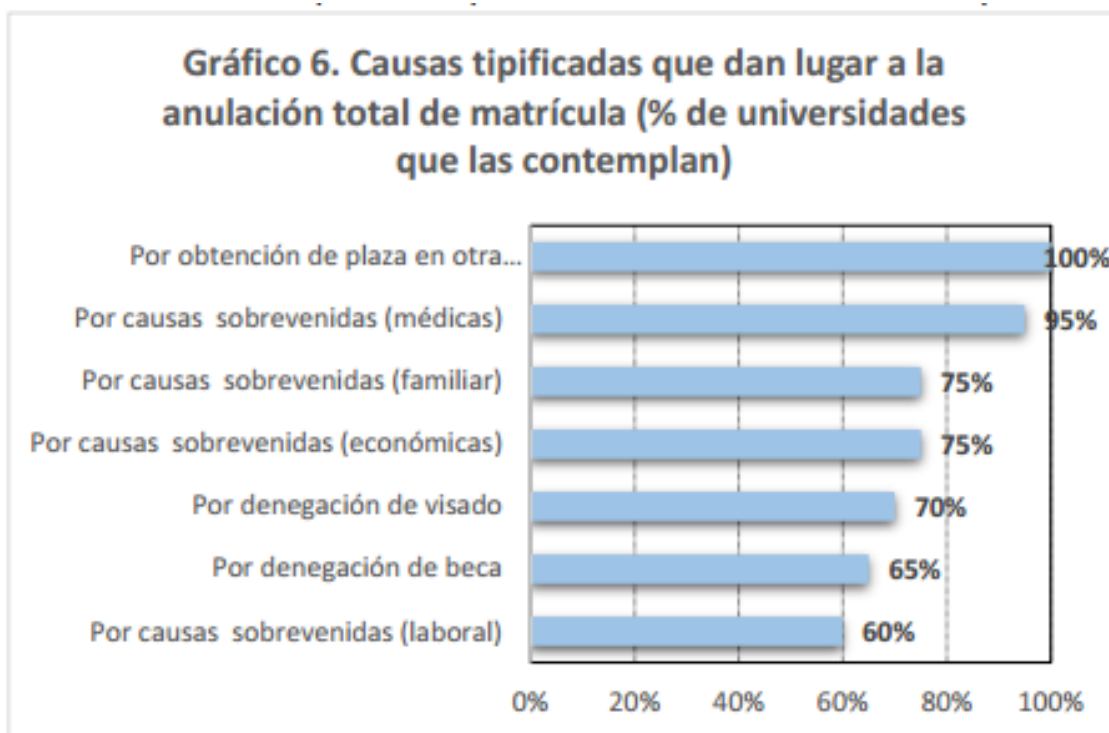
Quan un estudiant ja matriculat decideix sol·licitar l'anul·lació de la seua matrícula, no pot, com hem dit anteriorment, aconseguir-ho llevat que compte prèviament amb el vistiplau de la universitat, la qual té la potestat de concedir-li o no aquesta anul·lació. És l'exercici d'aquesta potestat de l'administració universitària la que necessita ser analitzada per a explorar els límits en els quals es pot exercir, a fi d'evitar que la indefinició d'aquests pugui arribar a vulnerar algun dret dels administrats, els estudiants en aquest cas. Dos fets influeixen segons el nostre parer en la decisió final de la universitat: el moment en el qual l'estudiant sol·licita l'anul·lació i els motius que al·lega.

El «moment» en què l'estudiant sol·licita l'anul·lació resulta decisiu, com veurem, en determinats supòsits, que només tenen sentit si es produeixen en certs moments del curs acadèmic; igualment, el «moment» afectarà –com ja hem comentat– la possibilitat d'aconseguir o no el reemborsament de les quantitats satisfetes.

Per la seua banda, els motius que els estudiants poden al·legar són de naturalesa tan diversa que resultaria impossible tipificar tots els supòsits possibles. Diguem, però, que a *grosso modo* podem distingir entre els motius que justificaran la petició d'una anul·lació total o només parcial de la matrícula.

4.3.1. Causes d'anul·lació

Com es pot veure en el gràfic 6, entre les causes d'anul·lació total es preveu en la totalitat d'universitats enquestades el fet d'haver obtingut plaça en una altra universitat, circumstància que només opera en el cas d'estudiants de nou ingrés. Igualment, les causes mèdiques greus, degudament acreditades, són habitualment reconegudes per les universitats com a motiu d'anul·lació total de matrícula.

Cal destacar que són poques les universitats que preveuen les situacions «laborals» sobrevingudes com a motiu d'anul·lació de matrícula, tot i que és una de les causes en els últims anys que han provocat un augment de les queixes i les consultes en les defensories, probablement per la falta de regulació.

Seria interessant disposar de dades detallades dels casos en els quals els estudiants han sol·licitat anul·lar totalment o parcialment la seua matrícula al·legant «motius laborals», ja que no només algunes universitats reporten l'existència de peticions d'anul·lació relacionades amb la pèrdua d'ocupació o d'ingressos dels propis estudiants per acomiadaments, sinó també pel contrari, per haver obtingut un treball –habitualment precari–, *minijobs*, però imprescindible per al sosteniment familiar, la qual cosa exigeix per a la seua

Als motius tradicionalment al·legats pels estudiants per a sol·licitar l'anul·lació total o parcial de les seues matrícules, s'han afegit recentment els motius «laborals», tant per haver perdut la seua ocupació com, paradoxalment, «per haver-la trobada». Destaca aquesta última situació, ja que amb freqüència revela l'existència de situacions irregulars en la contractació que impedeixen als estudiants acreditar la seua condició laboral, cosa que dificulta la conciliació dels estudis amb la vida familiar i laboral de manera que n'afavoreix l'expulsió del sistema educatiu.

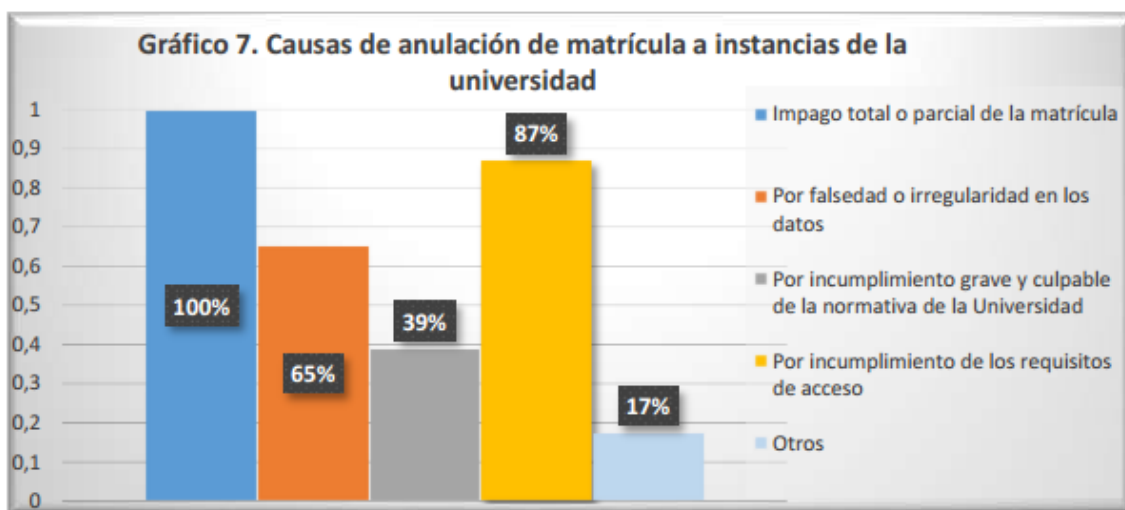
conservació un horari o dedicació que esdevé incompatible amb els estudis. El fet, d'altra banda, que en ocasions aquests treballs s'hagen de considerar «irregulars» o «informals» des del punt de vista de la legislació laboral, impedeix als estudiants acreditar convenientment la seua situació i els obliga a renunciar als seus drets. És ben conegut com la subcontractació, l'autoocupació, o l'ús de treballadors externs proporcionats per empreses de recursos humans, dissol la relació laboral (i per això els «drets laborals») (Subirats, 2005).

Com assenyala l'Organització Internacional del Treball «aquest procés augmenta la vulnerabilitat d'un nombre creixent de treballadors secundaris, limita la seua carrera professional i les seues perspectives de formació i perjudica les seues condicions d'ocupació» (OIT, 2002). Destaca aquesta última situació, ja que amb freqüència revela l'existència de situacions irregulars en la contractació que impedeixen als estudiants acreditar-ne la condició laboral, cosa que dificulta la conciliació dels estudis amb la vida familiar i laboral de manera que n'afavoreix l'expulsió del sistema educatiu.

Pel que fa al fet que la denegació de beca siga un dels motius acceptats per la universitat per a concedir l'anul·lació de matrícula, s'ha d'insistir de nou en el benefici que reportaria al conjunt de la comunitat universitària un avançament en la resolució de la convocatòria de beques. El fet que la resolució arribe en molts casos després que els estudiants hagen completat o quasi completat l'avaluació de les assignatures del primer semestre, afavoreix que algunes universitats no preveuen la denegació de beca com a causa d'anul·lació de matrícula, ja que argumenten que fer-ho així afavoriria que sol·licitaren l'anul·lació tots aquells estudiants que no han superat les assignatures matriculades i només acabaren pagant la matrícula els qui hagueren aprovat. Sembla clar que, encara que no es pot descartar l'existència d'aquesta possibilitat, la veritat és que els alumnes que han sol·licitat beca, perquè no poden fer front realment o materialment al pagament de la matrícula però que, malgrat això, per causes econòmiques relacionades amb els períodes de tributació avaluats o d'altre tipus, els resulta denegada la beca, s'enfronten a autèntics problemes per a respondre als pagaments, ja que, com hem vist en 4.1.1, un 74% d'universitats no els permet el fraccionament. Una solució a aquests casos seria tenir en compte, almenys entre els supòsits d'anul·lació parcial, la denegació de beca, la qual cosa permetria als estudiants que s'han matriculat d'un curs complet (requisit per a sol·licitar la beca), anul·lar els crèdits no cursats (previsiblement segon semestre), cosa que ajustaria el cost de la matrícula a les seues possibilitats.

Finalment, cal assenyalar que algunes universitats (UB, UIB, UEx) han desenvolupat un programa propi d'ajudes a circumstàncies personals sobrevingudes –no necessàriament mèdiques– que intenten evitar l'abandonament dels estudis i reconduir situacions personals molt diverses difícilment categoritzables, cap a una normalització que permeta la continuïtat en els estudis.

Taxats els supòsits en què les universitats concedeixen habitualment l'anul·lació de la matrícula als seus estudiants, cal analitzar els supòsits en els quals és la mateixa universitat la que de manera unilateral anul·la la matrícula.

Com es pot veure en el gràfic 7, la totalitat de les universitats enquestades anul·la, d'ofici, la matrícula en el cas que els estudiants entren en situació d'impagament, amb independència de la quantitat deguda. Aquest fet ha adquirit una especial transcendència aquests últims anys, atès que ja hem dit que la situació de crisi econòmica ha provocat un augment de les situacions en les quals molts estudiants tenen dificultats per a pagar els preus públics dels seus estudis.

A més de l'impagament, sobre el qual tornarem, entre les causes per les quals les universitats poden anul·lar unilateralment les matrícules es troben: la demostració d'haver aportat dades falses o irregulars (65%), haver incomplert greument la normativa universitària (39%)²⁴, no complir els requisits d'accés (87%), i en un 17% de les universitats es troben tipificades altres causes com: la falta de requisits acadèmics exigits per algunes facultats, la detecció d'ofici de condicions d'exempció de pagament no aplicades, o la superació en el curs anterior d'assignatures tornades a matricular en el curs següent.

4.3.2. Període o termini per a sol·licitar l'anul·lació de matrícula

Preguntades les universitats sobre si hi ha un període o termini establert en el qual els alumnes puguin sol·licitar l'anul·lació de la seua matrícula i, si n'hi ha, si comporta la possibilitat que es reconega el dret a la devolució dels imports satisfets, les respostes mostren una casuística variada. Com es pot veure en la taula 6, un bon nombre d'universitats ofereixen la possibilitat d'anul·lar la matrícula fins a una determinada data, que sol oscil·lar entre uns pocs dies després de la matrícula i abans del període d'inici de les classes, o bé fixar un dia, habitualment dins del primer quadrimestre del curs acadèmic (30 setembre, 31 octubre, 15 de desembre, 28 novembre, 31 desembre, etc.). Aquesta data sol marcar el límit dins del qual l'anul·lació de matrícula té associat el dret a la devolució de l'import pagat.

²⁴ Aquesta causa només ha sigut reportada per universitats privades, que disposen en general d'un reglament de convivència, l'incompliment del qual, depenent de la gravetat dels fets, pot comportar l'anul·lació de la matrícula. L'absència d'una legislació recent que regule el règim de disciplina acadèmica a les universitats porta les universitats públiques a l'eterna discussió sobre l'aplicabilitat o no del Règim Disciplinari de 1954 i a trobar en aquesta falta de definició un argument amb el qual justificar l'exercici més prompte escàs de la potestat disciplinària i sancionadora.

Taula 6. Períodes en què es pot sol·licitar l'anul·lació de matrícula i reconeixement o no del dret a devolució.		
Fins a	Amb dret a devolució	Sense dret a devolució
UAL fins a l'1 de març	UAH 30 setembre/31 octubre	UAB 15 setembre-7 novembre
UJA 15 octubre	UB 31 octubre	UJA a partir del 15 d'octubre
UNICAN 30 octubre	URJC 30 octubre	UB a partir del 31 d'octubre
UdC 28 novembre	UM 31 octubre (50% 1 desembre)	UJI a partir de l'1 de novembre
UPC 30 novembre	UdC fins al 28 novembre	U Deusto a partir del 7 de novembre
UJI 15 desembre	UCM 15-30 desembre	UdC a partir del 28 de novembre
UPV 31 desembre	UJI 15 desembre	URJC a partir del 30 d'octubre
URJC tot el curs	ULEO abans d'iniciar les classes	UCM a partir del 30 de desembre
UB tot el curs	UJA 10 dies després de la matrícula	UPV fins al 31 desembre
UEM depèn del motiu	UEM 15-30 després de la matrícula	UCM a partir del 31 de desembre
UOV/*UDEUSTO fins als exàmens/actes	UAL 5 dies després de la matrícula	UCM a partir del 31 de desembre
UIB 10 gener (1r semestre) 10 abril (2n semestre)	UC.Herrera 5 dies després de matricular-se	UEMiguel Cervantes a partir dels 30 dies després de la matrícula
	UOV 30 dies abans de l'avaluació	UPM sempre
	UCLM durant el període de matrícula	UCLM sempre
	UDeusto durant el període de matrícula/10 dies després de la matrícula	UEx sempre, abans d'exàmens
	UPV abans que s'inici el curs	ULEO/UAL/UEx abans exàmens
		UdG no està previst

Font: Enquesta realitzada entre els titulars de les defensories universitàries

Al seu torn, aquesta data sol marcar l'inici del període en què un estudiant pot sol·licitar l'anul·lació de la seua matrícula sense que, si se li concedeix, tinga dret a la devolució de l'import.

4.3.3. Efectes acadèmics i econòmics de l'anul·lació de matrícula. Nul·litat o anul·labilitat?

Hem vist ja que l'anul·lació de matrícula és un procediment que es pot instar tant per part de l'estudiant com per part de la universitat. Resultaria poc sensat suposar que un estudiant es matricule ja amb la intenció d'anul·lar la matrícula, per la qual cosa cal suposar que no ho pretindrà llevat que tinga forts motius per a fer-ho. Tots els motius que poden portar un estudiant a sol·licitar l'anul·lació de la matrícula tenen en comú una sola cosa: no anul·lar la matrícula suposa un perjudici major que conservar-la. Analitzar, doncs, quins són els efectes acadèmics i econòmics que produiria en determinades circumstàncies no aconseguir anul·lar la matrícula ens portarà a entendre millor el ventall de situacions que provoquen la petició d'anul·lació per part dels estudiants.

Quan un estudiant sol·licita anul·lar la matrícula és sempre perquè coneix una impossibilitat material de complir amb els estudis dels quals s'ha matriculat, o perquè pretén evitar alguns dels efectes derivats de la no-superació de les assignatures de les quals s'ha matriculat i anticipadament preveu. Així, entre les impossibilitats materials que, lògicament, el portaran a demanar l'anul·lació de matrícula estan tots els supòsits habitualment previstos per les universitats en la seua normativa i que ja hem examinat en 4.3.1. Deixant a part els supòsits en què l'estudiant matriculat es veu impossibilitat físicament ni tan sols de començar el curs per haver obtingut plaça en una altra

universitat o perquè se li ha denegat el visat, la resta de situacions tipificades generalment com a «causes de força major» o «circumstàncies personals sobrevingudes» són, per pròpia definició, imprevisibles, per la qual cosa operaran quan es produïsquen i es poden produir en qualsevol moment del curs acadèmic. No obstant això, el «moment» en què es produïsquen determinarà que els efectes acadèmics o econòmics siguin diferents, és justa i legal aquesta diferència? Examinem dos supòsits:

4.3.3.a. La causa d'anul·lació es produeix abans de començar el curs o en les primeres setmanes

El fet que causes tingudes per justes (una malaltia greu, un accident que provoca danys i seqüeles importants, una catàstrofe familiar o laboral, etc.) puguin sobrevenir en qualsevol moment i provocar llavors que un estudiant demane l'anul·lació de la matrícula només pot perseguir un objectiu: si el fet causant es produeix abans d'iniciar les classes o al poc temps d'iniciar-se, l'objectiu és aconseguir deixar sense efecte la matrícula, és a dir, aconseguir que l'administració universitària tracte la matrícula

Quan un estudiant sol·licita l'anul·lació de matrícula en les primeres setmanes del curs espera obtenir de l'administració efectes econòmics i acadèmics similars als que produiria la «nul·litat» de l'acte.

com si mai haguera existit (cosa que en l'àmbit contractual privat es coneixeria com a *nul·litat*). Els motius per a demanar l'anul·lació de matrícula «amb caràcter general» són tant d'índole econòmica com acadèmica. Així, des del punt de vista econòmic, l'estudiant vol anul·lar la matrícula per a aconseguir la devolució de l'import pagat, vist que la inversió realitzada anticipadament no es podrà aprofitar, i els diners de la matrícula es podran donar per perduts. Igualment, des del punt de vista acadèmic és imprescindible que aconseguisca la nul·litat total de la matrícula, ja que les conseqüències de no fer-ho són extremadament perjudicials: constarà en el seu expedient que no s'ha presentat a cap assignatura, no n'aprovarà cap, per la qual cosa incomplirà probablement el règim de permanència, la qual cosa al seu torn pot impedir-li reiniciar els estudis, i quan pugui fer-ho, depenent que la seua universitat mantinga o no la «dispensa automàtica de convocatòria», haurà de pagar una segona matrícula.

4.3.3.b. La causa d'anul·lació es produeix a meitat de curs o pràcticament al final

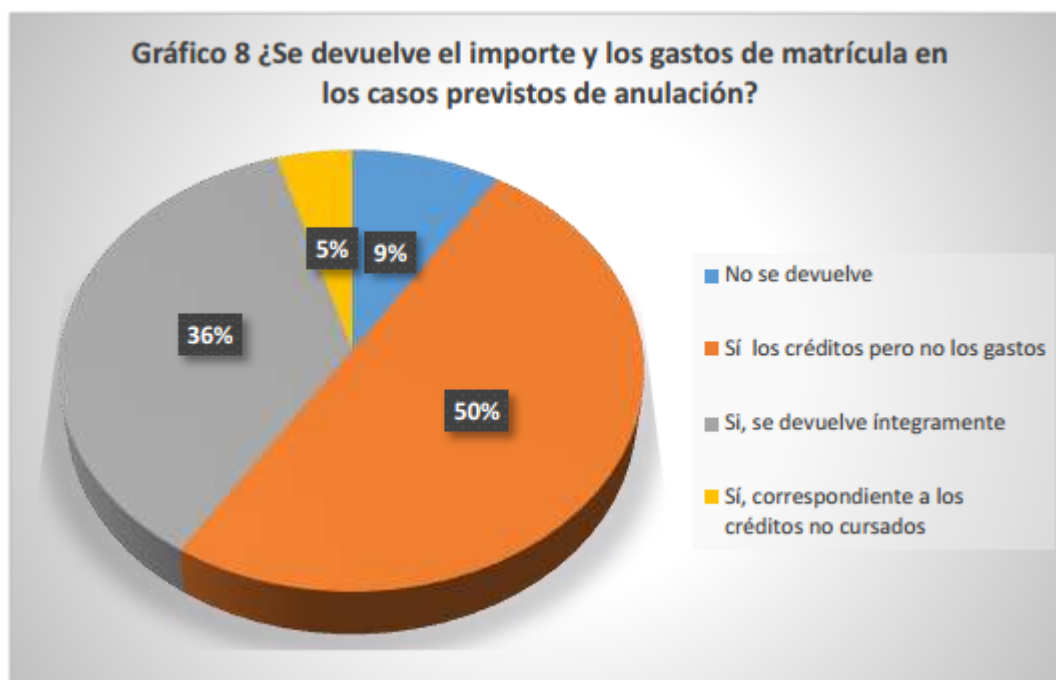
En canvi, quan les causes tingudes per justes sobrevenen una vegada iniciat el curs, avançat aquest o fins i tot pròxim a la finalització, l'objectiu que pretén aconseguir l'estudiant no és deixar sense efecte la matrícula, sinó conservar el fet fins al moment i aconseguir l'anul·lació del que reste des del moment en què es va produir la causa i la finalització del curs; és a dir, l'estudiant pretén aconseguir que l'administració universitària anul·le la seua matrícula amb efectes només parcials o relatius (la qual cosa es coneixeria en l'àmbit contractual com a *anul·labilitat*), amb la qual cosa es conserven tots els efectes –especialment acadèmics– existents fins que es va produir la causa que impedirà que l'estudiant «complisca», per dir-ho d'alguna manera, amb la seua part del «contracte» (assistència a classe, rendiment acadèmic, superació d'assignatures, etc.).

Quan un estudiant sol·licita l'anul·lació de matrícula en les primeres setmanes del curs espera obtenir de l'Administració efectes econòmics i acadèmics similars als quals produiria la «nul·litat» de l'acte.

Els motius per a demanar l'anul·lació de matrícula «amb efectes relatius», limitats o parcials, són molt menys d'índole econòmica i molt més d'índole acadèmica. Ja hem vist en l'apartat 3.1. que les universitats, almenys en el marc de l'Administració pública, no poden procedir a la devolució de preus públics en qualsevol moment, sinó només abans que s'iniciï l'activitat i quan el servei no es preste «per causes no imputables a qui està obligat al pagament»²⁵, per la qual cosa si la petició d'anul·lació de matrícula es produeix una vegada s'ha iniciat i avançat l'activitat no procediria devolució alguna de l'import satisfet a excepció –al nostre judici– de la part proporcional del servei que «qui està obligat al pagament» no haja pogut rebre per causes no imputables a ell mateix.

Observant les respostes de les universitats participants en l'enquesta en relació a si es retornen o no els imports íntegres (incloses despeses administratives) quan es produeix l'anul·lació de matrícula en els casos previstos d'anul·lació, es veu (gràfic 8) que, en 11 de les universitats (50%), l'anul·lació de la matrícula comporta la devolució dels imports satisfets a excepció de les despeses administratives²⁶; en 8 de les universitats²⁷ (36,4%) la devolució és íntegra en els supòsits tipificats; per la seua banda, en dos universitats (9%) no es retorna res²⁸ i en una (4,5%) es reintegra l'import dels crèdits no cursats²⁹. Aquest últim cas és al nostre parer el procediment que millor s'ajusta al que s'ha establert en la Llei de taxes i preus públics i al concepte d'*anul·labilitat* que pretenen normalment els estudiants quan demanen, ja avançat el curs, l'anul·lació de la matrícula. No es pot afirmar que el muntant d'aquestes devolucions afecte greument l'equilibri pressupostari de les universitats públiques, ja que les matrícules anul·lades no comporten la devolució més que de la petita part del cost total que assumeixen els estudiants i les seues famílies.

²⁵ Article 27 de la Llei 8/1989 de taxes i preus públics.

²⁶ Sí que retornen l'import però no les despeses: UJI, UJA; UCM, UEMH, ULL, URJC, UAL, UPC, UNICAN, UCLM, UIB.

²⁷ Es retornen els imports i les despeses: UAH, UPV, UDC, UPV, UEM, UM, UOVI, UCH-CEU.

²⁸ No es retorna res: UdC i UEx.

²⁹ 12 IE Universitat.

Com hem assenyalat, una vegada avançat el curs, les peticions d'anul·lació de matrícula que fan els estudiants persegueixen en tot cas eliminar els efectes acadèmics negatius que provocarà l'eventual abandonament de les seues tasques acadèmiques per les causes al·legades. Entre les principals, evitar l'avaluació d'assignatures de les quals es preveu un mal resultat a causa de la impossibilitat d'assegurar el rendiment acadèmic, la qual cosa al seu torn evitarà el pagament d'una segona o tercera matrícula en cursos posteriors.

El fet que un bon nombre d'universitats mantinguen encara les «convocatòries» i les «dispenses automàtiques de convocatòria» evita sens dubte que els alumnes es vegin obligats a demanar l'anul·lació parcial de matrícula per a eliminar l'efecte negatiu que produeixen les absències en l'avaluació. No obstant això, algunes universitats han eliminat el concepte de *convocatòria* i l'han substituït pel de *matrícula*, de manera que una vegada matriculada una assignatura només cal aprovar-la, ja que, si no és així, el curs següent s'haurà de considerar segona o successiva matrícula, amb independència que la qualificació obtinguda siga *no presentat* o *suspens*.

Efectes de l'anul·lació que es produeix a instàncies de la universitat

Ens queda per analitzar quins efectes acadèmics i econòmics es produeixen quan l'anul·lació de la matrícula es fa a instàncies de la universitat. Ja hem comentat que, en aquest cas, l'anul·lació és unilateral i que la causa que en totes les universitats comporta l'anul·lació de matrícula és l'impagament total o parcial de la matrícula (vegeu el gràfic 7). Com que aquesta és, alhora, la causa més directament relacionada amb l'actual crisi econòmica, perquè l'augment dels impagaments no és atribuïble a la despreocupació o al descuit, val la pena analitzar quines conseqüències econòmiques i acadèmiques tenen aquestes anul·lacions.

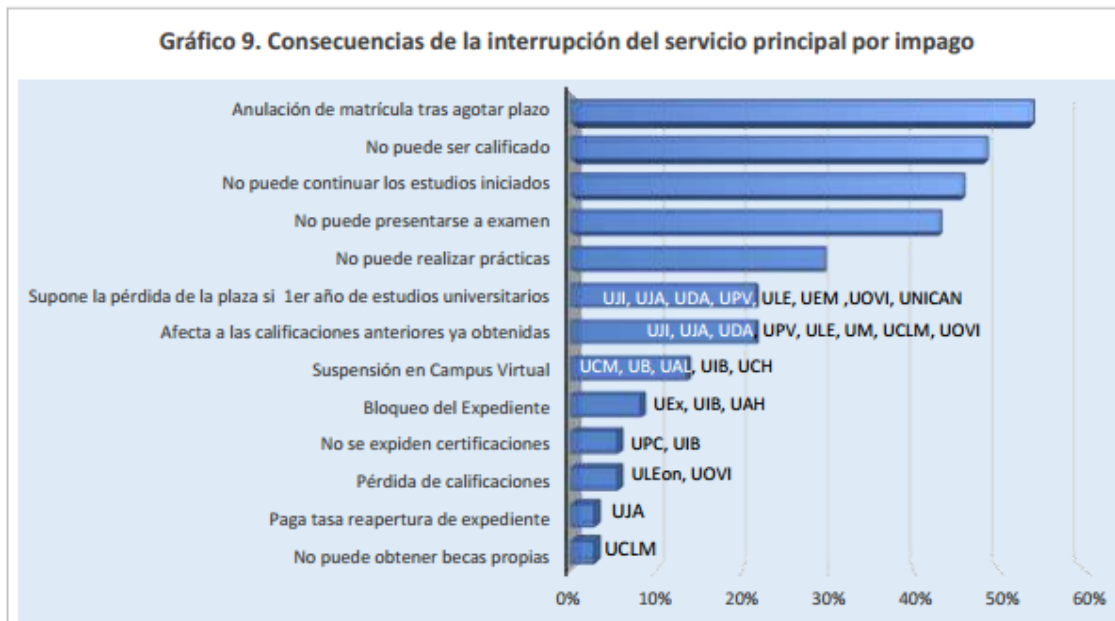
Preguntades les universitats sobre els efectes que produeix sobre els estudiants la situació d'impagament, 23 han contestat que provoca la suspensió del servei principal (79%), mentre que 6 contesten que aquests serveis no s'interrompen (21%)³⁰.

Si explorem què significa la interrupció del servei principal, veiem que aquesta interrupció significa en més 50% dels casos *anul·lació de matrícula* després d'esgotar el termini³¹, *no ser qualificat*, *no poder presentar-se a examen*, *veure afectades les qualificacions ja obtingudes*, *no poder continuar els estudis*, *no poder fer pràctiques*, *suspendre el perfil del campus virtual*, *bloquejar l'expedient*, *no expedir certificacions*, *perdre qualificacions*, *pagar taxes de reobertura*, *no poder optar a beques pròpies*, etc. Qualsevol d'aquestes conseqüències no és exclusiva, ja que, de fet, moltes es donen simultàniament en moltes universitats.

---

³⁰ L'impagament no interromp la prestació del servei principal a la UAB, UAL, UPC, U.Deusto, U.Jorge, U.Cardenal Herrera.

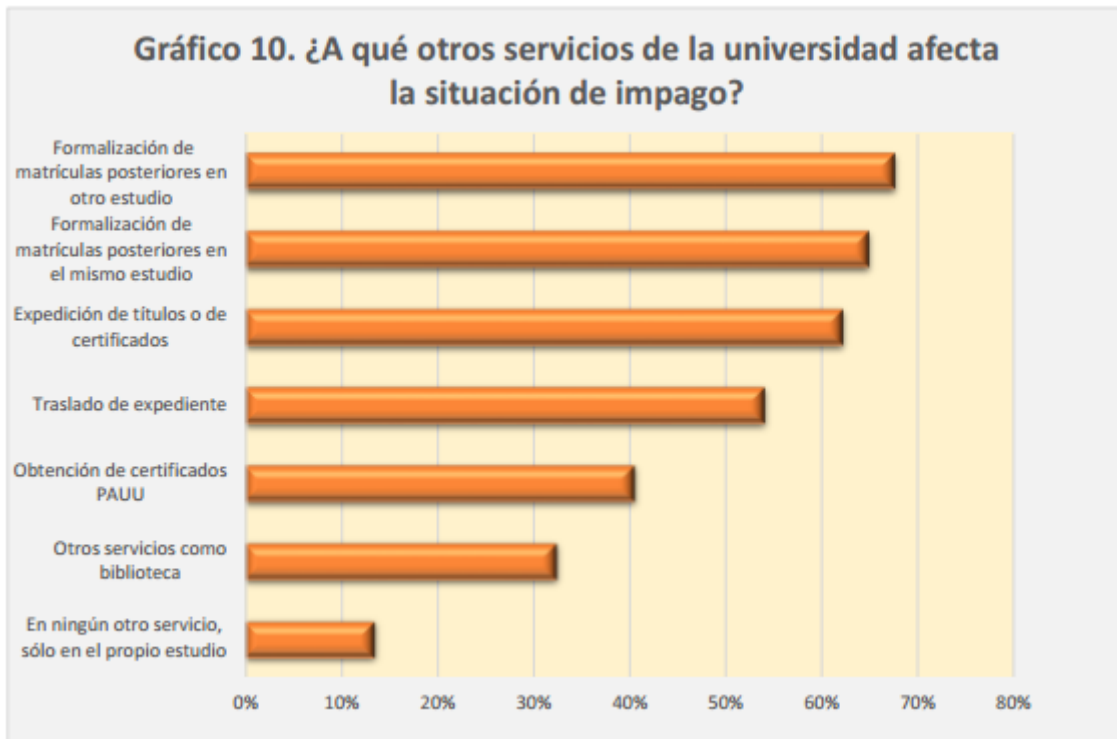
³¹ A continuació veurem quin és aquest termini.

Com veiem, les universitats adopten tot tipus de mesures per a forçar els estudiants a regularitzar la seua situació d'impagament sense distingir en moltes ocasions el pagament fora de termini d'una autèntica situació de morositat. El que més preocupa segons el nostre punt de vista és que en algunes universitats les conseqüències derivades d'una situació d'impagament esdevenen permanents, fins i tot després que l'estudiant haja regularitzat la seua situació econòmica (per exemple, la UIB fins al curs passat, o la Universitat de Lleó). En la majoria d'universitats, els efectes d'aquestes dràstiques mesures són *temporals*, de manera que duren mentre perdura l'impagament. No obstant això, si aquest es dilata en el temps, igualment es produeixen efectes molt negatius, especialment si els estudiants no poden ser qualificats, no se'ls permet assistir a exàmens, fer pràctiques o sí que veuen bloquejat l'accés al campus virtual.

Els mitjans que utilitzen les universitats per a *forçar* els seus estudiants a pagar no són pròpies d'una administració pública i creiem que l'exercici de l'autonomia universitària no inclou utilitzar vies diferents a les legalment establides per a exigir el pagament dels preus públics, com són els recàrrecs, la via de constrenyiment, el constrenyiment de béns, etc.

En no poques universitats, a més de veure restringides totes les activitats que comporta el servei principal (qualificacions, pràctiques, accés a campus virtual, dels estudis), la situació d'impagament s'estén a altres serveis universitaris.

Entre els més freqüents, es troba la impossibilitat de realitzar matrícules posteriors en aquest mateix estudi o en un altre, impedir el trasllat d'expedient, l'accés a la biblioteca i també el que segons el nostre parer s'ha de considerar totalment censurable, que és la prohibició d'expedir certificats i títols. Tenint en compte que les situacions d'impagament constitueixen faltes administratives (no són delictes) i que l'Administració pública té establides les vies per les quals es reclamen els preus públics deguts, resulta contrari al dret utilitzar com a via de constrenyiment la vulneració d'un dret fonamental, com podria ser, per exemple, el dret al lliure exercici de la professió. Així, per exemple, una universitat que es negue a expedir un títol que habilita per a l'exercici d'una professió, com a mesura de pressió perquè el titular del dret pague un deute administratiu contret per un altre servei, estaria, segons el nostre parer, extralimitant-se en les seues funcions, exercint un autèntic abús de poder, equivalent, per posar un exemple, al que suposaria impedir exercir el dret a vot en les eleccions municipals a un veí que dega una o diverses mensualitats –suposem– de l'abonament de la piscina municipal. La desproporció és manifesta.

Per poc que es revise la modernització que ha realitzat la Hisenda Pública espanyola, tant l'estatal com la comunitària, a més de les hisendes locals –especialment de les grans ciutats– pel que fa a fraccionaments de pagament, introducció de períodes de pagament voluntari, procediments de compensació de deutes, pagament a la carta, flexibilitat en els terminis i quotes etc., es comprovarà que la institució universitària, malgrat haver incorporat les noves tecnologies en la major part dels seus procediments, es manté encara pel que fa a les estructures administratives i especialment comptables, bastant endarrerida³². Per la seua banda, les comunitats autònomes, que podrien haver millorat els processos de gestió econòmica de les universitats que financen, han

³² Baste recordar a aquests efectes l'endarreriment en el desenvolupament de la comptabilitat analítica que hauria de possibilitar un millor coneixement dels costos reals de les diferents activitats en relació amb el finançament públic i privada, desconeixent-se encara avui el cost real de totes les titulacions a Espanya.

mantingut una distància que a la llarga és perjudicial per a la pròpia institució universitària, que per descomptat ha de tenir i mantenir –al nostre judici– la seua autonomia universitària en l'exercici de la llibertat acadèmica, que inclou la de càtedra, docència i recerca, sense subjecció ni limitació a doctrines instituïdes ni censura, però que no empara el dictat de qualsevol tipus de normativa, per més que pretenga contribuir a desanimar en la pràctica estudiants potencialment deutors.

Tot i que en més d'un 75% de les universitats es restableixen als estudiants els seus drets, recuperant les qualificacions i els reconeixements que van quedar sense efecte com a conseqüència de l'«anul·lació» de matrícula que va provocar l'impagament, només en el 34% de les universitats s'inicia el procediment de constrenyiment, que és el legalment previst per a perseguir els deutors de preus públics.

En unes poques universitats, el pagament fora de termini comporta un recàrrec addicional que o bé és una quantia fixa (UJA: 59,10 € taxa de reobertura; UPC: 12 € per la suspensió temporal i 20 € de reobertura o ULL: 50 €) o bé un percentatge sobre l'import degut (del 4% en UCM/UPM/UAH/O3C/UAM, 5% UIB i 10% UPC).

4.4. Processos de notificació de l'anul·lació o situació d'impagament

Un 71% de les universitats enquestades responen que la manera majoritària de procedir a la notificació d'una situació d'impagament o d'una anul·lació de matrícula és una carta postal amb justificant de recepció; el segon mitjà, que no exclou en tots els casos l'anterior, és l'enviament d'un avís en la plataforma digital (29%); i el tercer mitjà és l'avís telefònic (25%)³³.

S'ha preguntat expressament si la universitat preveu la notificació telemàtica, entenent per aquesta, un procediment autènticat, xifrat i segur de notificació que ofereix la mateixa seguretat jurídica per a l'emissor i el receptor que el tradicional mètode de l'enviament certificat (amb targeta rosa) o el burofax. Només 12 universitats disposen d'aquest procediment: UJA, UJI, UPV, UCM, UdG, UEM, URJC, UAL, UNIOVI, UCH-CEU, IE Universitat i UAH.

Un 60% dels defensors considera que els alumnes no estan suficientment informats de l'existència d'aquesta via de notificació i consideren que no ofereix suficients garanties de recepció als estudiants. La major part dels defensors que han respost que desconeixen si els estudiants han donat el seu consentiment exprés perquè la via telemàtica siga la via exclusiva de notificació, la qual cosa és un requisit per a garantir la legalitat del procediment i seria, en cas de litigi, causa suficient per a estimar les reclamacions que eventualment presentaren els estudiants contra actes administratius (l'anul·lació de matrícula, per exemple) que els limitara drets.

Per la seua banda, preguntats sobre si el procediment de notificació telemàtica permet que es tinga constància de la recepció per part de l'interessat de la informació, així com de la data, la identitat i el contingut de l'acte notificat, el 73% opina que sí i el 19% que no.

---

³³ Cal recordar que fins a l'any 2013, el Decret de Preus Públics que regulava la prestació de serveis universitaris de la Universitat de les Illes Balears establia extemporàniament que l'anul·lació de matrícula tenia lloc l'endemà de produir-se l'impagament i sense notificació prèvia, la qual cosa, com hem vist, constitueix una pràctica totalment irregular en l'àmbit de l'administració i de la relació contractual.

Igualment, més del 70% dels defensors considera que, en el cas que la universitat requerisca un pagament pendent, informe suficientment els estudiants dels efectes econòmics i acadèmics que comporta l'impagament de matrícula.

Finalment, el 90% dels defensors afirma que hi ha possibilitats de reactivar la matrícula anul·lada una vegada que es regularitza la situació d'impagament, però només un 67% afirma que s'informa convenientment els alumnes de com realitzar aquesta activació. Els textos de les notificacions que per una o una altra via fan arribar les universitats als interessats conté, segons el parer de la majoria de defensors (valors pròxims al 82%), el text íntegre de la resolució, indica els recursos procedents, òrgan davant qui s'han d'interposar i terminis, i indicació de si s'ha esgotat o no la via administrativa.

Alguns defensors han coincidit a l'hora de valorar el procés de notificació que les seues universitats fan als seus estudiants i consideren que té poques garanties. Es reconeix també la virtut dels procediments telemàtics, ja que, si n'hi ha, suposen un estalvi de temps i de treball de tramitació administrativa considerable, especialment per al personal d'administració i serveis.

5. Conclusions i suggeriments per al debat

Hem vist com els processos d'anul·lació de matrícula i els seus efectes derivats, com és la devolució d'importos quan és procedent, és una qüestió que ha cobrat importància en l'actual època de crisi, tant perquè s'ha incrementat el nombre d'alumnes que han demanat anul·lar la seua matrícula al no poder continuar els estudis, com perquè les universitats han anul·lat les matrícules com a forma habitual de respondre a les situacions d'impagament.

Després d'analitzar mitjançant una enquesta les normes que regeixen a les universitats els processos d'anul·lació de matrícula, n'hem extret les conclusions següents:

1. Hi ha en la majoria d'universitats una data límit fins a la qual els alumnes poden sol·licitar l'anul·lació parcial/total de matrícula sense necessitat de cap justificació; una vegada s'ha passat aquesta data, la sol·licitud d'anul·lació parcial/total s'ha de justificar, i serveixen per a aquests efectes les causes preestablides com a «justes» per a determinar quines sol·licituds mereixeran la devolució de l'import i quines no (en general, no es retorna l'import quan les matrícules són anul·lades a petició de l'estudiant sense que aquest al·legue una causa considerada justa).
2. Hi ha, *grosso modo*, diferències entre les universitats privades i les universitats públiques sobre els terminis per a anul·lar la matrícula i els processos. Com que les universitats privades no estan sotmeses als mateixos procediments administratius que les universitats públiques, poden tenir processos més flexibles, proclius a la negociació i al tancament d'acords més personalitzats.
3. L'acte de matricular-se és necessàriament bilateral, ha de comptar amb la voluntat expressa d'un subjecte de contractar el servei acadèmic que ofereix la universitat, en canvi, l'acte d'anul·lar la matrícula pot ser unilateral, per part de la universitat, i quan s'insta a petició de l'alumne, necessàriament ha de disposar del beneplàcit de la universitat.

4. Cal bandejar el terme *taxes* per a parlar dels *preus públics*, ja que hi ha una diferència substancial a l'hora de poder exigir la devolució dels segons, mentre que és molt més difícil demanar la devolució de taxes.
5. D'acord amb la Llei 8/1989, de 13 d'abril, de taxes i preus públics «els preus públics podran exigir-se des que s'inicia la prestació de serveis que en justifica l'exigència», de manera que el pagament anticipat de la matrícula és una condició contractual lliurement acceptada, per la qual cosa si l'anul·lació de matrícula es produeix abans d'iniciar-se la prestació de serveis, queda plenament justificada la devolució de la totalitat de l'import satisfet.
6. Que en pràcticament totes les universitats existeix el pagament fraccionat i en un 61% en 5 terminis o més, la qual cosa és altament recomanable.
7. No és habitual que s'oferisquen bonificacions per pagament ràpid, com sí que fan algunes universitats privades, ja que persisteix la idea que oferir diferents preus segons el moment de pagament resulta discriminatori, quan només ho seria si estiguérem davant una taxa.
8. La relació alumne becari-matrícula genera un ventall de casos molt problemàtics:
  - a. El fet que els alumnes que estudien amb beca no paguen la matrícula, sinó que l'Estat paga aquests imports a les universitats, fa que les universitats amb preus públics superiors a la quantia amb la qual l'Estat concedeix la beca hagen de suportar el diferencial de preu
  - b. Els alumnes que han sol·licitat beca i no resulten beneficiaris han de fer front al pagament de la matrícula en condicions diferents i pitjors que la resta. La resolució tardana, quan el curs ja està ben avançat, obliga (obliga?) les universitats a exigir l'abonament de la matrícula en un sol pagament i en un termini molt breu de temps. (63% impedeix fraccionar, encara que un 62% permet «negociar el pagament»)
9. La política de preus públics permetria establir una gamma de preus variada: amb bonificacions, exempcions i condicions que podrien ser diferents més enllà de les causes d'exempció o reducció que estan tipificades per llei (discapacitat, violència de gènere, víctimes terrorisme, família nombrosa, etc.)
10. El *moment* en el qual l'estudiant demana l'anul·lació de la matrícula i la devolució del seu import és decisiu per a l'èxit de la seua pretensió. El moment determina si l'estudiant té o no dret a recuperar els diners pagats:
  - a. Des que es matricula i paga (tot o part) fins a una data que hauria de coincidir amb l'inici de curs, l'alumne hauria de poder anul·lar la matrícula amb efecte econòmic i rebre la totalitat de l'import satisfet SENSE necessitat d'exposar cap causa. L'anul·lació tindria efectes de nul·litat total i eliminaria també eventuais efectes acadèmics (no implicaria segones/terceres matrícules, no esgotaria convocatòries...)
  - b. Una vegada iniciat el curs, l'anul·lació només pot ser total o parcial per causa justificada. Si s'accepta l'existència de causes «sobrevingudes», aleshores no es pot establir un període per a demanar l'anul·lació total o parcial, ja que la naturalesa de l'imprevist impedeix aquesta previsió. L'anul·lació per causa justa hauria de mantenir sempre els efectes

acadèmics de les activitats realitzades fins al «moment» en què es va sobrevenir la causa i suspendre els efectes acadèmics a partir d'aquest moment (suposat d'anul·labilitat).

11. La causa més freqüent per la qual la universitat insta l'anul·lació de la matrícula és precisament la falta de pagament.
12. L'impagament produeix conseqüències acadèmiques immediates, que s'utilitzen com a coacció per a obligar al pagament, quan la falta del pagament no pot provocar la suspensió del servei contractat sense notificació i preavis, període de pròrroga i comportar, en cas de persistir l'impagament a les vies administratives per a la reclamació (obligació, constrenyiment, etc., incloent-hi interessos de demora i posteriorment recàrrec).
13. És contrari a dret que l'anul·lació de matrícula per impagament pugui produir efectes acadèmics permanents sobre el període que va quedar impagat, ja que, per a ser així, la declaració de nul·litat hauria de ser total i en aquest cas afectaria també l'import. Si l'alumne paga la matrícula i ho fa fora del termini establert poden esdevenir conseqüències econòmiques (interessos de demora, recàrrecs, etc.), però poden derivar conseqüències acadèmiques més que d'un impagament persistent, que no se salda.
14. La universitat no pot impedir l'ús dels seus serveis acadèmics com a mesura coercitiva per a obligar al pagament d'altres serveis que es deuen, fins i tot quan la no-prestació d'aquests serveis suposen un obstacle administratiu que perjudique l'estudiant en l'exercici dels seus drets fonamentals.
15. Les universitats semblen utilitzar mitjans per al cobrament dels seus impagats que no estan d'acord amb els temps actuals, ja que totes les administracions ofereixen els seus serveis en condicions cada vegada més favorables i adaptades als seus ciutadans.
16. Probablement per l'existència d'una accepció equivocada del concepte d'autonomia universitària, les comunitats autònomes no han regulat suficientment els mecanismes de pagament i cobrament dels preus públics universitaris. L'autonomia universitària i la legítima pretensió de cobrar dins del termini i en la forma escaient pels serveis acadèmics prestats no pot emparar mecanismes coercitius com els que s'utilitzen.
17. Els processos de notificació de l'anul·lació de matrícula o de la situació d'impagament són, segons el parer de les defensories, millorables i s'hauria d'oferir més garanties processals als alumnes. Es troba a faltar una millor explicació de com «reactivar» la matrícula una vegada que la universitat la va anul·lar.
18. S'observa una baixa implementació dels processos de notificació telemàtica amb l'ús de signatura electrònica i certificació xifrada i amb comprovació de recepció. Es continua fent un ús quasi exclusiu dels procediments postals i, quan s'utilitzen plataformes digitals, aquestes no disposen de seguretat jurídica i de validesa de notificació.

Suggeriments per al debat

Grau d'acord amb les recomanacions següents:

1. Que les causes que siguin tingudes per justes per a donar lloc a l'anul·lació de matrícula han d'operar per a les peticions d'anul·lació total durant tot el curs acadèmic.
2. Que seria just –com a mínim– establir un període en el qual la composició formal d'una matrícula es poguera modificar lliurement sense cap cost ni necessitat de justificació.
3. Que cap de les parts que integren el preu final de la matrícula ha de ser considerada «taxa», per la qual cosa la devolució, quan resulte procedent, haurà de ser íntegra.
4. Que no sembla que es puguin establir exempcions ni tampoc retencions en cap cas excepte les quals es recullen expressament en el decret de preus públics que a aquests efectes aprobe la comunitat autònoma, el qual –al seu torn– s'atindrà al que dispose la resta de normativa vigent (règim especial de les persones becàries, víctimes de violència de gènere o d'actes terroristes, famílies nombroses, monoparentals etc.).
5. Que les modificacions en la composició de la matrícula que es realitzen durant el període que reglamentàriament s'establisca ha de donar lloc a les liquidacions econòmiques que corresponguen.
6. Que una vegada tancat el termini en el qual s'accepten modificacions en la composició de la matrícula, sembla raonable que l'anul·lació parcial dels efectes acadèmics de la matrícula només pugui ser estimada per causa justa i en cap cas sembla que hagi de donar lloc a devolució de l'import pagat o a l'anul·lació de l'import compromès a pagar.
7. Que s'ha de fixar una data màxima per a modificar o anul·lar lliurement la matrícula, totes les modificacions o anul·lacions fetes dins del termini han de donar lloc a la devolució de l'import i, per a fer-ho, la prestació del servei no s'ha d'haver iniciat. Aquest fet fa necessari que el termini de matrícula i de modificació/anul·lació no es pugui allargar molt més allà de l'inici de classe de cada semestre.
8. Que s'ha de promoure l'ús de la notificació telemàtica amb plenes garanties jurídiques, incloent-hi l'obtenció del consentiment informat de l'alumne i els mitjans de notificació i autenticació que corresponguen, sense excloure altres vies (SMS, correu electrònic, etc.).

6. Bibliografia

Escardíbul Ferrá, J. O.; Oroval Planas, E. (2011): «Análisis del sistema actual de precios públicos y de ayudas al estudio en la universidad española y de su previsible evolución». *Lecturas sobre economía de la educación*: [homenaje a María Jesús San Segundo], 2011, ISBN 978-84-694-9578-0, pàg. 61-78

Fachelli Oliva, S. I.; Dani Torrents, D.; Navarro Cendejas, J. (2014): «¿La universidad española suaviza las diferencias de clase en la inserción laboral?» *Revista de educación*, ISSN 0034-8082, Núm. 364, 2014, pàg. 119-144

Hernández Armenteros J; Pérez García, J. A. (2011): «La financiación universitaria española. Nuevas perspectivas en un horizonte de austeridad y compromiso social.» En *Nuevas Perspectivas para la Financiación y el Gobierno de las Universidades*. Fundación Europea Sociedad y Educación Studia XXI. Fundación Europea Sociedad y Educación. Núm. 6. ISBN 978-84-695-1130-5. Madrid. 2011.

Julià, J. F.; Pérez, J. A.; Melià, E. (2014): «El cambio necesario de la universidad española ante un nuevo escenario económico». *Interciencia*, gener 2014, vol. 39, núm. 01.

Michavila, F. (2012): *La Universidad Española en cifras*. CRUE.

OCDE (2012) *Educación at a Glance 2012: OCDE indicators*. Organización para la Cooperación y el Desarrollo Económico. París, França. 570 pàg.

Organització Internacional del Treball (2002): *Informe sobre el empleo en el mundo 2001*, OIT.

Subirats i Humet (dir.); Gomà Carmona, R. i Brugué Torruella, J. (coord.) (2005): *Análisis de los factores de exclusión social*. Institut del Govern i de Polítiques Públiques, UAB. Fundació BBV, Barcelona.

ANNEX. Conseqüències de la denegació de la beca sobre el pagament o sobre les modalitats de pagament

Quines conseqüències té en el pagament o en les modalitats de pagament la no obtenció de beca?	
UNIVERSITAT	RESPOSTA
UJA	S'han de posar al dia en els pagaments no realitzats fins a aquell moment. També poden sol·licitar l'ajuda social urgent de l'UJA.
UJI	Es passa un sol rebut (sol ser al maig). Però s'accepten propostes personalitzades.
UCM	S'ha de pagar íntegrament l'import del preu públic.
UE-MCERVA	Cap
UPV	Els estudiants que tenen ajornat el pagament de la matrícula esperant la beca poden incorporar-se a la modalitat de pagament ajornat.
UdG	S'exigeix el pagament (però se'n poden negociar les fraccions)
UAB	Si l'alumne fa la matrícula com a becari només paga les taxes corresponents. Si, amb posterioritat, a l'alumne li deneguen la beca, ha de pagar l'import total de la matrícula sense possibilitat de realitzar el pagament fraccionat.
UdLleida	Que s'ha de pagar la matrícula en efectiu. Es pot sol·licitar ajornament si hi ha «situació socioeconòmica familiar especialment greu».
UdVigo	Una vegada sol·licitada beca, com la resolució és posterior a l'últim termini de pagament ja no es pot optar al pagament fraccionat.
UdC	Que només s'abonen les taxes administratives en un sol pagament.
UB	La sol·licitud de beca comporta matrícula condicional. Si la sol·licitud de beca no prospera, s'intenta fraccionar el pagament resultant almenys en dos terminis.
UP V	Les persones que, en formalitzar la matrícula, no hagen abonat els preus corresponents per a sol·licitar la concessió d'una beca i aquesta es denega provisionalment, hauran d'abonar el preu corresponent a la matrícula que van efectuar amb independència que presenten al·legacions contra la denegació de la beca.
UPM	Crec que cap
URJC	S'ha de pagar la matrícula completa. Crec recordar que aleshores no hi ha pagament fraccionat, encara que les beques se solen resoldre a la fi de curs i seria molt difícil fer-lo.
UdLleó	Si no s'obté beca s'ha de pagar la matrícula com la resta dels alumnes matriculats.
UEM	Ha de pagar la totalitat en els terminis establits per la universitat.
UM	No poden acollir-se, d'ofici, al pagament fraccionat, encara que poden sol·licitar-lo al rector
UPF	Que s'ha de pagar l'import dels preus públics.
UAL	La possibilitat de fraccionament de la matrícula fins a cinc pagaments (sempre que complisca els l·lindars establits).
UCM	El Decreto 80/2014, de 12 de juliol, del Consell de Govern de la Comunitat de Madrid, pel qual s'estableixen els preus públics per serveis universitaris a la Comunitat de Madrid, regula com a conseqüència l'obligatorietat de l'abonament del preu, i el seu impagament comporta l'anul·lació de la matrícula en totes les matèries, assignatures o disciplines (art. 19). Les normes de matrícula de la UCM 2014-15 estableixen l'obligatorietat de regularitzar la matrícula en el termini de 5 dies hàbils a la denegació de la beca, la qual cosa permet acollir-se al fraccionament fins a abans del 20 de gener.
UPM	La reclamació a l'estudiant de la totalitat de la matrícula.
UOVI	Ingrés de l'import total de la matrícula, en un pagament únic.
UCAN	Cap
URiV	Es genera el rebut del preu públic pendent de pagament.
UCLM	Cap
IE	Universitat, cap
U. de Deusto	En principi, cap.
UAH	Pagar la matrícula

U. San Jorge	Cap
UIB	Els alumnes que perden la beca o no se'ls concedisca l'exempció de matrícula estan obligats a abonar l'import total en un termini de deu dies naturals des de la notificació personal de denegació o la publicació de la resolució definitiva de concessió i denegació de les beques.
UEX	Se li demana que pague immediatament la matrícula.
UJA	S'han de posar al dia en els pagaments no realitzats fins a aquell moment. També poden sol·licitar l'ajuda social urgent de la UJA.
UJI	Vegeu la resposta anterior
UCM	S'ha de pagar íntegrament l'import del preu públic..
UE-MCERVAN	Depèn de cada cas particular.
UPV	La revocació de la beca implica el pagament de les taxes corresponents. Se'ls pot autoritzar el pagament ajornat d'aquestes taxes. En qualsevol cas, abans del final de la docència haurà d'estar liquidada la matrícula.
UdG	Com en el cas anterior
UAB	Normalment aquesta situació no es dona.
UdLleida	La possibilitat d'exigir la devolució de la beca.
UdVigo	No es pot fraccionar el pagament una vegada denegada la beca.
UdC	Que s'ha d'abonar la matrícula en un sol pagament sense opció a fraccionar.
UB	La revocació de beca no té conseqüències en el pagament de la matrícula, sí que en té quan suposen la devolució de l'import corresponent a l'ajuda.
UPV	S'haurà d'abonar el preu de la matrícula
UPM	No ho sé, és per a prova
URJC	Cap, ja que la revocació arriba algun temps més tard. Ocorre que si no s'abona la quantitat deguda a la Universitat l'estudiant no pot accedir als serveis de la universitat: nova matrícula, sol·licitud de certificats, etc.
UdLleó	Si es revoca la beca s'ha de pagar la matrícula com la resta dels alumnes matriculats.
UM	Se'ls reclama l'abonament de la beca i, en la pràctica, en poden negociar el fraccionament.
UPF	Cap, atès que es pot demanar beca avançant el primer termini de la matrícula, que posteriorment es retorna.
UAL	L'alumne estarà obligat a l'abonament del preu corresponent a la matrícula.
UCM	La normativa no preveu aquesta circumstància, si bé podria fer-se una interpretació analògica de la normativa establida per a la denegació de la beca.
UPC	La reclamació a l'estudiant de la totalitat de la matrícula.
UOVI	Ingrés de l'import total de la matrícula, en un pagament únic.
UNICAN	Cap
URiV	Es genera el rebut del preu que no cobreix la beca.
UCLM	Impossibilitat de fraccionament del pagament.
IE UNIVERSITAT	Cap
UAH	Pagar la matrícula
UEX	Cap
UIB	Igual que l'anterior
UJA	De forma fraccionada en pagaments fins a cinc terminis, per l'alumnat que així ho sol·licite, els l·lindars amb uns l·lindars de renda i de patrimoni familiar calculats conforme estableix el capítol IV del Reial decret 472/2014, de 13 de juny, no superen el cent deu per cent de l'extrem superior de l'interval corresponent establert per al l·lindar 3.
UJI	En el de beques no concedides.
UPV	Excepcionalment.
UdG	Petició raonada i voluntat de pagament demostrada (és a dir, que ha pagat els fraccionaments anteriors)
UdLL	S'admet sense condicionaments previs.
UB	Només en casos excepcionals justificats que es pugui arribar a raonar que els supòsits normatius no són suficients.
UdLe	En situacions excepcionals de falta de recursos econòmics per a fer front al pagament de la quota normal.

UEM	Qüestions personals, familiars...
UM	Quan l'estudiant no pot fer front al pagament en els terminis establits. He tingut algun cas en què s'ha permès finalitzar el pagament en setembre per a poder afrontar-lo amb els diners obtinguts treballant a l'estiu.
UAL	Es podrà establir un fraccionament de pagament diferent, sempre que tinguem lloc circumstàncies en la persona sol·licitant que ho justifiquen suficientment.
UCard. Herrera	Demostració dels problemes econòmics
UCM	No hi ha cap normativa específica sobre la qüestió, però sí que es contemplen supòsits de devolució de l'import de la matrícula en casos excepcionals per causa de força major sobrevinguda i degudament documentada, com malaltia greu de l'estudiant o familiar en primer grau.
UPC	En cas de situacions econòmiques complicades. Es gestionen individualment.
URiV	Excepcionals, quan s'ha denegat la beca i sempre de manera individualitzada tenint en compte les circumstàncies especials de cada estudiant.
UCLM	Emergència social, situacions de desocupació.
Ud Deusto	Depèn de les circumstàncies personals i/o familiars. Se n'estudia cada cas.
UAH	Condicionats a estudi de situacions particulars, prèvia resolució del Vicerector.

CAPÍTOL 2

SELECCIÓ CLASSIFICADA D'EXPEDIENTS I CONSULTES D'ALUMNES «»

SECCIÓ 2.1 ALUMNES: NORMES DE PERMANÈNCIA

C-111-2014 (23-07-2014)

(Incompliment de les normes de permanència)

A un alumne de * se li va notificar l'incompliment de les normes de permanència per no haver superat el 50% dels crèdits matriculats en dos cursos consecutius, per la qual cosa se'l va desvincular dels seus estudis per a dos cursos acadèmics.

Va presentar recurs d'alçada que justificava el seu baix rendiment perquè havia hagut de compatibilitzar la vida laboral i els estudis des de feia 4 anys. Va obrir el seu primer negoci el 2012, i es va veure obligat a ampliar-lo dues vegades. Ací radica la causa del seu baix rendiment en els cursos 2012-2013 i 2013-2014, en els quals només es va matricular de 4 assignatures i només en va superar dues, amb un total 12 crèdits aprovats dels 27 que es va matricular.

Es va orientar l'alumne en la presentació del recurs, així com en la documentació justificativa que havia d'aportar.

En setembre de 2014 va rebre la resolució d'haver sigut admès.

C-113-2014 (05-08-2014)

(Incompliment de les normes de permanència)

Un enginyer tècnic en * tenia un màster de MBA en * i li faltava el PFC i una assignatura de la llicenciatura en **.

A més, s'havia adaptat al grau d'Enginyeria ***, i enguany tenia l'objectiu d'acabar la llicenciatura en ** i fer algunes assignatures del curs d'adaptació al grau ***, per al qual havia sol·licitat la convalidació de diverses assignatures per altres assignatures ja cursades i per l'experiència laboral.

La resolució de la convalidació va tardar més del que s'esperava, i va arribar quan algunes convocatòries ja s'havien realitzat o eren a punt de realitzar-se. Només li van convalidar cinc assignatures i va demanar l'anul·lació de matrícula de les assignatures que no li havien convalidat, ja que els motius laborals li limitaven el temps disponible.

Li van acceptar l'anul·lació de la matrícula de totes les assignatures sol·licitades, excepte l'assignatura ****, per ser diferent tipus de convalidació (aquesta per assignatura i les altres per experiència laboral).

Al final, la seua matrícula en l'adaptació al grau va quedar reduïda a l'assignatura **** i a una altra assignatura, que sumaven 9 crèdits, amb la qual cosa no podia complir els 12 crèdits aprovats exigits en la normativa de permanència.

El resultat que va tenir en aquestes dues assignatures no va ser bo, atès que va dedicar molt de temps al PFC i a l'assignatura que li faltava en la llicenciatura en **. Se'l va desvincular del grau en *** i les respostes als recursos ordinari, d'alçada i extraordinari van ser negatives.

C-114-2014 (08-08-2014)

(Incompliment de les normes de permanència)

Una alumna cursava el grau * a l'Escola *, i va rebre la notificació que la desvincula dels seus estudis. La raó era no haver superat el 50% dels crèdits matriculats aquest curs, ja que li faltaven 5,25 crèdits.

L'alumna va presentar un recurs, que va ser desestimat, i va demanar orientació a l'Oficina del Defensor, on se li va indicar que podia presentar recurs d'alçada al rector, i que s'aconsellava que acompanyara la justificació del seu baix rendiment.

L'alumna va presentar recurs d'alçada al rector, en el qual al·legava que se n'havia hagut d'anar de casa i que es va haver de posar a treballar com a cambrera per a poder pagar els estudis i l'habitatge, i això va fer que no poguera pagar cap ajuda addicional per als seus estudis, com, per exemple, una acadèmia particular. L'alumna va adjuntar la còpia del contracte de l'habitatge.

El recurs d'alçada va ser desestimat.

C-115-2014 (08-08-2014)

(Incompliment de les normes de permanència)

Un alumne va ser desvinculat dels seus estudis per no complir les normes de permanència, ja que no va superar el 50% dels crèdits matriculats en 2 anys consecutius.

Va presentar un recurs, que es va desestimar, i també va presentar recurs d'alçada, on indicava els problemes econòmics de la seua família que l'havien obligat a treballar des de 2011 en diverses empreses, la qual cosa havia ocasionat el seu baix rendiment acadèmic. Va afegir que actualment havia millorat la situació econòmica familiar i es podia dedicar totalment als seus estudis.

El recurs d'alçada va ser denegat.

C-116-2014 (18-08-2014)

(Incompliment de les normes de permanència)

Un alumne adaptat al grau * va ser desvinculat per no superar el mínim de 12 crèdits el primer curs.

L'alumne va presentar una instància al Vicerectorat de l'Alumnat en la qual justificava que el seu baix rendiment es deu al fet que des de l'any 2000 ha estat treballant en dos llocs al mateix temps per a poder costejar-se la vida, raó per la qual des que va començar a estudiar en el curs 2000-2001 sempre ha estat matriculat parcialment per a compatibilitzar estudis i treball. La situació es va agreujar el curs passat per patir una malaltia i haver sofrit dues crisis l'últim any.

A principis de setembre va rebre la resolució que havia sigut admès de nou.

C-117-2014 (18-08-2014)
(Incompliment de les normes de permanència)

Un alumne de grau en * va ser desvinculat dels seus estudis per no haver superat el mínim de crèdits aprovats exigits, segons estableixen les normes de permanència.

Se li va denegar el recurs on demanava ser readmès. Va presentar un recurs d'alçada al rector, on indicava que li quedava menys de la meitat per a acabar. La resposta va ser també denegatòria.

C-118-2014 (20-08-2014)
(Incompliment de les normes de permanència)

Un alumne de primer curs d'Enginyeria d'Obres Públiques va ser desvinculat dels seus estudis per no complir les normes de permanència i per no haver superat els crèdits necessaris.

Va presentar instància per registre general que justificava la mala situació familiar a causa de la malaltia de son pare i d'un germà, la qual cosa li provocà ansietat, estrès i fins i tot depressió.

La resolució a la seua instància va ser positiva i es va permetre que continuara els estudis.

C-119-2014 (20-08-2014)
(Incompliment de les normes de permanència)

Un alumne de grau en * va ser desvinculat per no haver superat durant els dos últims cursos acadèmics el 50% dels crèdits matriculats. Va presentar un recurs, que va ser denegat. Aleshores va presentar un recurs d'alçada en el qual indicava que el seu baix rendiment és produït per problemes personals relacionats amb una malaltia d'un familiar des de gener 2013 fins a febrer de 2014, per la qual cosa no va poder estudiar amb la dedicació necessària per a superar els exàmens. A més, va triar per al primer quadrimestre les assignatures que tenien major dificultat i més càrrega de treball. Per això indica que el segon quadrimestre li ha anat molt millor, i també per la millora dels seus problemes familiars, que li han permès dedicar-se completament als estudis.

La resolució del recurs d'alçada va ser negativa i va presentar un recurs extraordinari de revisió que aportava un informe mèdic del psicòleg que el va tractar de problemes de * i **, que interferien en el seu rendiment, i argumentava que el primer curs ho va aprovar tot i que en el segon semestre del segon curs havia millorat substancialment el rendiment.

En la resposta al seu recurs extraordinari de revisió es va concedir la permanència a l'alumne.

C-120-2014 (29-08-2014)

(Incompliment de les normes de permanència)

Un alumne de grau en * va ser desvinculat dels seus estudis per no complir les normes de permanència, ja que no havia superat el 50% dels crèdits matriculats en 2 anys consecutius.

Després de denegar-li la petició de no-desvinculació en el recurs presentat, va presentar recurs d'alçada al rector, argumentant, sense justificació, que certs problemes familiars van afectar la seua vida diària i li van impedir atendre degudament els seus estudis.

Va indicar en el recurs d'alçada que va aprovar el 42% dels crèdits del curs, i que li quedava una assignatura per a arribar al mínim exigít. A més, va assenyalar que en desembre de 2013 va patir una operació de caràcter lleu que va tenir un postoperatori llarg i complicat i que va haver de compatibilitzar els seus estudis amb un treball a temps complet; va adjuntar el contracte de treball i l'informe de l'hospital.

La resposta al recurs d'alçada va ser negativa.

C-121-2014 (29-08-2014)

(Incompliment de les normes de permanència)

Un alumne de primer curs de grau en * va ser desvinculat per no haver superat el mínim de crèdits aprovat exigits en les normes de permanència.

Va presentar un recurs en què indicava que el seu baix rendiment era causat per l'accident de circulació que va patir al febrer de 2014. Aquest accident li va impedir assistir a classe el mes de març i va fer que portara una cotilla rígida, molt pesada, en els mesos següents, la qual cosa li va impedir superar els crèdits necessaris. La resposta va ser desestimatòria.

C-122-2014 (01-09-2014)

(Incompliment de les normes de permanència)

Un alumne de primer curs de * va ser desvinculat per no haver aprovat cap assignatura. L'alumne va acudir a l'Oficina del Defensor buscant ajuda i va dir que havia sol·licitat l'exempció de la normativa de permanència per haver estat durant el curs en tractament psicològic per una depressió ansiosa, provocada per la separació dels seus pares i per la situació molt dura que va viure en haver de declarar en un judici entre els seus pares.

Al fet anterior s'uneix que, iniciat el curs, li van diagnosticar a la seua àvia, amb qui havia viscut molts anys, un tumor cerebral. Com que la seua àvia vivia en una altra ciutat, sa mare passava mitja setmana a casa de la seua àvia, per la qual cosa va haver de fer-se càrrec de la casa. La mort de l'àvia va ser un altre colp molt dur. L'alumne va dir que el tractament psicològic li havia anat molt bé i que tenia moltes ganes de treballar.

Se'l va assessorar en la forma de presentar recurs per fer front a la desvinculació.

La resolució al seu recurs va ser favorable i l'alumne va poder continuar els seus estudis amb bons resultats.

C-123-2014 (01-09-2014)
(Incompliment de les normes de permanència)

Un alumne de grau * va ser desvinculat per no haver superat els 12 crèdits requerits per les normes de permanència.

Després de l'assessorament oportú l'alumne va presentar recurs justificant amb un informe mèdic que rebia tractament per certs problemes que afectaven el seu rendiment i que es trobava en fase de recuperació d'aquests problemes.

La resposta va ser positiva i l'alumne va ser vinculat de nou als seus estudis.

C-126-2014 (08-09-2014)
(Incompliment de les normes de permanència)

Un alumne de grau en * va ser desvinculat dels seus estudis per no aprovar en dos cursos consecutius el mínim de crèdits exigits per les normes de permanència.

Desestimat el recurs de l'alumne, va presentar recurs d'alçada davant el rector, en el qual afegia que la neoplàsia que patia sa mare l'havia condicionat en els estudis, ja que la mare tenia recaigudes i períodes de depressió. També va assenyalar que va patir una afecció visual en l'últim període del curs 2013-2014 que li va impedir estudiar i fer en plenes condicions els exàmens finals.

A final de juliol de 2014 va rebre la desestimació al seu recurs d'alçada. Va visitar l'Oficina del Defensor i se li va aconsellar presentar un recurs extraordinari de revisió, que justificara tan bé com fóra possible les causes del seu baix rendiment.

La resposta a aquest recurs va ser favorable i se'l va vincular de nou als seus estudis.

C-130-2014 (16-09-2014)
(Incompliment de les normes de permanència)

Un alumne de grau * va rebre una notificació del Servei *, que el desvinculava dels seus estudis durant els pròxims dos cursos acadèmics per incomplir la normativa de permanència i per no haver superat en els dos últims anys el 50% dels crèdits matriculats en cada curs acadèmic.

Va presentar recurs d'alçada, però va ser desestimat. L'alumne va demanar orientació a l'Oficina del Defensor i li van dir que podia presentar un recurs extraordinari de revisió, però que hauria d'aportar documentació que poguera justificar el seu baix rendiment per raons de malaltia, problemes econòmics, etc., a fi de tenir major probabilitat d'obtenir resposta favorable.

C-132-2014 (22-09-2014)
(Incompliment de les normes de permanència)

A un alumne de l'Escola * se li va denegar la possibilitat de matricular-se en els dos pròxims cursos per no complir les normes de permanència, per la qual cosa no podia adaptar-se al grau. A més, l'alumne havia presentat un recurs d'alçada contra la resolució de la comissió d'avaluació per currículum, però el van desestimar, i només li quedava el recurs extraordinari de revisió abans d'anar al contenciós administratiu.

Va exposar al defensor que té 32 anys, que es troba en la situació d'aturat de llarga durada, vivint amb son pare, que tenia 72 anys, i atenent-lo. L'horari del curs 2013-2014 era dispers i no l'ajudava a portar un curs normal, ja que havia de venir des de * tots els dies i a hores molt diverses. La seua economia no li permetia venir tots els dies, la qual cosa va influir negativament en el rendiment acadèmic.

Va indicar que li quedaven molt pocs crèdits i que si no l'admetien a la Universitat Politècnica de València no podria fer l'adaptació al grau en cap altra universitat.

Se'l va orientar en la preparació del recurs extraordinari de revisió, així com en la determinació de la documentació que havia d'adjuntar.

C-142-2014 (07-10-2014)

(Incompliment de les normes de permanència)

Una alumna de l'Escola * va ser desvinculada en el mes de juliol per no haver superat durant dos anys consecutius el 50% dels crèdits matriculats.

A principis de setembre va presentar un recurs d'alçada, però va ser desestimat. L'Oficina del Defensor li va aconsellar que presentara un recurs extraordinari de revisió on havia d'indicar que només li quedaven, per a acabar, 5 assignatures i el PFG, i que adjuntara la documentació de la malaltia greu que havia patit i que li havia impedit assistir a classe amb normalitat.

El 16 d'octubre l'alumna va comunicar a l'Oficina del Defensor que havia sigut vinculada de nou a l'escola.

SECCIÓ 2.2 ALUMNES: BEQUES EN GENERAL, CONVALIDACIONS, MATRICULA I TRASLLATS

C-127-2014 (10-09-2014) (Import de matrícula del PFC)

Una alumna de l'Escola * es queixa al defensor per la taxa de 424,80 euros per matricular-se per segona matrícula en el projecte final de carrera. Considerava que era un import excessiu per a només sis crèdits d'una assignatura sense despesa d'aula i que, a més, després calia tornar a pagar per obtenir el títol.

Va dir que estava intentant entrar en el món laboral i l'única manera era fer pràctiques, atès que les empreses demanaven tenir experiència, i que l'única possibilitat de fer pràctiques era estar matriculada del projecte final de carrera, que era l'única assignatura que li falta.

Se li va indicar que les taxes de matrícula no les fixava la Universitat Politècnica de València i que havia de tenir present que sempre tenia la possibilitat de «desmatricular-se» en el termini establert, i fins i tot fora de termini, sol·licitant-ho mitjançant una instància. A més, la Universitat Politècnica de València tenia previstes ajudes per a causes sobrevingudes, que es podien aplicar al pagament de taxes si alguna causa sobrevinguda greu impedia el pagament de la taxa.

L'alumna va indicar que podia abonar la taxa, per la qual cosa no recorreria a causes sobrevingudes, i que la seua intenció era acabar el TFC abans del 2015.

C-128-2014 (10-09-2014) (Sol·licita convalidacions)

Un alumne de l'Escola * va presentar a l'Escola una sol·licitud d'adaptació al grau de l'assignatura 3382, cursada en el pla antic per l'assignatura 12516, que es cursa en grau. També va presentar la mateixa petició dirigida al vicerectorat, en què indicava la gestió feta en aquesta escola, i assenyalant la coincidència del contingut en la guia docent, la similitud d'hores de dedicació en les dues assignatures, 160 i 200, per la qual cosa considera que es compleix la normativa d'adaptació.

El Servei de ** va desestimar la seua sol·licitud, en què indicava que segons la normativa ha d'haver-hi una equivalència mínima del 75% entre la càrrega lectiva i el contingut docent, al qual no s'ajusta l'adaptació sol·licitada, ja que l'assignatura 12516 és de 4,5 crèdits i la sol·licitada és de 7,5 crèdits.

L'alumne va presentar un recurs de reposició assenyalant que estava cursant tres assignatures que li permetrien complir amb aquests requisits exigits quan les aprovara. La resposta va tornar a ser desestimària basant-se en:

- *La normativa per al reconeixement i transferència de crèdits, que estableix una equivalència mínima del 75% de càrrega lectiva i contingut docent, que no s'ajusta en el seu cas.*
- *En el punt 10-2 de la Memòria per a la sol·licitud de verificació del títol de *, que s'estableix l'adaptació de 7,5 crèdits per als alumnes que aporten les assignatures «3382 (4,5 crèdits), 3728 (6 crèdits) i 3408 (4,5 crèdits)», la qual cosa no compleix l'alumne perquè no aporta les assignatures «3728 i 3408».*

- *Tampoc és possible aportar el caràcter obligatori d'assignatures en la titulació que es cursa per a sol·licitar el reconeixement o adaptació d'assignatures en la titulació a la qual pertanyen aquests mèrits.*
- *Se li indicava que contra aquesta resolució podia interposar recurs extraordinari de revisió.*

C-131-2014 (17-09-2014) (Sol·licita convalidacions)

Una alumna que ha estudiat la titulació d'Enginyeria de * (pla 96) i el curs anterior es va passar al grau de Serveis de *. No li van convalidar l'assignatura * i enguany ha demanat el reconeixement per la seua intranet. Hi va haver resposta immediata: li han incorporat la nota al seu expedient i li han actualitzat el preu de la matrícula.

Dies després, des de l'administració de * la van informar que la norma estava malament, que demanarien la revocació i la tornarien a matricular de l'assignatura, argumentant un error en la seua procedència. L'alumna els va indicar que en la pàgina web de la Universitat Politècnica de València hi havia precedents d'haver fet el reconeixement que sol·licitava, que ara es pretenia denegar.

A l'Oficina del Defensor Universitari se li va indicar que podia fer la pregunta de la validesa de la convalidació a través de la micro web del Servei de ** i també podia presentar en registre general una instància indicant el que havia ocorregut i sol·licitant-ne la convalidació.

La resposta del Servei de ** va ser favorable per a l'alumna.

C-136-2014 (29-09-2014) (Sol·licita la beca de menjador)

Un alumne de primer curs de grau en * volia sol·licitar la beca de menjador. El 27 de setembre va entrar en la pàgina del Servei de * i va llegir: «Se sol·licita a l'inici de cada curs acadèmic, durant el mes de setembre». En la pàgina de convocatòries disponibles no se li va permetre accedir a les beques de menjador, ja que hi apareixia la frase: «Beca menjador. Convocatòria curs 2014/2015. Tancada, va acabar el 26/09/2014.»

En el Servei de ** se'l va informar que el termini es va tancar el dia 26, per la qual cosa ja no la podia demanar. Li van dir que hauria d'haver consultat les bases.

Després de presentar una instància de reclamació en el registre general, va acudir a l'Oficina del Defensor, on va lliurar una còpia de la seua instància.

C-137-2014 (01-10-2014) (Matrícula d'una assignatura)

Un alumne de l'Escola * va rebre un correu del cap de la Secretaria on li indicava que, en revisar la seua matrícula, s'havia comprovat de l'assignatura optativa * només té superats 6 dels 12 crèdits, per la qual cosa no podrà superar-la, ja que en el curs actual no s'ha matriculat dels restants 6 crèdits que li falten.

L'alumne va respondre que no es va matricular d'aquests 6 crèdits perquè va revisar el seu expedient l'11 de juliol de 2014 amb ** a la secretària de l'Escola, i va veure que li faltaven 67,5 crèdits, incloent els 12 crèdits del Treball Fi de Grau, i que s'hi havia matriculat de 55,5 crèdits en diverses assignatures.

L'alumne va explicar la situació a l'Oficina del Defensor, i va preguntar quines accions podria dur a terme contra el cap de la Secretaria. Se li va aconsellar esperar una mica per a veure la contestació de secretaria, ja que podia haver-hi algun matís que s'hauria de considerar.

L'11-12-14 l'alumne va comunicar que finalment s'havia matriculat dels crèdits que li faltaven de l'assignatura optativa *.

C-143-2014 (07-10-2014) (Sol·licita convalidacions)

Una alumna matriculada en primer curs de l'Escola * va sol·licitar per via telemàtica a principis de setembre el reconeixement de 67,50 crèdits, 48 de matèries de formació bàsica i 19,50 de matèries obligatòries, superats en la mateixa titulació en una altra universitat.

A la secretaria de l'Escola la van informar que la resolució del reconeixement seria al voltant del mes de desembre, i que, una vegada resolt, podria ampliar la matrícula de segon curs.

L'alumna va respondre que, encara que en desembre li permeteren matricular-se de 2n curs, hauria perdut tot el quadrimestre, ja que els exàmens parcials començaven el 26 de setembre, i que seria impossible estudiar totes les matèries del quadrimestre en un parell de setmanes. Per tant, està assistint a les classes de segon curs, però no pot presentar-se a exàmens ni tenir accés al PoliformaT per a tenir accés a exercicis i activitats.

Després d'enviar diversos correus al sotsdirector de l'Escola es va dirigir a l'Oficina del Defensor, on li van indicar que el reconeixement no és tan automàtic com pensava, ja que requereix l'estudi i l'aprovació per una comissió. Per a intentar agilitar en la mesura que siga possible el procés de reconeixement podria enviar una instància a la vicerectora.

El 27 d'octubre de 2014 l'alumna va visitar el defensor per a indicar-li que havia presentat la instància el 8 d'octubre i que encara no li havien contestat. També li va dir que havia rebut un correu electrònic del sotsdirector de la seua escola, on li indicava que s'havia convocat el 30-10-14 una reunió a nivell d'universitat sobre convalidacions i que ja li indicaria alguna cosa.

El 17 de novembre l'alumna va comunicar a l'Oficina del Defensor que li havien reconegut 60 crèdits dels 67,50 que va sol·licitar i que anava a tornar a sol·licitar el reconeixement dels 7,5 crèdits de formació bàsica no reconeguts. Ha sol·licitat l'ampliació de matrícula, però li han dit que no pot ser del primer quadrimestre, i l'alumna ha al·legat que, encara que té concedida la dispensa d'assistència, ha estat assistint a classe, sense poder presentar-se als exàmens, per la qual cosa, després de comprovar-ho, li han dit que demane l'ampliació per correu electrònic.

L'alumna va mostrar el correu que havia enviat a l'escola sol·licitant l'ampliació, així com tota la documentació que va aportar.

El defensor li va indicar que seria prudent esperar la resolució de l'Escola, atès que és un tema administratiu en el qual no és prudent la intervenció del defensor, almenys en aquest moment.

El 18 de novembre va cridar a l'Oficina del Defensor per a dir-nos que ja s'havia resolt el tema de l'ampliació.

C-146-2014 (15-10-2014) (Sol·licita ampliació de matrícula)

Un alumne de l'Escola * del pla antic s'ha adaptat al grau. A l'inici d'octubre va sol·licitar l'ampliació de matrícula per a les quatre assignatures que li quedaven. Primer va fer la sol·licitud per correu electrònic i després a través de la seua intranet.

El cap de Secretaria li va respondre que no podia fer l'ampliació per dues raons: haver començat ja la docència i estar acabat el termini de matrícula. L'alumne li va indicar que dos de les assignatures començaven en gener i que en les altres dues, que eren del primer quadrimestre, els coordinadors de les assignatures li havien dit que no hi havia problema que s'incorporara.

L'alumne va comprovar que, segons la normativa, el termini de matrícula havia acabat, però no el d'ampliació de matrícula. Va intentar parlar amb el cap de Secretaria, però no va ser possible. Va acudir a l'Oficina del Defensor Universitari per a saber si podia fer un poc més.

El defensor va aconsellar l'alumne que parlara primer amb el cap d'estudis, abans d'enviar una instància a la vicerectora.

El 21 de novembre de 2014 l'alumne ens va dir que va parlar amb el cap d'estudis i que li va dir que havia de dirigir la sol·licitud a la comissió acadèmica de la titulació de l'Escola.

Aquesta comissió li va denegar l'ampliació pel seu baix rendiment acadèmic en els últims anys, inferior al 50%, i va poder presentar un recurs d'alçada al rector.

L'alumne va comentar al defensor que va entrar amb matrícula d'honor, si ben problemes personals units a una situació econòmica desfavorable són la causa del seu baix rendiment.

A finals de novembre va presentar recurs d'alçada, que explicava la denegació de la comissió acadèmica i les causes del seu baix rendiment. La resposta va ser desestimar la sol·licitud de l'alumne, ratificant l'acord de la comissió acadèmica del seu títol.

C-153-2014 (04-11-2014) (Problemes per a matricular-se)

Un alumne de la facultat * es va matricular en el curs 2012-2013 de primer curs i va suspendre l'assignatura de *. En el curs següent es va matricular de 30 crèdits de segon curs, que era el que se li permetia i l'assignatura de 15 crèdits pendent de primer.

Per problemes econòmics va haver d'abandonar els estudis. Desconeixia que havia d'haver formalitzat la baixa de matrícula a la facultat perquè no li comptara aquest curs en l'expedient.

En el curs actual, 2014-2015, podia continuar els estudis i va intentar matricular-se el mes de juliol. Aleshores es va adonar de la seua situació i va intentar contactar amb la facultat per a resoldre la seua situació. Unes complicacions li van impedir fer-ho.

El 22 de setembre va sol·licitar poder matricular-se, però van passar quaranta dies sense rebre resposta.

A l'Oficina del Defensor li van indicar que tan prompte com fóra possible hauria de presentar per registre la seua petició de continuar els estudis.

C-155-2014 (07-11-2014) (Matrícula del projecte final de carrera)

Alumna de l'Escola de * es va matricular del projecte final de carrera per quarta vegada en setembre i va abonar 114 euros.

El mes de novembre va rebre un nou rebut per import de 450 euros en concepte de matrícula del projecte. En el Servei * li han indicat que és una exigència del BOE, atès que la Universitat va aplicar la taxa d'assignatura sense docència, cosa que no és aplicable al projecte final de carrera, ja que rebrà la mateixa atenció que les assignatures amb docència.

Va analitzar el problema amb el defensor i va manifestar les seues queixes respecte a la base jurídica que permet modificar l'import de la taxa anunciat en setembre. Va manifestar que la seua situació econòmica no era bona i que, si l'hagueren informat adequadament, potser no s'hauria matriculat enguany, per la qual cosa presentaria un recurs.

Se li va explicar com havia de formular el recurs, en el qual hauria d'explicar el que havia ocorregut, justificar documentalment la seua situació econòmica i sol·licitar que se l'eximira del pagament addicional o, si no, que se li concedira una ajuda amb la finalitat de fer front a l'últim pagament.

C-159-2014 (18-11-2014) (Sol·licita convalidacions)

Un alumne de l'Escola * està matriculat en l'últim curs de grau en *. Va venir a la nostra Universitat per a acabar els estudis que va començar a la Universitat ** de ***, on cursava la carrera d'Enginyeria **** de 5 anys, que considera equivalent a l'enginyeria que es cursava a l'escola * abans de la implantació dels graus.

Ha principi de curs va sol·licitar la convalidació de d'una assignatura de 4,5 crèdits per una altra de 4 crèdits que va cursar en ***; la va introduir amb les notes convalidades, postil·lades i legalitzades.

Li han denegat la convalidació argumentant que el contingut de la càrrega lectiva no és equivalent al que ha sol·licitat, ja que no compleix el requisit de superar el 75% de crèdits equivalents.

L'alumne va indicar al defensor que abans d'abonar la taxa de 143,73 euros per a sol·licitar la convalidació, va comparar els dos programes i va comprovar que el que tenia aprovat cobria tot el contingut de l'assignatura que s'impartia ací. Per això va abonar la taxa, cosa que no ho hauria fet si no estiguera segur que li convalidarien l'assignatura.

Després de la denegació es va posar en contacte amb el professor de l'assignatura, que li va indicar que les sol·licituds de reconeixement de crèdits les informa el departament, sobre la base de la documentació presentada i només sobre la base d'aquesta documentació.

L'alumne va manifestar el seu disgust amb el que havia ocorregut, perquè havia perdut les pràctiques i no s'havia pogut presentar al primer parcial, ja que en previsió a una hipotètica no-convalidació es va matricular de l'assignatura i va abonar la taxa en previsió d'alguna cosa que considerava que ocorreria, amb l'esperança de recuperar la taxa abonada quan obtinguera la convalidació.

L'alumne va manifestar la voluntat de presentar un recurs d'alçada al rector i va sol·licitar l'ajuda del defensor.

El defensor li va indicar que la denegació de la convalidació estava signada per la vicerectora d'Alumnat, després de rebre l'informe de la Comissió de **, que, si ho considerava oportú, sol·licitaria prèviament un informe al centre o al departament corresponent.

Per tant, per a presentar un recurs d'alçada davant el rector ha de rebatre de manera clara i concisa els arguments de la denegació, i ha de justificar documentalment les seues afirmacions. El defensor li va suggerir que fera una primera redacció del recurs d'alçada i que li la revisaria.

L'alumne no va tornar a contactar amb el defensor.

C-162-2014 (24-11-2014) (Beca del Ministeri d'Educació i Ciència)

Una alumna de quart de grau de * va sol·licitar la beca del Ministeri d'Educació i Ciència. Li van concedir la beca quan va començar el primer curs de *, però li la van llevar perquè ja era diplomada en ** i perquè no augmentava el seu nivell d'estudis amb el primer curs dels nous estudis. Tant a la Universitat Politècnica de València com al Ministeri d'Educació i Ciència, la van informar que se li podria concedir una beca quan es matriculara de quart curs, que seria el començament d'un nivell superior d'estudis, en el cas de complir amb la resta de requisits exigits.

Després li van dir que no li podien concedir la beca perquè ja tenia un títol universitari, i va presentar una al·legació al servei de *. Va acudir a l'Oficina del Defensor, des d'on van esbrinar que el servei * havia fet una consulta al Ministeri davant la falta de claredat en la legislació.

L'alumna va tornar a demanar ajuda al defensor per a veure com evitar el pagament de la matrícula, ja que no tenia mitjans i havia d'abonar-la en quinze dies. Atès que la presentació d'una al·legació no paralitzava l'obligació d'abonar la beca (si pagava i es resolvia positivament l'al·legació, li retornarien els diners), se li suggereix que sol·licite la beca de la Generalitat per a paralitzar el procés de cobrament mentre li contesten a l'al·legació.

El 5 de desembre el servei de * va informar el defensor que la Universitat presentaria la proposta de beca al Ministeri, amb la qual cosa se li concediria la beca si complia els altres requisits exigits pel Ministeri.

C-165-2014 (03-12-2014) (Sol·licita convalidacions)

Una alumna matriculada en primer any d'Enginyeria * es troba en la situació següent: Va obtenir el títol d'enginyer * en 2008 en una universitat de * i en 2009 el Ministeri d'Educació li va homologar el títol pel d'enginyer tècnic de **. Des d'aquell any viu a Espanya i va decidir millorar la seua titulació. Li van dir en l'escola corresponent que per a obtenir el grau en Enginyeria * hauria de matricular-se del primer curs d'aquest grau i sol·licitar un reconeixement de crèdits.

L'alumna es va matricular i va abonar 143,73 euros per la sol·licitud del reconeixement de crèdits. Els resultats del reconeixement es van publicar el 4 de novembre i el resultat va ser molt desfavorable, ja que no se li va valorar com esperava ni els seus set anys

d'experiència treballant en una empresa espanyola, ni el seu títol d'enginyer tècnic de ** ni la seua carrera en *.

L'alumna va sol·licitar l'anul·lació de matrícula, sabent que el 31 d'octubre era la data límit per a demanar l'anul·lació. Li van contestar que: «segons normativa i tenint en compte que la seua sol·licitud era per trasllat d'expedient, només es podrien anul·lar en aquestes dates les assignatures del segon quadrimestre que no s'hagueren reconegut. Com que el procés de reconeixement ha finalitzat i no ha sol·licitat l'anul·lació prèviament, ha d'abonar els drets sobre estudi de reconeixement de crèdits, 143,73 euros i a més l'import de les assignatures del primer quadrimestre i el 25% de les assignatures reconegudes. Fins que no abone aquests imports no se la pot donar de baixa.»

L'alumna va parlar amb el cap d'estudis de l'Escola, el qual li va indicar que hauria d'haver demanat retitulació perquè tenia ja el títol d'enginyer tècnic de **. També li va comentar l'existència d'un RD que donava un any de termini al Ministeri d'Educació per a resoldre el problema de l'adaptació a grau de les titulacions anteriors al pla Bolonya, la qual cosa fixarà el procediment que calia seguir perquè els enginyers tècnics obtingueren el grau.

L'alumna va acudir a l'Oficina del Defensor i va manifestar que se sentia perjudicada per la falta d'informació i pels resultats del procés de reconeixement, i va demanar informació per a presentar un recurs on sol·licitara la devolució de la matrícula i la revisió d'assignatures no reconegudes.

A l'Oficina del Defensor se la va informar sobre la presentació d'un recurs al registre general dirigida al servei de ***, així com de la conveniència de presentar la documentació justificativa.

C-05-2015 (30-01-2015) (Sol·licita l'ampliació de matrícula)

Un alumne de l'Escola * acudeix a l'Oficina del Defensor pel problema d'estar en tercer curs i no poder completar el curs acadèmic per no poder ampliar la matrícula.

És enginyer tècnic * i està cursant el grau en Enginyeria de **.

Va sol·licitar les convalidacions i li van respondre en desembre, i es va trobar la sorpresa de la denegació en dues assignatures que creia que li convalidarien. Aleshores estava treballant set dies cada setmana en un projecte relacionat amb el corredor mediterrani, per la qual cosa li va ser impossible sol·licitar un recurs a les convalidacions denegades.

Actualment està aturat i dedicat totalment als estudis però a causa de la normativa no pot ampliar matrícula.

Ha presentat una instància per registre general a la vicerectora *** en què sol·licitava que s'estudie el seu cas per a veure si hi ha alguna excepció en la normativa en funció de les seues circumstàncies actuals, ja que té 34 anys, una hipoteca i desitjos d'ampliar la seua formació, però té la necessitat de guanyar temps per motius econòmics.

Des de l'Oficina del Defensor Universitari es va sol·licitar informació sobre la sol·licitud de l'alumne a l'àrea ****. Pocs dies després el Servei ***** va contestar al defensor que no era possible autoritzar matrícules superiors a 60 crèdits i que aquest alumne estava matriculat de 67,5 crèdits.

Es va informar l'alumne i se li va explicar que quedava la possibilitat de presentar recurs de posició de caràcter potestatiu davant el rector en el termini d'un mes des que rebera la contestació al seu recurs.

C-13-2015 (13-02-2015) (Ampliació de matrícula per a acabar la carrera)

Alumne de quart curs del grau * ha rebut un correu on se li ofereix la possibilitat d'examinar-se d'assignatures del quadrimestre A, fora de convocatòria, si li quedaven menys de 20 crèdits per a finalitzar la carrera.

Es va informar a la seua escola i li van dir que no podia sol·licitar la convocatòria, ja que anava dirigida a alumnes matriculats en el curs actual d'aquestes assignatures i a alumnes que hagueren sigut qualificats.

L'alumne va indicar que la seua estada en el programa d'intercanvi Erasmus no li va valdre per a convalidar les dues assignatures que no tenia aprovades, per la qual cosa va anular la matrícula per a evitar el pagament de la segona matrícula el pròxim curs. No es va plantejar fer els exàmens perquè desconeixia l'existència de convocatòries extraordinàries i de les seues normes.

A l'Oficina del Defensor se'l va informar que l'única possibilitat era presentar instància per registre general dirigida a * que explicara el que havia ocorregut, aportara justificacions i raonara la seua sol·licitud, ja que sense una causa important que justifique la petició i que siga compatible amb la normativa, la comissió encarregada d'estudiar la seua sol·licitud aplicarà la normativa.

C-16-2015 (25-02-2015) (Matrícula del PFC)

Unes alumnes de l'Escola * es van matricular del projecte final de carrera en la tercera convocatòria i van haver de pagar quasi 500 euros.

Les alumnes són del pla anterior, en extinció, i han tingut coneixement de la Llei 7/2014 del 22 de desembre de la Generalitat per la qual no s'aplica recàrrec als alumnes matriculats del projecte final de carrera en segona convocatòria. La Universitat ha recalculat la matrícula d'aquests alumnes i els retornaran els diners.

Els sembla injusta la discriminació entre segona i tercera convocatòria i demanen assessorament a l'Oficina del Defensor, on se'ls indica que els funcionaris han de complir la llei, per la qual cosa només els queda la possibilitat de sol·licitar les ajudes que té establides la Universitat, si es compleixen les condicions exigides, ja que la resolució d'una petició d'extensió de l'esmentada Llei en tercera convocatòria tardaria molt de temps o bé seria desestimada per silenci administratiu.

C-18-2015 (02-03-2015) (Beca del Ministeri d'Educació i Ciència)

Una alumna està matriculada de tercer curs en el grau de *. Aquest és el seu primer curs a la nostra Universitat, perquè s'ha traslladat des de la Universitat de *.

Enguany és la primera vegada que va sol·licitar beca del Ministeri i en el mes de novembre se li va denegar per falta d'uns documents.

L'alumna es va informar de quins documents havia d'aportar i, en lliurar-los, la van informar que faltava un document més; va tornar a principis de novembre i va presentar l'al·legació amb la documentació requerida.

A mitjan desembre va consultar la pàgina web del Ministeri i hi apareixia com a denegada i, a més, la seua facultat li reclamava l'abonament de la matrícula. A la Universitat se la va informar que les al·legacions tarden a resoldre's, que havia d'abonar la matrícula i que, quan li concediren la beca, li reintegrarien la matrícula. També li van dir que en aproximadament 15 dies estaria resolta l'al·legació.

A final de febrer és quan l'alumna va rebre la denegació de la beca per la falta d'un document que havia d'emetre la Conselleria, que no el podrà aportar perquè el curs està molt avançat.

L'alumna va acudir a l'Oficina del Defensor exposant queixes de la gestió de la seua beca.

Al Servei * es va informar el defensor que l'alumna es traslladava des de la Universitat de *, que efectivament s'havia extraviat la documentació presentada i que el problema final residia en el fet que enguany no depèn dels pares i que està cuidant la seua àvia, per la qual cosa ha de justificar documentalment la tutela de l'àvia, que és el document que li falta.

Al Servei * es van comprometre a revisar de nou l'expedient per a veure si era possible donar-li una solució.

C-42-2015 (12-05-2015) (Sol·licita beca d'Acció Social)

Un alumne de l'Escola * va sol·licitar l'ajuda d'acció social per causa sobrevinguda per al curs 2014-2015 per la seua situació familiar, en la qual aportava la documentació i indicava que no podia sol·licitar beques del Ministeri d'Educació i Ciència ni de la Generalitat per incomplir el requisit de nombre de crèdits aprovats.

A principi de maig es va desestimar la seua petició per considerar que no hi havia causa sobrevinguda d'excepcional gravetat en l'actual curs acadèmic i li van donar un termini de 10 dies per a interposar al·legacions.

L'alumne va acudir a l'Oficina del Defensor, on va explicar que la seua situació econòmica li impedia poder continuar els estudis. Se'l va orientar sobre la presentació d'al·legacions i, a més, per mitjà del cap del Servei * es va obtenir la informació del fet que les circumstàncies de l'alumne no corresponien a les de «causa sobrevinguda», si bé li va indicar que en febrer eixiria la convocatòria d'ajudes d'acció social i que per no haver-se gastat tots els diners pressupostats eixiria immediatament una altra convocatòria igual, que podria encaixar millor en el perfil de l'alumne que la d'ajuda per causa sobrevinguda.

Es va explicar a l'alumne, qui ens va dir que no havia demanat l'ajuda d'acció social en febrer per no complir amb el requisit de nombre de crèdits aprovats.

C-46-2015 (18-05-2015) (Trasllat d'escola a la Universitat Politècnica)

Uns alumnes de primer curs d'Enginyeria * volen traslladar-se a Enginyeria * i, per a fer-ho, necessiten tenir aprovats 30 crèdits, la qual cosa en Enginyeria * només és

possible a final de curs, ja que la majoria de les assignatures són anuals, sense quadrimestrals, la qual cosa els situa en desavantatge enfront d'alumnes que cursen altres titulacions pel que fa a trasllats. Per això se'ls ha denegat el trasllat.

Els alumnes van presentar un recurs que es va respondre amb un correu on s'indicava que la resolució a la seua sol·licitud la podia consultar en la seua Intranet, en l'apartat «Sol·licitud d'admissió per a continuar estudis». Els alumnes van presentar un recurs d'alçada davant el rector, on indicaven les gestions fetes, la contestació rebuda i sol·licitant que s'admetera a tràmit el recurs i que se'ls concediren les mateixes oportunitats que a la resta d'alumnes a l'efecte de trasllat.

C-54-2015 (02-06-2015) (Problemes amb el pagament de la matrícula)

A un alumne de l'Escola * li van denegar tard la beca en el curs 2011-2012 i no va poder abonar la matrícula.

Va haver de posar-se a treballar per a estalviar i poder pagar els estudis. Ara vol continuar amb la matrícula parcial i adaptar-se al grau.

A l'Escola li van indicar que, encara que els professors li havien posat aprovat en les actes del curs 2011-2012 de les quatre assignatures que va cursar aleshores, aquelles notes no tenien validesa acadèmica per impagament. Va sol·licitar que li donaren validesa acadèmica a aquells quatre aprovats, però la sol·licitud va ser denegada. De manera va acudir a l'Oficina del Defensor, on se li va aconsellar que presentara un recurs d'alçada justificant la seua situació econòmica; el va fer i en va portar una còpia a l'Oficina del Defensor perquè en fera el seguiment.

A l'Oficina del Defensor li van comunicar que no havia indicat la seua voluntat d'abonar la matrícula corresponent a les quatre assignatures esmentades que tenia aprovades en les actes, encara que sense validesa acadèmica per impagament.

SECCIÓ 2.3 ALUMNES: TEMES SOBRE EXÀMENS

C-140-2014 (03-10-2014) (Possible filtració d'un examen)

A un alumne de l'Escola * se li va obrir un expedient d'informació reservada relacionat amb un examen de l'assignatura *. L'alumne va manifestar a l'Oficina del Defensor que moments abans d'entrar a l'examen va escoltar que algú deia l'enunciat del primer exercici de l'examen i que va comentar aquest succés amb uns companys a l'eixida de l'examen.

Dos dies després van ser citats 15 alumnes a la direcció de l'Escola i se'ls va dir que algú havia entrat en l'ordinador del professor i havia aconseguit la resolució de l'examen. Un dels assistents va manifestar que l'alumne havia vist l'examen i ho va negar.

Va ser citat per a declarar al Rectorat i allà va saber que el professor havia fet un escrit en el qual manifestava que l'alumne havia anat a una tutoria una setmana abans de l'examen i havia preguntat per uns exercicis semblats als de l'examen. L'alumne va confirmar que va assistir a la tutoria i que tenia dubtes sobre aquests i també sobre altres exercicis.

Es va acordar incoar expedient disciplinari a l'alumne i en rebre la notificació va acudir a demanar orientació al defensor, el qual li va indicar que no podia intervenir per tenir obert un expedient disciplinari, però que ho consultaria amb l'instructor corresponent.

A mitjans d'octubre va comentar al defensor que havia sigut citat a declarar el dia ** i que li coincidia amb un examen. El defensor li va aconsellar que sol·licitara canvi de data a l'instructor.

C-148-2014 (30-10-2014) (Canvi de data de l'examen)

Una alumna de l'Escola * de pla antic es troba fent pràctiques a l'estranger. A la vista del calendari d'exàmens va comprar un bitllet d'avió per al 22 de desembre al matí per a poder assistir a l'examen de *, programat per al 23 de desembre.

En rebre un correu que avançava la data de l'examen de * es va posar en contacte amb el defensor perquè l'aconsellara sobre què havia de fer. Se li va indicar que enviara un correu al professor dient-li el que havia ocorregut i que per la proximitat del Nadal va haver de comprar el bitllet amb antelació. A més, se li va comentar que, si no es resolguera el problema hauria d'enviar el correu al cap d'estudis i, si tot i això no es resolguera, hauria de presentar instància en registre general dirigida al director de l'Escola.

L'alumna va respondre que ja havia enviat un correu al professor i que n'enviaria un altre al cap d'estudis. El professor va contestar que no era competència seua.

L'alumna va tornar a escriure al defensor, el qual li va aconsellar dirigir al director la seua petició de poder fer l'examen en la data prevista inicialment, mitjançant instància.

Quan va arribar la instància de l'alumna, es va registrar i li la van passar al Director, el qual va contestar al defensor que havia parlat amb el professor i que no hi havia cap problema per a fer-li l'examen el dia 23.

C-154-2014 (05-11-2014) (Solapament d'exàmens)

La Delegació d'Alumnes de * es posa en contacte amb el defensor per a transmetre-li el cas d'alguns alumnes que tenen problemes pel solapament dels exàmens.

Després de la modificació de les Normes de permanència pel Consell de Govern que permeten la matrícula de cursos no consecutius per a estudis de grau, un alumne s'ha matriculat d'assignatures de 2n, 3r i 4t curs.

Anteriorment a aquest canvi en les Normes, ja s'havia aprovat el calendari d'exàmens per part de la Junta de Centre.

En concret, l'alumne té les assignatures ** (3r), *** (2n) i **** (4t), que li coincideixen el mateix dia, i dues d'aquestes en la mateixa franja horària.

La solució per part del centre ha sigut que les que coincideixen al matí, atès que no és la mateixa hora, no patiran modificació. Per a les assignatures que coincideixen en la franja de la vesprada hauria de fer el test de *, i deixar la part pràctica per a la setmana següent; a continuació, aniria a fer l'examen de * en el termini de temps complet.

La Delegació indica que els 9 alumnes que estan en la mateixa situació es troben en inferioritat de condicions pel que fa a la resta de companys davant l'examen.

Demanen al defensor que els indique el procediment que han de seguir, perquè en l'anterior Junta de Centre van demanar que es modificara, però no van obtenir resposta.

Adjunten el calendari aprovat per la Junta d'Escola en maig/14.

El defensor els indica que no té una solució fàcil, ja que és quasi impossible fer un horari sense cap solapament per a casos com els que descriuen.

Els recomana que els interessats, d'una banda, i la delegació, d'una altra, dirigisquen instàncies al director i al cap d'estudis, on se'ls exposa el cas i se sol·licite una solució.

Si prèviament s'haguera parlat amb algun dels professors que poguera acceptar algun canvi, ajudaria a resoldre el problema, ja que en aquestes instàncies es podria indicar una possible solució.

És un tema complicat, perquè hi ha professors que diuen que no és possible per diversos motius.

C-160-2014 (24-11-2014) (Reclamació de nota)

Un alumne de l'Escola de * cursa el grau en *. El curs passat va estar matriculat en la titulació anterior d'Enginyeria de **, però per no superar l'assignatura *** de quart curs, que s'extingia, se'l va passar a grau. A més d'aquesta assignatura, li'n faltaven 6 per a acabar la carrera.

Després de diverses reunions amb la direcció de l'Escola es va autoritzar una convocatòria addicional per a alumnes que compliren certes condicions, per a donar-los la possibilitat de tornar al pla del 97.

L'alumne va manifestar que el professor responsable de l'assignatura *** era reticent a fer l'examen, però en rebre l'escrit del director va convocar l'examen.

Una setmana després de fer l'examen va convocar els alumnes a una defensa oral de l'examen realitzat davant d'un tribunal de professors del Departament de *. Se'ls va mostrar l'examen sense nota i se'ls va demanar que explicaren el procediment de

resolució, que detectaren els errors i que els corregiren, i que respongueren a les preguntes dels tres professors.

L'endemà l'alumne va rebre un correu dient que la seua qualificació era no-apte, sense especificar la nota dels problemes ni la de la teoria.

L'alumne va demanar al professor la revisió de l'examen. Com que no va rebre resposta, va visitar l'Oficina del Defensor per a saber si tenia la possibilitat de sol·licitar revisió de l'examen o, almenys, conèixer-ne la qualificació numèrica, i també si hi havia la possibilitat d'aprovar aquella assignatura per avaluació curricular, a fi de poder acabar la carrera pel pla del 97 sense necessitat de passar a grau.

Es va facilitar a l'alumne la Normativa de revisió d'exàmens i la Normativa d'avaluació curricular, i se li va insistir que les normatives no preveuen casos excepcionals, com és l'examen d'una assignatura les convocatòries de la qual estan esgotades.

Se li va indicar que els casos corresponents a normes excepcionals han de ser tractats excepcionalment, mitjançant una sol·licitud raonada presentada en registre general.

C-173-2014 (22-12-2014) (Canvien de criteri el mateix dia de l'examen)

Una alumna de quart curs del grau * va obtenir l'exempció d'assistir a classe. Va parlar amb el professor de l'assignatura, el qual li va dir que els criteris d'avaluació eren presentar-se al segon parcial amb el tema cinquè i que no fera la pràctica 3.

Per no assistir a les classes l'alumna no es va assabentar de canvis en el sistema d'avaluació, ja que ningú no la va informar dels canvis. En presentar-se a l'examen, a mitjan desembre, el professor li va dir que havia de fer unes preguntes extra. Li va dir que no era això el que s'havia acordat i l'alumna es va sentir molesta amb la resposta del professor.

L'alumna va esbrinar que es van introduir canvis en el sistema d'avaluació en la Intranet 3 hores abans de l'examen, on es fixava que la pràctica valdria el 30% i no el 15%.

L'alumna va presentar una instància a la seua facultat, on es queixava del tracte rebut i del canvi de criteris d'avaluació. Amb posterioritat va visitar l'Oficina del Defensor, i va afegir a les queixes anteriors el fet de no haver rebut resposta de la facultat a la seua instància. L'alumna va preguntar si podia fer alguna gestió addicional.

A l'Oficina del Defensor se li va indicar que podia presentar una instància per registre dirigida al Vicerectorat, en la qual haia de sol·licitar que es mantingueren els criteris en les guies docents i que, davant la necessitat d'un canvi, s'anunciara amb antelació i es comunicara per internet.

A més, el defensor va parlar al Vicerectorat sobre la necessitat de mantenir la normativa d'avaluació, on es fixa el termini mínim amb el qual els canvis han de ser anunciats, en el cas que aquests canvis siguen necessaris, i es va lliurar una recomanació escrita de la qual es va informar l'alumna, atès que els problemes derivats de canvis en la normativa d'avaluació es presenten amb més assiduitat de la que és desitjable. Des del Vicerectorat es va presentar un escrit dirigit als directors de les escoles, perquè el manteniment de criteris siga un dels seus punts.

A mitjan gener l'alumna va visitar de nou el defensor i va exposar que encara no havia rebut resposta a un recurs d'alçada presentat a principi d'octubre sobre el reconeixement de crèdits. El defensor es va interessar pel recurs i a finals de gener va rebre una còpia

de la resposta que s'enviaria a l'alumna desestimant la seua sol·licitud de reconeixement, ja que el que s'havia aportat no corresponia ni a estudis universitaris o altres ensenyaments superiors ni a experiència laboral.

L'alumna va agrair les gestions del defensor i li va indicar que la resolució només contestava a una part del seu recurs. El defensor li va comentar que al final de la resolució s'indicava que podia interposar un recurs extraordinari de revisió, en el qual podia argumentar que només s'havia considerat una part de la seua reclamació.

C-01-2015 (12-01-2015) (Problemes en un examen)

Un alumne de quart curs de grau en l'Escola * va tenir un examen de l'assignatura * al mes d'octubre. Després de fer el test va decidir abandonar en la segona part, ja que no li anaven bé els problemes i tenia un altre examen l'endemà. Se'l va informar que no podia abandonar l'examen fins que s'acabara el temps estipulat, segons consta en la convocatòria, i que si tenia algun dubte havia de buscar el professor responsable i parlar amb ell.

L'alumne va buscar el professor responsable, que li va ratificar que havia d'esgotar el temps de l'examen. Com que l'alumne no recordava haver-ho llegit en la convocatòria, va consultar el mòbil abans d'entrar de nou a l'aula i va confirmar que no apareixia aquesta exigència.

Va entrar a l'aula per a continuar l'examen i, quan va entrar el professor responsable, li va dir que havia consultat la convocatòria, on aquest requeriment no apareixia. El professor li va preguntar com ho havia consultat i va respondre que des del seu mòbil, després de parlar amb ell i abans de tornar a entrar a l'aula.

El professor li va dir que els mòbils estaven prohibits; a continuació va trencar el test que havia lliurat i li va dir que la seua qualificació era 0.

L'alumne va presentar una reclamació a la comissió de reclamacions de l'Escola, però es va desestimar.

Abans de presentar un recurs d'alçada, va demanar orientació al defensor sobre la redacció del recurs.

C-03-2015 (14-01-2015) (Ajustament d'un examen a la guia docent)

Un alumne de l'Escola * va consultar el defensor sobre la possibilitat d'impugnar l'examen d'una assignatura, ja que en el PoliformaT s'indicava que les pràctiques s'avaluàrien en cada sessió; no obstant això, els professors al principi van dir que farien un examen de pràctiques al gener, que tindria un pes del 20%, sense que hi haguera constància escrita d'aquesta afirmació. En la guia docent no hi havia informació sobre l'avaluació de les pràctiques, perquè només indica que el seu pes és un 20% i que hi ha 3 actes d'avaluació, la qual cosa s'ha respectat.

A l'Oficina del Defensor es va facilitar a l'alumne les Normes de Règim Acadèmic, li van comentar l'article 19, referent a «reclamacions sobre les qualificacions».

Amb posterioritat l'alumne va fer observar al defensor que la guia docent valora les pràctiques com a treball acadèmic, i va preguntar si aquest fet suposava algun matís addicional a favor de poder denunciar l'incompliment de la guia docent en matèria d'avaluació.

El defensor, després d'una consulta jurídica, li va indicar que la guia docent contenia aspectes lingüístics esmenables, ja que identificava «treball acadèmic» i «pràctiques», si bé un jurista no afegiria nous elements d'incompliment.

C-10-2015 (04-02-2015) (Consulta sobre la nota de matrícula d'honor)

Un alumne de l'Escola * va consultar el defensor que en una assignatura de 52 alumnes, les tres notes finals més altes van ser 9,3, 9,2 i 9,1. Només es podia donar una matrícula d'honor per cada 20 alumnes, per la qual cosa no li corresponia matrícula d'honor.

En l'acta oficial els professors havien incrementat les notes dels tres alumnes citats en 0,7, 0,8 i 0,4, amb la qual cosa els alumnes amb matrícula d'honor tenien qualificació 10 i ell només tenia 9,5.

Va preguntar si hi havia alguna manera de reclamar la desproporció en la pujada de notes. El defensor li va dir que entenia el seu malestar, però que havia de tenir la seguretat que si s'haguera pogut donar una matrícula més li l'hagueren donat.

Li va suggerir que parlara amb el professor, i que indicara que estava content amb la nota; no obstant això i pensant en futures convocatòries de beques, que agrairia que li indicaren si hi havia la possibilitat que li pujaren la nota per a tenir millor mitjana amb vista a una possible petició de beca en el futur.

C-17-2015 (02-03-2015) (No apareix en la llista de notes d'un examen)

Un alumne de quart curs de grau en * va fer els exercicis informàtics en anglès i alemany per a poder optar a un intercanvi Erasmus. Dues setmanes després es van publicar les notes i el seu nom no apareixia en les llistes.

L'alumne va acudir a l'Oficina del Defensor perquè l'orientara sobre la manera d'actuar si no hi apareixia la seua qualificació. El defensor va dir que, atès que el Centre de Llengües remetia la qualificació a l'escola, el més raonable era preguntar a l'escola, fins i tot abans d'anar al Centre de Llengües.

A la vesprada va tornar l'alumne a donar les gràcies i a comunicar que el problema s'havia resolt.

C-25-2015 (09-03-2015) (Consulta sobre un examen a distància)

Una alumna de l'Escola * està en una universitat estrangera i vol saber si pot fer un examen a distància al mateix temps que els seus companys, però sota la vigilància d'algun professor d'aquella universitat. Va dir al defensor que el cap d'estudis de la seua escola li havia dit que «l'escola no pot fer un examen especial en una universitat estrangera abans que la resta dels seus companys, el procediment està fet perquè l'examen es pugui fer alhora que la resta d'alumnes».

El defensor li va indicar que el que sol·licitava no estava previst legalment. Li va aconsellar que havia de parlar amb el professor de l'assignatura per si ho podia resoldre posant-se en contacte amb algun professor de la universitat on es trobava l'alumna.

Dies després, l'alumna va dir al defensor que l'assignatura objecte de la pregunta no tenia docència, que el professor no contestava els seus correus i que, per estar lluny, no podia resoldre els seus dubtes sobre l'assignatura o enunciats d'exercicis que havien de lliurar en l'examen.

El defensor li va demanar les dades de l'assignatura i del professor per a intervenir en aquesta qüestió. A mitjan març, el defensor va parlar amb el director de l'Escola * com un pas previ a la mediació amb el professor.

Un mes després l'alumna va fer l'examen i va enviar un correu al defensor en el qual indicava que la nota havia sigut baixíssima i que esperava un poc més. Com que no podia anar a la revisió, va enviar un correu als professors perquè li explicaren els resultats, però només li'n va respondre un i que el professor responsable de l'assignatura no ho havia fet.

A principi de maig el defensor va informar l'alumna que havia parlat amb el professor responsable, el qual li va comentar l'examen especial que va tenir l'alumna, que s'havia tornat a obrir el PoliformaT, que l'alumna estava acollida i que tindria un punt en teoria pel que havia aportat en el PoliformaT. El professor responsable li va dir que es tractava d'una assignatura a la qual només tenien dret a examen per ser del pla a extingir, que hi havia uns 130 alumnes amb el mateix problema i que els professors de l'assignatura estaven pensant obrir una tutoria col·lectiva per a atendre dubtes de l'examen de juliol.

A més, el professor responsable va comentar al defensor que, extraoficialment, havia donat la possibilitat d'assistir en el grup de la vesprada a l'assignatura que impartia en el màster als alumnes que es trobaven en la mateixa situació que l'alumna.

El defensor va comentar a l'alumna tot el que oferien els professors de l'assignatura, i li va suggerir que valorara també la possibilitat de sol·licitar l'avaluació curricular, en cas de no aprovar, i li va enviar la Normativa d'avaluació curricular.

C-29-2015 (30-03-2015) (Dates d'examen i recuperacions)

Un alumne de primer curs de l'Escola * a la vista dels horaris d'examen i de recuperacions previstos planteja al defensor que s'incomplixen els terminis previstos en la normativa, en particular pel que fa al fet que la revisió no ha de ser abans de 48 hores després de la publicació de les qualificacions i que entre la revisió i la recuperació han de transcórrer almenys 7 dies.

El defensor li aconsella que pot enviar una instància a l'estructura responsable de la seua titulació perquè la tramiten en la comissió de reclamacions d'aquesta estructura; en la instància s'ha d'indicar amb claredat el que incompleix la normativa i fer referència als articles afectats.

Quasi a finals d'abril va comunicar al defensor que havien desaparegut del calendari d'exàmens algun examen i alguna recuperació, per la qual cosa no faria cap gestió addicional fins a la publicació de les noves dates.

C-31-2015 (14-04-2015) (Publicacions i comentaris sobre exàmens)

Una alumna de quart curs del grau * va comentar al defensor que hi havia un professor del seu grau que publicava en les seues xarxes socials fotos dels alumnes a classe quan s'estava fent un examen, i també respostes a preguntes d'exàmens d'aquests alumnes. L'alumna va exposar el problema en representació dels alumnes afectats, que volien que el professor els respectara com a alumnes, igual que ells el respectaven com a professor i com a persona.

El defensor els va recomanar que com a primer pas els alumnes afectats (tots o part d'ells) parlaren amb el professor i que li digueren que no volien que ni les seues fotos ni les respostes dels seus exàmens es feren públiques.

El defensor creia que es resoldria, però que, en cas que no es resolguera, ja es proposarien altres accions.

C-33-2015 (16-04-2015) (Publicacions i comentaris sobre exàmens)

Una altra alumna del grau en * va consultar al defensor que un professor havia publicat en les seues xarxes socials les respostes d'un dels seus exàmens.

L'alumna se sentia molesta i no sabia com actuar perquè s'eliminara aquesta publicació i que no es tornara a produir.

El defensor li va recomanar que parlara amb el professor i que li indicara que no volia que ni les seues fotos ni les seues respostes d'exàmens es feren públiques. Podia anar sola o amb els altres alumnes en la seua mateixa situació.

El defensor creia que es resoldria, però, en cas que fóra així, podia presentar una instància per registre general a la vicerectora de * en la qual indicara el seu cas i sol·licitara que es respectara la seua privadesa i que desapareguera tot el que s'havia publicat.

C-45-2015 (18-05-2015) (Reclamació de nota)

Un alumne de grau en * va presentar a finals de març una reclamació sobre la seua qualificació de suspens en l'assignatura *.

Poc després de mitjans d'abril va rebre la resposta de l'Escola en què es desestimava la seua reclamació per haver-se presentat fora de termini, segons la normativa, i s'indicava que l'alumne va acudir a la revisió el dia 3 de febrer i que l'article 19.5 de la Normativa de règim acadèmic establia un termini de 8 dies hàbils des del següent al de la data de revisió per a presentar la reclamació, i que contra aquesta resolució l'alumne podia presentar un recurs d'alçada davant l'òrgan que va dictar l'acte o davant el rector.

El defensor li va aconsellar que només tenia sentit presentar el recurs d'alçada si podia presentar alguna cosa extraordinària que poguera justificar el fet d'haver sigut necessari sobrepassar el termini establert.

C-49-2015 (25-05-2015) (Problemes amb exàmens i altres)

Una alumna de quart curs del grau * tenia pendent dues assignatures i el treball final de grau. A més, treballava com a auxiliar administratiu. Va sol·licitar una cita amb el defensor per a comentar-li el seu cas, ja que volia presentar una reclamació pels assumptes següents:

- 1) Als auxiliars administratius no els convaliden les pràctiques en el grau, mentre que sí que les convaliden als administratius i als alumnes amb treball parcial de menys de 40 hores que estan començant.
- 2) Va fer un curs al centre * de 30 hores i en Secretaria de la seua facultat la van informar que el podia convalidar per 3 crèdits de lliure elecció. Després de fer el curs no li'l van convalidar per no estar reconegut en la taula de reconeixement de crèdits.

- 3) Va rebre informació incorrecta de la Secretària de la seua escola quan li van indicar que no podia anul·lar la matrícula del PFG. Afortunadament, es va assabentar del que havia de fer i la va poder anul·lar, cosa que no va ocórrer a altres companys que havien rebut la mateixa informació errònia. També va comentar al defensor que per un problema similar va haver de pagar tres vegades la matrícula d'una assignatura de valencià.
- 4) Finalment, l'alumna va plantejar els problemes que havia tingut amb un professor que imparteix un temari desproporcionat, examina d'un quart parcial que no està en la guia docent i utilitza unes normes ISO desfasades, entre altres coses. A les seues classes assisteixen molt pocs alumnes, la qual cosa va impedir que li feren les enquestes l'any passat perquè van assistir menys de 5 alumnes el dia que es van fer les enquestes. L'alumna va comentar que altres professors ja coneixen els problemes relacionats amb aquest professor.

El defensor va explicar l'alumna com havia de presentar la reclamació de cadascun dels punts, i li va aconsellar un to positiu perquè la seua reclamació tinguera l'efecte que desitjava, que era la millora de la Universitat i que altres alumnes no es veren afectats pels problemes que l'havien afectat.

Respecte al professor al·ludit, el defensor li va dir que parlaria amb el professor per a tractar d'ajudar a resoldre el problema, ja que el coneixia personalment.

Quatre dies després l'alumna va plantejar un altre problema al defensor relacionat amb l'assignatura **, la professora de la qual va enviar un correu als alumnes que treballen i no poden assistir a pràctiques en el qual indicava el procediment d'avaluació i el nivell de competència que s'espera, que és el mateix exigint als alumnes que assisteixen a pràctiques.

L'alumna va dir que no entenia que s'exigira el mateix nivell a alumnes que se'ls facilitava pràctiques que als alumnes que per treballar i per incompatibilitats d'horari no se'ls podia oferir pràctiques. Va pensar enviar un correu a la degana, al vicedegà i a la cap d'estudis, perquè li donaren una solució, i també per a conèixer la seua opinió. L'alumna va dir que els temes tercer, quart i cinquè eren complicats.

El defensor li va aconsellar que el primer que s'havia de fer és parlar amb la professora, ja que probablement li podria oferir alguna opció alternativa, com alguna tutoria especial, perquè, a l'altura de curs en què estaven, podia ser complicat trobar alguna solució general efectiva.

L'alumna va manifestar que l'examen d'aquella assignatura era al cap de 5 dies, i que, com que estava molt ocupada en una altra assignatura, no va llegir el correu de la professora, que havia sigut enviat dos mesos abans pel correu intern de l'assignatura, que no tenia costum de llegir.

C-56-2015 (08-06-2015) (Problemes amb un examen)

A un alumne de pla antic de l'Escola * li queden 3 assignatures per a acabar. En l'últim examen, el professor va repartir uns fulls amb diversos exercicis, però no estaven les taules col·locades correlativament amb els exercicis, la qual cosa, en opinió de l'alumne podia induir a confusió.

Va tenir algun error en l'elecció de la taula, i el professor li va penalitzar tot l'exercici, i el va qualificar amb un zero independentment del mètode de resolució. L'alumne va

reclamar la qualificació de l'examen seguint la normativa del pla anterior i, davant la denegació, va acudir al defensor perquè l'ajudara en la presentació d'un recurs d'alçada al rector, però la seua intenció era parlar abans amb la directora de l'Àrea *.

En saber que al cap de 20 dies tenia una altra oportunitat per a aprovar aquest examen, el defensor li va aconsellar que intentara aprofitar aquella oportunitat, cosa que redundaria en un augment dels seus coneixements d'aquella assignatura.

C-57-2015 (10-06-2015) (Problemes amb un examen)

Una alumna cursa primer curs del grau * i va comentar al defensor els seus problemes amb l'assignatura *.

El curs passat va aprovar dos de les tres parts d'aquesta assignatura i els professors li van guardar la nota per a aquest curs.

En octubre es va examinar de la primera part del terç que no va aprovar l'any passat i va obtenir un 6,85. En desembre la professora li va enviar un correu i li va dir que la seua qualificació era 6,05, ja que s'havia equivocat en sumar, i que no havia aprovat, perquè la nota mínima per a aprovar era 6,50. No obstant això, com que ja estaven en desembre i el pròxim examen era al gener, només s'havia d'examinar de la segona part que hi faltava i no d'aquesta primera.

En l'examen de la segona va obtenir 2,9 de nota. L'alumna va anar a la revisió i la professora li va dir que tenia un 0,5 més i que hi havia una altra part de l'examen que miraria i potser li poguera pujar una poc la nota. La nota mínima per a aprovar aquest examen era un 4. L'alumna va dir al defensor que en la seua opinió l'examen, en general, estava corregit a la baixa.

En maig va saber que la nota corregida era un 2,9, que era la mateixa nota que abans de la revisió, amb la indicació que havia de presentar-se a la recuperació de juny, i també li va indicar que per a aprovar l'assignatura havia de presentar un treball, que, excepte un canvi de coordenades, seria similar a l'altre treball que va fer el curs anterior i en el qual va obtenir un 7. El treball d'enguany se li havia qualificat amb un 4, per la qual cosa havia de repetir-lo per a aprovar-lo.

L'alumna va dir al defensor que al cap de cinc dies tenia la recuperació i que volia que fóra un altre professor qui li corregira l'examen i el treball.

El defensor li va exposar com de difícil era demanar que fóra un altre professor qui li corregira l'examen i, sobretot, tenint en compte els pocs dies que faltaven per a l'examen. Per tant, li va aconsellar preparar tan bé com fóra possible el pròxim examen i que, si no l'aprovara, l'ajudaria en la reclamació seguint la normativa, on es podia reclamar que corregiren l'examen altres professors.

C-58-2015 (11-06-2015)

(Consulta sobre la normativa de l'avaluació ordinària)

Un alumne de l'Escola * pregunta al defensor si està regulat el període mínim des de la publicació de les notes i la seua revisió, fins a la recuperació d'aquesta part.

El defensor li indica que el que està regulat és el contingut en la Normativa de règim acadèmic i d'avaluació de l'alumnat. En concret, el punt 5 de l'article 15 estableix que hi ha d'haver 7 dies entre la revisió i la recuperació.

SECCIÓ 2.4 ALUMNES: AVALUACIÓ CURRICULAR

C-112-2014 (31-07-2014)

(Sol·licita l'avaluació curricular o convocatòria de gràcia)

Un alumne de l'Escola * va obtenir un 4,5 en el test de l'assignatura * de tercer curs del pla anterior, en extinció, la qual cosa suposava tenir suspesa l'assignatura.

A més, li quedaven dues assignatures més per a acabar la carrera, i no podia fer-se càrrec econòmicament de l'adaptació al grau, ja que el seu únic salari era el de la seua dona, quasi el mínim. Per això, la seua dona patia una crisi d'ansietat, ja que l'única ajuda familiar que tenien era l'habitatge, propietat del seu pare, tot i que havien de fer front a les altres despeses.

L'alumne va sol·licitar una convocatòria de gràcia o que s'aplicara l'avaluació curricular per a aquesta assignatura, a fi de poder acabar la carrera, perquè, si el passaren a grau, necessitaria dos anys d'adaptació i dos de màster, amb la qual cosa no es podria fer càrrec de la corresponent inversió econòmica.

El 31 de juliol de 2014 va presentar una instància al vicerectorat de ** exposant la seua situació i sol·licitant l'avaluació curricular o una convocatòria de gràcia. El 4 de setembre va exposar la situació al defensor, el qual li va aconsellar presentar una nova instància, complementària a l'anterior, i que aportara una declaració jurada de la seua situació i la documentació que poguera aportar, incloent-hi un extracte de notes.

El 12 de setembre l'alumne va acudir a l'Oficina del Defensor per a indicar que encara no havia presentat la instància, ja que havia decidit esperar a la reunió que havia de tenir en aquella data amb el cap d'estudis de l'Escola per a tractar el seu cas i el d'altres alumnes que havien sol·licitat una entrevista amb la direcció de l'Escola. L'alumne va puntualitzar que, si el resultat de la reunió era negatiu, presentaria la instància complementària i la documentació que li va aconsellar el defensor, perquè encara no havia rebut una resposta a la instància de 31 de juliol.

Tres dies després ens va dir que el cap d'estudis els va dir en la reunió que el curs passat ja es va concedir una convocatòria de gràcia per a un cas similar i que els alumnes que no van aprovar van demanar una segona oportunitat, la qual cosa va generar un conflicte que va portar a la decisió de no tornar a concedir una convocatòria de gràcia. No obstant això, el cap d'estudis es reuniria amb el director de l'Escola per a tornar a considerar aquest problema, fins i tot sabent que des del rectorat no veien bé el fet de concedir una nova convocatòria de gràcia.

El defensor va comunicar al director la situació de l'alumne i el director va indicar les convocatòries concedides per a aprovar aquesta assignatura.

C-129-2014 (11-09-2014)

(Sol·licita l'avaluació curricular o convocatòria de gràcia)

Un alumne cursava la titulació d'enginyer * en el pla anterior, ja en extinció. No li permetien matricular-se de les 8 assignatures que li faltaven per tenir pendent una assignatura ja extingida de tercer curs. A l'escola l'havien informat que no era possible aprovar aquesta assignatura per avaluació curricular, ja que el pla s'extingia i no podia

acabar les assignatures que li faltaven per a poder demanar l'avaluació curricular. Li van indicar que tenia fins al 21 de setembre per a matricular-se en el grau.

El defensor li va dir que l'única possibilitat, amb poca probabilitat de ser acceptada, era presentar una instància per registre general, en la qual havia de justificar el seu baix rendiment acadèmic i sol·licitar una convocatòria addicional o la possibilitat de matricular-se de les assignatures pendents i de poder sol·licitar l'avaluació curricular de l'assignatura de tercer curs quan acabara. Se'l va assessorar sobre la manera més convenient d'emplenar la instància.

El 29 de setembre l'alumne ens va dir que havia rebut la resposta, que desestimava el que havia sol·licitat, però que no l'havia llegida perquè s'havia rebut al seu domicili de *.

A l'Oficina del Defensor se li va dir que era possible presentar un recurs de reposició de caràcter potestatiu al rector, en el qual es justificara causes extraordinàries que pogueren haver tingut influència en el baix rendiment de l'alumne. Aquest va comentar que havia patit una operació, que presentaria el recurs de reposició, i aportaria el justificant mèdic de l'operació.

C-150-2014 (03-11-2014)

(Sol·licita l'avaluació curricular o la convocatòria de gràcia)

A una alumna d'Enginyeria Tècnica * només li faltava una assignatura de tercer curs per a acabar la carrera: l'assignatura de 3r curs **. En setembre va sol·licitar que se li concedira un examen extraordinari. Com que li va ser denegat, va sol·licitar l'avaluació curricular, el resultat de la qual es coneixerà el 6 de novembre.

L'alumna va parlar amb el cap d'estudis, li va explicar la seua situació personal, que li va impedir preparar bé l'assignatura. El cap d'estudis li va dir que enviaria un informe favorable, però que el seu professor havia enviat un informe no favorable, ja que només s'havia presentat a una avaluació, i hi va obtenir resultats negatius.

Aleshores va visitar el defensor i li va dir que estava en la meitat del projecte i que tenia un treball a jornada completa des de feia diversos anys, la qual cosa li impedia passar a grau, ja que no podia perdre el treball. L'alumna volia saber si tenia alguna possibilitat que li concediren l'avaluació curricular, perquè, com que era l'única alumna que tenia aquella assignatura pendent, veia poc probable que el cap d'estudis li concedira una convocatòria de gràcia, com s'havia fet en altres assignatures.

Se li va aconsellar que esperara fins que sabera el resultat de l'avaluació curricular, però el 7 de novembre ens va dir que se li havia denegat l'avaluació curricular i va sol·licitar que li facilitàrem el model d'instància per a presentar un recurs de reposició al rector. Se li va comentar la necessitat de justificar documentalment les causes del seu baix rendiment (situació econòmica, necessitat de treballar, horari de treball, etc.).

C-02-2015 (13-01-2015) (Sol·licita l'avaluació curricular)

A un alumne de l'Escola * li quedava una assignatura i el projecte per a acabar la carrera. En juny de 2010 li van concedir una beca de cooperació en * per a un període de 7 mesos. Allà va conèixer la seua parella actual. L'any 2012 li van oferir un treball interessant per al seu futur a * i, com que va emmalaltir un familiar de la seua parella, va decidir acceptar el treball i traslladar allí a viure.

L'any 2014 va tornar a Espanya amb la intenció d'acabar la carrera, però l'assignatura que li quedava per a aprovar de 4,5 crèdits estava extingida i era impossible aprovar-la. Va sol·licitar l'avaluació curricular i li va ser denegada per no complir les condicions, ja que no era alumne de la Universitat Politècnica de València quan la va sol·licitar.

Al gener de 2015 es va informar a l'Escola que, per a adaptar-se al grau, hauria de cursar com a mínim 10 assignatures troncal, 10 assignatures optatives amb la qual cosa perdria la seua especialitat, ja que no es convalidava completament amb cap de grau, a més de 27 crèdits, que en la seua opinió, s'haurien de poder convalidar.

Actualment viu a **, buscant treball i sense ingressos, per la qual cosa li resultava molt complicat desplaçar-se fins a València i estudiar-hi els dos anys que en teoria li farien falta per a obtenir el grau.

Comenta al defensor que necessita finalitzar la seua titulació per a poder aspirar a un lloc de treball que li permetera obtenir ingressos per a poder casar-se i, en un futur, adaptar-se als estudis de grau. Se li va aconsellar presentar un recurs d'alçada.

C-27-2015 (13-03-2015) (Sol·licita convocatòria extraordinària)

Una alumna de l'Escola * es va adaptar al grau en el curs 2013-2014 i en el primer quadrimestre només va aprovar dues assignatures per una sèrie de circumstàncies personals molt adverses (infart dels dos pares, maltractament, depressió). Superades aquestes circumstàncies, en el segon quadrimestre ho va aprovar tot menys una assignatura.

El seu propòsit aquest curs era matricular-se de totes les assignatures que li quedaven per a acabar la carrera (22,5 crèdits) i sol·licitar una convocatòria extraordinària, però excedia en 2,5 crèdits el nombre de crèdits que permetia sol·licitar convocatòria extraordinària, per la qual cosa no li la van poder concedir.

Després de consultar el defensor va presentar una instància en registre general en la qual sol·licitava que se li concedira, en la convocatòria de juny, la possibilitat d'examinar-se de les 4 assignatures que li quedaven per a acabar la carrera.

C-41-2015 (07-05-2015)

(Consulta la possibilitat de demanar avaluació curricular)

Un alumne de * del campus de * va finalitzar el quart trimestre i està fent el treball fi de grau. Hi ha una assignatura de segon que cursa per tercera vegada, i està estudiant-la des de febrer, però ha suspès el primer parcial, que només va ser aprovat per 7 de 82 alumnes examinats. El primer any va obtenir un 2,5, el segon un 3,5 i enguany encara no ho sap, però cada vegada veu més difícil aprovar-la.

Va preguntar al defensor si amb la nota de l'any anterior es podria acollir a l'avaluació curricular, ja que era l'última assignatura que li quedava per a acabar el grau. El defensor li va contestar que se li podia fer una avaluació per currículum que, en el seu cas, hauria de ser automàtica; no obstant això, li va aconsellar que parlara amb el sotsdirector d'alumnes.

C-44-2015 (14-05-2015) (Consulta sobre l'avaluació per currículum)

Uns alumnes de l'Escola * tenen problemes amb l'avaluació per currículum perquè la seua escola va remetre tard certa documentació al Servei *, des d'on se'ls va indicar que estaven fora de termini.

Una alumna va demanar orientació al defensor, el qual li va aconsellar presentar una instància per registre general dirigida a la vicerectora d'alumnat i li va facilitar la Normativa de règim acadèmic i avaluació de l'alumnat i la seua modificació.

C-50-2015 (28-05-2015) (Consulta sobre l'avaluació per currículum)

Una alumna de quart curs de grau en * té una assignatura suspesa amb un 4,6 de nota, però té la resta d'assignatures aprovades amb bona nota.

La Normativa d'avaluació curricular es va aprovar en el rectorat al juliol de 2014, encara que al començament del curs 2014-2015 es van enviar a l'Escola els blocs antics amb els quals l'Escola va aplicar l'avaluació curricular en les assignatures del primer quadrimestre, que era el cas de l'alumna.

L'alumna va rebre un escrit des de rectorat en el qual indicava que s'havia comès un error en aplicar-li el bloc curricular, ja que el curs passat no va cursar aquell bloc complet, per la qual cosa se li havia d'aplicar la nova normativa.

L'alumna va manifestar al defensor que desconeixia la nova normativa i que si ho haguera sabut s'hauria matriculat l'any passat d'alguna assignatura del bloc. Es va queixar que s'haguera aprovat la normativa sense deixar cap temps de transició abans d'aplicar-la, cosa que afavoria els alumnes que no cursaren un bloc complet per any. Quan va començar a estudiar, la normativa no deixava matricular-se en segon curs de més crèdits que els aprovats en primer curs, que van ser 42 crèdits, dels quals només 24 van ser de segon curs. La normativa d'aleshores va fer que els seus estudis es retardaren un curs i, ara, la modificació de la normativa l'obliga a anar a la convocatòria extraordinària de juliol d'una assignatura que figurava com a superada en el seu expedient.

L'alumna va manifestar la intenció de demanar cita a la vicerectora, però el defensor li va aconsellar que, amb independència de la cita, presentaria una instància per registre general. A principi de juny va parlar amb la directora de l'Àrea *, la qual li va indicar que la resposta a la seua instància seria probablement negativa.

C-52-2015 (01-06-2015) (Consulta sobre l'avaluació per currículum)

Un alumne de l'Escola * es va adaptar al grau el curs passat. Estava fent el treball fi de grau i li quedaven 3 assignatures; dues assignatures eren del segon quadrimestre i tenia el primer parcial aprovat. Aquesta setmana tenia els segons parcials.

En canvi, l'altra assignatura era del primer quadrimestre i la va suspendre. Havia rebut un correu automàtic d'avaluació curricular per blocs, i no li aprovaven aquesta assignatura per avaluació curricular, ja que la mitjana de tot el bloc era de 5,3.

Va demanar ajuda al defensor i li va exposar que en el pla antic mai no va gaudir d'avaluació curricular de cap tipus, que va aprovar totes les restants assignatures d'aquell bloc pel pla antic, que estava fent pràctiques en una empresa amb possibilitat

de quedar-s'hi quan s'acabara el contracte, que tenia el treball fi de grau molt avançat i necessitava acabar-lo per a obtenir el títol.

El defensor adjunt la va informar de la Normativa de l'avaluació per currículum i li va suggerir que, abans de presentar qualsevol recurs, hauria de parlar amb el sotsdirector cap d'estudis de la seua escola perquè coneguera el seu cas i li donara la seua opinió, ja que sempre tenia la possibilitat d'interposar un recurs a la Comissió de Permanència i Avaluació per Currículum, establida per la Normativa de règim acadèmic i avaluació de l'alumnat, presidida per la vicerectora.

SECCIÓ 2.5 ALUMNES: CASOS DIVERSOS

E-01-2014 (06-08-2014) (Desperfectes en el seu cotxe aparcad a la Universitat Politècnica de València)

Un alumne d'Enginyeria *, que a més és representant dels alumnes en *, en **, en *** i en ****, va acudir a l'Oficina del Defensor per a indicar que a finals de maig va aparcar el cotxe a les 10:00 al pàrquing pròxim a la seua escola i, en anar a recollir-lo, va observar que li havien trencat els espills retrovisors. Va presentar una denúncia a la Policia i al Servei de Seguretat de la Universitat Politècnica de València, on li van dir que farien un informe. L'alumne va pensar que es tractava d'un acte vandàlic que, aleatòriament, havia tocat al seu cotxe.

Dies després va participar en la campanya del *****, de la qual era col·laborador voluntari, i quan es van posar els cartells de la promoció, van aparèixer pintades amb altres col·laboradors on se'l ridiculitzava (va insistir que únicament a ell). Aquest fet ocorria el 10 de juny.

Va dir que no podia assegurar que fóra la mateixa persona la causant dels dos atacs, però sentia que era objectiu d'una estranya persecució, la qual cosa el va fer pensar de canviar d'universitat per a continuar estudiant.

El seu desig era que aquesta situació es resolguera i creia que la Universitat Politècnica hauria de disposar d'algun mitjà perquè aquesta situació no continuara. Havia presentat una instància per registre en la qual sol·licitava que l'assegurança de la Universitat Politècnica de València es fera càrrec de la reposició dels espills retrovisors del seu cotxe.

El defensor va confirmar que l'assegurança subscrita per la Universitat no es feia càrrec d'actes vandàlics. No obstant això, tramitarien una petició a la companyia asseguradora perquè li contestaren formalment.

Tres mesos després, l'alumne va tornar a l'Oficina del Defensor sobre les 14:00 hores, per a dir que quan va anar a recollir el cotxe va observar que li havien arrancat el tap de la gasolina. Ho va dir al cap del Servei de *****, el qual va indicar que l'alumne havia de telefonar immediatament a la seua assegurança perquè vinguera una grua a recollir el cotxe, i que s'avisaria un guàrdia jurat perquè l'ajudara tot el que fóra possible i li facilitara l'entrada de la grua a l'aparcament, en previsió que hagueren llançat alguna substància estranya al dipòsit de gasolina.

Uns dies després el Servei ***** va enviar una carta a l'alumne en la qual indicava que l'assegurança havia contestat que els danys produïts al seu vehicle per terceres persones no identificades no tenien cobertura en la pòlissa contractada per la Universitat i que Universitat Politècnica de València no tenia cap responsabilitat .

El 9 de setembre, el Servei de *** va enviar un correu amb una fotocòpia d'un article del periòdic Levante, on l'alumne narrava el que havia ocorregut, amb fotos del cotxe i del cartell, dient que «va acudir a denunciar-ho al defensor universitari, i l'única resposta que ha rebut des del Recorat és que l'assegurança no es fa càrrec dels actes vandàlics».

L'11 de setembre el defensor va enviar un escrit al rector en el qual explicava amb tot detall l'atenció rebuda per l'alumne des de l'Oficina del Defensor, que en absolut estava indicada en el article de premsa referit.

El 3 d'octubre, l'alumne va tornar a l'Oficina del Defensor amb una còpia de la resposta del jutjat a la seua primera denúncia, que havia sigut sobreseguda provisionalment per no haver-hi autor conegut.

Aleshores ens va informar que pertanyia al ***** i que en una assemblea oberta de les associacions d'estudiants universitaris un representant de la Delegació Central d'Alumnes va dir algunes coses que feien al·lusió a l'alumne, i que no eren certes, encara que després va negar que anaren dirigides a l'alumne.

L'alumne va manifestar la seua preocupació, ja que creia que els atacs i les al·lusions venien des de dalt, per la qual cosa se sentia perseguit, sense veure'n el motiu. Per això havia sol·licitat una cita amb la vicerectora per a comentar-li la seua situació i dir-li que estava pensant traslladar la seua matrícula a la Universitat **, perquè no sabia què fer perquè no se'l perseguira.

El 7 d'octubre ens va dir que la vicerectora el va atendre molt bé i que no es va traslladar, ja que només li quedava un any per a acabar la carrera.

C-124-2014 (03-09-2014) (Demora en la contestació a un recurs)

Una exalumna va sol·licitar la Capacitació per a l'Ensenyament en Valencià. A principi de juliol va rebre la resolució denegatòria, per no tenir suficients crèdits rebuts en valencià. Va sol·licitar a la Facultat de ** un certificat dels crèdits realitzats en valencià, que justificava el fet d'haver rebut més de 60 crèdits en valencià, que era un dels requisits exigits.

Va presentar un recurs al rector, del qual encara no havia rebut cap resposta, i se li havia passat el termini per a sol·licitar la Capacitació per una altra via.

A l'Oficina del Defensor se li va dir que no es podia fer res respecte al tema del termini i se li va demanar que ens portara una còpia del recurs per a interessar-nos per l'estat de la resolució, i li vam demanar que si el va presentar al voltant del 10 de juliol estaria encara dins del termini normal, ja que havia de considerar que es demanaren diversos informes abans d'emetre la resolució.

C-125-2014 (08-09-2014) (Certificat acadèmic amb signatura manuscrita per a legalitzar el seu títol pel Ministeri)

Una alumna graduada a la Facultat * va rebre una beca per a estudiar un màster en **. El màster començava l'11 de setembre i li exigien legalitzar el resguard de graduada i el seu certificat acadèmic.

A través de la intranet podia sol·licitar el certificat de notes, que a partir de juliol s'expedia amb signatura digital, però per a la legalització del títol, que es feia pel Ministeri d'Afers Exteriors, el certificat acadèmic havia de tenir la signatura manuscrita, ja que el país ** no era un país signatari del Pacte de l'Haia. La seua mare va apel·lar davant el Ministeri d'Afers Exteriors demanant que s'acceptara la signatura digital, però no va obtenir el resultat desitjat perquè no era legal.

L'1 de setembre es va posar en contacte amb la facultat, on li van indicar que ja no s'expedia el certificat manuscrit, però li van dir que seria signat, tan prompte com fóra possible, pel vicerector, notari i sotssecretari.

L'alumna va acudir a l'Oficina del Defensor davant el temor que un retard en els certificats, unit a les 2 i 3 setmanes que tarda la legalització, li impediren complir els terminis exigits i li retiraren la beca.

Des de l'Oficina del Defensor van dir a la Secretaria de la Facultat de ** que estaven fent tot el possible, ja que l'alumna els va telefonar dilluns, dimarts van estar parlant amb la prefectura del Servei ** i dimecres ja estava a la Secretaria *** de la Universitat Politècnica de València perquè s'incloguera una diligència en el certificat digital i la signatura manuscrita. Quan estiguera signat, a través d'un missatger, li enviarien el certificat a l'alumna.

A la Secretaria *** de la Universitat Politècnica ens van dir que ja estava resolt i que s'enviaria per missatger. Des de l'Oficina del Defensor es va informar l'alumna de les gestions realitzades i de la recepció immediata del document.

C-134-2014 (23-09-2014) (Acreditar un idioma per a obtenir el títol)

Un alumne de la Facultat * va acabar en juliol els seus estudis de grau en **, però per a obtenir el títol era necessari acreditar un idioma comunitari B2, per la qual cosa s'havia matriculat en *** B2, que era l'únic idioma codificat en la seua facultat.

El seu desig era cursar l'idioma **** B2, que s'impartia en altres escoles de la Universitat Politècnica de València. Des de la secretaria de la seua facultat li havien dit que no era possible, ja que van consultar al rectorat i els van dir que l'assignatura ****B2 no es trobava en el pla d'estudis de la seua facultat.

L'alumne es va dirigir a l'Oficina del Defensor i va exposar que en l'anterior llicenciatura sí que era possible optar a assignatures de «lliure designació» que oferien altres escoles i facultats, i que podia accedir a assignatures d'altres centres i viceversa.

L'alumne considerava que la seua situació suposava una pèrdua de drets i una discriminació, ja que hi havia mitjans i professors que li permetrien cursar ****B2 en una altra escola, per exemple a l'Escola *****.

L'alumne va presentar un escrit per registre general a mitjan abril de 2014 en el qual exposava la seua situació i la sol·licitud de cursar l'assignatura ***B2 a l'Escola ****, ja que l'altra opció que hi havia era cursar 6 cursos a l'Escola Oficial d'Idiomes, a 120 hores cada any, que li resultava inviable, perquè tenia més de 50 anys, havia estudiat ***, però mai no havia estudiat l'idioma **. L'alumne va afegir que si no se li podia concedir el que sol·licitava hauria de donar-se de baixa i no podria obtenir el títol oficial de grau en *.

L'1 d'octubre, l'alumne va tornar a l'Oficina del Defensor i ens va dir que encara no tenia resposta a la sol·licitud. Se li va explicar el fet des de l'Oficina i se li va assegurar que prompte tindria la resposta, ja que la comissió encarregada d'estudiar-ne la sol·licitud es reunia molt ràpidament.

A mitjan octubre va rebre l'autorització, amb caràcter excepcional, per a poder matricular-se de l'assignatura ***B2 a l'escola **** durant el curs 2014-2015.

C-135-2014 (28-09-2014) (Sol·licita el canvi de grup per treballar)

Un alumne de grau en * es va matricular de segon curs i d'una assignatura pendent de primer curs. Va sol·licitar canvi a un grup del matí perquè treballava a la vesprada i, a més, perquè l'horari de l'assignatura de primer coincidia amb altres assignatures de segon, per la qual cosa no podia assistir a totes les classes.

Després d'enviar dos correus a la secretaria de la seua escola i no rebre resposta es va entrevistar amb el sotsdirector d'alumnat que li va comunicar que els canvis de grups es comunicarien immediatament, però que els treballs no lliurats ja no es podrien lliurar.

Va acudir a l'Oficina del Defensor i va sol·licitar ajuda en el canvi de grup, ja que si no anava a classe no podria aprovar l'assignatura i, a més, perdria la puntuació dels treballs no lliurats.

El defensor es va entrevistar amb el nou sotsdirector d'alumnat, i va obtenir la seguretat que es resoldria el problema de l'alumne tan prompte com fóra possible. Poc després el nou cap d'estudis va comunicar al defensor que el que l'alumne va sol·licitar per escrit no s'ajustava a la seua petició actual; no obstant això, s'estudiaria la nova petició per a tractar de donar-li la resposta positiva.

Es va informar l'alumne de les gestions realitzades i se li va assegurar que prompte tindria resolt el seu problema.

C-144-2014 (12-10-2014) (Informació per al seu treball fi de grau)

Alumne de grau en * va demanar informació sobre la Comissió d'Ètica de la Universitat Politècnica de València per al seu treball fi de grau. Se li va comunicar que en el Consell de Govern de 25 de setembre de 2002 es va adoptar l'acord de crear la Comissió d'Ètica, que va ser designada pel claustre universitari.

La presideix el defensor universitari i, a més del secretari, està composta per 8 vocals. La seua composició es va modificar per acord del Claustre universitari celebrat l'any 2006, i va passar a estar formada pel president, el secretari i 4 vocals.

Es va comentar a l'alumne que la Comissió d'Ètica presta assessorament al defensor universitari, per a donar recomanacions que poden anar dirigides a altres membres o òrgans de la Universitat Politècnica de València, amb especial incidència a qüestions relacionades amb l'ètica.

C-149-2014 (30-10-2014) (Queixa d'un alumne)

Un alumne de l'Escola * es va dirigir al defensor i li va exposar la queixa relativa al fet que dues setmanes abans un professor de la seua escola va utilitzar el sistema d'anuncis del PoliformaT per a difondre una carta de comiat a una persona que hi era pròxima, en la qual anunciava la seua mort inesperada.

L'alumne va comentar al professor que no li va semblar que el PoliformaT fóra el mitjà apropiat per a difondre aquesta carta i va escriure un correu al Departament *, responsable de l'eina des d'on es va emetre el missatge. Va dir que no havia rebut resposta, i es va reiterar que considerava que s'havia fet un ús inadequat de l'eina PoliformaT i que el professor hauria de rebre una penalització. Va demanar al defensor que l'ajudara en l'esclariment de responsabilitats.

El defensor va fer veure a l'alumne que en la web de la Universitat Politècnica de València s'indica que «PoliformaT és la plataforma d'aprenentatge electrònic de suport a la docència utilitzada per la Universitat Politècnica de València per a totes les seues assignatures, cursos, màsters, etc. [...] i que amb l'ús d'aquesta plataforma la comunicació i el contacte professor-alumne traspasa la barrera de l'aula tant en assignatures presencials com en línia [...]».

El defensor li va indicar que el correu que havia rebut l'alumne era coherent dins de la frase «i el contacte professor-alumne traspasa la barrera de l'aula tant en assignatures presencials com en línia», potenciat, a més, per la rellevància internacional del professor mort.

Es va comentar a l'alumne que si considerava que no hauria d'haver rebut aquella informació pel PoliformaT, podia dirigir una instància per registre general al Vicerectorat ** exposant la seua queixa.

C-151-2014 (03-11-2014) (Problemes amb les pràctiques d'empresa)

Un alumne de l'Escola * va finalitzar la seua carrera en setembre de 2014. Va fer les Pràctiques Externes II en l'empresa d'organització * en maig i juny de 2014 amb un contracte signat amb la Universitat Politècnica de València que fixava en 450 euros al mes la quantitat que havia de rebre de l'empresa. Com que no va rebre la quantitat indicada, la va reclamar en diverses ocasions, després va dirigir una carta a la responsable de la unitat de pràctiques en empresa de l'Escola amb còpia al defensor universitari.

Des de l'Oficina del Defensor es va contactar amb el director del ** a final de novembre, el qual va comentar que ja s'havia reunit amb l'alumne i amb l'empresa. Dues setmanes després el director del ** ens va dir que l'alumne havia presentat una demanda, malgrat tenir constància que la intenció de l'empresa era abonar-li les pràctiques.

Aleshores es va informar l'alumne que l'Oficina del Defensor no pot intervenir per haver interposat una demanda.

A principi de febrer l'alumne va presentar una instància en registre general dirigida al defensor retirant l'escrit presentat el 3 de novembre perquè es va resoldre el problema.

C-156-2014 (12-11-2014) (Queixa sobre la biblioteca del campus de *)

Una persona amb vinculació desconeguda a la Universitat Politècnica de València va comunicar al defensor que havia enviat un correu al vicerector de * en el qual indicava que a la biblioteca del campus de * els alumnes havien d'estar amb els abrics posats i sense llum a la segona planta fins a les 18:00 hores. Va dir que els alumnes no protestaven perquè saben que tant el personal del torn de matí com el de vesprada no els feien massa cas, i que responien amb evasives.

Va assenyalar que no considerava que els ajustos econòmics justificaven aquesta situació, ja que la responsable de la biblioteca disposava d'aire condicionat encès. Va demanar que es prengueren mesures, ja que alguns estudiants s'havien queixat però tot seguia igual.

El defensor va esbrinar que el correu s'havia enviat als responsables de resoldre el problema i que si no es resolva el problema en uns dies que ho comunicaren a l'Oficina del Defensor, manifestant la seua vinculació amb la Universitat Politècnica.

C-172-2014 (22-12-2014) (Acreditar un idioma per a obtenir el títol)

Una alumna de quart curs en el grau * va sol·licitar juntament amb una altra companya la matrícula en Francès B2, però els va ser denegada per no estar previst en el pla d'estudis.

L'alumna va cursar Francès A2 en la titulació anterior al grau i Francès B1 a l'Escola de *, on el pròxim curs s'oferia el nivell B2, però no els permetien la matrícula, la qual cosa considerava que era un greuge comparatiu respecte als alumnes que havien estudiat anglès.

El defensor va aconsellar l'alumna que presentara una instància a la vicerectora * sol·licitant l'autorització per a matricular-se de Francès B2 en una altra escola. L'alumna va presentar la seua instància el 2 de gener i poc després va rebre resposta afirmativa a la seua petició.

C-09-2015 (03-02-2015) (Queixa d'un alumne)

Un alumne de l'Escola * està entre tercer i quart del grau *. És emprenedor i està en l'equip **. Va exposar al defensor adjunt els problemes amb el Departament ***, i en particular amb dos dels seus professors, així com les dificultats que trobava per a publicar un article. El defensor adjunt li va aconsellar parlar amb la Comissió Acadèmica del Títol, on hi hauria representants del departament ***.

Sobre els sistemes d'avaluació, cal conèixer-los i aprovar-los. Per la seua banda, el defensor li va comentar que parlaria amb el vicerector **** i amb la directora de *.

A mitjan febrer, el defensor adjunt va mantenir una reunió amb el vicerector ***, que coneixia el problema ocasionat perquè hi havia pocs professors. Li va indicar que s'estava treballant per a resoldre aquest problema d'escassetat de professors i que la setmana del 9 al 13 de març, la vicerectora ***** visitaria * i parlaria amb els alumnes. Va suggerir a l'alumne que concertara una entrevista amb la vicerectora.

C-12-2015 (10-02-2015) (Queixa d'un alumne)

Un alumne de tercer curs de grau * a l'Escola * va sol·licitar una cita al defensor adjunt i va exposar el problema que tant ell com altres companys tenen amb les assignatures ** i ***, impartides per dos professors als quals s'han posat 27 PISADOS.

A mitjan febrer, el defensor adjunt va tenir una reunió amb el vicerector de *, que ja coneixia el problema de l'escassetat de professors per a aquelles matèries. Li va comentar que la vicerectora **** i directora de l'Escola * estaven buscant solucions efectives al problema i que la vicerectora ***** visitaria l'Escola * del 9 al 13 de març i aprofitaria per a parlar amb els alumnes.

El defensor adjunt va recomanar a l'alumne que concertara una entrevista amb la vicerectora.

C-15-2015 (20-02-2015) (Reclamació d'un alumne)

Un alumne de l'Escola * es va dirigir al defensor perquè volia presentar una reclamació per un possible tràfic d'influències en un departament en un procés de selecció d'aspirants a beques d'especialització, atès que el perfil semblava dissenyat per a certs aspirants que eren familiars directes d'alguns professors, amb la qual cosa conculcava el principi d'igualtat de condicions per a optar a les beques. Va demanar consell sobre com presentar la reclamació.

El defensor li va indicar que podia presentar una instància en registre general dirigida al director del departament i a la vicerectora de *, en la qual explicara el que havia ocorregut i que aportara, si es podia, documentació que avalara el que deia, i que sol·licitara que es garantira la no-participació en el procés de membres del departament que pogueren tenir relació amb alguns aspirants, a fi de garantir l'objectivitat i la igualtat d'oportunitats a tots els candidats, de manera que foren només els mèrits els que en determinaren la selecció.

L'alumne va preguntar si era possible presentar la instància anònimament i se li van comentar les raons de no poder presentar una instància anònima. A més, se li va explicar que en aquest cas concret era quasi impossible mantenir l'anonimat perquè el col·lectiu afectat era reduït.

Uns dies després ens va dir que no presentaria la instància perquè no l'afectava personalment, però que li semblava injust el mètode emprat.

C-23-2015 (07-03-2015) (Abandonament d'estudis per causa sobrevinguda)

Un alumne de l'Escola de * està matriculat en segon de * i per una causa sobrevinguda a finals de febrer ha hagut d'abandonar els estudis i ha hagut de tornar a casa per a ocupar-se del negoci familiar i de la germana xicoteta, cosa que li ha impedit continuar els estudis a causa de la distància entre sa casa i la universitat.

En el primer quadrimestre va aprovar 30 crèdits i 9 crèdits de pràctiques en empresa. Està matriculat de 60 crèdits d'assignatures i de 9 crèdits de pràctiques. Té pendent el pagament de la matrícula, ja que va sol·licitar beques del Ministeri i de la Generalitat i encara no estan resoltes.

Va preguntar al defensor adjunt si podia abonar la matrícula del que ha cursat, per a no haver de tornar-ho a pagar i cursar-ho quan pugui tornar a continuar els estudis. Se li va aconsellar que presentara una sol·licitud per registre general dirigida al Servei de * en la qual exposara la situació, adjuntara justificants, si fóra possible, i sol·licitara que se li permetera abonar la matrícula parcial corresponent al primer quadrimestre i a les pràctiques.

C-34-2015 (22-04-2015) (Retard de finalització d'un curs del Centre *)

Una alumna del curs de capacitació en * ofert pel * va acudir a l'Oficina del Defensor en representació de diversos alumnes afectats pel retard al 5 de juny de l'acabament del curs, la finalització del qual estava programada per al 10 de maig.

L'alumna va indicar que la docència de les assignatures ja estava impartida i que només faltava l'exposició de la unitat didàctica, que s'havia retardat fins al 5 de juny. L'alumna

i els companys afectats es van matricular en el curs de capacitació en *, ja que no necessitaven per a unes oposicions a mestres, que els suposaven 2 punts, però necessitaven tenir el títol abans del 21 de maig.

El defensor els va recomanar que parlaren primer amb la direcció del curs per a veure si els podia oferir una solució. Després podrien presentar una instància per registre general a la vicerectora de *, en al qual indicaren el que havia ocorregut i la necessitat de tenir el títol abans del 21 de maig, tal com estava programat quan es van matricular.

L'endemà va tornar l'alumna amb diversos alumnes afectats i van mostrar un correu de la professora que explicava que el curs acabaria en juny perquè els professors tenien les classes habituals i no podien atendre l'exposició final fins a aquella data.

També van dir que tenien por a presentar la instància a la vicerectora per temor a possibles represàlies en la qualificació de l'exposició, per la qual cosa van indicar que presentarien la instància de manera anònima.

Se'ls va aclarir que no era possible presentar una instància anònima i se'ls va animar a parlar de nou amb la direcció del curs per a exposar-los el perjudici que els ocasionava el canvi de data.

Dues alumnes més van visitar l'Oficina del Defensor amb el mateix problema.

El 24 d'abril el defensor va comentar el problema amb la coordinadora del curs, qui li va comentar que hi havia dues línies de capacitació, la línia de castellà i la de valencià, que els alumnes tenien raó amb la data establida de finalització, però que el que no havien dit els alumnes és que al llarg del curs hi havia hagut peticions d'alumnes que demanaven més temps per a algunes assignatures, la qual cosa va produir retards. La coordinadora li va dir que parlaria amb la direcció per a veure si hi havia alguna possibilitat de poder-ho arreglar.

Tres dies després, el defensor va parlar amb la directora del curs, que li va assegurar que van fer tot el possible per a avançar la finalització del curs, sobretot amb els alumnes que ho necessitaven per a les oposicions.

Finalment el problema es va resoldre sol, ja que Conselleria va modificar el barem de les oposicions i ara només es necessitava el «certificat B2 de * i no la capacitació» per a poder optar-hi. Els alumnes van tenir la deferència d'agrair l'atenció rebuda per part de l'Oficina del Defensor.

C-35-2015 (23-04-2015) (Consulta sobre l'acte de graduació)

Una alumna de * va acudir a l'Oficina del Defensor en representació de la resta d'alumnes per problemes amb l'acte de graduació, ja que abans de Setmana Santa els van dir que només es podrien graduar els qui estaven matriculats del treball fi de grau, per la limitació en l'aforament, perquè es feia al pavelló i totes les especialitats juntes. No van indicar la data.

Han sabut per pares d'alumnes Erasmus que la graduació seria el dia 12 de juny, la qual cosa era molt precipitat per als alumnes Erasmus, que podien tenir algun examen ja establert per a aquelles dates. A més, era un dia abans dels exàmens oficials del Centre d'Idiomes de la Universitat Politècnica de València.

L'alumna va dir que l'any passat l'acte de graduació va ser a l'octubre i que esperaven una data similar per a aquest curs, i va insistir que en cap moment se'ls va informar del

requisit d'estar matriculats del treball fi de grau, ja que ara era impossible matricular-se d'aquest treball en haver acabat el període establert per a matricular-se.

L'alumna va comentar que els alumnes afectats havien parlat amb els delegats de classe, amb la delegació d'alumnes de l'Escola i, finalment, amb la coordinadora de la graduació. Sempre els havien dit que ja estava establert, i van remarcar el problema de l'aforament.

El que volen els alumnes afectats és que no es tinga en compte la matrícula del treball fi de grau, que si que calia establir algun límit, que fóra per nombre de crèdits superats, la qual cosa els permetria graduar-se amb la seua promoció, i s'evitaria el fet de graduar-se l'any pròxim, fora de la seua promoció. Es queixaven repetidament que no se'ls haguera informat amb més temps i creien que si l'acte es fera en la pista de rugbi s'evitaria el problema de la falta d'aforament.

Va acudir al defensor perquè l'orientara i per saber si podien fer alguna cosa. El defensor els va dir que el director de la seua escola era molt raonable, que sempre escoltava i que prenia les decisions de manera objectiva, i que valorava les circumstàncies, per la qual cosa seria raonable que parlaren amb el seu director abans de qualsevol altra acció.

C-43-2015 (14-05-2015) (Desavinences amb un professor)

Un alumne de tercer curs en el grau de * va enviar un correu al defensor sobre problemes amb el professor de l'assignatura *, que tenia dos grups, un al matí i un altre a la vesprada, amb el mateix professor, el qual era el responsable de l'assignatura.

L'alumne va indicar que la normativa de l'assignatura era molt estricta i que tant la normativa com la guia docent incomplien les normatives de la pròpia escola i de la Universitat.

Els problemes de l'alumne van començar amb els butlletins de les pràctiques 1 i 2, que s'han de fer per parelles. L'alumne va demanar fer-les sol i el professor va accedir amb la condició que utilitzara el seu ordinador al laboratori. L'alumne va fer la pràctica amb el seu ordinador.

El dia 30 de març va ser la primera avaluació i en acabar l'alumne es va absentar per problemes familiars. Aquell mateix dia el professor va dir que, com que per a fer la segona pràctica calia utilitzar màquines virtuals, s'havia de fer per parelles. L'alumne va enviar un correu al professor per a saber quins companys havien quedat lliures, o que el professor li n'assignara un. Amb aquest motiu van tenir un intercanvi de correus amb paraules fora de lloc. L'alumne va sol·licitar la dispensa d'assistència en l'assignatura, ja que si faltava a una sessió més de laboratori el professor podia sol·licitar la seua desvinculació de l'assignatura, segons estava indicat en la guia docent.

L'alumne es va posar en contacte amb el cap d'estudis per a comentar-li el que havia ocorregut i per a demanar-li que parlara amb el professor per a resoldre el problema. El cap d'estudis va parlar amb el professor i després l'alumne va intentar també parlar amb ell però no hi va haver manera de mantenir una conversa normal, ja que el professor contestava amb fragments de la normativa.

Les següents sessions de laboratori les va fer amb un company, però el professor només es dirigia al company. Com que no eixien les notes, l'alumne va presentar un escrit a

l'escola i el cap d'estudis va parlar de nou amb el professor, el qual va publicar les notes de laboratori i de teoria de la meitat de la classe.

L'alumne va sol·licitar revisió la vesprada del dia de publicació de les notes, ja que no estava conforme amb la qualificació obtinguda. El professor li va respondre pel correu intern del PoliformaT i el va citar l'endemà, la qual cosa va provocar que l'alumne no anara a la revisió.

L'alumne va haver de tornar a parlar amb el cap d'estudis, ja que els alumnes amb dispensa d'assistència havien de fer un treball i, encara que havia enviat dos correus al professor sobre aquest treball, no hi havia rebut resposta.

Finalment, el professor li va proposar fer un treball de més dificultat que la pràctica, ja que en el treball només s'especificava el que s'havia de fer, mentre que en la pràctica hi havia exemples i exercicis guia, a més d'uns exercicis extra que permetien obtenir un 15% de puntuació extra.

El defensor va parlar amb el cap d'estudis, el qual li va dir que parlaria amb el professor sobre el treball proposat a l'alumne, tot i que el cap d'estudis li va dir que cap dels alumnes amb dispensa s'havia queixat de la dificultat del treball.

Poc després de la meitat de maig, el cap d'estudis va informar el defensor que havia consultat el problema amb el professor, el qual li havia dit que no enviaria cap correu aclaridor del treball als alumnes afectats, però que estava disposat a aclarir a l'alumne qualsevol dubte. Es va informar l'alumne de la gestió realitzada.

C-51-2015 (28-05-2015) (Ajuda d'acció social)

Una alumna de l'Escola de * es va matricular en el curs d'adaptació al grau per a titulats de l'Enginyeria Tècnica de *. L'alumna també havia cursat un màster.

L'alumna va sol·licitar la beca d'acció social, que li va ser denegada per la causa 8, perquè tenia una titulació. Com figurava en la convocatòria que no podien percebre aquesta ajuda els alumnes titulats que es matricularen en una titulació del mateix o d'inferior nivell cursat anteriorment, llevat dels alumnes que accediren al curs d'adaptació al grau per a titulats, l'alumna va presentar una al·legació però també li va venir denegada per la mateixa raó de ser titulada.

En totes les consultes que l'alumna havia fet a la Universitat Politècnica de València li havien dit que es devia tractar d'un error o d'una mala interpretació. El defensor adjunt va sol·licitar un informe al servei ** on li van dir que l'alumna va cursar l'Enginyeria Tècnica de *, posteriorment es va matricular del màster universitari en **, que va finalitzar el curs passat. En el curs actual s'havia matriculat del curs d'adaptació al grau i, a més, estava matriculada en un programa de doctorat. L'aplicació havia denegat la beca d'acció social per tenir la titulació de màster.

Es va informar l'alumna que la resposta a la seua al·legació seria, en principi, desfavorable, tot i que calia esperar a la reunió de la Subcomissió d'Acció Social que havia de resoldre les al·legacions.

SECCIÓ 2.6 TEMES DE BILINGÜISME

C-167-2014 (05-12-2014) (Sol·licita la docència en valencià)

Un alumne de l'Escola de * va presentar al mes de juny una instància al vicerectorat de * sol·licitant docència en valencià. Simultàniament va enviar un escrit de queixa al síndic de ** sobre aquest problema.

A principis de desembre l'alumne va enviar al defensor universitari una còpia de tota la documentació generada sobre aquesta queixa, es va obrir una carpeta i es va dir a l'alumne que no s'intervindria fins que es coneguera la resposta del rectorat i del síndic de **.

A finals de desembre, l'alumne ens va comunicar que deixava d'estar interessat en la protesta realitzada, però que si el síndic de ** li contesta ens informaria de la resposta.

A principi de gener el síndic la va informar que per no haver rebut resposta des de la Universitat se n'havia enviat un recordatori. A finals de febrer el síndic de ** va informar l'alumne que s'havia rebut l'informe sol·licitat, i que quedava clar que la Universitat Politècnica de València, des dels vicerectorats corresponents, estava desenvolupant un programa per a fomentar l'ensenyament en valencià, amb l'objectiu d'aconseguir la màxima extensió possible dels grups del valencià en tota la Universitat, per la qual cosa el síndic de ** donava per resolta la petició de l'alumne amb la resposta de la Universitat Politècnica de València, que suposava l'acceptació d'una resolució anterior de la sindicatura.

C-170-2014 (12-12-2014) (Capacitació per a l'ensenyament en valencià)

Una antiga alumna d'Enginyeria * va sol·licitar la Capacitació en Valencià. Un dels requisits per a obtenir-la és haver cursat 80 crèdits en valencià. Actualment estava acabant els mòduls I i II de Català oral i escrit per a l'activitat docent», que li suposaven 12 crèdits.

L'alumna va indicar al defensor que va iniciar els estudis a la Universitat Politècnica de València l'any 1985, que es matriculava en valencià, però que mai va tenir l'oportunitat de cursar cap assignatura en valencià, ja que no hi havia ni suficients professors ni suficients grups en valencià. Només va poder fer el projecte fi de carrera en valencià.

A més, va treballar 20 anys com a tècnic superior de * en el desaparegut Institut Valencià de *, fent tràmits telemàtics en valencià, així com traducció i manteniment de la web oficial, entre altres tasques relacionades amb el valencià. Està en possessió del grau elemental, el mitjà i el superior de la Junta Qualificadora i pot aportar diversos treballs fets en valencià.

Amb anterioritat a l'entrevista amb el defensor, l'alumna havia presentat una instància dirigida al vicerector de * en la qual sol·licitava que se li reconeguera la Capacitació en Valencià valorant els aspectes laborals i formatius indicats, amb el suggeriment que es revisara l'actual normativa a fi que els qui no van tenir l'oportunitat de cursar en valencià els 80 crèdits, que se'ls concedira l'oportunitat de convalidar-los mitjançant la seua experiència laboral posterior i el seu nivell acreditat en titulacions i cursos formatius.

El defensor va parlar amb el vicerector de *, el qual li va indicar que encara que la situació de la persona siga mereixedora d'ajuda, a causa de la normativa existent no se li podia acreditar la Capacitació en Valencià. No obstant això, remetria aquest cas al cap del **, per si trobara alguna possibilitat d'acreditació.

El vicerector va comentar que la normativa vigent no preveia, com la de la Universitat de València, la convalidació a persones que, no havent pogut aconseguir els referits 80 crèdits per motius d'edat, tinguen experiències formatives i laborals adquirides i se'ls puga acreditar. Això podria ser un tema d'anàlisi per part de la «Comissió **», per a la possible inclusió en la normativa, però aquest cas ja no arribaria a temps.

El defensor va exposar la situació a l'alumna, i li va indicar que l'únic òrgan capacitat per a canviar la normativa era la Junta de Govern de la Universitat Politècnica de València, i que rebria resposta des del vicerectorat quan hagueren realitzat les consultes pertinents sobre alguna possible solució al seu problema. A principis de març l'alumna ens va dir que la petició havia sigut desestimada i que no recorreria la decisió.

C-174-2014 (23-12-2014) (Assignatura impartida en valencià)

Un alumne estranger de grau en Enginyeria * a l'Escola de * havia suspès diversos anys una assignatura que només s'impartia en valencià, en el qual tenia moltes dificultats. Hi havia dos grups impartits pel mateix professor, el qual es negava a impartir l'assignatura en castellà.

L'alumne va tractar aquest problema amb la direcció de la seua escola i li van aconsellar que explicara el problema al defensor. A principis de gener l'alumne va parlar amb el defensor adjunt, i li va explicar el problema que tenia amb aquesta assignatura per la dificultat que li suposava que es donara la classe en valencià, que portava diversos anys suspenent i pagant taxes cada vegada amb més recàrrec.

L'alumne li va dir que feia mig any que havia presentat un escrit al Servei de ** en el qual explicava la situació i reclamava el seu dret a rebre ensenyament en castellà. Li van respondre que aquella assignatura es va definir com a indistinta i que el professor assignat va decidir impartir-la en valencià. També se li va dir que per al pròxim curs s'havien dut a terme accions perquè l'idioma de docència de cada grup estiguera definit abans del curs, la qual cosa permetria que cada estudiant poguera seleccionar l'idioma de docència segons la seua preferència i la disponibilitat de cada departament.

Poc després l'alumne va enviar un escrit al vicerectorat corresponent que explicava el problema i sol·licitava un grup de castellà per a l'assignatura. La resposta va ser que l'elecció de l'idioma és potestat del centre, que en el seu cas la seua escola ho havia ofert com a indistint i que el professor que impartia va decidir impartir-la en valencià. A més, se li va indicar que la docència de cada grup està definida abans de començar el curs, que si el centre decidia impartir-la en valencià s'entenia que es devia a una major demanda de docència en valencià i que des del Vicerectorat no es podia fer cap acció, perquè la legislació vigent indicava que es podien utilitzar qualsevol de les dues llengües cooficials de la Comunitat.

El defensor adjunt, davant la baixa per malaltia de la directora, va parlar amb el cap d'estudis i li va suggerir dues solucions possibles, que l'escola havia de valorar:

1. Que l'alumne afectat tinguera accés a través del PoliformaT a la documentació en castellà d'aquella assignatura a l'escola de * del campus de València, per a fer que poguera seguir les classes i aprovar-la.
2. Que, atès que la classe d'aquella assignatura era un dia a la setmana, s'autoritzava l'alumne perquè vinguera al campus de València a rebre la classe d'aquella assignatura en castellà.

Poc després, el cap d'estudis va contactar amb el director de l'Escola * i amb el director del departament que impartia aquella assignatura. Van arribar a l'acord d'introduir canvis en el segon semestre per a evitar situacions com la descrita i que, després dels canvis, tornarien a parlar amb l'alumne i amb el defensor per a valorar la resolució del problema.

C-26-2015 (12-03-2015) (Capacitació per a l'ensenyament en valencià)

Una exalumna de la Facultat de * vol sol·licitar el Certificat de Capacitació en Valencià. L'alumna va cursar els dos primers cursos en la línia de valencià, des d'octubre de 1992 fins a juny de 1994, i consta en el seu expedient que va cursar 82 crèdits, però el camp on ha de constar la llengua vehicular apareix buit, per la qual cosa no pot demostrar haver cursat en valencià les assignatures d'aquells dos anys amb la informació que disposa.

L'alumna va fer una gestió a la Facultat de * que li va venir denegada. Tampoc va poder resoldre el problema en el Servei * i va acudir a l'Oficina del Defensor demanant orientació sobre una al·legació que vol presentar al Vicerectorat ** perquè s'arbitrara el mecanisme idoni que permetera accedir a la informació que demostrara que les assignatures matriculades en línia valencià en aquests cursos es van cursar en aquesta llengua vehicular, i es demanara, si fóra necessari, als professors que les van impartir la declaració d'haver donat les classes en valencià, amb la finalitat que puga justificar haver rebut 82 crèdits en valencià.

CAPÍTOL 3

TEMES RELACIONATS AMB PAS I PDI

En aquest capítol es redueix a títols de qüestions ateses a l'Oficina del Defensor Universitari relacionades amb companys d'administració i serveis, i també amb companys docents i investigadors.

No es descriu cap cas, ja que, per ser aquests col·lectius més reduïts que el d'alumnes, és quasi impossible mantenir l'anonimat, perquè els problemes solen ser coneguts per quasi tots els membres del grup de treball afectat.

Els tipus de problemes atesos amb més freqüència en el curs 2014-2015 han sigut:

- Problemes relacionats amb substitucions per baixes temporals.
- Problemes relacionats amb la salubritat:
  - Instrumental o mitjans que poden afectar la salut.
  - No-respecte a la normativa de prohibició de fumar en certs espais.
- Problemes relacionats amb la docència:
  - Assignació de POD.
  - IAD –reconeixement de docència i de mèrits–.
  - PISADOS.
  - Problemes disciplinaris amb l'alumnat –falsificacions d'assistència, còpia en els exàmens, plagi en treballs fi de grau i de màster.
  - Problemes de reconeixements amb alumnat estranger –títulacions, homologacions, reconeixements.
  - Reconeixement de Menció d'Excel·lència.
  - Sol·licitud de canvi de departament.
  - Oferta d'assignatures optatives.
  - Entre altres.
- Problemes relacionats amb la recerca:
  - Gestió de projectes i convenis.
  - Denegació de projectes i ajudes.
  - Propietat intel·lectual.
  - Direcció de projectes.
  - Qüestions relacionades amb becaris.
  - Qüestions diverses relacionades amb instituts de recerca.
  - Qüestions relacionades amb beques i ajudes per a treballar amb grups de recerca.
- Problemes sobre algunes deficiències en oferta bilingüe i queixes contra alguna norma relacionada amb el bilingüisme.

CAPÍTOL 4

ALTRES EXPEDIENTS DE TITULATS

C-133-2014 (23-09-2014) (Demana la beca Erasmus Pràctiques)

Un alumne recentment titulat en Enginyeria * va voler sol·licitar al final de juliol una beca Erasmus Pràctiques, que són per a titulats i no titulats. Ja té una empresa buscada. Com que és titulat, no pot accedir a la seua Intranet i presentar la sol·licitud.

L'alumne va avisar el 31 de juliol que no podia accedir a Intranet i va rebre un correu en el qual es deia que si no tenia accés a Intranet que es posara en contacte amb la * i que se'ls facilitaria l'accés per a poder presentar la sol·licitud. Ha telefonat diverses vegades en agost, també ha enviat correus, però no ha rebut cap resposta.

Com que viu a uns 500 km de València, li ve malament desplaçar-se personalment, i va demanar ajuda a l'Oficina del Defensor el primer dia de setembre. El defensor va contactar amb la * i li van dir que van tenir un col·lapse el 31 de juliol, que continuava l'1 de setembre i que esperaven resoldre en un parell de dies, ja que eren molts els alumnes afectats per situacions particulars. Es va comunicar a l'alumne la gestió duta a terme i se li va indicar que en un parell de dies ho tindria tot solucionat.

C-138-2014 (01-10-2014) (Problemes en el màster)

Una alumna, juntament amb altres companys del màster *, van presentar a la fi de juny un escrit en la Delegació de * en el qual es queixaven per la situació del grup del màster amb una professora, i van decidir poc després enviar-li un PISADO.

El delegat va tenir una reunió amb la directora del màster, que ja estava informada pels alumnes, i després amb la professora. Després d'aquesta última reunió va indicar als alumnes que contactaria amb la vicerectora perquè coneguera la situació. Però el delegat no es va reunir amb la vicerectora i no es va presentar el PISADO. Aleshores els alumnes van decidir actuar pel seu compte i a final de juliol van enviar un correu electrònic al director del departament que gestiona el màster, però no van obtenir resposta.

Després de vacances van contactar amb la Delegació d'Alumnes, però tampoc van obtenir resposta satisfactòria, per la qual cosa van preguntar al defensor què havien de fer. Se'ls va indicar que havien de seguir la normativa del PISADO, ja que era la delegació la que havia de fer l'enviament al director del departament perquè iniciara les actuacions per a esclarir els fets i poguera adoptar les mesures oportunes. El defensor va lliurar la normativa del PISADO a l'alumna, que va indicar que no coneixia aquesta normativa, tot i que havien acudit al delegat de *, el qual li va assegurar que en juliol havia enviat el PISADO, però no tenien res per escrit. Seguien sense tenir notícies i no saben com seguir.

El defensor va indicar que, atès que el màster depenia d'un departament, la delegació havia de lliurar el PISADO a la direcció del departament. Si no es fera aquest lliurament o si el departament no responguera, els alumnes afectats haurien de presentar un escrit a la direcció del departament en el qual es detallara el que havia passat.

Els alumnes van comentar al defensor que en la Delegació de * s'havien produït canvis, per la qual cosa ningú no coneixia els fets esdevinguts, la qual cosa els va portar a finals d'octubre a presentar un escrit a la direcció del departament en què s'explicava el que havia ocorregut.

El defensor va aconsellar la forma de presentar la instància explicant el que havia ocorregut de la manera més sintètica possible, detallant els successos amb la professora que van motivar el PISADO, les gestions davant la delegació d'alumnes, amb dates i acompanyant algun document o correus que justifiquen el cas. També els va aconsellar que havien de sol·licitar l'execució del PISADO, per a evitar recórrer al que es preveu en el paràgraf núm. 5 de la gestió del PISADO.

També els va insistir que seria convenient presentar la instància per registre general dirigida al director del departament, i els va aconsellar que havien de parlar amb el director abans que li arribara la instància, ja que era possible que el director ja haguera pres les mesures, perquè segur que coneixia el problema.

A principis de novembre els alumnes van dir al defensor que consideraven que havia sigut un fracàs l'entrevista amb el director del departament, ja que amb prou feines es va interessar pel PISADO. D'altra banda, en la Delegació de * van poder esbrinar que van intentar resoldre el problema de la manera més amistosa possible, la qual cosa va provocar que es retardara el lliurament del PISADO, i no ho van aconseguir.

Els alumnes van dir al defensor que seguirien el tràmit formal establert en la normativa del PISADO, ja que no volien que es repetira el que havia ocorregut amb la professora, i van demanar que se'ls avaluara d'una manera justa, i que es donara la puntuació que el seu treball mereixia.

Els alumnes voldrien que es prengueren mesures sobre la docent, ja que consideraven que no havia complert ni amb la normativa ni amb els principis ètics docents. Van dir al defensor que tampoc passarien per alt el mal funcionament de la delegació de * en aquest cas.

El defensor els va dir que en qualsevol procés es podien produir anomalies, raó per la qual els processos administratius presentaven opcions per a corregir les anomalies. A principis de febrer els alumnes van presentar per registre una instància en la qual descrivien el que havia passat i sol·licitaven l'actuació del rectorat segons el que es preveu en la normativa del PISADO.

C-139-2014 (01-10-2014) (Problemes en el màster)

Una alumna del màster * va presentar al defensor la queixa que es va modificar l'horari de l'assignatura * per a impartir-la conjuntament als alumnes de màster i a altres alumnes de diferents titulacions del pla anterior. Per tant, havien tingut classe exclusiva per a alumnes de màster uns pocs dies.

Es queixaven de tenir la mateixa docència i els mateixos exàmens; a més, el crèdit de màster costava 46 € i el crèdit de llicenciatura o grau val la meitat.

El defensor els va aconsellar que havien de comentar el problema amb el director del màster, que era qui coneixia el motiu d'impartir la docència conjuntament, ja que era qui coneixia la possibilitats de POD, que impedièn a vegades poder atendre alumnes del pla anterior en assignatures que ja no tenien docència i que en diverses ocasions se'ls havia ofert poder assistir a una assignatura de màster.

A més, se'ls va informar que la liquidació de la matrícula s'havia fet de conformitat amb la normativa vigent, que és l'única manera possible d'efectuar la liquidació, seguint el preu estipulat pel decret de preus públics per a la titulació cursada, que és màster en el cas de l'alumna. L'alumna ens va dir que preguntaria al director del màster.

C-152-2014 (04-11-2014)

(Demana convalidacions per a la seua segona titulació)

Un titulat per la Universitat Politècnica de València està cursant una segona titulació i va demanar convalidacions. Per correu electrònic li han comunicat que li són denegades.

Va demanar orientació al defensor, ja que de la convalidació depèn que puga continuar estudiant segona titulació. El defensor va fer diverses gestions i va esbrinar que si l'alumne justificava millor l'experiència laboral es podria reconsiderar la decisió presa i es podria procedir a la resolució favorable total o parcial del que ha sol·licitat. Per tant, s'aconsellava a l'alumne que presentara un recurs d'alçada quan rebera la resolució.

L'alumne va parlar amb el cap d'estudis del centre que impartia la segona titulació i va saber que li havien desestimat part de l'experiència laboral per no coincidir certs treballs amb les altes en la Seguretat Social, però l'alumne va replicar que era a causa que, com que treballava com a autònom, tenia una assegurança especial del seu col·legi, que l'aportaria. No obstant això, l'alumne presentaria el recurs d'alçada.

A finals de desembre l'alumne va presentar el recurs d'alçada i de nou el cap d'estudis li va anticipar que només li convalidarien una assignatura, per la qual cosa va acudir de nou a l'Oficina del Defensor i se'l va informar que ja no era possible fer una nova mediació en el seu problema de convalidacions, ja que la comissió encarregada tenia uns criteris establits, i que quedava només l'opció de presentar al rector un recurs extraordinari de revisió, en el cas que poguera aportar nova informació quan rebera la denegació de la resta d'assignatures sol·licitades.

C-158-2014 (17-11-2014) (Problemes en el Doctorat)

Una alumna procedent de * es va matricular en el doctorat en *. Va abonar la matrícula de doctorat i 3 assignatures de màster en *, que li va aconsellar la coordinadora del doctorat com a complement de formació. L'alumna va sol·licitar la beca de doctorat de la Generalitat, però a principis de desembre la directora del programa de doctorat li va comentar que es donarien poques beques de doctorat, per la qual cosa li aconsellaven que no seguira en aquest doctorat per no poder tenir subvenció econòmica. Li van oferir pagar-li la matrícula pel perjudici ocasionat.

L'alumna va preguntar a l'Escola de Doctorat si es podia donar de baixa i donar-se d'alta en un altre doctorat, però li van dir que perdria les assignatures del màster del qual s'havia matriculat.

Després d'una llarga conversa a l'Oficina del Defensor Universitari se li va aconsellar que el mal menor era canviar de programa de doctorat.

C-164-2014 (02-12-2014) (Problemes en el màster)

Un alumne va finalitzar la vuitena edició del màster * de la Universitat Politècnica de València al novembre de 2013. Després va fer la tesi i va obtenir el títol al novembre de 2014.

Va acudir a l'Oficina del Defensor per a veure com sol·licitar la devolució de l'import pagat, ja que la qualitat del màster no havia sigut la que li van prometre quan li'l van oferir.

Va comentar que diversos alumnes van parlar amb la direcció del màster per a exigir major qualitat en la manera d'impartir les classes, reduïdes majoritàriament a presentacions de PowerPoint sense continguts pràctics.

A més, la composició de l'alumnat no era homogènia ni en formació, ni en experiència, capacitats, inquietuds i motivacions, i no era cert que el màster tinguera conveni amb totes les entitats que anunciava el dossier informatiu.

L'alumne va continuar dient que en tot el curs només es van demanar dos treballs i que només sis professors van fer avaluació. A més, també va dir que per a acabar-ho d'adobar no el van convidar a la gala de graduació que es va celebrar a finals de novembre, on els havien de lliurar el títol.

El defensor li va explicar com havia de presentar la seua reclamació, sempre en to positiu i com a mitjà de millorar defectes en el seu màster.

C-169-2014 (10-12-2014) (Sol·licita beca de Formació de Personal Investigador de la Universitat Politècnica de València)

El programa de doctorat en * de la Universitat Politècnica de València està coordinat amb el de la Universitat de València, que té la Menció d'Excel·lència concedida abans de l'adhesió del programa de la Universitat Politècnica. En el decret de verificació s'especifica que els programes mantenen la Menció d'Excel·lència després de la seua verificació i en adherir-se la Politècnica es va pensar que es tenia la Menció d'Excel·lència, la qual cosa va ser publicat en la pàgina web, tot i que en el BOE de 20-10-2011 on es va publicar la resolució corresponent a les mencions d'Excel·lència concedides, no hi apareix aquest programa de la Universitat Politècnica de València, ja que com abans s'ha indicat, en 2011 encara no s'havia adherit al programa de la Universitat.

Per aquesta raó no es va considerar el punt corresponent a la Menció d'Excel·lència als alumnes del programa de doctorat en * que van sol·licitar beca de Formació de Personal Investigador de la Universitat Politècnica de València matriculats en el programa de doctorat en *.

Un d'aquests alumnes, que es va quedar sense beca per no haver-li donat el punt de Menció d'Excel·lència, va presentar a finals de novembre una al·legació en la qual s'indicava que s'havien d'haver qualificat tots els aspirants a beca amb 0 en la Menció d'Excel·lència, ja que la concessió de la Menció d'Excel·lència a un programa de doctorat es basava en el BOE de 20-10-2011, i era vàlida la Menció d'Excel·lència fins al curs 2013-2014, per la qual cosa entenia que no se li podia donar el punt de Menció d'Excel·lència a cap programa de doctorat, ja que no s'havia prorrogat la durada de la Menció d'Excel·lència.

Per correu electrònic li van comunicar la denegació de la seua al·legació. En rebre la contestació que s'havia aplicat el punt de Menció d'Excel·lència als programes de doctorat que tenia Menció d'Excel·lència en el curs 2013-2014, l'alumne va acudir a l'Escola de * i va sol·licitar un certificat que en el curs 2013-2014 el seu programa de doctorat tenia la Menció d'Excel·lència.

Va acudir a l'Oficina del Defensor per a buscar orientació sobre els passos que havia de seguir perquè se li reconeguera el punt de Menció d'Excel·lència, que li suposaria tenir beca FPI de la Universitat.

Una vegada consultat aquest BOE es va comentar a l'alumne que en el BOE apareixia el programa de doctorat de * de la Universitat amb Menció d'Excel·lència, i que el programa de doctorat de * de la Universitat Politècnica de València s'havia associat a l'anterior programa després de la concessió de la Menció d'Excel·lència a aquest programa de la Universitat, i no estava clar que l'associació implicava el fet de tenir automàticament la Menció d'Excel·lència, amb independència de la molt reconeguda qualitat del programa de doctorat de la Politècnica en *. En el mateix BOE l'alumne va poder veure que hi havia altres programes de doctorat conjunts de les dues universitats que sí que tenien la Menció d'Excel·lència, perquè l'havien sol·licitat conjuntament.

No obstant això, es va indicar a l'alumne que podia presentar una instància per registre general dirigida al vicerectorat ** i a la directora de l'Escola de * perquè es resolguera la sol·licitud de concessió del punt per Menció d'Excel·lència.

L'alumne va presentar la instància a mitjan desembre. Dos mesos més tard ens va dir que no havia rebut resposta i des de l'Oficina del Defensor es va esbrinar que aquest problema havia crescut per les al·legacions presentades per altres sol·licitants de beques de FPI, tant d'alumnes de programes de doctorat que en el curs 2013-2014 tenien Menció d'Excel·lència, com dels que no la tenien.

A mitjan març l'alumne va rebre una comunicació del Servei de ** en la qual s'indicava que s'havia acordat ampliar en 45 dies el termini de resposta, ja que s'havia obert un termini per a tots els possibles afectats per a presentar al·legacions. En juny es va resoldre negativament la petició per considerar que en el curs 2013-2014 hi havia dos tipus de programes de doctorat, uns amb Menció d'Excel·lència i uns altres sense Menció d'Excel·lència, de manera que les sol·licituds de beques d'FPI anaven dirigides a dos tipus de programes qualificats de diferent manera.

C-04-2015 (27-01-2015) (Problemes en el màster)

Un alumne del Màster en * va rebre una comunicació de la secretària * indicant que se li havia incoat un expedient disciplinari arran d'un informe del director del màster sobre la seua presumpta còpia de treballs extrets de memòries d'altres companys dipositades en PoliformaT en l'assignatura **. En la mateixa documentació se li indicaven els noms de la instructora i de la secretària de l'expedient.

L'alumne va acudir a l'Oficina del Defensor per buscar ajuda i informació. Li van explicar els tràmits que seguïen els expedients disciplinaris i a causa de la insistència de l'alumne en l'afirmació de la seua innocència se li va indicar que podia avançar-se i enviar a la instructora un escrit explicant tot el que havia ocorregut.

C-07-2015 (03-02-2015) (Problemes en el màster)

Unes alumnes del màster en * de la Facultat de * van acudir al defensor amb la queixa que una assignatura de 3 crèdits d'aquest màster havia de començar el dia 2 de febrer, però 5 hores abans del començament de l'assignatura les va avisar que no s'anava a impartir aquesta assignatura perquè la professora estava de baixa. Se'ls va dir que triaren una altra assignatura tenint en compte els solapaments i que podien acudir a les classes encara que no estiguera formalitzada la matrícula.

Les alumnes van comentar al defensor que totes les assignatures tenien solapament i que per no haver-hi assignatures de 3 crèdits haurien de triar dues assignatures de 2 crèdits, la qual cosa n'encariria la matrícula, i finalment els sobraria un crèdit. A més, es van queixar que se'ls haguera avisat amb 5 hores, ja que havien sabut que la professora estava de baixa des del mes d'agost.

El defensor els va aconsellar que en primer lloc parlaren amb la directora del màster i, si no els oferia cap solució, aleshores podrien presentar una instància dirigida al director del màster i al rector.

A mitjan febrer van parlar amb la directora del màster, que els va comunicar que la professora s'incorporaria al treball i que la docència s'impartiria de la manera programada.

C-08-2015 (03-02-2015) (Consulta sobre curs del Centre de *)

Un alumne va fer un curs d'especialització en * al centre de * i se li va lliurar un diploma, que indicava que havia superat els estudis, i un extracte del seu expedient acadèmic amb el títol *SENSE VALIDESA ACADÈMICA*.

Va demanar al Centre de * que li emeteren un extracte on no estiguera tan explícit el títol de *sense validesa acadèmica*, però que no podien emetre aquell tipus de certificats, ja que només gestionaven títols propis de la Universitat.

L'alumne va visitar l'Oficina del Defensor i va explicar que entenia que a un títol propi no se li pogueren aplicar les disposicions legals atorgades als títols universitaris de caràcter oficial i validesa en tot el territori nacional, però no entén que els seus estudis no tingueren validesa acadèmica. A l'Oficina del Defensor se li va indicar que una vegada finalitzat el curs, l'alumne havia d'entrar en la Intranet del Centre de * i sol·licitar l'expedició del seu títol oficial. Una vegada transcorreguts uns dies podria descarregar-se el títol amb el certificat electrònic corresponent, ja que, en principi, la matrícula havia d'incloure el cost d'expedició del títol.

C-11-2015 (07-02-2015) (Queixa sobre curs del Centre de *)

Un alumne es va matricular en un curs del Centre de * i va enviar una queixa sobre el desenvolupament del curs a diversos membres de la Universitat, amb còpia dels correus que havia intercanviat amb els organitzadors sol·licitant que se li retornara l'import de la matrícula.

El professor va respondre amb un altre correu en què detallava l'atenció prestada als alumnes, la relació de material facilitat i les possibles dates presencials per a facilitar l'acabament adequat del curs.

No es va necessitar cap actuació addicional, ja que l'alumne va considerar que el seu problema quedava resolt, perquè desconeixia les dates presencials i va poder recuperar el material facilitat.

C-19-2015 (02-03-2015) (Problemes en el màster)

Un alumne a la Facultat de * es va matricular en el màster de * al campus de **. No tenia el títol de graduat en * perquè no tenia el nivell B2 d'anglès, circumstància que va indicar quan va presentar la preinscripció al màster, però se li va permetre la matrícula.

En febrer el van donar de baixa per no poder presentar el títol de graduat. Només li quedaven 4 assignatures i el treball fi de màster per a acabar el màster. En la secretaria de ** li havien oferit la possibilitat que els professors li guardaren la nota.

Adicionalment li van concedir beca del Ministeri, que hauria de retornar si el donaven de baixa i aleshores el pròxim curs no li concedirien la beca per considerar que havia abandonat els seus estudis, la qual cosa li suposaria no poder continuar estudiant.

L'alumne va demanar ajuda a l'Oficina del Defensor. Després d'unes consultes, el defensor adjunt li va indicar que havia de retornar l'import de la beca i presentar una instància dirigida a * explicant el que havia ocorregut perquè quedara justificat que no havia abandonat els seus estudis i que el pròxim any poguera tornar a sol·licitar beca, condicionat a la superació del nivell B2 d'anglès.

C-28-2015 (16-03-2015) (Sol·licita beca de Formació de Personal Investigador de la Universitat Politècnica de València)

Una alumna de la Facultat de * va sol·licitar beca de Formació de Personal Investigador de la Universitat Politècnica de València. No se li va concedir en la resolució de 5 de desembre de 2014.

Va acudir a l'Oficina del Defensor amb motiu de la recepció d'una comunicació del Servei de * de la Universitat Politècnica de València informant sobre els recursos presentats per tres companys contra la concessió d'un punt als alumnes matriculats en un programa de doctorat amb Menció d'Excel·lència, atès que consideraven que el punt atorgat per aquesta condició no era aplicable en el curs 2014-2015, segons la seua interpretació de la legislació.

El defensor li va indicar que aquesta comunicació tenia per objecte donar la possibilitat a tots els afectats de poder presentar al·legacions en un termini de 10 dies. L'alumna va presentar les seues al·legacions, igual que la resta de 83 alumnes afectats. Va tornar a finals d'abril per a indicar que no havia rebut resposta i a l'Oficina del Defensor se li va indicar que s'havia ampliat en mes i mig el termini de resposta donat l'elevat nombre d'al·legacions presentades en el Servei de *.

El recurs, resolt en juny, va declarar la legalitat de la concessió del punt per Menció d'Excel·lència, atès que en el curs 2013-2014 hi havia programes amb Menció d'Excel·lència vigent i uns altres que no tenien Menció d'Excel·lència. La no-pròrroga de la Menció ni la no-publicació de nova convocatòria de concessió de Menció d'Excel·lència no impedia la valoració que hi havia dos tipus de programes de doctorat, els que havien aconseguit la Menció i els altres que encara no l'havia obtinguda.

C-32-2015 (14-04-2015) (Problemes en el màster)

Alumne del màster en * es va dirigir al defensor i li va indicar que, quan es va matricular, el cost per crèdit era baix, ja que les classes no serien presencials. Sense avisar es van canviar les classes a presencials i es va començar a cobrar molt més. No es van impartir la totalitat d'hores de classe de dues assignatures del segon quadrimestre, ja que en una assignatura no hi va haver cap classe presencial i en l'altra només van ser presencials la meitat de les classes.

L'alumne va enviar en novembre una instància en la qual comunicava el que havia ocorregut i sol·licitava que no es cobraren els crèdits com a assignatures presencials. No va rebre resposta i va decidir no pagar, per la qual cosa havia rebut un missatge on es deia que havia de pagar el que devia en efectiu. Es va posar en contacte amb el cap d'estudis i li va dir que n'estudiaria la petició; com que no va rebre resposta, va acudir a l'Oficina del Defensor, on se li va indicar que per tractar-se d'un màster oficial de la Universitat Politècnica de València, havia de presentar una instància en registre general dirigida a la vicerectora de * en la qual havia d'indicat el que havia ocorregut i el que sol·licitava.

C-36-2015 (27-04-2015) (Beca Excel·lència)

Un llicenciat en * se li va proposar a una Beca d'Excel·lència, però a meitat d'abril va rebre un correu en què s'anul·lava la proposta de beca excel·lència, ja que una modificació de les bases de la convocatòria no permetien donar aquesta beca a alumnes que es van titular en estudis sense docència en el curs 2013-2014.

L'alumne es va dirigir a la Unitat de * i va indicar que aquesta modificació era discriminatòria i, per tant impugnable, per no oferir igualtat d'oportunitats a tots els estudiants que concloueren estudis oficials en un determinat curs acadèmic, atès que tots abonaven les corresponents taxes. Li van respondre que la Beca d'Excel·lència corresponia a una convocatòria de la Conselleria d'Educació Cultura i Esport i que les universitats havien de complir les bases de la convocatòria.

Per no estar d'acord amb la resposta va acudir a l'Oficina del Defensor, on se li va indicar que la finalitat d'aquestes beques era la promoció de l'excel·lència acadèmica en títols oficials, i que eren beneficiaris els alumnes que havien obtingut un bon expedient acadèmic i no havien dilatat en el temps la finalització dels seus estudis. La seua titulació va començar a extingir-se en el curs 2010-2011, i el curs 2011-2012 havia sigut l'últim curs amb docència, per la qual cosa no se'l podia proposar com a beneficiari.

L'alumne va manifestar que no estava d'acord amb aquests arguments i com a alumne i ciutadà no es quedava tranquil. Va indicar que la seua consulta estava relacionada amb la possibilitat que la convocatòria poguera ser injusta i per tant subjecta a impugnació.

Va indicar que una institució com la universitat pública havia d'analitzar les convocatòries i actuar adequadament en el cas que una convocatòria afecte negativament els drets d'alguns dels membres de la comunitat universitària. En aquest cas entenia que s'havia relacionat excel·lència acadèmica amb la no-dilació en els estudis, la qual cosa considerava injust, ja que un alumne amb un bon expedient podia deixar de matricular-se per diferents raons (un accident, haver de treballar en una altra ciutat, tenir un fill, obtenir una beca en un altre país, etc.), la qual cosa no era obstacle al fet que, posteriorment, reprenguera els estudis i els finalitzara amb la mateixa

excel·lència acadèmica. El defensor li va respondre que entenia els seus arguments i que, si volia seguir defensant-los, hauria de presentar una instància dirigida a la vicerectora de ** i també a Conselleria, tot i que li va insistir que, excepte casos molt puntuals, un premi a l'excel·lència suposava excel·lents qualificacions obtingudes en un termini raonable de temps.

C-37-2015 (28-04-2015) (Informació sobre màster universitari)

Un enginyer tècnic * va remetre un correu electrònic a diversos serveis de la Universitat Politècnica de València sobre el màster universitari en Enginyeria *, relacionat amb la recent publicació pel govern de la correspondència del títol d'enginyer tècnic * amb el nivell de grau.

L'alumne va comentar en el seu correu que en 2007 va acabar els estudis d'Enginyeria Tècnica * de *. L'any 2010 va decidir obtenir el títol d'enginyer *, la qual cosa va suposar perdre 28,5 crèdits superats en l'enginyeria tècnica.

El primer any va superar 63,5 crèdits, en el segon es va matricular de tot i va superar 2 assignatures en el primer quadrimestre, però en febrer li va eixir un treball en ** i va haver de renunciar a la matrícula.

Recentment va tornar a València i va decidir seguir els estudis, però el segon cicle d'Enginyeria * havia sigut substituït pel màster universitari amb el requisit de tenir el grau per a poder accedir. Com que la seua titulació no era equivalent i no hi havia adaptació possible, es va trobar que després de superar 329 crèdits i haver estat 4 anys treballant com a enginyer tècnic * es trobava que per a obtenir el grau, titulació de 375 crèdits, havia de cursar:

- Un curs pont d'adaptació al grau
- i un màster universitari de 120 crèdits

L'alumne espera que el canvi de postura del Govern comportara un canvi anàleg a la Universitat Politècnica de València i que, consegüentment:

- Se suprimira el requisit del curs pont, ja que no era conforme amb la correspondència establida pel Govern.
- S'establira una taula exhaustiva de convalidacions i adaptacions.
- S'informara adequadament d'aquests canvis.

L'alumne sol·licitava en el seu correu una resposta oficial per part de l'Escola i de la delegació de ***. El defensor universitari li va aclarir el format que havia de seguir per a fer la petició i li va facilitar la plantilla corresponent.

C-40-2015 (06-05-2015) (Queixes sobre el doctorat)

Una alumna del programa de doctorat * va manifestar al defensor que estava matriculada en l'assignatura *, els professors de la qual havien escrit un llibre que no estava en el PoliformaT i que s'havia d'aquirir, ja que era necessari per a fer l'examen. En PoliformaT només hi havia petits resums del llibre.

L'alumna va dir que alguns alumnes van sol·licitar al professor que només entraren en l'examen els resums que hi havia en el PoliformaT i els va respondre que hi havia una

versió escrita del llibre que valia 15 euros i una altra en llibre electrònic que costava 10 euros.

L'alumna va ensenyar al defensor una còpia dels correus amb el professor i li va demanar orientació sobre com havia d'actuar. El defensor li va explicar com dirigir una petició oficial al professor, al responsable del programa de màster i al vicerectorat, que podia anar signada per diversos alumnes, i li va indicar que també era possible la presentació electrònica.

C-53-2015 (02-06-2015) (La llicenciatura no li permet exercir llocs d'interinitat)

Una llicenciada en * per la Universitat Politècnica de València va poder accedir al màster de Formació de Professorat de Secundària en**. Amb aquest màster va poder sol·licitar oposar a la Comunitat de * com a professora de secundària en **. No obstant això, la seua llicenciatura no li permetia exercir llocs interinament, i no podia entendre que poguera exercir com a docent amb plaça i que no poguera exercir com a substituïda.

A l'Oficina del Defensor se li va explicar que la seua llicenciatura en * no apareixia en el llistat de titulacions que permetien la interinitat com a docent de **. La llicenciada va respondre que era injust que no se li permetera optar en les mateixes condicions que altres llicenciats a un lloc d'ocupació pública.

El defensor li va dir que entenia els seus arguments i que per no tenir competències fora de la Universitat Politècnica de València es remetria la petició al Síndic de Greuges de la Comunitat Valenciana i a la defensora del poble. Amb independència d'aquesta gestió, es va aconsellar a l'alumna que promoguera que els titulats afectats manifestaren el problema a les autoritats acadèmiques, tant a la Universitat com a la Conselleria i al Ministeri.

CAPÍTOL 5

Reunió anual de la Xarxa Vives a la Universitat Politècnica

La VIII Trobada de síndics de greuges, defensors i mediadors universitaris de la Xarxa Vives d'Universitats es va celebrar a la Universitat Politècnica de València els dies 2 i 3 de juliol de 2015. La Xarxa Vives reuneix les Universitat Abat Oliba CEU, la Universitat d'Alacant, la Universitat d'Andorra, la Universitat Autònoma de Barcelona, la Universitat de Barcelona, la Universitat de Girona, la Universitat de les Illes Balears, la Universitat Internacional de Catalunya, la Universitat Jaume I, la Universitat de Lleida, la Universitat Miguel Hernández d'Elx, la Universitat Oberta de Catalunya, la Universitat de Perpinyà Via Domitia, la Universitat Politècnica de Catalunya, la Universitat Politècnica de València, la Universitat Pompeu Fabra, la Universitat Ramon Llull, la Universitat Rovira i Virgili, la Universitat de Sàsser, la Universitat de València, la Universitat de Vic i la Universitat Central de Catalunya.

El nostre rector, el senyor Francisco J. Mora Mas, va presidir l'acte de benvinguda a la sala de juntes del Rectorat i va pronunciar unes paraules sobre la importància de l'acte i sobre la tasca del defensor universitari, va mostrar el seu entusiasme i compromís amb aquesta figura, i va animar a continuar la tasca encomanada a les oficines del defensor universitari.

El defensor de la Universitat Politècnica de València va agrair al rector, que és vicepresident III de la Xarxa Vives, les facilitats per a celebrar a la nostra Universitat la vuitena trobada de la Xarxa Vives. Va donar les gràcies, també, a tots els companys que es van desplaçar per a compartir aquesta trobada i va destacar que tot el treball d'organització l'havia fet el professor Eduardo Vicens, defensor adjunt, i per la secretària de l'Oficina del Defensor, Carmen Ruiz. També va manifestar l'agraïment que València deu a la Xarxa per haver pres nom d'un dels valencians més universals, Joan Lluís Vives, el qual, nascut el 1492, va ser un dels primers estudiants de la Universitat de València, fundada l'any 1502, a la qual va acudir entre 1507 i 1509, aproximadament. Va fer un breu resum de la vida de Joan Lluís Vives i va destacar que les tràgiques circumstàncies en què va viure no li van impedir ser un reformador de l'educació europea i un filòsof moralista de talla universal, com mostren els seus tractats *De concordia et discordia in humano genere* i *De pacificatione*.

La nostra Universitat va oferir una visita guiada al campus escultòric i l'Agromuseu, on es va oferir un vi de benvinguda.

El nostre rector va haver d'anar a Madrid el dia 3 i va delegar la presidència en el vicerector de Tecnologies de la Informació i de les Comunicacions, el professor Vicent J. Botti Navarro.

La primera sessió de treball del 3 de juliol va ser a les 9 hores, en la qual el nostre secretari general, el professor Vicent Castellà i Cervera, va presentar la ponència «El règim disciplinari a la UPV en els darrers anys», entre les 9 i les 11 hores, que es va seguir amb gran interès, i va suscitar moltes preguntes al final de la intervenció del professor Castellà.

La segona sessió de treball va començar a les 11.30 h i va versar sobre la «Utilització dels recursos didàctics en l'educació: el projecte classe inversa a la UPV», impartida pel vicerector de Tecnologies de la Informació i de les Comunicacions, el professor Vicent J. Botti Navarro, que també va continuar amb un debat animat.

A les 13.30 hores la professora M. Rosa Cerdà Hernández, coordinadora del Grup de Treball d'Igualtat de la Xarxa Vives i responsable de la Unitat d'Igualtat de la UPV va exposar el «**Model de protocol de prevenció i actuació davant situacions d'assetjament sexual, per raó de sexe o per orientació sexual**». Va dividir la intervenció en les parts següents:

- Protocol: instrument de prevenció i actuació
- Situació contemplada
- Prioritats detectades pel GT Igualtat de Gènere
- Protocol d'actuació
- Recomanacions específiques

De la seua intervenció transcrivim les transparències que va utilitzar i que ens va facilitar per a la publicació:

Protocol: instrument de prevenció i actuació

- El GT Igualtat de Gènere XVU es constitueix el 2013 amb la finalitat de treballar coordinadament en l'àmbit de les polítiques d'igualtat.
- En compliment de l'obligació fixada en la Llei Orgànica per a la igualtat efectiva de dones i homes (LOIEMH) i davant el buit detectat, s'estableix com a tema prioritari desenvolupar un marc comú per als respectius protocols d'actuació davant l'assetjament sexual i l'assetjament per raó de sexe.
- El marc s'elabora des d'un enfocament extensiu i en una doble direcció amb referència expressa a la normativa d'aplicació (internacional, europea, nacional) i, si s'escau, al Pla d'Igualtat:
  - § Reconeixement d'aquestes conductes com a discriminatòries en el seu context social (discriminació estructural).
  - § Salvaguarda de la dignitat de les persones com a valor superior de l'ordenament jurídic i marc interpretatiu en la tutela de drets fonamentals susceptibles de veure's afectats.
- Resultat d'aquest treball és el document consensuat, els principals punts del qual s'exposen a continuació.

Situació contemplada

- Dades quantitatives: Agència dels Drets Fonamentals de la Unió Europea
Enquesta sobre la violència contra les dones: 55% de les dones majors de 15 anys han patit alguna forma d'assetjament sexual: aquesta dada equival a 100 milions de dones UE; 32% dels autors tenia una relació laboral amb la víctima: cap, company o client.
- Situació a les universitats espanyoles:
  - Diversos estudis posen en relleu l'existència de l'assetjament sexual en les nostres universitats: L'assetjament sexual en l'àmbit universitari. Elements per a millorar la implementació de mesures de prevenció, detecció i intervenció.

Directora del projecte: Esperanza Bosch Fiol. Grup de Recerca d'Estudis de Gènere de la Universitat de les Illes Balears, 2009.

- Actuació davant situacions d'assetjament sexual i assetjament per raó de sexe: inclusió en el Pla d'igualtat: articles 46, 48, 51 i 62 LOIEDH.
- Situació a les universitats XVU:
  - Aplicació normativa estatal i autonòmica: assetjament per raó de l'orientació sexual s'inclou en els protocols de la UOC i la UB.
  - Situació segons respostes Qüestionari XVU: 13 universitats tenen un protocol específic, 8 no tenen cap tipus de protocol. S'assumeixen aqueixes situacions a les pràctiques de prevenció de riscos

Prioritats detectades pel GT Igualtat de Gènere XVU

Atendre l'obligatorietat de disposar de protocols per a la prevenció, intervenció davant situacions d'assetjament sexual o per raó de sexe.

1. Procurar que els protocols tinguin el contingut ineludible que estableix el document Guia per a l'elaboració del Protocol de prevenció i actuació davant situacions d'assetjament sexual, per raó de sexe o per orientació sexual a les universitats.
2. Dotar de recursos les unitats d'igualtat per a la prevenció i intervenció davant situacions d'assetjament sexual o per raó de sexe.
3. Dur endavant accions de sensibilització per a tota la comunitat universitària.
4. Mantenir registre i publicació anònima de dades sobre peticions d'informació, denúncies, actuacions i resolucions de situacions d'assetjament sexual o per raó de sexe.
5. Incorporar el col·lectiu d'estudiants de forma immediata en l'àmbit de detecció, prevenció i intervenció.

Protocol d'actuació davant l'assetjament sexual i l'assetjament per raó de sexe

- Protocol: instrument de prevenció i actuació
- Punts d'observació obligada:
  - **Declaració de principis: compromís institucional amb la igualtat i no discriminació.**
  - Prohibició expressa d'aquestes conductes. Referència normativa.
  - Principis d'actuació: article 62 LOIEMH (mínims).
  - Àmbit d'aplicació:
    - Objectiu: delimitació conceptual de l'assetjament sexual, per raó de sexe;
    - Subjectiu: PDI, PAS, personal investigador, personal becari, alumnat en relacionat amb els anteriors, personal extern que en virtut de la seua relació cometa assetjament o en patisca.
    - Temporal: explicitar el lapsus de temps durant el qual es pot activar el protocol
    - Territorial: inclou l'espai físic i virtual en la seua vinculació amb la universitat
- **Mesures de prevenció:**
  - Mesures d'informació i sensibilització
  - Mesures d'avaluació i proactives destinades a la detecció d'indis

- Procediment d'actuació: òrgan recepció i valoració. Constitució Comissió d'Assessorament. Aportació proves. Participació experts. Informe de conclusions. Adopció de mesures: resolució rector. Expedient disciplinari.
- **Queda oberta la via jurisdiccional: contenciosa, administrativa i penal**

Recomanacions específiques GT Igualtat de Gènere

1. Aplicació del **principi d'inversió de la càrrega de la prova**, d'acord amb el que preveu la legislació corresponent (art. 13 de la Llei orgànica 3/2007, per a la igualtat efectiva de dones i homes).
2. Aplicació del **principi d'especialització en el tractament**, a partir de la formació específica del personal que ha d'aplicar el protocol.
3. Possibilitat d'establir **mesures provisionals urgents i mesures cautelars**.
4. Possibilitat de resolució mitjançant diàleg davant conductes inapropiades (**mediació**).
5. **Visibilització dels recursos disponibles** d'atenció.
6. **Difusió** de l'existència del protocol i del procediment de presentació de les denúncies.
7. Absència de la incredulitat subjectiva derivada de la situació de la víctima (**denúncia no provada no equival a denúncia falsa**).
8. **Responsabilitat de les administracions públiques en la tutela dels drets fonamentals** de tota la comunitat universitària.
9. Extensió de la **possibilitat de denúncia més enllà de la data** de graduació de l'estudiant.
10. **Adaptació curricular a les víctimes de violència de gènere**.
11. **Coordinació de les entitats implicades** en la gestió i tractament de les víctimes (internes i externes a la universitat)

I per a finalitzar, trasllade la petició col·lectiva de la necessitat de recolzar el treball de les Unitats d'Igualtat des de les oficines dels síndics i mediadors amb la finalitat de fer efectiva la no discriminació de qualsevol caràcter i la realització dels drets fonamentals de tothom.

**Gràcies per la seua atenció
Unitat d'Igualtat
Vicerektorat de Responsabilitat Social i Cooperació**

Abans de la Clausura, Ignasi Casadesús i Olucha, secretari executiu de la Xarxa Vives, va exposar les línies fonamentals d'actuació de la Xarxa Vives, i va destacar la internacionalització i el suport que presta a multitud d'iniciatives.

El defensor de la nostra Universitat va recordar que el nostre rector no ens havia pogut acompanyar per motiu d'un viatge de treball imprevist i urgent a Madrid, i va donar les gràcies al rector de la Universitat Oberta de Catalunya i al president de la Xarxa Vives d'Universitats, el professor Josep A. Planell, per la seua amable carta d'invitació a celebrar aquestes jornades a la nostra Universitat, al vicerector Vicent J. Botti i al secretari general Vicent Castellà per les seues interessants ponències «la Utilització dels recursos didàctics en l'educació: el projecte classe inversa a la UPV» i «El règim disciplinari a la UPV els darrers anys», així com a M. Rosa Cerdà Hernández,

coordinadora del Grup de Treball d'Igualtat de la Xarxa Vives, per la seua presentació del Model de protocol de prevenció i actuació davant situacions d'assetjament sexual, per raó de sexe o per orientació sexual, i a Ignasi Casadesús i Olucha, secretari executiu de la Xarxa per la seua exposició sobre la Xarxa. Va tornar a agrair al defensor adjunt, Eduardo Vicens, i a la secretària de l'Oficina del Defensor, Carmen Ruiz, el seu treball en aquesta trobada, i va manifestar el seu desig que «a la nostra Universitat, sempre oberta a l'excel·lència, sempre se senta la Xarxa Vives com a casa pròpia, i aspirem que la nostra col·laboració amb les universitats de la Xarxa Vives siga tan intensa com ho és la col·laboració entre la Universitat de València, la vida de la qual supera els cinc-cents anys, i la nostra jove Universitat, que prompte arribarà als cinquanta anys».

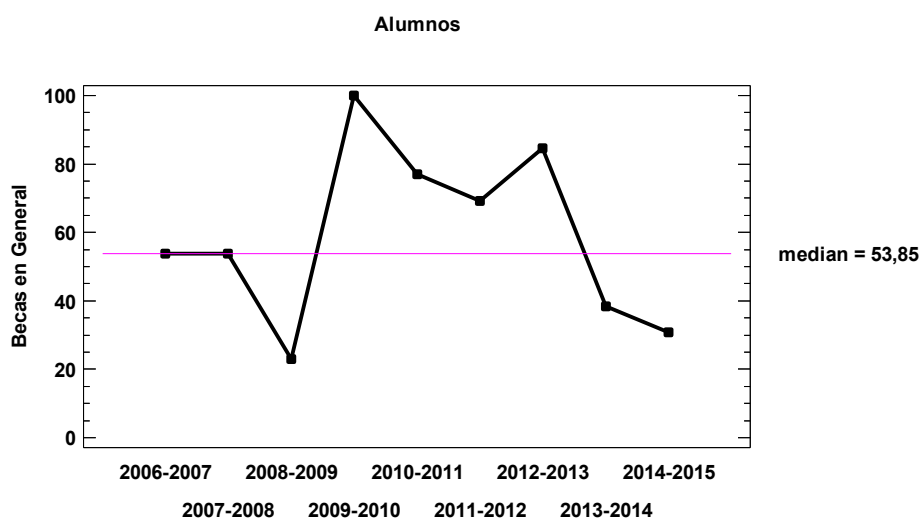
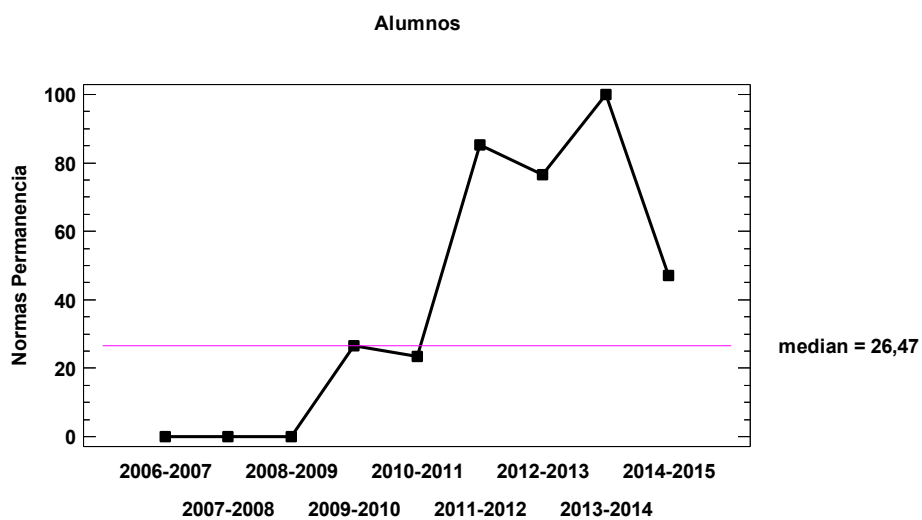
En nom del rector, va clausurar la Trobada el vicerector Vicent J. Botti.

APÈNDIX:

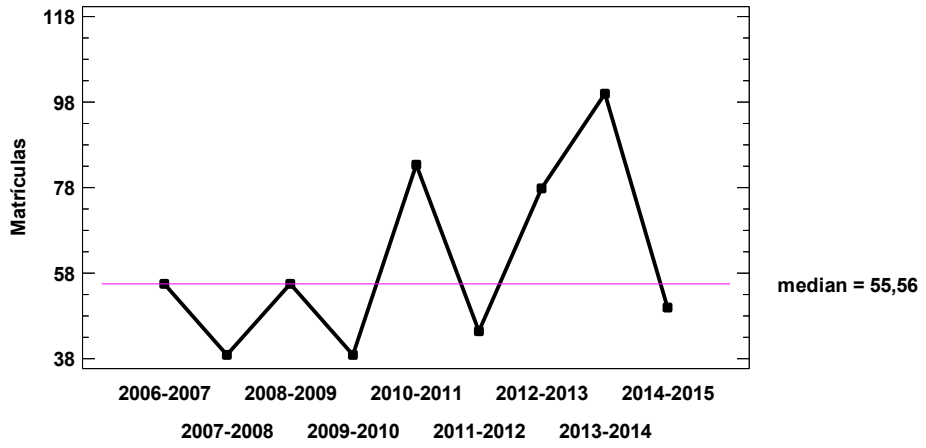
Gràfics de l'evolució del nombre de casos.

Dades de les mostres utilitzades en les memòries anuals

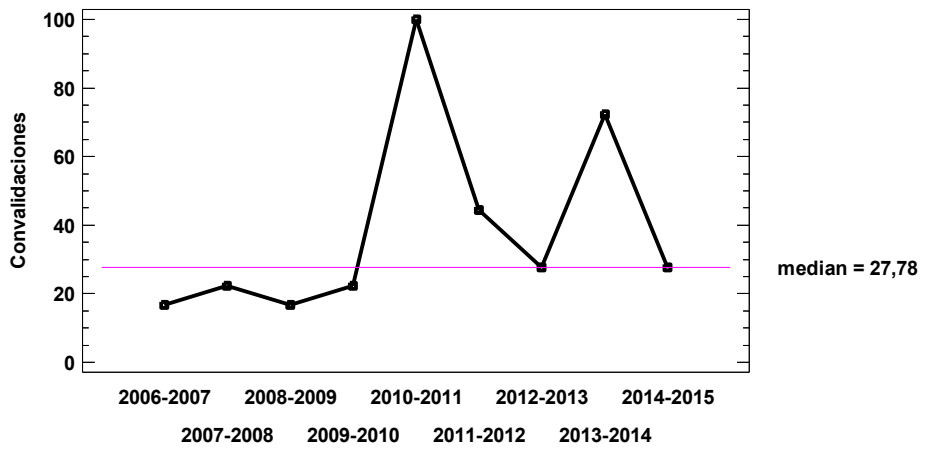

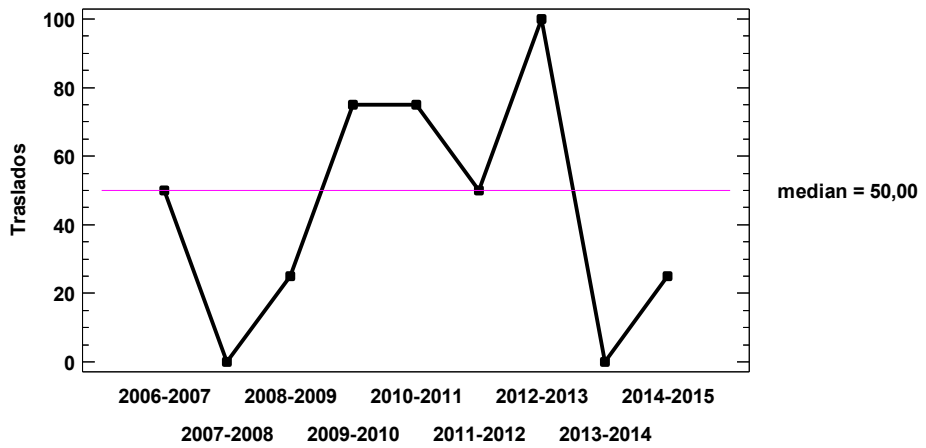
Alumnos

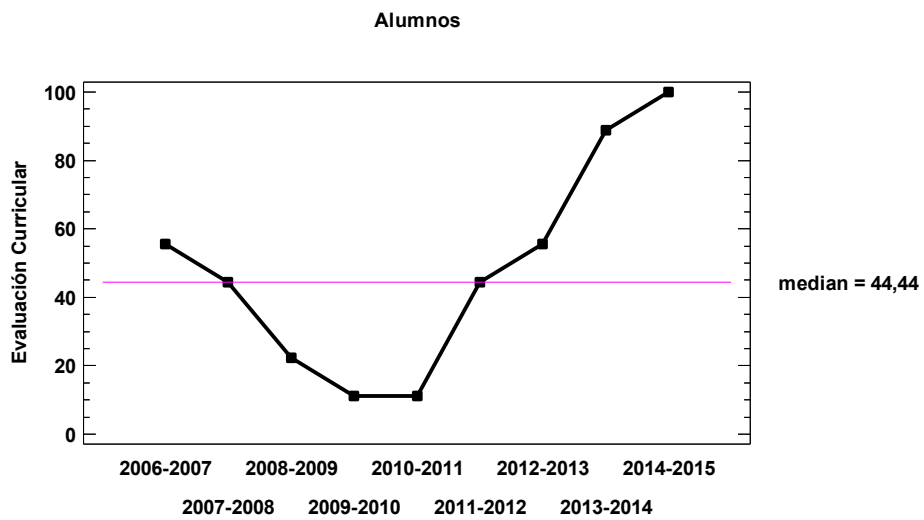
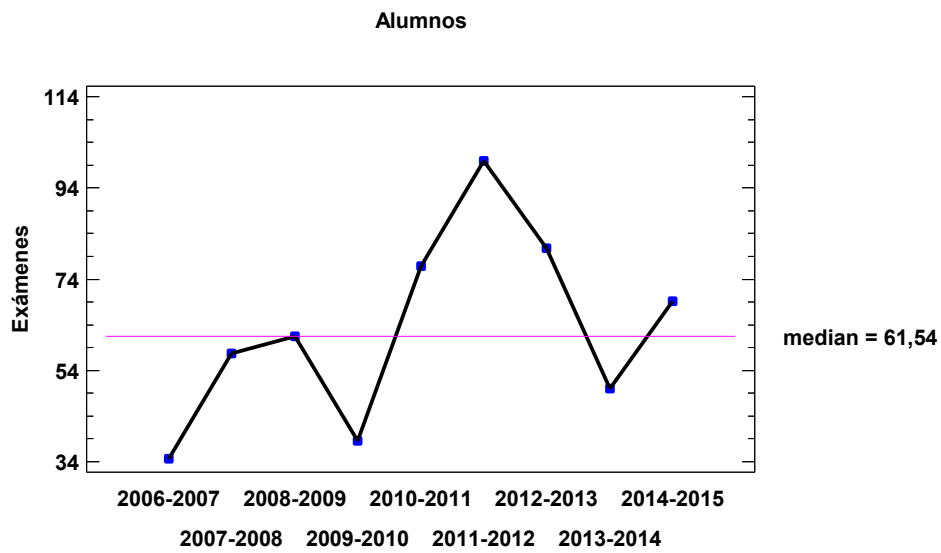
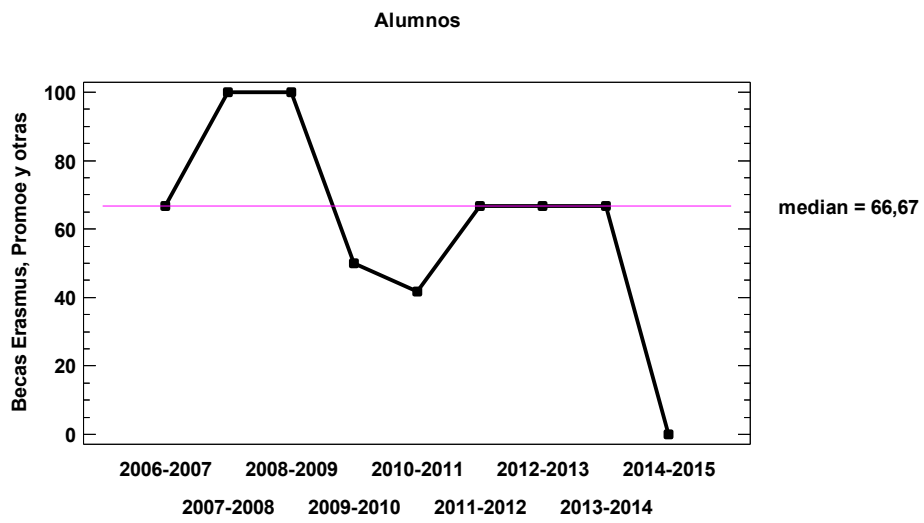

Alumnos

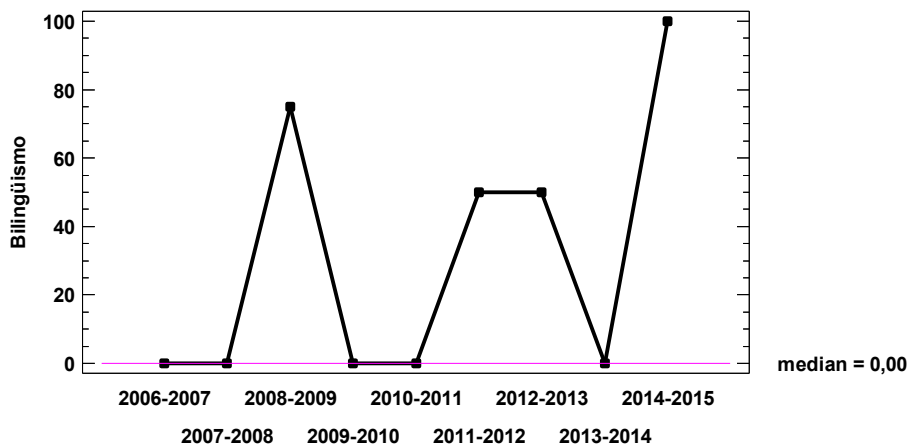

Alumnos

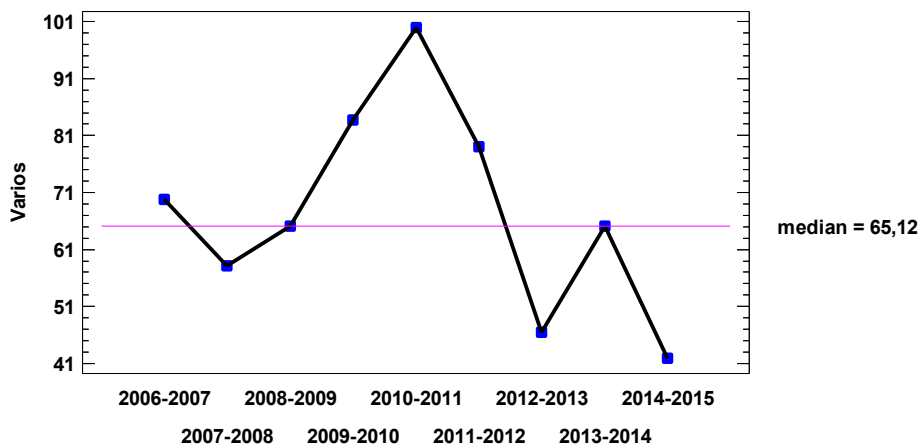

Alumnos

Alumnos

Alumnos que ya tienen una titulación

